Bundel - Raadsvergadering van 12 november 2026

1 Opening

2 Herdenking commissielid Bas Engels

3 Toelaten en installatie raadslid Benjamin Hovestadt-van Riel en benoeming in raadsgerelateerde functies
- RV Raadsvoorstel Toelaten de heer Hovestadt-van Riel als raadslid
- RB Raadsbesluit Toelaten de heer Hovestadt-van Riel als raadslid
- Rapportage commissie onderzoek geloofsbrieven dhr. Hovestadt-van Riel

4 Installatie commissielid Frans Jano

5 Vaststelling agenda d.d. 12 november 2026
- Agenda raadsvergadering d.d. 12 november 2026

6 Vragenuur

7 Vaststellen besluitenlijsten, adviezenlijsten en verslagen

7.a Vaststelling besluitenlijst raadsvergadering 17 september 2026
- Concept besluitenlijst Raadsvergadering 17 september 2026

7.b Vaststelling adviezenlijst combinatievergadering Algemene commissie en Begroting en Rekening 5 november 2026
- Concept adviezenlijst Combinatievergadering Algemene commissie en Commissie Begroting & Rekening 5 november 2026

8 Controlelijst
- Moties openstaand - afgedaan
- Toezeggingen openstaand - afgedaan

9 Lijst van ingekomen stukken
- Ingekomen stukken 16-09-2026 t/m 10-11-2026
- Raadsmemo's 16-09-2026 t/m 10-11-2026
- Artikel 44-vragen 16-09-2026 t/m 10-11-2026

10 Mededelingen

11 Stand van zaken samenwerking

12 Hamerstukken

12.a Raadsvoorstel Vaststellen gewijzigde komgrens Plasmolen / Middelaar op de Witteweg
- RV Raadsvoorstel Vaststellen gewijzigde komgrens Witteweg
- RB Raadsbesluit Vaststellen gewijzigde komgrens Witteweg
- Verkeersbesluit verplaatsen bebouwde komgrenzen Witteweg te Plasmolen en Middelaar, gemeente Mook en Middelaar
- Locatie Kombord Witteweg
- 25-204-01-TEK-DO-03 Nieuwe situatie
- 25-204-01-TEK-DO-04 Nieuwe situatie

12.b Raadsvoorstel Visie op Dienstverlening 2026-2036
- RV Raadsvoorstel Visie op Dienstverlening 2026-2036
- RB Raadsbesluit Visie op Dienstverlening 2026-2036
- Bijlage 1 - Visie op Dienstverlening Mook en Middelaar

12.c Raadsvoorstel Oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)
- RV Raadsvoorstel Oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)
- RB Raadsbesluit oprichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's
- Bijlage 1 - Brief aan gemeenteraden inzake knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)
- Bijlage 2 - Getekende deknotitie principebesluit oprichten KCR2

12.d Raadsvoorstel Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN
- RV Raadsvoorstel Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN
- RB Raadsbesluit Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN
- Brief UIT059715 onderwerp aanpassing GR VRLN en GGD Limburg-Noord
- Besluit wijziging GR VRLN en GGD LN

12.e Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026
- RV Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026
- Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026
- Was-wordt-tabel oude en nieuwe verordening

13 Bespreekstukken

13.a Raadsvoorstel Programmabegroting 2027
- RV Raadsvoorstel Programmabegroting 2027
- RB Raadsbesluit Programmabegroting 2027
- Bijlage - Programmabegroting 2027
- Bijlage - Format vragen fracties Programmabegroting 2027
- Bijlage - Antwoorden op vragen Programmabegroting 2027
- Bijlage - Errata Programmabegroting 2027
- Bijlage - Errata Programmabegroting 2027 - versie 12 november 2026
- Politieke beschouwing PRO Mook en Middelaar 12 november 2026
- Politieke beschouwing CDA Mook en Middelaar 12 november 2026
- Politieke beschouwing DGP Mook en Middelaar 12 november 2026
- Politieke beschouwingen D66 Mook en Middelaar 12 november 2026

13.b Eerste begrotingswijziging Programmabegroting 2027
- RV Eerste Begrotingswijziging Programmabegroting 2027
- RB Eerste Begrotingswijziging Programmabegroting
- Bijlage - Financiële uitwerking 1e Begrotingswijziging B2027
- Bijlage - Raadsmemo correctie begrotingsaldo 2027

14 Motie vreemd (optioneel)
- M1 Motie PRO Samenredzaamheid bij extreme hitte

15 Sluiting en concept-besluitenlijst

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**317540**
Onderwerp	**Toelaten raadslid de heer Hovestadt-van Riel en benoeming in raadsgerelateerde functies**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	N.v.t.
Datum raadscommissie	12 november 2026
Programma	Bestuur en organisatie
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk

Inleiding
Als gevolg van de beëindiging van het raadslidmaatschap van mevrouw Dees per 28 oktober 2026 is een vacature ontstaan. Op basis van de lijstvolgorde die na de verkiezingen van 2026 is vastgesteld, wordt bepaald wie in aanmerking komt voor deze raadszetel. De heer Hovestadt-van Riel komt hiervoor in aanmerking. De voorzitter van het centraal stembureau heeft de heer Hovestadt-van Riel op 3 november 2026 benoemd als raadslid. Hij heeft zijn benoeming aangenomen.

Daarnaast dienen er met het vertrek van mevrouw Dees een aantal raadsgerelateerde functies opnieuw ingevuld te worden en is uitbreiding van de commissie onderzoek geloofsbrieven met een plaatsvervangend lid gewenst. De heer Hovestadt-van Riel heeft aangegeven deze functies te willen vervullen.

Voorstel
1. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel toe te laten als lid van de raad van de gemeente Mook en Middelaar en hem te verzoeken de eed of verklaring en belofte af te leggen.
2. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als een van de voorzitters van de Algemene commissie, de Commissie Begroting en Rekening en de Raadsinformatieavond.
3. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als lid en plaatsvervangend voorzitter van de Auditcommissie.
4. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als plaatsvervangend lid van de Regionale adviescommissie Regio Noord-Limburg.
5. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als plaatsvervangend lid van de commissie onderzoek geloofsbrieven.

Beoogd effect
Het toelaten van de heer Hovestadt-van Riel als raadslid en hem te benoemen in een aantal raadsgerelateerde functies.

Argumenten
1. De heer Hovestadt-van Riel komt in aanmerking voor benoeming als raadslid en heeft de benoeming aangenomen
De opvolging en toelating als lid van de gemeenteraad is geregeld in de Gemeentewet, Kieswet en Reglement van Orde gemeenteraad en raadscommissies gemeente Mook en Middelaar 2023 (eerste wijziging). Op basis van de lijstvolgorde die na de verkiezingen van 2026 is vastgesteld, wordt bepaald wie in aanmerking komt voor deze raadszetel. De heer Hovestadt-van Riel komt hiervoor in

aanmerking. De heer Hovestadt-van Riel komt hiervoor in aanmerking. De voorzitter van het centraal stembureau heeft de heer Hovestadt-van Riel op 3 november 2026 benoemd als raadslid. Hij heeft zijn benoeming aangenomen.

Om de heer Hovestadt-van Riel toe te laten als raadslid worden zijn geloofsbrieven onderzocht en wordt bekeken of hij voldoet aan de vereisten voor benoeming als raadslid (zoals genoemd in de Gemeentewet). Hiertoe heeft de raad een commissie geloofsbrieven ingesteld bestaande uit drie leden van de raad. De commissie onderzoekt de geloofsbrieven, de daarop betrekking hebbende stukken van het nieuwbenoemde lid en het proces-verbaal van het centraal stembureau. De commissie brengt van zijn bevindingen schriftelijk verslag uit aan de raad.

Bij een positief advies van de commissie onderzoek geloofsbrieven besluit de raad tot toelating van het nieuwe raadslid.

Vervolgens legt het nieuwbenoemde lid de eed of de belofte af om het ambt van raadslid daadwerkelijk te kunnen uitoefenen.

2. De raad benoemt uit zijn midden een poule van zes voorzitters voor de drie raadscommissies
Op grond van artikel 82 van de Gemeentewet is een lid van de raad voorzitter van een raadscommissie. De artikelen 55 en 56 Reglement van Orde gemeenteraad en raadscommissies gemeente Mook en Middelaar 2023 regelen dat de raad uit zijn midden ten behoeve van de raadscommissies Algemene commissie en Commissie Begroting & Rekening en de Raadsinformatieavond, op voordracht van de leden van de raad, een poule van voorzitters, bestaande uit zes raadsleden benoemt. Het voorzitterschap wordt bij toerbeurt en beschikbaarheid ingevuld door de benoemde voorzitters. De voorzitter is technisch voorzitter en heeft geen stemrecht. Met het vertrek van mevrouw Dees is er een voorzittersvacature.

3. De raad benoemt uit zijn midden de leden en voorzitter van de Auditcommissie
De Auditcommissie is belast met de voorbereiding van de uitoefening van taken van de raad als bedoeld in de Controleverordening ex Artikel 213 van de Gemeentewet. De Auditcommissie ondersteunt de raad bij zijn controlerende taak en vormt het aanspreekpunt en de gesprekspartner van de accountant. Daarnaast fungeert de Auditcommissie als klankbord voor de rekenkamer van Mook en Middelaar. De Auditcommissie helpt de raad toezicht te houden op het (financiële) bestuur van de gemeente. Met het vertrek van mevrouw Dees is er een vacature voor een lid en plaatsvervangend voorzitter van de Auditcommissie.

4. Elke deelnemende gemeenteraad kan twee leden en twee plaatsvervangend leden benoemen voor de Regionale adviescommissie Regio Noord-Limburg
De gemeenschappelijke regeling Regio Noord-Limburg is in januari van dit jaar opgericht en betreft de zeven Noord-Limburgse gemeenten. De Regionale adviescommissie brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het algemeen bestuur en de raden van de deelnemende gemeenten over besluitvorming betreffende de gemeenschappelijke regeling, momenten waarop het algemeen bestuur communiceert met gemeenten, zienswijzen en de evaluatie van de regeling. Daarnaast speelt de adviescommissie een rol in het organiseren van regionale raadsbijeenkomsten.

Elke gemeenteraad heeft de mogelijkheid om twee leden en twee plaatsvervangend leden te benoemen. Met het vertrek van mevrouw Dees is er de mogelijkheid om een nieuw plaatsvervangend lid te benoemen.

5. De raad benoemt de (plaatsvervangend) leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven
Bij de benoeming van wethouders, de toelating van raadsleden en de benoeming van raadscommissieleden voor de raadscommissies Algemene Commissie, Begroting & Rekening en de Raadsinformatieavond wordt op grond van artikel 8, 9 en 53 van het Reglement van Orde gemeenteraad en raadscommissies gemeente Mook en Middelaar 2023 een commissie benoemd die de geloofsbrieven en wettelijke vereisten voor het wethouderschap, raadslidmaatschap en commissielidmaatschap onderzoekt en aan de raad hierover adviseert. Deze commissie bestaat uit drie leden van de raad: mevrouw Van Brunschot, de heer Eeren en de heer Scheltinga. Voorgesteld wordt om de heer Hovestadt-van Riel te benoemen tot plaatsvervangend lid van deze commissie.

Kanttekeningen

N.v.t.

Duurzaamheid

N.v.t.

Participatie

N.v.t.

Financiën

N.v.t.

Communicatie

Het raadsbesluit wordt op reguliere wijze bekendgemaakt via de website.

Uitvoering

Na aflegging van de eed of verklaring en belofte kan de heer Hovestadt-van Riel het ambt van raadslid uitoefenen. Hij kan dan direct deelnemen aan de beraadslagingen van de raad.

Bijlage(n)

Geen

Mook, 12 november 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De griffier	De burgemeester
W. Huberts	I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **317540**

Onderwerp **Toelaten raadslid de heer Hovestadt-van Riel en benoeming in raadsgerelateerde functies**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van de griffier en de burgemeester d.d. 5 november 2026

Gelet op het advies van de commissie onderzoek geloofsbrieven d.d. 12 november 2026

Besluit:

1. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel toe te laten als lid van de raad van de gemeente Mook en Middelaar en hem te verzoeken de eed of verklaring en belofte af te leggen.
2. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als een van de voorzitters van de Algemene commissie, de Commissie Begroting en Rekening en de Raadsinformatieavond.
3. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als lid en plaatsvervangend voorzitter van de Auditcommissie.
4. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als plaatsvervangend lid van de Regionale adviescommissie Regio Noord-Limburg.
5. De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel te benoemen als plaatsvervangend lid van de commissie onderzoek geloofsbrieven.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

RAPPORT COMMISSIE ONDERZOEK GELOOFSBRIEVEN

Aan de raad van de gemeente Mook en Middelaar
Raadhuisplein 6
6585 AP Mook

De commissie uit de raad van de gemeente Mook en Middelaar, in wier handen werd gesteld de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken, ingezonden door:

De heer B.W.A.M. (Benjamin) Hovestadt-van Riel

Benoemd op woensdag 4 november 2026 tot lid van de raad van de gemeente Mook en Middelaar.

De commissie rapporteert de raad van de gemeente Mook en Middelaar dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden.

Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen.

De commissie adviseert tot toelating als lid van de raad van de gemeente Mook en Middelaar.

Plaats: Mook
Datum: donderdag 12 november 2026

De commissie voornoemd,

De heer Scheltinga | De heer Eeren | Mevrouw Van Brunschot

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda Raadsvergadering

Subtitel	Inclusief begroting
Datum	12-11-2026
Tijd	19:30 - 22:30
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Burgemeester I.M. van Dijk
Griffier/Secretaris	Willem Huberts
Aanwezigen	Maartje van den Berg, Cornelieke van den Bergh - Visser, Ton Broekmans, Debbie van Brunschot, Marianne Dees, Ricardo Eeren, Mabel Gommers, Katja Heeren - Hellenbrand, François Jongen, Joep Meelkop, Almar Nijssen, Everhard Scheltinga en Franc van der Wielen

1	**Opening**
2	**Herdenking commissielid Bas Engels**
3	**Toelaten en installatie raadslid Benjamin Hovestadt-van Riel en benoeming in raadsgerelateerde functies**
4	**Installatie commissielid Frans Jano**
5	**Vaststelling agenda d.d. 12 november 2026**
6	**Vragenuur**
7	**Vaststellen besluitenlijsten, adviezenlijsten en verslagen**
7.a	**Vaststelling besluitenlijst raadsvergadering 17 september 2026**
7.b	**Vaststelling adviezenlijst combinatievergadering Algemene commissie en Begroting en Rekening 5 november 2026**
8	**Controlelijst**
9	**Lijst van ingekomen stukken**
10	**Mededelingen**

- Mededeling portefeuillehouder Van Dijk m.b.t. terugkoppeling VNG-congres
- Mededeling mevrouw Van Brunschot m.b.t. auditcommissievergadering 5 oktober 2026

11	**Stand van zaken samenwerking**

- Mededeling mevrouw Van Brunschot m.b.t. werkbezoek Marikenhuis Nijmegen
- Mededeling de heer Van der Wielen m.b.t. vergadering Regioagendacommissie GMR 7 september 2026

12 Hamerstukken

12.a Raadsvoorstel Vaststellen gewijzigde komgrens Plasmolen / Middelaar op de Witteweg

12.b Raadsvoorstel Visie op Dienstverlening 2026-2036

12.c Raadsvoorstel Oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)

12.d Raadsvoorstel Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN

12.e Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026

13 Bespreekstukken

13.a Raadsvoorstel Programmabegroting 2027

13.b Eerste begrotingswijziging Programmabegroting 2027

14 Motie vreemd (optioneel)

15 Sluiting en concept-besluitenlijst

Gemeente Mook en Middelaar

Besluitenlijst Raadsvergadering 17 september 2026

Presentielijst	Raadsleden:	de heer A.J.W.M. Broekmans (PRO) mevrouw M. van den Berg (PRO) (per agendapunt 2) mevrouw C.A.M. van den Bergh – Visser (VVD) mevrouw D.J.W.A.H.M. Van Brunschot (VVD) mevrouw M.K. Dees (D66) mevrouw M.A.J. Gommers (DGP) de heer F.M.M. Jongen (CDA) de heer J.W. Meelkop (DGP) de heer A.P.O. Nijssen (D66) de heer E.P.M. Scheltinga (PRO) de heer F.G.M. van der Wielen (PRO)
	Afwezig:	de heer J.H.L.M. Claessens (PRO) de heer R.T.P. Eeren (DGP) mevrouw K.D.P. Heeren-Hellenbrand (PRO)
	Voorzitter:	I.M. van Dijk
	Griffier:	de heer W. Huberts
	Portefeuillehouders:	wethouder F.N. Dillerop wethouder H. Roozendaal wethouder A. Mehlkop
	Gemeentesecretaris:	afwezig
	Genodigden:	-

Aanvangstijd: 19.30 uur Sluitingstijd: 21:20 uur

Geluidsopnamen

Geluidsopnamen van de vergadering zijn per agendapunt terug te luisteren op https://www.mookenmiddelaar.nl/gemeenteraad onder agenda's en stukken.

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Er is een afwezigheidsmelding ontvangen van de heer Claessens, de heer Eeren en mevrouw Heeren-Hellenbrand.

De startfractie is de DGP.

2 Raadsvoorstel Toelaten tijdelijk raadslid mevrouw Van den Berg

Portefeuillehouder: I.M. van Dijk

De heer Claessens heeft om persoonlijke redenen tijdelijk ontslag aangevraagd. Hem is op 28 augustus 2026 tijdelijk ontslag verleend. Mevrouw van den Berg komt op basis van de kieslijst in aanmerking om de heer Claessens te vervangen voor de ontslagperiode van 16 weken. Zij heeft haar benoeming aangenomen.

De commissie onderzoek geloofsbrieven, bestaande uit de leden Eeren, Van Brunschot en Scheltinga, hebben op 9 september jl. de geloofsbrieven van mevrouw van den Berg onderzocht en in orde bevonden. Bij monde van mevrouw Van Brunschot adviseert de commissie tot tijdelijke toelating tot de raad.

Voorstel om te besluiten:

1. Mevrouw M. van den Berg tijdelijk toe te laten als lid van de raad van de gemeente Mook en Middelaar en haar te verzoeken de belofte af te leggen.

Het voorstel is aangenomen. Mevrouw van den Berg is toegelaten als tijdelijk raadslid.

Mevrouw van den Berg heeft in handen van de voorzitter de verklaring en belofte afgelegd en neemt per dit agendapunt deel aan de vergadering.

3 Vragenuur

Er zijn geen vragen aangemeld voor het vragenuur.

4 Vaststelling agenda d.d. 17 september 2026

De VVD heeft een verzoek gedaan om de voorliggende agenda te wijzigen. Zij stellen voor om:

- Van bespreekstuk 11.b een hamerstuk te maken;
- Van bespreekstuk 11.c een hamerstuk te maken;
- Van bespreekstuk 11.d een hamerstuk te maken.

De raad stemt in met de voorgestelde wijzigingen. De agenda wordt, met inachtneming van deze wijzigingen, vastgesteld.

5 Vaststelling besluitenlijsten, adviezenlijsten en verslagen

5.a Vaststelling besluitenlijst raadsvergadering 2 juli 2026

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 2 juli 2026 is ongewijzigd vastgesteld.

5.b Vaststelling verslag Raadsinformatieavond 3 september 2026

Het verslag van de raadsinformatieavond van 3 september 2026 is ongewijzigd vastgesteld.

5.c Vaststelling adviezenlijst Algemene commissie 9 september 2026

De adviezenlijst van de Algemene commissievergadering van 9 september 2026 is ongewijzigd vastgesteld.

6 Controlelijst

Ter vaststelling voor de raad zijn de overzichten:

- Moties – aangenomen/openstaand/afgedaan
- Toezeggingen – openstaand/afgedaan

De controlelijst is vastgesteld.

7 Lijst van ingekomen stukken

Ter vaststelling de volgende overzichten:

- Ingekomen stukken tot en met 15 september 2026
- Raadsmemo's tot en met 15 september 2026
- Art. 44 vragen tot en met 15 september 2026

De heer Nijssen (D66) heeft verzocht om het advies van afdoening van raadsmemo Voortgang Maasheggen-project 2026 (ID 417) te wijzigen. Het verzoek is dit raadsmemo te agenderen ter bespreking in de eerstvolgende raadscommissie.

De lijst van ingekomen stukken wordt na de voorgestelde wijziging vastgesteld.

8 Mededelingen

- Mevrouw Roozendaal heeft een mededeling gedaan m.b.t. de stand van zaken van opvang van statushouders.
- De heer Dillerop heeft een mededeling gedaan m.b.t. onvoorziene kosten binnen het sociaal domein.
- De heer Mehlkop heeft een mededeling gedaan m.b.t. de voortgang van het project fietspad Heumensebaan.

9 Stand van zaken samenwerking

Er zijn geen mededelingen gedaan.

10 Hamerstukken

10.a Raadsvoorstel Actualisering APV 2025 naar APV 2026

Portefeuillehouder: I.M. van Dijk

Voorstel om te besluiten:

1. Instemmen met bijgaand raadsbesluit betreffende de wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening 2025 in Algemene Plaatselijke Verordening 2026.
2. Kennis te nemen van de bijgevoegde raadsmemo 'Samenwerkingsconvenant onderlinge inzet boa's'.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

10.b Raadsvoorstel Centrumregeling, dienstverleningsovereenkomst en inrichtingsplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Portefeuillehouder: F.N. Dillerop

Voorstel om te besluiten:

1. Het college toestemming te geven om de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland vast te stellen.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

10.c Raadsvoorstel Nota activabeleid 2026

Portefeuillehouder: A. Mehlkop

Voorstel om te besluiten:

1. De 'Nota activabeleid 2026' vast te stellen.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

10.d Vaststelling bestuurlijke agenda 2027

De bestuurlijke agenda 2027 is bij hamerslag aangenomen.

11 Bespreekstukken

11.a Raadsvoorstel Voorverkenning Maasdal

Portefeuillehouder: A. Mehlkop

Voorstel om te besluiten:

1. Het college opdracht te geven om in samenspraak met de initiatiefnemers de intentieovereenkomst 'Gezamenlijke voorverkenning voor het Maasdal' te beëindigen (bijlage 1).
2. In te stemmen met het opstarten van een verkenning naar de toekomst van het Maasdal, gericht op het behoud en de versterking van de natuurwaarden, het realiseren van de UNESCO-status en het versterken van de Maasheggen, en hiervoor een opdrachtomschrijving op te stellen en € 60.000 te reserveren.

Amendement A1: Kaders bij verkenning Maasdal

- Ingediend door de DGP en de VVD
- Luidende:

Besluit het raadsbesluit vast te stellen met dien verstande dat beslispunt 3 wordt toegevoegd:

3. Voor het opstellen van de onderzoeksopdracht en de op te leveren resultaten de volgende kaders te hanteren:
    a. de onderzoeksvragen, afbakening, planning en concrete eindproducten zijn van tevoren helder en duidelijk geformuleerd;
    b. als bijlage bij de onderzoeksopdracht wordt een duidelijk overzicht van reeds beschikbare onderzoeken gevoegd;
    c. inwoners, agrariërs, grondeigenaren, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden worden betrokken bij het onderzoek en het proces van participatie is voor deze deelnemers vooraf duidelijk;
    d. er is aandacht voor natuur en biodiversiteit, cultuurlandschap en Maasheggen, toekomstbestendige landbouw, waterveiligheid, klimaatadaptatie, recreatief medegebruik, grondposities, beheer en de ruimtelijke uitvoerbaarheid;
    e. er wordt ingegaan op de rol van de provincie Limburg, Rijkswaterstaat, het waterschap en andere relevante overheden;

Besluitvorming amendement A1: Kaders bij verkenning Maasdal
Aantal stemmen voor: 11 (PRO, DGP, VVD, D66, CDA)
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: amendement is aangenomen

Besluitvorming geamendeerd raadsbesluit:
Aantal stemmen voor: 11 (PRO, DGP, VVD, D66, CDA)
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: besluit is aangenomen.

11.b **Raadsvoorstel Participatieplan strategie maatschappelijk vastgoed**
Portefeuillehouder: A. Mehlkop & F.N. Dillerop

Bij het vaststellen van de agenda is dit bespreekstuk een hamerstuk geworden.

Voorstel om te besluiten:

1. Het participatieplan voor de strategie maatschappelijk vastgoed vast te stellen.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

11.c **Raadsvoorstel Nota reserves en voorzieningen 2026-2030**
Portefeuillehouder: A. Mehlkop

Bij het vaststellen van de agenda is dit bespreekstuk een hamerstuk geworden.

Voorstel om te besluiten:

1. De ‘Nota reserves en voorzieningen 2026-2030’ vast te stellen.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

11.d **Raadsvoorstel Nota risicomanagement 2026**
Portefeuillehouder: A. Mehlkop

Bij het vaststellen van de agenda is dit bespreekstuk een hamerstuk geworden.

Voorstel om te besluiten:

1. De ‘Nota risicomanagement 2026’ vast te stellen.

Het voorstel is bij hamerslag aangenomen.

12 **Motie vreemd (optioneel)**
Er zijn geen moties vreemd ingediend.

13 **Sluiting**
Om 21:20 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Vastgesteld in de raadsvergadering van donderdag 12 november 2026

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

Adviezenlijst

Combinatievergadering Algemene commissie en commissie Begroting en Rekening 5 november 2026

Presentielijst

Commissieleden:	Mevrouw Van den Berg (PRO) De heer Broekmans (PRO) Mevrouw Jansen (PRO) Mevrouw Van Brunschot (VVD) Mevrouw Derks-Hermsen (VVD) De heer Jongen (CDA) De heer Leenders (CDA) De heer Vierhout (D66) De heer Aalbers (D66) De heer Hovestadt-Van Riel (D66) De heer Nijssen (D66) Mevrouw King (DGP) De heer Meelkop (DGP) Mevrouw Mulders (DGP)
Afwezig:	-
Voorzitter:	Mevrouw Van den Bergh-Visser
Commissiegriffier:	De heer Aarnink
Portefeuillehouders:	Mevrouw Van Dijk (burgemeester) De heer Dillerop (wethouder) Mevrouw Roozendaal (wethouder) De heer Mehlkop (wethouder)
Gemeentesecretaris:	De heer Mariman
Overige genodigden:	-
Externe ondersteuning:	-

Aanvangstijd: 19:30 uur Sluitingstijd: 22:57 uur

Geluidsopnamen

Geluidsfragmenten van de vergadering zijn per agendapunt terug te luisteren op
https://ris2.ibabs.eu/Calendar/Index/MookenMiddelaar

Adviezenlijst

1 Opening

- De voorzitter opent de vergadering en heet allen van harte welkom.
- De commissievergadering van vandaag betreft een combinatievergadering van de Algemene commissie en de Commissie Begroting en Rekening.
- Er zijn geen berichten van verhindering.
- Er hebben zich twee insprekers aangemeld.

2 Algemeen inspreekmoment

De heer Bouhuis spreekt in namens NebuVast. De commissie dankt de inspreker voor zijn bijdrage.

3 Vragenuur

Er zijn vier vragen aangeleverd voor het vragenuur. De vragen zijn beantwoord door de portefeuillehouder.

4 Vaststellen agenda combinatievergadering Algemene Commissie en commissie Begroting en Rekening d.d. 5 november 2026

Er zijn twee agendawijzigingen:

1. Vanwege de aanwezigheid van een inspreker bij agendapunt 7, *Raadsmemo Voortgang Maasheggen-project 2026* wordt dit agendapunt als eerste inhoudelijke agendapunt behandeld.
2. De agendapunten 5.a en 5.b, respectievelijk de Programmabegroting en de Eerste begrotingswijziging, worden gevoegd behandeld.

De agenda wordt met deze twee wijzigingen vastgesteld.

5.a Raadsvoorstel Programmabegroting 2027

status: om advies
portefeuillehouder(s): A. Mehlkop

Voorstel om te besluiten:

1. De begroting 2027 vast te stellen conform de ontwerpbegroting; en meer specifiek:
    a. de nagekomen mutaties, groot € 46k voordelig, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
    b. het dekkingsplan, groot € 485k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
    c. het investeringsplan 2027, exclusief het reeds vastgestelde krediet van € 4.000k, groot € 1.353k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
    d. de onttrekkingen uit reserves voor 2027, groot € 187k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
2. De meerjarenraming 2028-2030 voor kennisgeving aan te nemen.

Toezegging ID 344 wethouder Roozendaal: vraag over financiële middelen Startsche Veld schriftelijk beantwoorden
De wethouder komt schriftelijk terug op de vraag waarom er vooralsnog geen financiële middelen zijn gereserveerd voor de verdere planvorming van Startsche Veld; dit in tegenstelling tot andere projecten.

Advies: Bespreekstuk voor de raad van 12 november 2026.

5.b Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging Programmabegroting 2027

status: om advies
portefeuillehouder: A. Mehlkop

Zoals bij de vaststelling van de agenda besloten, wordt dit punt gevoegd behandeld met het vorige agendapunt, de Programmabegroting 2027.

Voorstel om te besluiten:
1. De eerste begrotingswijziging 2027 vast te stellen.

Advies: Bespreekstuk voor de raad van 12 november 2026.

6 Raadsvoorstel Vaststellen gewijzigde komgrens Plasmolen / Middelaar op de Witteweg
status: om advies
portefeuillehouder: A. Mehlkop

Voorstel om te besluiten:
1. In te stemmen met het vaststellen van de komgrens van Plasmolen/ Middelaar op de Witteweg, zoals aangegeven op de tekening “Locatie Kombord Witteweg” (bijlage 2).

Advies: Hamerstuk voor de raad van 12 november 2026.

7 Raadsmemo Voortgang Maasheggen-project 2026
status: ter bespreking
portefeuillehouder: H. Roozendaal

Zoals bij de vaststelling van de agenda besloten, wordt dit punt als eerste inhoudelijke agendapunt (agendapunt 5) behandeld.

Inspreker: de heer Van Wanrooij namens de Vrienden van het Maasdal.

Het raadsmemo is geagendeerd ter bespreking door de fractie D66. Het gaat dus niet door naar de agenda van de raadsvergadering. De commissieleden bespreken het raadsmemo en stellen elkaar en het college vragen.

8 Raadsvoorstel Visie op Dienstverlening 2026-2036
status: om advies
portefeuillehouder: I.M. van Dijk

Voorstel om te besluiten:
1. De Visie op Dienstverlening 2026-2036 vast te stellen

Advies: Hamerstuk voor de raad van 12 november 2026.

9 Raadsvoorstel Oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio’s (KCR2)
status: om advies
portefeuillehouder: I.M. van Dijk

Voorstel om te besluiten:
1. Geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de deelname van de Veiligheidsregio Limburg-Noord aan stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).

Advies: Hamerstuk voor de raad van 12 november 2026.

10 Raadsvoorstel Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN

status: om advies
portefeuillehouder: I.M. van Dijk & F.N. Dillerop

Voorstel om te besluiten:

1. Toestemming te verlenen aan het college van B&W voor het nemen van het besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN inzake “Garantstelling Kredietfaciliteiten”.

Advies: Hamerstuk voor de raad van 12 november 2026.

11 Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026

status: om advies
portefeuillehouder: I.M. van Dijk / griffie

Voorstel om te besluiten:

1. de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026 vast te stellen;
2. de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2019 in te trekken.

Advies: Hamerstuk voor de raad van 12 november 2026.

12 Sluiting en concept-adviezenlijst

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 22:57 uur.

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Agendapunt	Titel	Status	Raadsleden	Portefeuillehouder	Stand van zaken	Afgedaan	Datum afdoening
85	Raadsvergadering 02-07-2026 12.b. Raadsvoorstel Kadernota 2027	Motie Veilige laadvoorzieningen voor inwoners zonder eigen oprit - DGP	Aangenomen	Eeren R.T.P. (DGP)	H. Roozendaal		Nee	
83	Raadsvergadering 05-03-2026 10.b. Raadsvoorstel Pilot boa en structurele versterking boa-capaciteit	Motie Uitrusting boa's met bodycams - VVD	Aangenomen	Akkerman J.R. (VVD)	I.M. van Dijk	- de RTGB (Regeling Toetsing Geweldbeheersing Buitengewoon opsporingsambtenaren)-trainingen worden in gang gezet; - de portofoons en scholing hierin worden geregeld; - onderzocht gaat worden welke bodycams passend zijn en wat hiervoor nodig is.	Nee	

Gemeente Mook en Middelaar

73	Raadsvergadering 03-07-2025 10.a. Raadsvoorstel Kadernota 2026	Motie fase 2b Visie op maatschappelijk vastgoed bij Kadernota 2026 - GroenLinks	Aangenomen	Roozendaal H. (GroenLinks)	F.N. Dillerop		Nee	
72	Raadsvergadering 03-07-2025 10.a. Raadsvoorstel Kadernota 2026	Motie Kringloopplein bij Kadernota 2026 - GroenLinks	Aangenomen	Roozendaal H. (GroenLinks)	H. Roozendaal	Deze mogelijkheid wordt meegenomen bij het onderzoek naar de overgang van de milieustraat.	Nee	
65	Raadsvergadering 12-12-2024 12. Motie vreemd	Motie vreemd - Kaders bij verkoop gemeentelijk vastgoed - VVD - AANGENOMEN	Aangenomen	Bergh van den - Visser C.A.M (VVD)	F.N. Dillerop		Nee	
59	Raadsvergadering 07-11-2024 13.a. Programmabegroting 2025	Motie Programmabegroting 2025 - Onderzoek mantelwoning beleid - AANGENOMEN	Aangenomen	Bergh van den - Visser C.A.M (VVD) Broekmans A.J.W.M. (PRO) Roozendaal H. (GroenLinks)	H. Roozendaal	Dit wordt opgepakt in de woon(zorg)visie.	Nee	

Gemeente Mook en Middelaar

43	Raadsvergadering 14-12-2023 11. Motie vreemd Pré-mantelzorgwoningen	Pré-mantelzorgwoningen	Aangenomen	Roozendaal H. (GroenLinks)	H. Roozendaal	We denken als gemeente al zo veel mogelijk mee met dergelijke verzoeken. Ook als iemand op leeftijd is en zonder daadwerkelijke mantelzorgbehoefte voor de zelfstandigheid wel bij kinderen zou moeten wonen zoeken wij naar mogelijkheden. De regeling die Berg en Dal hanteert levert weinig extra mogelijkheden. We nemen de vraag mee bij het opstellen van een nieuwe woonvisie (in combinatie	Nee	

Gemeente Mook en Middelaar

						met woonzorgvisie) die we dit jaar op willen starten.		

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Titel	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Deadline	Stand van zaken	Afgedaan	Datum afdoening
344	Vraag over financiële middelen Startsche Veld schriftelijk beantwoorden	Combinatievergadering Algemene commissie en Begroting en Rekening 05-11-2026 5.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2027	De wethouder komt schriftelijk terug op de vraag waarom er vooralsnog geen financiële middelen zijn gereserveerd voor de verdere planvorming van Startsche Veld; dit in tegenstelling tot andere projecten.	H. Roozendaal	12-11-2026		Nee	
326	Uitvoeringsplan ter informatie delen met de raad	Algemene commissie 25-02-2026 5. Raadsvoorstel Visie op Samenwerking	De burgemeester zegt toe het bij de visie horende uitvoeringsplan ter informatie te delen met de raad. Dat wordt naar verwachting in het najaar van 2026.	I.M. van Dijk		Het uitvoeringsplan wordt in 2026 met de raad gedeeld	Nee	

Gemeente Mook en Middelaar

312	Aandragen verzoek tot mogelijkheid KoopStart-regeling in gesprek met KlokGroep	Algemene commissie 03-12-2025 7. Raadsvoorstel Procesvoorstel ruimtelijke ontwikkeling Rijksweg-Middelweg	De raad verzoekt de wethouder om in een gesprek met KlokGroep te vragen of gebruik van de KoopStart-regeling mogelijk is binnen deze plannen. De wethouder zegt toe dat hij dit verzoek zal aandragen bij KlokGroep.	H. Roozendaal		Dit gesprek heeft nog niet plaatsgevonden, aangezien de verkaveling pas vlak voor de informatieavond definitief is geworden. Wordt aangedragen bij eerstvolgende overlegmoment in september (na bouwvak).	Nee	

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Onderwerp	Datum	Agendapunt	Afzender	Toelichting	Advies afdoening	Rubriek
5831	Uitnodiging VNG Bestuurdersdag en Najaars ALV 11 december 2026	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Uitnodigingen
5830	Uitnodiging lunchwebinar dilemmas voorleggen aan inwoners	10-11-2026		Tertium		V.K.A.	Uitnodigingen
5829	TER SPRAKE weeknummer 45 - 2026	10-11-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5828	Openbare besluitenlijst 27 oktober 2026	10-11-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5827	Mini-conferentie Nieuwe Normen Oude Inzichten	10-11-2026		NLVOW		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5826	Nieuwsflits bijeenkomst raadswerkgroep regionale samenwerking Noord-Limburg 15 oktober 2026	10-11-2026		Raadswerkgroep regionale samenwerking		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5825	Uitnodiging voor het online WC-Symposium op donderdag 26	10-11-2026		MDL Fonds WC-team		V.K.A.	Uitnodigingen

	november 1445-1700						
5824	Kwartaalbericht GMR - 3e kwartaal 2026	10-11-2026		GMR		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
5823	Landelijk resistentieonderzoek	10-11-2026		KAD		V.K.A.	Overig
5822	Jaarstukken 2025	10-11-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5821	Inspreektekst Vrienden van het Maasdal 5-11-26	10-11-2026		Vrienden van het Maasdal		V.K.A.	Inwoners
5820	Dorpskrant Middelaar en Plasmolen 77	10-11-2026		Dorpskrant Middelaar en Plasmolen		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5819	Uitnodiging congres De dag van bestaanszekerheid	10-11-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Uitnodigingen
5818	Herinnering informatiebijeenkomst ambulancezorg in Limburg	10-11-2026		Ambulancezorg Limburg		V.K.A.	Uitnodigingen
5817	Weekmail Mook en Middelaar 2026-45	10-11-2026		Weekmail		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5816	Uitvoering cao-afspraak werkgeversbijdra	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

	ge 2026: Cao SW en Cao Aan de slag						
5815	Uitvoering Akkoord Aanvullende vormen van huisvesting	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5814	Nederlandse EU-voorzitterschap 2029 - uitnodiging om gastgemeente te worden	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5813	Bekendmaking voorgedragen kandidaten VNG bestuur en -commissies en mogelijkheid stellen andere kandidaten	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5812	Model Algemene plaatselijke verordening (nieuw model, november 2026)	10-11-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5811	Kwaliteitscriteria Gezinshuizen 2026	10-11-2026		Platform Gezinshuizen		V.K.A.	Overig

Gemeente Mook en Middelaar

5810	Weekmail Mook en Middelaar 2026-44	03-11-2026		Weekmail		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5809	Raadsledennieuwsbrief - 29 oktober 2026	03-11-2026		VNG		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5808	nieuwsbrief oktober	03-11-2026		Trendsportal		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5807	TER SPRAKE weeknummer 44 - 2026	03-11-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5806	Status aanpassingen brug Molenhoek	03-11-2026		Richard Nix		V.K.A.	Inwoners
5805	Brief aan gemeenten Week van de Pleegzorg 30 oktober 2026	03-11-2026		Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen		V.K.A.	Lobby / Reclame
5804	Kwartaalbericht - 3e kwartaal 2026	03-11-2026		GMR		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
5803	Binnenlands Bestuur Wekelijks	03-11-2026		Binnenlands Bestuur Wekelijks		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5802	Congres - De dag van de bestaanszekerheid	03-11-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Uitnodigingen
5801	Uitnodiging slotbijeenkomst TRAM	03-11-2026		Euregio Rijn-Waal		V.K.A.	Uitnodigingen

Gemeente Mook en Middelaar

5800	Ontslagbrief raadslid Mook en Middelaar	28-10-2026		Marianne Dees		V.K.A.	Overig
5799	Openbare besluitenlijst 13 oktober 2026	28-10-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5798	Brief naar raadsleden	28-10-2026		Sociaal en Groen		V.K.A.	Lobby / Reclame
5797	Nieuwsbrief wk. 43	28-10-2026		NVvR		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5796	Enquête onderzoek naar chilling effect onder raadsleden	28-10-2026		NVvR		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5795	Uitnodiging G-gesprek 7 December 2026	28-10-2026		Gedeputeerde Demollin-Schneiders		V.K.A.	
5794	Nieuwsbrief oktober 2026	28-10-2026		Dorpsraad Molenhoek		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5793	Binnenlands Bestuur Wekelijks	28-10-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5792	Uitnodiging congres Baas in eigen data 3 december 2026	28-10-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5791	De werkelijke invloed van CO2	28-10-2026		Ap Cloosterman		V.K.A.	Overig
5790	Uitnodiging Symposium 26 november	28-10-2026		Agenda voor het Hart		V.K.A.	Uitnodigingen

Gemeente Mook en Middelaar

5789	Begroting voor de deur wat vragen we van onze ambtenaren	28-10-2026		A&O Fonds Gemeenten		V.K.A.	Overig
5788	Vastgestelde tweede begrotingswijziging 2026	28-10-2026		ODNML		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
5787	Uitnodiging wandeling college en raad Mook en Middelaar	28-10-2026		Vrienden van het Maasdal		V.K.A.	Uitnodigingen
5786	TER SPRAKE weeknummer 43 - 2026	27-10-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5785	Uitnodiging Meld je aan voor de Dag voor de Raad 2026!	27-10-2026		NVvR		V.K.A.	Uitnodigingen
5784	Nieuwe inspiratie en trainingen voor raadsleden en griffies!	27-10-2026		momentumkabinet.nl		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5783	Gids participatie in de nieuwe raadsperiode	27-10-2026		Go Vocal			Lobby / Reclame
5782	Save the Date - Eindejaarsbijeenkomst 14-12-2026	27-10-2026		Euregio Rijn-Waal		V.K.A.	Uitnodigingen

Gemeente Mook en Middelaar

5781	Drie congressen die u dit najaar niet wilt missen	27-10-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5780	Dialoogdagen Toekomstvisie Limburg 2050	21-10-2026		Provincie Limburg		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5779	Uitnodiging Dag voor de Raad 2026	21-10-2026		Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Uitnodigingen
5778	impact verhoging belastingen, 20-10-2026	21-10-2026		HISWA-RECRON		V.K.A.	Lobby / Reclame
5777	Toelichting motie Een aanval op 1 is een aanval op allen van de gemeenteraad van Krimpen aan den IJssel	21-10-2026		Griffie Krimpen aan den IJssel		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5776	Newsflash projecten in uw gemeente	21-10-2026		Euregio Rijn-Waal		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5775	Mail met bieding 12 starterswoningen	21-10-2026		Nebuvast Vastgoed ontwikkeling en belegging		V.K.A.	Overig
5774	Motie Stop agressie en bedreiging richting politieke ambtsdragers en ambtenaren	21-10-2026		Gemeente Krimpen aan den IJssel		V.K.A.	Overheidsorganisaties

Gemeente Mook en Middelaar

5773	Binnenlands Bestuur Wekelijks	21-10-2026		Binnenlands Bestuur		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5772	Nieuwsbrief oktober 2026	21-10-2026		Vereniging Nederlandse Riviergemeenten		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5771	Raadsbrede motie vreemd aan de orde van de dag - een aanval op een is een aanval op allen	21-10-2026		Gemeente Valkenburg aan de Geul		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5770	Brief aan Raad en College oktober 2026 over klimaatdoelen	20-10-2026		WISE Nederland		V.K.A.	Lobby / Reclame
5769	Slimme Logistiek - Sterke Gemeente	20-10-2026		Transport en Logistiek Nederland		V.K.A.	Lobby / Reclame
5768	TER SPRAKE weeknummer 42 - 2026	20-10-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5767	Openbare besluitenlijst 6 oktober 2026	20-10-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5766	Nieuwsbrief Lifeport Regio Arnhem Nijmegen oktober 2026	20-10-2026		The Economic Board		V.K.A.	Nieuwsbrieven

Gemeente Mook en Middelaar

5765	Nieuwsbericht Raadsadviescommissie	20-10-2026		Regio Noord-Limburg		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5764	Nieuwsbrief TRAM Euregio nr. 10	20-10-2026		Interreg		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5763	@Beeldspraak - Oktober 2026	20-10-2026		Gelders Genootschap		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5762	Armoede in de Praktijkontwikkelingen in lokale armoedehulp	20-10-2026		Armoedefonds		V.K.A.	Lobby / Reclame
5761	MGR-brief tussenrapportage en verslag vergadering raadsadviescommissie MGR 22 september 2026	17-10-2026		Raadsadviescommissie MGR Rijk van Nijmegen		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
5759	Save the date VNG Bestuurdersdagen Najaars ALV 11 december 2026	14-10-2026		VNG		V.K.A.	Uitnodigingen
5758	Uitnodiging Kennisdag Kwaliteit als Versneller	14-10-2026		Gelders Genootschap		V.K.A.	Uitnodigingen
5757	Uitnodiging webinar De wooncoöperatie	14-10-2026		Cooplink		V.K.A.	Uitnodigingen

Gemeente Mook en Middelaar

5756	Brief met voorbeeldmotie structurele borging informele steun	14-10-2026		Alliantie Informele Steun Jeugd en Gezin		V.K.A.	Lobby / Reclame
5755	P&C-cyclus GGD GZ - jaarkalender 2027	14-10-2026		GGD Gelderland-Zuid		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5754	Kaderbrief 2028	14-10-2026		BVO DRAN		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5753	Ledenraadpleging inzet Cao Gemeenten 2027-2029	13-10-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5752	TER SPRAKE weeknummer 41 - 2026	13-10-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5751	Het laatste nieuws uit raadsledenland!	13-10-2026		Nieuwsbrief NVvR		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5750	Nieuwsbrief oktober 2026	13-10-2026		Lifeport MKB		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5749	Dashboard Sociale Infrastructuur Mook en Middelaar	13-10-2026		Ontwikkelbedrijven		V.K.A.	Overig
5748	Informatiebijeenkomst nieuwe Euregioraadsleden	13-10-2026		Euregio Rhein-Waal		V.K.A.	Overig

Gemeente Mook en Middelaar

5747	Crisissituatie in uw gemeente	13-10-2026		Stichting EVS Ecovrede		V.K.A.	Overig
5746	Omgevingsdiensten voor bijna 15 miljoen in de fout met aanbestedingen	13-10-2026		Binnenlands Bestuur Wekelijks		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5745	Sociaal Jaarverslag 2025	13-10-2026		PCN Cannabis		V.K.A.	Overig
5744	De mens verontreinigt niet alleen de Aarde maar ook belast zij met satellieten de buitenlagen van onze atmosfeer	13-10-2026		Ap Cloosterman		V.K.A.	Overig
5743	Uitnodiging informatiebijeenkomst ambulancezorg in Limburg	13-10-2026		Ambulancezorg Limburg		V.K.A.	Uitnodigingen
5742	Begeleidende brief en voorbeeldmotie voor structurele borging informele steun	13-10-2026		Alliantie Informele Steun Jeugd en Gezin		V.K.A.	Lobby / Reclame
5741	Openstelling vacatures	13-10-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

	vicevoorzitter en lid colleges						
5740	Uitnodiging bezoek Antonio Barbaro Monument	07-10-2026		College van B&W		V.K.A.	Uitnodigingen
5739	Dag voor de Raad 2026	07-10-2026		Raadsleden.nl		V.K.A.	Uitnodigingen
5738	Openbare besluitenlijst Collegevergadering	07-10-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5737	Oproep tot lokale actie nu acceptatie van lhbtiqa+ personen onder druk staat	07-10-2026		COC Regio Nijmegen		V.K.A.	Lobby / Reclame
5736	De bedreigingen van onze democratie; Conferentie op 14 november	07-10-2026		Linksom!		V.K.A.	Uitnodigingen
5735	Stand van zaken ‘Eerder aanvragen’: aanbetaling netaansluiting	06-10-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5734	Derde nazending ALV 30 september 2026	06-10-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

Gemeente Mook en Middelaar

5733	Uitnodiging Per Saldo - webinar Pgb in het sociaal domein 30 oktober 2026	06-10-2026		PGB vereniging Per Saldo		V.K.A.	Uitnodigingen
5732	TER SPRAKE weeknummer 40 - 2026	06-10-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5731	Welke informatie heb jij nodig over (kern)energie?	06-10-2026		Stichting e-Lise		V.K.A.	Overig
5730	Van speelbal naar mens	06-10-2026		Instituut van de Mens		V.K.A.	Lobby / Reclame
5729	Nieuwsbrief editie 3-2026	06-10-2026		Arbeidsmarkt Midden-Gelderland en Rijk van Nijmegen		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5728	Enquête AI en gemeentepolitiek	06-10-2026		Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5727	Kennismaking met WML	06-10-2026		WML Limburgs drinkwater		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5726	Raadsledennieuwsbrief - 1 oktober 2026	06-10-2026		VNG		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5725	Bekendmaking invulling vacatures VNG-bestuur en commissies	06-10-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

Gemeente Mook en Middelaar

5724	Openbare besluitenlijst 22 september 2026	30-09-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5723	Nieuwsbrief September 2026	30-09-2026		Gezondste Regio Noord-Limburg		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5722	Toeristenbelasting in 2027	30-09-2026		Camping De Geuldert		V.K.A.	Inwoners
5721	Rijksbegroting 2027 en de gevolgen voor gemeenten	29-09-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5720	TER SPRAKE weeknummer 39 - 2026	29-09-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5719	Veel waardevolle bijeenkomsten voor raadsleden op de agenda!	29-09-2026		Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5718	Nieuws voor bestuur en samenwerkingspartners	29-09-2026		GGD Gelderland-Zuid		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5717	Online webinar voor (nieuwe) raadsleden over participatie	29-09-2026		Go Vocal		V.K.A.	Overig
5716	Discriminatie van Sinti, Roma en reizigers	29-09-2026		Nationale ombudsman		V.K.A.	Overig
5715	Tweede nazending ALV	22-09-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

Gemeente Mook en Middelaar

	30 september 2026						
5714	Uitnodiging Regiobijeenkomst GMR 9 oktober 2026	22-09-2026		Groene Metropool Regio Arnhem Nijmegen		V.K.A.	Uitnodigingen
5713	Openbare besluitenlijst 15 september 2026	22-09-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5712	Uitnodiging webinar 24 september 2026 - AI en de gemeenteraad	22-09-2026		Tertium		V.K.A.	Uitnodigingen
5711	Uitnodiging - Aanmeldingen voor de Dag van de Raad zijn geopend!	22-09-2026		Nederlandse Vereniging voor Raadsleden		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5710	Nieuwsbrief - Nieuws over mobiliteit en logistiek in Noord-Limburg sep 2026	22-09-2026		Trendsportal		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5709	TER SPRAKE weeknummer 38 - 2026	22-09-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5708	TER SPRAKE weeknummer 37 - 2026	22-09-2026		Gemeente Mook en Middelaar		V.K.A.	Nieuwsbrieven

Gemeente Mook en Middelaar

5707	Brief aan gemeenteraadsleden - Maak werk van gezinsbeleid	22-09-2026		Stem van Ouders		V.K.A.	Lobby / Reclame
5706	Openbare besluitenlijst 8 september 2026	22-09-2026		College van B&W		V.K.A.	Besluitenlijst B&W
5705	Prinsjesdag en onze regio Radboudumc zorgt voor duurzame zorg en hoe gaat het met de Lifeport Skills Heroes	22-09-2026		Nieuwsbrief Economic Board		V.K.A.	Nieuwsbrieven
5704	Eerste nazending ALV 30 september 2026 “Principe afspraken Samenwerkings agenda met kabinet”	22-09-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG
5703	Kies voor eerlijke verdeling van partijsubsidies	22-09-2026		Volt		V.K.A.	Overheidsorganisaties
5702	Zienswijzenota begroting 2027_Eindconcept	22-09-2026		Groene Metropoolregio		V.K.A.	Overheidsorganisaties

Gemeente Mook en Middelaar

5701	Nota van Zienswijzen begroting 2027	22-09-2026		Regio Noord-Limburg		V.K.A.	Gemeenschappelijke regelingen
5700	Veiligheid van kinderen in de asielnoodopvang - publicatie rapport 'Kinderen in nood'	22-09-2026		Onderzoeksraad voor Veiligheid		V.K.A.	Lobby / Reclame
5699	Follow-up besluit Algemeen Bestuur inzake KCR2	22-09-2026		Veiligheidsregio Limburg-noord		V.K.A.	Overig
5698	Concrete visie en oplossingen voor de hervorming van het jeugd- en gezinszorgstelsel	22-09-2026		Stichting Kico		V.K.A.	Overig
5697	Brief aan raden - Wereld-WC-Dag 2026	22-09-2026		Mdl fonds		V.K.A.	Lobby / Reclame
5696	Brief gemeenteraden Kansen met het uitdaagrecht	22-09-2026		Kennisnetwerk participatie en uitdaagrecht		V.K.A.	Overig
5695	Weerbaarheid en veerkracht: geactualiseerde	22-09-2026		VNG		V.K.A.	Ledenbrieven VNG

Gemeente Mook en Middelaar

	handreiking en vervolgstappen						
5694	Zienswijze - Zorgen over de bouwplannen op het Van Mil terrein aan de Rijksweg in Molenhoek	22-09-2026		Inwoners		V.K.A.	Inwoners

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Datum	Onderwerp	Portefeuillehouder
432	04-11-2026	Raadsmemo Reflectie en update spoorviaduct Heumensebaan Molenhoek	A. Mehlkop
431	29-10-2026	Raadsmemo Evaluatie Regioprogramma Jeugd RvN 2025	F.N. Dillerop
430	27-10-2026	Raadsmemo Basisrioleringsplan Mook en Middelaar	A. Mehlkop
429	27-10-2026	Raadsmemo Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen Nijmegen e.o. 2027-2032	F.N. Dillerop
428	14-10-2026	Raadsmemo Fietspad Heumensebaan	A. Mehlkop
427	14-10-2026	Raadsmemo Correctie begrotingssaldo Programmabegroting 2027	A. Mehlkop
426	13-10-2026	Raadsmemo Ontwerpbegroting RES Noord- en Midden Limburg 2027	H. Roozendaal
425	13-10-2026	Raadsmemo Tussentijdse updates uitvoeringsprogramma duurzaamheidsbeleid	H. Roozendaal
424	07-10-2026	Raadsmemo Evaluatie pilot inwonersinitiatieven	A. Mehlkop
423	29-09-2026	Raadsmemo Beleidsregel Wet veilige jaarwisseling	I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

ID	Datum vraag	Onderwerp	Afgedaan	Deadline	Datum antwoord
107	09-09-2026	Art 44 vragen VVD m.b.t. Kosten Wmo n.a.v. artikel Gelderlander dd 09-09-2026	Ja	09-10-2026	08-10-2026
108	12-11-2026	Art 44 vragen m.b.t. VVD Spoorbruggetje Molenhoek	Ja	12-11-2026	27-10-2026
109	02-11-2026	Art 44 vragen m.b.t. waarborging continuïteit ICT-infrastructuur	Nee	02-12-2026	

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**306830**
Onderwerp	**Verkeersbesluit: vaststellen gewijzigde komgrens Witteweg**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	Algemene commissie
Datum raadscommissie	4 november 2026
Programma	Fysieke leefomgeving
Portefeuillehouder	A. Mehlkop

Verkeersbesluit: vaststellen gewijzigde komgrens Witteweg Plasmolen en Middelaar

Inleiding

Op 23 juni 2026 heeft uw raad een raadsmemo ontvangen over de Aanpak Witteweg. Hierin is toegelicht dat de Witteweg, die de kernen Plasmolen en Middelaar met elkaar verbindt, toe is aan een opknapbeurt. Niet alleen is het asfalt verouderd, maar ook is de manier waarop langzaam verkeer gemengd wordt met gemotoriseerd verkeer niet wenselijk. De Witteweg maakt onderdeel uit van een wandelroute, maar een voetpad ontbreekt en uit de huidige vormgeving is op te maken dat gemotoriseerd verkeer het meest dominant is. Dat is niet de uitstraling die de Witteweg volgens de gemeente hoort te hebben.

De ontwerptekeningen zijn als bijlage 3 en 4 toegevoegd. De nieuwe inrichting bestaat uit een rijbaan waarop het gemotoriseerde verkeer en de fietsers gezamenlijk gebruikmaken van de rijbaan. De rijbaan zal worden uitgevoerd in rood asfalt en worden aangeduid als fietsstraat. Aan de westzijde van de Witteweg wordt een vrijliggend voetpad aangelegd. Het voetpad wordt als verplicht voetpad aangewezen.

Om de weg in te richten als 30 km/h-weg en fietsstraat moeten twee verkeersbesluiten worden genomen:1. Herinrichten Witteweg, met voetpad en snelheidsbeperking van 30 km/h; 2. Verplaatsen (en laten overgaan) van de komgrens van Middelaar en Plasmolen. Het eerste besluit is een taak van ons college en hebben wij op 13 oktober 2026 genomen. Op grond van artikel 20a, lid 1 van de Wegenverkeerswet 1994 is uw gemeenteraad bevoegd tot het vaststellen van een verkeerskundige bebouwde kom. Met dit raadsvoorstel wordt het aanpassen van de komgrens op de Witteweg te Plasmolen en Middelaar aan u voorgelegd.

Voorstel

1. In te stemmen met het vaststellen van de komgrens van Plasmolen/ Middelaar op de Witteweg, zoals aangegeven op de tekening “Locatie Kombord Witteweg” (bijlage 2).

Beoogd effect

Met het besluit van uw raad is overeenkomstig de doelstelling, de bebouwde komgrens op de Witteweg ter hoogte van Plasmolen/Middelaar vastgesteld en kan de weg ingericht worden als 30 km/h-weg en fietsstraat.

Argumenten

1.1 Door de komgrenzen te verplaatsen wordt aangesloten op een inrichting als fietsstraat
Hoewel het volgens de wet mogelijk is om een weg buiten de verkeerskundige bebouwde kom (hierna: bebouwde kom of komgrens) te beperken tot een 30 km/h-weg is, is dit ongebruikelijk en verwarrend. Automobilisten kunnen de zone over het hoofd zien omdat dit niet strookt met de standaard verkeerssituaties. Door de komgrenzen te verplaatsen (lees: in elkaar te laten overlopen) blijft de Witteweg in zijn geheel binnen de bebouwde kom en kan deze op een gebruikelijke en duidelijke manier worden beperkt en ingericht als 30 km/h-weg en fietsstraat.

1.2 Het verplaatsen van de komgrenzen zorgt voor verbetering van de veiligheid
Een logische ligging van de komgrenzen draagt bij aan een geloofwaardige snelheidsregime en aan het gewenste gebruik van de weg. De bebouwde kom van Middelaar en Plasmolen worden op de Witteweg aaneengesloten. De weg, die onderdeel is van wandelroutes, wordt niet alleen door de snelheidsbeperking, maar ook door de ligging binnen de bebouwde kom als een dorpsweg ervaren en gebruikt. Dit zal de verkeersveiligheid en sociale veiligheid versterken. Doordat weggebruikers op de Witteweg in de bebouwde kom blijven worden eveneens aanpassingen in snelheid vermeden. Hetgeen een veiligere situatie voor alle weggebruikers creëert.

Kanttekeningen

1.1 Het besluit tot het instellen van de bebouwde kom is een verkeersbesluit waarop de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing is
Wettelijke mogelijkheden van bezwaar en beroep staan hiertegen open. De bezwaartermijn bedraagt zes weken en start na de dag waarop het besluit op de wettelijke voorgeschreven manier bekend is gemaakt.

Duurzaamheid

Door het constant houden van de snelheid en het stimuleren van het langzaam verkeer ter plaatse ontstaat minder geluidsoverlast en minder uitstoot van schadelijk gassen door het auto- / vrachtverkeer. Daarnaast wordt de algemene beleving van het gebied en de verkeersveiligheid verbeterd.

Participatie

Aanwonenden, inwoners en belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwerpfase van de herinrichting. Specifiek voor het instellen van de bebouwde kom is de politie om advies gevraagd. De politie heeft tekeningen opgevraagd en is akkoord gegaan met de nieuwe inrichting.

Financiën

Het instellen van de bebouwde kom heeft geen financiële consequenties. De werkzaamheden en de benodigde bebording maken onderdeel uit van het herinrichtingsproject “Aanpak Witteweg”. Deze aanbestedingsprocedure is reeds afgerond.

Communicatie

Nadat uw raad heeft ingestemd met het voorstel voor het instellen van de bebouwde kom, wordt bijgevoegd verkeersbesluit (bijlage 1) gepubliceerd in de Staatscourant en Ter Sprake. Ook zal de Veiligheidsregio worden geïnformeerd.

Uitvoering

Na het publiceren van het besluit volgt een bezwaarperiode van zes weken. Het werk is reeds aanbesteed en in uitvoering. De werkzaamheden zullen in de laatste weken van 2026 worden afgerond.

Tijdens deze werkzaamheden zal op één locatie (zij bijlage 2) aan beide zijden van het wegdek één kombord worden geplaatst en de andere weggehaald.

Bijlage(n)

1. Verkeersbesluit: Verkeersbesluit verplaatsen bebouwde komgrenzen Witteweg te Plasmolen en Middelaar, gemeente Mook en Middelaar
2. Locatie Kombord Witteweg
3. 25-204-01-TEK-DO-03 Nieuwe situatie
4. 25-204-01-TEK-DO-04 Nieuwe situatie

Mook, 13 oktober 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **306830**

Onderwerp **Verkeersbesluit: vaststellen gewijzigde komgrens Witteweg Plasmolen en Middelaar**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 13 oktober 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 4 november 2026

Besluit:

1. In te stemmen met het vaststellen van de komgrens van Plasmolen/ Middelaar op de Witteweg, zoals aangegeven op de tekening “Locatie Kombord Witteweg” (bijlage 2).

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Verkeersbesluit: Verkeersbesluit verplaatsen bebouwde komgrenzen Witteweg te Plasmolen en Middelaar, gemeente Mook en Middelaar

De raad van gemeente Mook en Middelaar,

Commented [MH1]: Klopt het als ik simpelweg het college vervang door de raad? Moet ik nog checken bij JZ

Gelet op:

a) artikel 15, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994;
b) artikel 20a, lid 1 van de Wegenverkeerswet 1994;
c) het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990);
d) het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW);
e) de Algemene wet bestuursrecht

Overwegende:

1. de Witteweg is gelegen binnen de gemeente Mook en Middelaar;

2. de gemeente de Witteweg opnieuw inricht ten behoeve van een verkeersveilige en toekomstbestendige weginrichting;

3. de herinrichting leidt tot een gewijzigde overgang tussen het buitengebied en de bebouwde kom;;

4. de huidige ligging van de bebouwde komgrenzen hierdoor niet langer aansluit op de feitelijke inrichting en het wegbeeld;

5. het wenselijk is de bebouwde komgrenzen te verplaatsen zodat deze overeenkomen met de nieuwe inrichting van de weg en de feitelijke verkeerssituatie;

6. een logische ligging van de komgrenzen bijdraagt aan een geloofwaardige snelheidsregime, een betere verkeersveiligheid en een duidelijke herkenbaarheid van de overgang tussen het buitengebied en de bebouwde kom;

7. met het verplaatsen van de komgrenzen uitvoering wordt gegeven aan de doelstellingen als bedoeld in artikel 2 van de Wegenverkeerswet 1994, in het bijzonder:
   - het verzekeren van de veiligheid op de weg;
   - het beschermen van weggebruikers en passagiers;
   - het zoveel mogelijk waarborgen van de vrijheid van het verkeer;
   - het voorkomen of beperken van door het verkeer veroorzaakte overlast, hinder of schade;

8. overeenkomstig artikel 24 van het BABW overleg heeft plaatsgevonden met de gemandateerde verkeersadviseur van de politie Eenheid Oost-Nederland, die heeft ingestemd met dit besluit.

Gelet op het bovenstaande, besluit de gemeente Mook en Middelaar:

1. De grenzen van de bebouwde kom aan de Witteweg te verplaatsen overeenkomstig de bij dit besluit behorende situatietekening

2. Daartoe:

   - de bestaande komborden model H1 (bebouwde kom) en H2 (einde bebouwde kom), als bedoeld in bijlage 1 van het RVV 1990, te verwijderen;
   - nieuwe komborden model H1 en H2 te plaatsen op de nieuwe locaties zoals aangegeven op de bij dit besluit behorende situatietekening.

3. Dit verkeersbesluit in werking te laten treden op het moment dat de betreffende verkeerstekens zijn geplaatst.

Bekendmaking

Op grond van het bepaalde in artikel 26 van het Besluit Administratieve Bepalingen inzake het Wegverkeer en artikel 3.42, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht zal het besluit worden bekend gemaakt via elektronische berichtgeving in het Gemeenteblad evenals een melding van het besluit in het plaatselijke weekblad.

Bezwaar

Belanghebbenden kunnen een gemotiveerd bezwaarschrift indienen tegen dit besluit binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit in de het digitale gemeenteblad.

Het bezwaarschrift kan tot 6 weken nadat het besluit bekend is gemaakt worden ingediend bij de gemeenteraad van Mook en Middelaar, postbus 200, 6585 ZK Mook. Vermeld in het bezwaarschrift de datum, uw naam, adres, het (deel)besluit waartegen u bezwaar maakt en de redenen van het bezwaar.

Voor nadere informatie over het bovenstaande kunt u contact opnemen met afdeling Ruimte.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026.

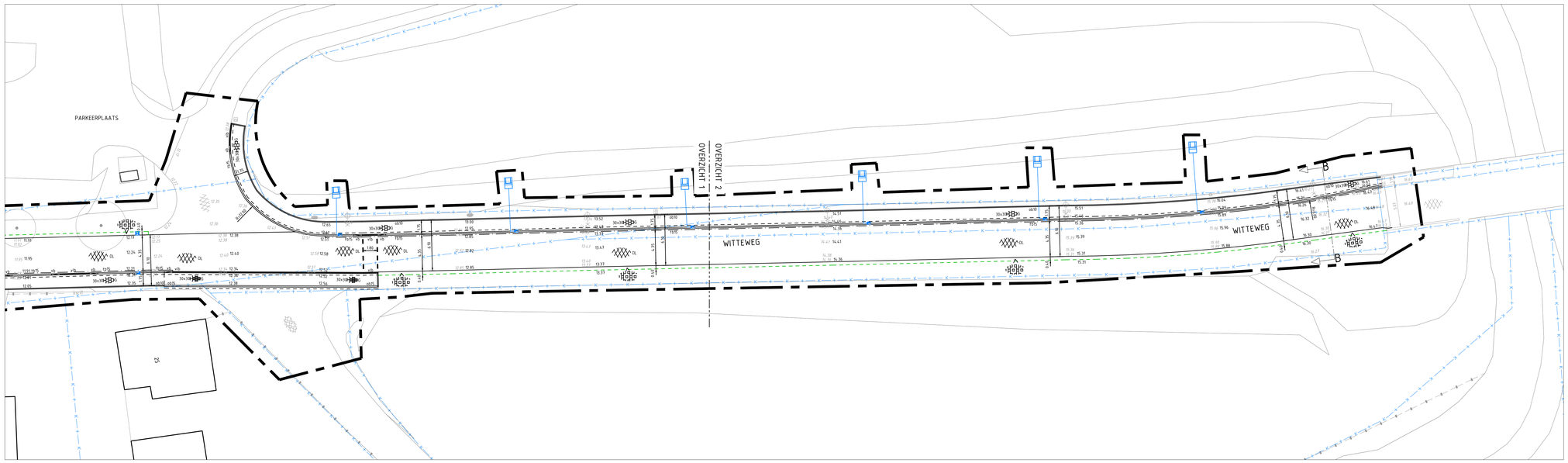
De raad voornoemd,

De griffier	De voorzitter
W. Huberts	I.M. van Dijk

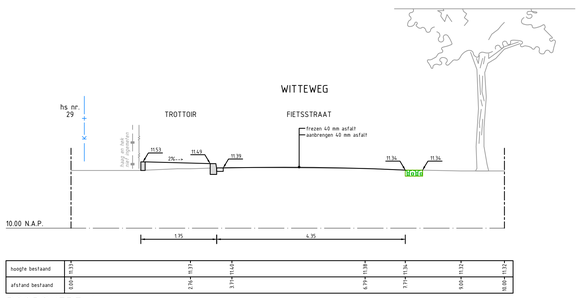
Broekweg
Riethorst
Muldershofweg
Witteweg
Nooks kanaal
Elzensteeg
Elzenstraat
Katerbosseweg
Witteweg
Schenck van Nijdeggenstraat

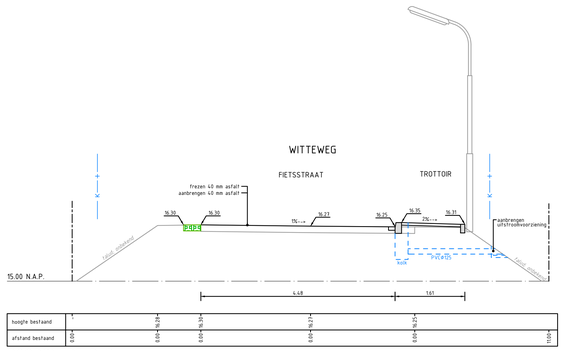
OVERZICHT 1
SCHAAL 1:200

OVERZICHT 2
SCHAAL 1:200

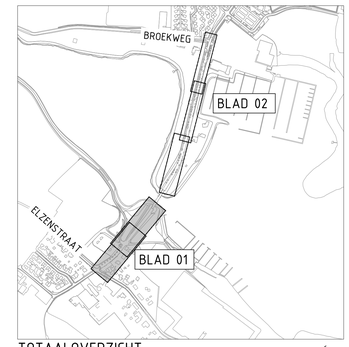
DOORSNEDE A-A
SCHAAL 1:50

DOORSNEDE B-B
SCHAAL 1:50

LEGENDA

- Werkgrens
- Bestaande topografie
- Bestaande terreinafscheiding
- Bestaande perceelsgrens
- 16.21 Bestaande hoogte
- 11.10 Nieuwe hoogte
- Nieuwe verharding
- Materiaalgrens; nieuw
- Aanbrengen trottoirband 130/150x250 mm
- Aanbrengen betonrug achter kantopsluiting
- Aanbrengen kanttegel langs kantopsluiting
- vb1 / vb2 Aanbrengen verloopband vb1: trottoirband 130/150 naar maaiveld (eindverloopband) vb2: trottoirband 130/150 naar opsluitband 150x250
- Aanbrengen verlaagdeband
- Aanbrengen opsluitband 150x250 mm
- Aanbrengen opsluitband 100x200 mm
- DL Aanbrengen deklaag asfaltverharding -DL, dikte: 40 mm
- 30x30x8 Aanbrengen betontegels 300x300x80 mm, halfsteensverband, kleur: grijs
- 30x30x6 Aanbrengen betontegels 300x300x60 mm, halfsteensverband, kleur: grijs
- KP Aanbrengen betonstraatstenen, keiformaat, elleboogverband, kleur: wit
- Herstraten bestaande verharding
- Aanbrengen grasbetontegel, 400x600x140 mm, kleur: grijs
- Aanbrengen kanalisatie streep, thermoplast 500x100 mm, kleur: wit
- Aanbrengen kolkleiding PVC Ø125 mm
- Aanbrengen straatkolk
- Aanbrengen trottoirkolk
- Bestaande straatkolk
- Aanbrengen uitstroomvoorziening in talud
- Inzaaien gras
- Bestaande boom

TOTAALOVERZICHT
SCHAAL 1:6500

0 2 4 6 8m

MATEN IN METERS TENZIJ ANDERS VERMELD
HOOGTEMATEN IN METERS TEN OPZICHTE VAN N.A.P.
MATERIALEN IN MILLIMETERS TENZIJ ANDERS VERMELD

Versie	Datum	Omschrijving	Getekend	Paraaf	Gezien	Paraaf
1.0	07-05-2026	Basistekening	S. Bijl		B. Nienhuis	

Project:
WITTEWEG
Onderdeel:
NIEUWE SITUATIE

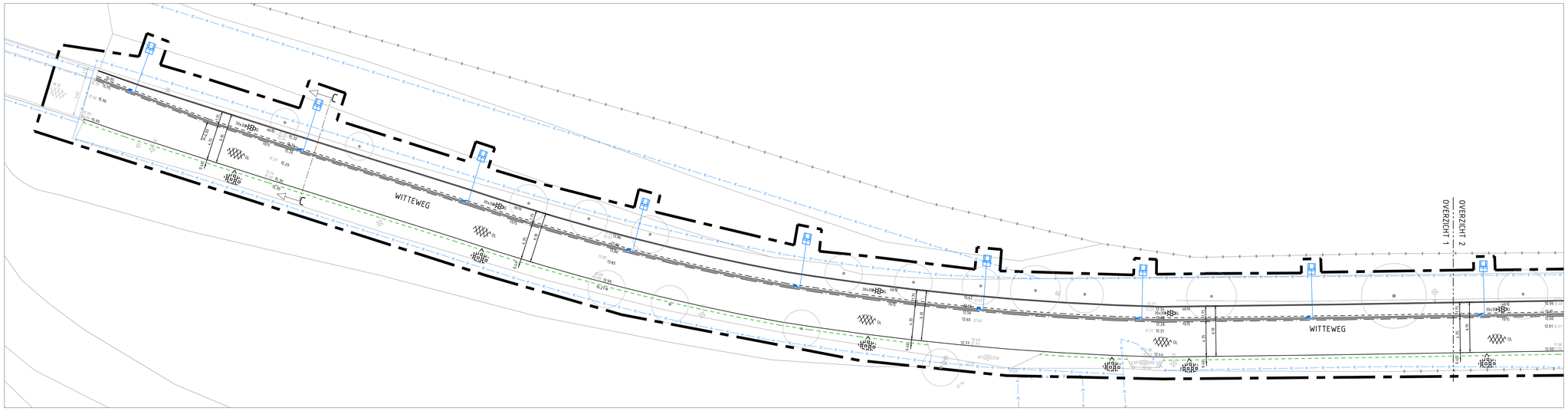
Datum:	Formaat:	Schaal:	Getekend:	Par:	Gezien:	Par:
07-05-2026	A0	1:200	S. Bijl		B. Nienhuis	

Fase:	Status:	Versie:	Tekeningnummer:
DO	CONCEPT	1.0	26-204-02-TEK-DO-03

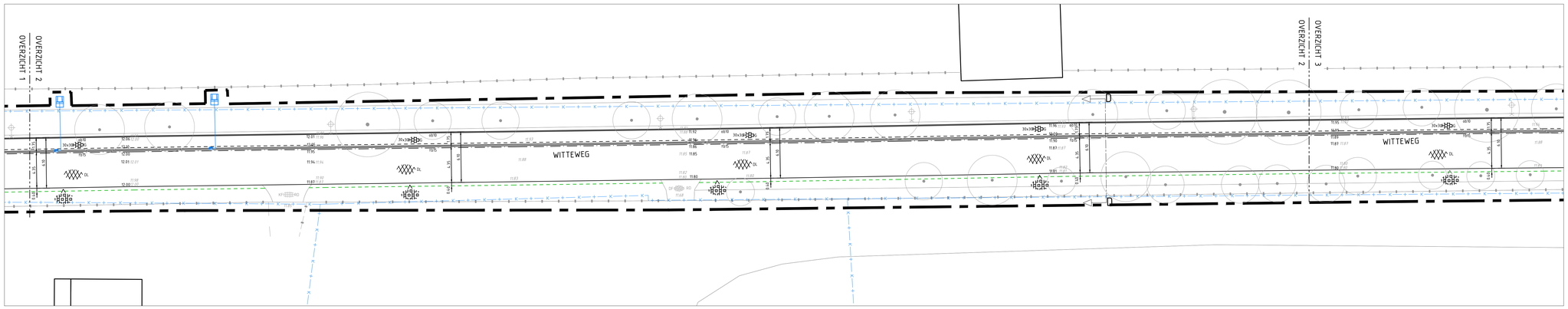
Opdrachtgever:
Gemeente Mook en Middelaar

Contactpersoon:
Telefoonnummer:

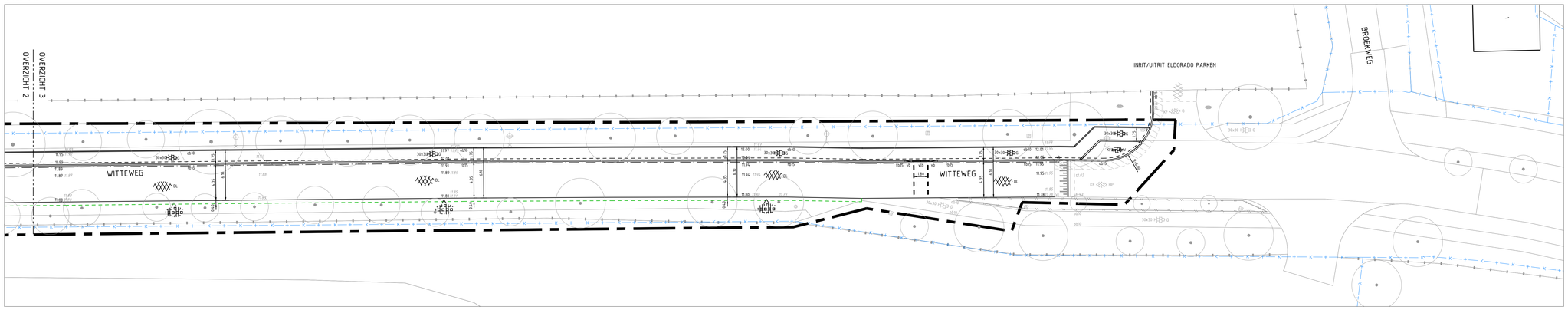
Maas & Nienhuis
civieltechnisch bureau
Stevenweg 132
5961 PA Horst/A-Ms Ambacht
T. 0378 - 69 00 61
F. 0378 - 69 00 60
@ - info@maasennienhuis.nl
@ - http: www.maasennienhuis.nl

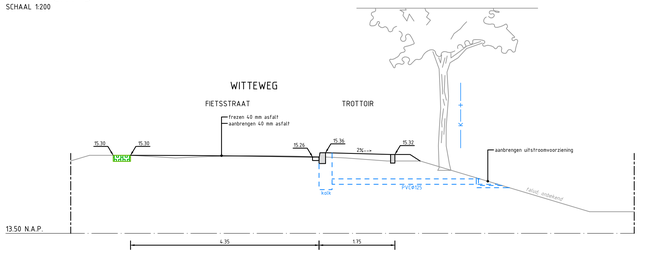
OVERZICHT 1
SCHAAL 1:200

OVERZICHT 2
SCHAAL 1:200

OVERZICHT 3
SCHAAL 1:200

| | | |

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**272282**
Onderwerp	**Visie op Dienstverlening 2026-2036**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	Algemene commissie
Datum raadscommissie	4 november 2026
Programma	Sociale en maatschappelijke Dienstverlening
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk

Visie op Dienstverlening 2026-2036

Inleiding
Ons college wil de dienstverlening van de gemeente verbeteren en aanpassen aan wat inwoners nú nodig hebben en van ons mogen verwachten. Ook hebben wij op dit moment geen geldende Visie op dienstverlening. Met ingang van de nieuwe bestuursperiode willen wij aan anderen en onszelf duidelijk maken wat onze visie op dienstverlening is.

Voorstel
De Visie op Dienstverlening 2026-2036 vast stellen

Beoogd effect
Een visie op dienstverlening geeft richting aan wat voor gemeente we willen zijn en wat we willen bereiken door onze dienstverlening verder te ontwikkelen. We hebben een visie op dienstverlening nodig om duidelijk te maken wat inwoners van ons kunnen verwachten en om er voor te zorgen dat de hele organisatie samen kan werken aan één doel.

Argumenten
Bij het opstellen van deze visie hebben wij gebruik gemaakt van de inzichten van onze inwoners, ondernemers, raadsleden, bestuurders en medewerkers. Uit de input is gebleken dat men over het algemeen tevreden is over onze dienstverlening, maar dat er een aantal verbeterpunten zijn. Deze hebben onder andere betrekking op de bereikbaarheid, de snelheid van reageren, de manier waarop inwoners kunnen volgen wat er gebeurt met hun aanvraag, verzoek of melding en de ondersteuning voor digitaal of administratief minder vaardige inwoners. Ook is gebleken dat wij duidelijkere afspraken mogen maken over servicenormen en over wat inwoners van ons kunnen verwachten. Ten slotte is onze (digitale) informatievoorziening richting inwoners aan verbetering toe.

Naast verbeterpunten zijn er met de start van de huidige collegeperiode ook ambities bij gekomen. Dienstverlening die aansluit bij de behoeften van de verschillende doelgroepen die aanwezig zijn in onze gemeenschap en gericht is op samenwerking zijn belangrijke speerpunten in de komende periode en zijn opgenomen in deze visie.

Kanttekeningen
Bij het opstellen van deze visie, maar meer nog in de toekomstige uitwerking hiervan, hebben wij rekening gehouden met onze huidige beperkte personele capaciteit en financiële middelen. Dit betekent dat wij uitsluitend uitgangspunten hebben opgenomen die ook zonder uitbreiding van

personele capaciteit of structurele financiële inzet te realiseren zijn. In de uitvoering van de visie zullen wij op dit moment op onderdelen concessies moeten doen in relatie tot onze ambities. Dit betekent bijvoorbeeld dat wij inwoners niet vaker dan op dit moment actief zullen informeren over de status van hun aanvraag of verzoek, geen extra maatregelen zullen nemen om inwoners die minder digitaal of administratief vaardig zijn te ondersteunen of de openingstijden en bereikbaarheid niet zullen uitbreiden. Als hier in de toekomst alsnog de mogelijkheden voor komen, dan kan dit opnieuw worden bezien. Dit tast de inhoud van de visie echter niet aan. Deze blijft gelden, voor welk serviceniveau er ook wordt gekozen.

Wij hebben er vertrouwen in dat met de aanpassing van onze bedrijfsvoering, waaronder het maken van duidelijke interne afspraken over onze servicenormen en manier van werken, het ook mogelijk is om zonder extra kosten tot een verbetering van onze huidige dienstverlening te komen.

Financiën
Deze Visie heeft geen financiële consequenties. Ook in de uitvoering voor de komende jaren houden wij er rekening mee dat er geen aanvullende structureel budget beschikbaar is om onze dienstverlening te verbeteren. Mogelijk is het gewenst om eenmalig een bepaalde investering te doen. Als dit aan de orde is, dan zullen wij uw raad hiervoor middels de reguliere planning- en controlcyclus een voorstel doen.

Participatie
Bij het opstellen van deze visie hebben wij gebruik gemaakt van de inzichten van onze inwoners, ondernemers, raadsleden, bestuurders en medewerkers. Deze input is veelal via vragenlijsten opgehaald. Iets meer dan 50 inwoners hebben de moeite genomen om hun mening en advies met ons te delen.

Uitvoering
Na vaststelling van de Visie op dienstverlening vertalen wij de uitgangspunten naar de praktijk met een uitvoeringsplan voor de komende vier jaar. Hierbij kijken we meer concreet hoe onze huidige dienstverlening is ingericht, waar we naar toe willen en wat hiervoor moet worden aangepast. Na vaststelling van het uitvoeringsplan maken we een implementatieplan en gaan we aan de slag. Na twee jaar evalueren we de afgelopen periode, bepalen we welke onderdelen van het uitvoeringsplan eventueel toe zijn aan herziening en wat we de twee jaar daarna gaan aanpakken. Op nader te bepalen momenten in het hiervoor beschreven proces vragen wij onze inwoners om met ons mee te denken.

Communicatie
Op basis van de Visie worden servicenormen opgesteld. Vervolgens zullen wij de visie en servicenormen publiceren op onze website.

Bijlage(n)
Visie op dienstverlening 2026-2036

Raadsvoorstel

Mook, 6 oktober 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **272282**

Onderwerp **Visie op Dienstverlening**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 6 oktober 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 4 november 2026

Besluit:

1. De Visie op Dienstverlening 2026-2036 vast stellen

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

Visie op dienstverlening 2026-2036

Onze dienstverlening past bij de schaal en het karakter van onze gemeente

Als kleine gemeente hebben we grote ambities. We maken bewuste keuzes, omdat we niet alles tegelijk kunnen doen. Zo zetten we onze mensen en middelen zo goed mogelijk in.

Zo kan het voorkomen dat inwoners of anderen die contact met ons opnemen niet direct de juiste medewerker kunnen spreken. Zij kunnen er wel op rekenen dat we in dat geval contact met hén opnemen. Ook krijgen zij één vast aanspreekpunt waar zij contact mee op kunnen nemen gedurende het proces van hun aanvraag of verzoek. Dit is geen vast persoon, maar een vast aanspreekpunt, bijvoorbeeld een vast mailadres of telefoonnummer van een afdeling.
Soms duurt een aanvraag wat langer. Dat komt doordat we veel waarde hechten aan persoonlijke aandacht en daarom sterk leunen op de expertise van individuele medewerkers.

We richten onze dienstverlening zo in dat die voor zoveel mogelijk mensen goed werkt. Daarbij sluiten we aan bij wat diegene zelf kan. Tegelijkertijd geven we onze medewerkers de ruimte om maatwerk te bieden in de geest van onze dienstverleningswaarden als de situatie daarom vraagt. We verwachten van onze medewerkers een professionele, persoonlijke en toegankelijke houding.

Onze dienstverlening is gelijkwaardig

De mens staat in onze dienstverlening voorop. We sluiten zo goed mogelijk aan bij de behoeften en wensen van diegene die van onze dienstverlening gebruikt maakt. Hierbij houden we rekening met mensen met een beperking, mensen die niet digitaal- of administratief-vaardig zijn en mensen die de Nederlandse taal minder goed spreken.

Onze dienstverlening is toegankelijk

Inwoners en anderen kunnen ons goed bereiken. Dit kan digitaal, telefonisch of door op afspraak bij ons langs te komen. Het contact is persoonlijk en laagdrempelig.
We bieden dienstverlening op verschillende tijden en in verschillende vormen aan. Snel en simpel waar het kan, persoonlijk waar dit beter is.

Onze dienstverlening is eerlijk en duidelijk

We doen wat we beloven, leggen uit hoe en waarom we dingen doen en zeggen duidelijk wat wel of niet kan.
De informatie die wij geven is makkelijk te vinden, duidelijk en begrijpelijk.

Zo communiceren wij eerlijk en transparant over de afwegingen die wij maken en de besluiten die wij nemen, ook als dit niet het gewenste resultaat biedt voor de aanvrager of verzoeker.

We geven inzicht in het verloop van het proces, zodat inwoners en anderen weten wat ze van ons kunnen verwachten. We presenteren ingrijpende plannen en ontwikkelingen vooraf en nemen betrokkenen mee in onze stappen.

Richting de toekomst hopen wij alle communicatie te bundelen onder één portaalstrategie, hierin volgen wij de ontwikkeling van de VNG.

Onze dienstverlening is fatsoenlijk

We behandelen iedereen die van onze dienstverlening gebruik maakt met respect. We verwachten ditzelfde respect ook van anderen, in de omgang met onze medewerkers en met elkaar. We zorgen dat iedereen zich welkom voelt en we helpen graag. We nemen vragen of verzoeken serieus en zorgen dat er een goed antwoord op komt.

Onze dienstverlening is gericht op samenwerking

Als dat kan werken we samen met inwoners of anderen die met onze gemeente in contact staan. Dit verwachten wij ook van de organisaties die, in opdracht van ons, onderdelen van onze dienstverlening uitvoeren.
We stellen ons benaderbaar op, luisteren naar ideeën en zoeken samen naar oplossingen. We werken vanuit vertrouwen en een open blik.

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	300999
Onderwerp	Raadsvoorstel oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)
Datum raadsvergadering	
Raadscommissie	N.v.t.
Datum raadscommissie	
Programma	Bestuur en organisatie
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk

Raadsvoorstel oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)

Inleiding

Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, interregionale afstemming en operationele samenwerking steeds vaker het regionale niveau overstijgen. Denk bijvoorbeeld aan de gelijktijdige grootschalige natuurbranden dit voorjaar, de overstromingen in Limburg in 2021, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de coronapandemie. De veiligheidsregio's staan daarmee gezamenlijk voor de opgave om de informatie-uitwisseling en coördinatie onderling en met het Rijk structureel te borgen en zo de gezamenlijke slagkracht te versterken. Om dit te bereiken is KCR2 opgericht. Om de continuïteit en professionaliteit te borgen, is het noodzakelijk KCR2 onder te brengen in een rechtspersoon. De meest geschikte vorm hiervoor is de oprichting van een stichting. Voordat een formeel besluit door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) wordt genomen over deelname aan deze stichting, worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten gevraagd of zij wensen of bedenkingen hebben ten aanzien van de oprichting van deze stichting. Dit is conform artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Voorstel

1. Geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de deelname van de Veiligheidsregio Limburg-Noord aan stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).

Argumenten

1.1. <u>Recente crises laten zien dat er behoefte is aan bovenregionale afstemming op het gebied van crisisbeheersing.</u>

De afgelopen jaren is het belang van bovenregionale en landelijke samenwerking in de crisisbeheersing verder toegenomen. Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, interregionale afstemming en operationele samenwerking steeds vaker het regionale niveau overstijgen. Denk bijvoorbeeld aan de gelijktijdige grootschalige natuurbranden dit voorjaar, de overstromingen in Limburg in 2021, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de coronapandemie. De veiligheidsregio's staan daarmee gezamenlijk voor de opgave om de informatie-uitwisseling en coördinatie onderling en met het Rijk structureel te borgen en zo de gezamenlijke slagkracht te versterken. Dit heeft geleid tot de behoefte aan een landelijk knooppunt waarin informatie-uitwisseling en coördinatie samenkomen en in onderlinge samenhang worden georganiseerd. Hiervoor is KCR2 opgericht.

1.2. KCR2 is ondersteunend aan de Veiligheidsregio's en het Rijk bij gezamenlijke crisisbeheersing, maar neemt geen taken over.

De wettelijke taak van KCR2 zit op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van JenV op 6 oktober 2025 zijn vastgesteld. Het gaat om de operationele coördinatie en ondersteuning in Nederland ten aanzien van de volgende kerntaken;

- De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele informatievoorziening
- Landelijke en bovenregionale operationele bijstand
- Internationale en operationele bijstandsverzoeken
- Tijdelijk in te stellen landelijke operationele crisisteams
- Ontvangst en registratie en gerepatrieerde Nederlanders die in het buitenland in acute noodsituatie zijn beland

De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele preparatie. KCR2 is niet beleidsvormend en krijgt geen zelfstandige bevoegdheden in de crisisstructuur, maar is een bovenregionale uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning van het Rijk en de veiligheidsregio's. Daarmee treedt het niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's.

1.3. Het KCR2 is al operationeel, maar een eigen rechtspersoon ontbreekt nog.

KCR2 is al operationeel. Om de continuïteit en professionaliteit van de organisatie te borgen, is het noodzakelijk deze onder te brengen in een rechtspersoon. Daarmee wordt het mogelijk personeel in dienst te nemen en gezamenlijk toezicht door het ministerie van JenV en de veiligheidsregio's te organiseren.

Na een uitgebreide verkenning heeft het Veiligheidsberaad 22 juni jl. het principebesluit genomen tot oprichting van een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT) voor KCR2. Deze stichting wordt opgericht door de 25 veiligheidsregio's in gezamenlijkheid met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het is nu aan de 25 algemeen besturen van de veiligheidsregio's om een formeel besluit te nemen tot oprichting van deze stichting.

Uitvoering / vervolg

Gemeenteraden van de deelnemende gemeenten van de VRLN hebben 12 weken om eventuele wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Zij zijn dit niet verplicht. Na deze periode bereidt het Dagelijks Bestuur van de VRLN definitieve besluitvorming voor het Algemeen Bestuur voor en betrekt daarbij de wensen en bedenkingen vanuit de gemeenteraden. Na besluit door het Algemeen bestuur over deelname aan de KCR2, informeert de voorzitter van de VRLN de voorzitter van het Veiligheidsberaad per brief over het genomen besluit. De streefdatum om stichting KCR2 operationeel te hebben is 1 januari 2027.

Wij adviseren om geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de deelname van de VRLN aan KCR2.

Financiën

De financiering van KCR2 vindt plaats binnen de bestaande middelen die de veiligheidsregio's ontvangen en inzetten voor bovenregionale crisisbeheersing en informatievoorziening. De oprichting van KCR2 vraagt daarmee niet om aanvullende financiële bijdragen vanuit de veiligheidsregio's of deelnemende gemeenten.

Kanttekeningen

N.v.t.

Lokale impact regionaal besluit

Het ophalen van wensen en bedenkingen ten aanzien van de oprichting van de KCR2 vindt plaats in het kader van regionale samenwerking. Die samenwerking is in het belang van de inwoners van de regio tot stand gekomen.

Bijlage(n)

1. Brief aan gemeenteraden inzake knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).
2. Getekende deknotitie principebesluit oprichten KCR2

Mook, 28 september 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **300999**

Onderwerp **Oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 6 oktober 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 4 november 2026

Besluit:

1. Geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de deelname van de Veiligheidsregio Limburg-Noord aan stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Vergadering van	Algemeen Bestuur - reguliere vergadering
Kabinet	Nee
Vergaderdatum	11-9-2026
Onderwerp	Principebesluit oprichten stichting KCR2
Bijlagen	5

Aanleiding en korte samenvatting

Sinds 2021 werken de veiligheidsregio's samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) aan de ontwikkeling van het **Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)**: het landelijk centrum voor operationele informatie- en crisiscoördinatie. De afgelopen periode is gezocht naar een passende rechtsvorm om KCR2 te borgen. Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad het principebesluit genomen tot oprichting van een *rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT)* voor KCR2. Deze stichting wordt opgericht door de 25 veiligheidsregio's in gezamenlijkheid met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het is nu aan de 25 algemeen besturen om een formeel besluit te nemen om deze stichting op te richten.

Beslispunten

1. Het nemen van een principebesluit over het oprichten van een rechtspersoon met een wettelijke taak voor KCR2.

Onderbouwing voorstel

Waarom is KCR2 nodig?

De afgelopen jaren is het belang van bovenregionale en landelijke samenwerking in de crisisbeheersing verder toegenomen. Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, interregionale afstemming en operationele samenwerking steeds vaker het regionale niveau overstijgen. Denk bijvoorbeeld aan de gelijktijdige grootschalige natuurbranden dit voorjaar, de overstromingen in Limburg in 2021, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de coronapandemie. De veiligheidsregio's staan daarmee gezamenlijk voor de opgave om de informatie-uitwisseling en coördinatie onderling en met het Rijk structureel te borgen en zo de gezamenlijke slagkracht te versterken. Dit heeft geleid tot de behoefte aan een landelijk knooppunt waarin informatie-uitwisseling en coördinatie samenkomen en in onderlinge samenhang worden georganiseerd.

Wat doet KCR2?

Met de komst van KCR2 ontstaat een landelijk knooppunt dat de veiligheidsregio's en het Rijk ondersteunt bij gezamenlijke crisisbeheersing. Hiermee beogen de veiligheidsregio's:

- de informatiepositie van alle betrokken partijen te versterken;
- de onderlinge afstemming tussen regio's te verbeteren en de snelheid en eenduidigheid daarvan te vergroten;
- de inzet van capaciteit tussen regio's transparanter en effectiever te laten verlopen;
- de samenwerking met het Rijk verder te versterken.

KCR2 is niet beleidsvormend en krijgt geen zelfstandige bevoegdheden in de crisisstructuur maar is een bovenregionale uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning van het Rijk en de veiligheidsregio's. Daarmee treedt het niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's en past het binnen het stelsel van verlengd lokaal bestuur.

KCR2 maakt gebruik van bestaande voorzieningen op het gebied van informatievoorziening en crisiscoördinatie, waaronder de Landelijke Voorziening Crisisbeheersing (LVCb). Daarmee worden KCR2 en de LVCb voortaan in samenhang ontwikkeld, wat leidt tot synergievoordelen en beperking van toekomstige kosten.

Waarom de oprichting van een stichting?
De afgelopen jaren is KCR2 ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen de veiligheidsregio's en het ministerie van JenV, waarbij is voortgebouwd op het bestaande Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC), een dienstonderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid. KCR2 functioneert op dit moment dus al, maar een eigen rechtspersoon ontbreekt nog. Dit is nodig om de continuïteit en professionaliteit van KCR2 te borgen zodat personeel hierin kan worden ondergebracht en zodat het ministerie van JenV en de veiligheidsregio's hier gezamenlijk toezicht op kunnen houden. In de statuten worden de KCR2 taakuitvoering en werkwijze vastgelegd.

Na een uitgebreide verkenning is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak. Deze combinatie biedt zowel de wettelijke inbedding van taken als de mogelijkheid voor een rechtspersoon waaraan 25 veiligheidsregio's en het ministerie juridisch deel kunnen nemen. De strategische sturing vindt plaats via een gezamenlijk bestuurlijk overleg van opdrachtgevers, waarin de veiligheidsregio's en het ministerie gelijkwaardig participeren en richting geven aan de inzet en prioritering van KCR2.

De wettelijke taak van KCR2 zit op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van JenV op 6 oktober 2025 zijn vastgesteld. Deze taken worden in eerste instantie verankerd in het op te stellen instellingsbesluit en statuten en uiteindelijk in de wet bij de tweede tranche van de herziening van de Wet veiligheidsregio's. De taken zoals vastgesteld zijn:

KCR2 verzorgt de operationele coördinatie en ondersteuning in Nederland, inclusief Bonaire, Sint-Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten van Nederland, en desgevraagd de Caribische Landen van het Koninkrijk ten aanzien van de volgende kerntaken:
1) De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele informatievoorziening;
2) Landelijke en bovenregionale operationele bijstand;
3) Internationale operationele bijstandsverzoeken;
4) Tijdelijk in te stellen landelijke operationele crisisteams;
5) Ontvangst en registratie gerepatrieerde Nederlanders die in het buitenland in een acute noodsituatie zijn beland.

KCR2 ondersteunt:
6) De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele preparatie.

Financiële consequenties
De financiering van KCR2 vindt plaats binnen de bestaande middelen die de veiligheidsregio's ontvangen en inzetten voor bovenregionale crisisbeheersing en informatievoorziening. De oprichting van KCR2 vraagt daarmee niet om aanvullende financiële bijdragen vanuit de veiligheidsregio's.

Communicatie en vervolgprocedure
Op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling (artikel 31a) ziet het standaardproces en communicatiemomenten er als volgt uit:

- Het Dagelijks Bestuur bereidt een principebesluit voor het Algemeen Bestuur voor;
- Het Algemeen Bestuur neemt een principebesluit en geeft het Dagelijks Bestuur de opdracht om de gemeenteraden in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen kenbaar te maken.
- De wensen en bedenkingen procedure langs gemeenteraden wordt in gang gezet, waarvoor een periode van 12 weken gehanteerd wordt. Het is voor gemeenteraden niet verplicht te reageren.
- Het Dagelijks Bestuur bereidt definitieve besluitvorming voor het Algemeen Bestuur voor en betrekt daarbij de wensen en bedenkingen vanuit de gemeenteraden.
- Het Algemeen Bestuur neemt een besluit over deelname aan KCR2.
- De voorzitter veiligheidsregio informeert de voorzitter Veiligheidsberaad per brief over het genomen besluit.

Toelichting wordt gedaan in het Dagelijks bestuur en het Algemeen Bestuur aan de hand van explainer-video's.

Met een instellingsbesluit wordt de governance van KCR2, bestaand uit een bestuurlijk overleg en een directeurenoverleg, vastgesteld zodat veiligheidsregio's en het ministerie van JenV gezamenlijk beleidsmatig sturen.
Het gezamenlijk opdrachtgeversoverleg KCR2 werkt de statuten van de stichting uit en bereidt een instellingsbesluit voor, daarna kan de stichting worden opgericht.

Na afronding van de benodigde stappen binnen de veiligheidsregio's, waaronder de besluitvorming in de 25 algemeen besturen, kan overgegaan worden tot oprichting van de stichting en kan het Veiligheidsberaad in haar vergadering op 7 december 2026, samen met de minister van Justitie en Veiligheid het instellingsbesluit voor de governance bekrachtigen. Voor Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) is deze tijdslijn niet haalbaar gezien de vastgelegde bestuurlijke momenten. Formele besluitvorming volgt daarom in kwartaal 1 van 2027. Dit is landelijk aangegeven en de VRLN is hier niet uniek in.

De formele oprichting van de stichting volgt zo spoedig mogelijk na deze besluitvorming. Beoogd wordt om de stichting KCR2 per 1 januari 2027 operationeel te hebben.

veiligheidsregio limburg-noord

Bijlagen

1. Brief AB Veiligheidsregio's inzake oprichting stichting KCR2
2. Memo toelichting besluitvormingsproces RWT KCR2
3. Modelbrief van Veiligheidsregio aan gemeenteraad over RWT KCR2
4. Modelontwerpbesluit oprichting RWT KCR2
5. Concept volmacht oprichtingshandeling KCR2

Besluit	**Besluit ambtelijk secretaris**
☒ Akkoord met voorstel	
☐ Akkoord met voorstel met aantekening	
☐ Niet akkoord met voorstel met aantekening	
Toelichting:	

veiligheidsregio
limburg-noord

Postbus 11
5900 AA Venlo
088 - 11 90 000
info@vrln.nl
www.vrln.nl

gemeenteraden regio Limburg-Noord

datum	15 september 2026	**behandeld door**	Niels Boots
uw kenmerk		**telefoonnummer**	+31881191203
ons kenmerk	UIT059709	**bijlage(n)**	

onderwerp Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).

Geachte heer, mevrouw,

De afgelopen jaren hebben laten zien dat crises zich steeds minder aan regiogrenzen houden. Denk aan de natuurbranden, de overstromingen in Limburg, de opvang van ontheemden en de coronapandemie. In al deze situaties was snelle uitwisseling van informatie en afstemming tussen veiligheidsregio's en het Rijk cruciaal.
Om dit structureel beter te organiseren, werken de veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid sinds 2021 samen aan het **Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)**.
Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad het voornemen uitgesproken om hiervoor een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting.
Met deze brief stellen wij u in de gelegenheid om uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken over dit voorgenomen besluit.

Waarom is KCR2 nodig?

Bij grote of meerdere gelijktijdige incidenten is het belangrijk dat snel duidelijk is:

- Wat er speelt in andere regio's,
- Waar capaciteit nodig is, en
- Hoe het Rijk en veiligheidsregio's elkaar kunnen ondersteunen.

veiligheidsregio
limburg-noord

Postbus 11
5900 AA Venlo
088 - 11 90 000
info@vrln.nl
www.vrln.nl

In de praktijk kost dit nu nog tijd of is informatie versnipperd. KCR2 zorgt ervoor dat deze informatie en afstemming centraal en eenduidig beschikbaar is. Concreet betekent dit:

- Sneller zicht op beschikbare inzet (bijvoorbeeld brandweer of opvangcapaciteit).
- Betere afstemming tussen regio's bij grote incidenten.
- Minder improvisatie en meer voorbereiding.
- Snellere en eenduidige informatievoorziening richting bestuurders.

Wat is KCR2 (en wat niet)?

KCR2 is een ondersteunende organisatie voor de veiligheidsregio's en het Rijk. KCR2 ondersteunt bij informatievoorziening en coördinatie, helpt bij het verdelen van capaciteit, en faciliteert samenwerking bij nationale en internationale incidenten.
KCR2 neemt geen besluiten en krijgt geen eigen bevoegdheden in de crisisaanpak. De verantwoordelijkheden blijven waar ze nu liggen: bij de veiligheidsregio's en hun besturen, of bij de ministeries.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten verandert er in de aansturing niets. Wel verbetert de ondersteuning bij crises:

- U krijgt als bestuur sneller een compleet en actueel beeld van de situatie.
- Ondersteuning tussen regio's wordt sneller en transparanter geregeld.
- Landelijke en regionale partijen werken beter samen.

Hiermee wordt de gezamenlijke slagkracht van veiligheidsregio's versterkt, wat bijdraagt aan de veiligheid van inwoners.

Waarom is een stichting nodig?

KCR2 bestaat feitelijk al in de praktijk, maar heeft nog geen eigen juridische basis. Met een stichting:

- Kunnen medewerkers en middelen structureel worden ondergebracht.
- Is de continuïteit geborgd.
- Kunnen veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid gezamenlijk sturen en toezicht houden.

veiligheidsregio
limburg-noord

Postbus 11
5900 AA Venlo
088 - 11 90 000
info@vrln.nl
www.vrln.nl

Er is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak, zodat de samenwerking zowel stevig verankerd als flexibel georganiseerd is.

Data en transparantie

De gegevens van de veiligheidsregio's die gebruikt worden binnen KCR2 blijven eigendom van de veiligheidsregio's. KCR2 gebruikt deze gegevens uitsluitend voor gezamenlijke crisiscoördinatie.

De wijze waarop wordt omgegaan met transparantie en openbaarmaking (WOO) wordt momenteel nader uitgewerkt en zal worden geborgd in de verdere inrichting van de organisatie. Daarbij geldt het principe dat de WOO ook geldt voor organisaties die werken onder verantwoordelijkheid van de overheid.

Financiën

De activiteiten van KCR2 worden bekostigd uit bestaande middelen van de veiligheidsregio's. Er is geen sprake van aanvullende financiële bijdragen vanuit gemeenten.

Vervolgproces

Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio neemt een besluit over de oprichting van de gezamenlijke stichting. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen stellen wij u in de gelegenheid om binnen 8 weken na dagtekening van deze brief uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Na verwerking hiervan zal definitieve besluitvorming plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

ValidSigned door Antoin Scholten
op 15-09-2026

A.S. Scholten
Voorzitter Veiligheidsregio Limburg-Noord

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**306800**
Onderwerp	**Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN (Veiligheidsregio Limburg-Noord) en GGD LN (Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord)**
Datum raadsvergadering	**12 November 2026**
Raadscommissie	N.v.t.
Datum raadscommissie	05 November 2026
Programma	Bedrijfsvoering, Sociaal Domein
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk en F.N. Dillerop

Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN (Veiligheidsregio Limburg-Noord) en GGD LN (Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord)

Geachte raad,

Inleiding

Tijdens een interne kwaliteitscontrole van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is geconstateerd dat in de geactualiseerde Gemeenschappelijke Regeling VRLN de bepaling over garantstelling bij kredietfaciliteiten niet langer expliciet is opgenomen. Hoewel de aansprakelijkheid van de deelnemers in algemene zin voortvloeit uit het juridische kader van een gemeenschappelijke regeling, verlangt de BNG expliciete opname van deze bepaling als voorwaarde voor financiering.

Om te borgen dat de VRLN toegang behoudt tot financiering via de BNG, is een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN vereist.

Voorstel

Gelet op het voorgaande, stellen wij aan u voor:

1. toestemming te verlenen aan het college van B&W voor het nemen van het besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN inzake *“Garantstelling Kredietfaciliteiten”*.

Beoogd effect

De VRLN voldoet aan de financieringseisen van de BNG, zodat financiering kan worden verkregen of behouden en de continuïteit van de bedrijfsvoering gewaarborgd blijft.

Argumenten

1. Garantstelling Kredietfaciliteiten

Naar aanleiding van een interne kwaliteitscontrole binnen de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) op gemeenschappelijke regelingen, heeft de BNG geconstateerd dat de zogenaamde "Bram Peper voorwaarden" vanaf 1-4-2016 bij de toenmalige actualisatie van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN niet meer zijn opgenomen in de tekst van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN. Doordat deze passage niet meer expliciet in de tekst van de gemeenschappelijke regeling is opgenomen, is het conform de richtlijnen van de BNG voor de VRLN niet meer mogelijk om te acteren op de financieringsmarkt via de BNG.

Per schrijven van 23 april 2026 (U1T059403) heeft het Dagelijks Bestuur VRLN aan de Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten daarop een voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord voorgelegd. De Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten zijn daarin verzocht om de ontwerpwijziging voor te leggen aan hun gemeenteraad voor het indienen van een zienswijze. Gelet op de termijn van zienswijze was de reactietermijn van de Colleges van B&W aan het Dagelijks Bestuur van de VRLN op 15 juli 2026 gesteld.

De ontvangen zienswijzen geven geen aanleiding om de ontwerpwijziging aan te passen. Daarop heeft het Dagelijks Bestuur VRLN besloten om de ontwerpwijziging ongewijzigd toe te zenden aan de Colleges van B&W met het verzoek om deze voor toestemming voor te leggen aan de Gemeenteraden.

De Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN te wijzigen door het toevoegen van artikel 33a aan Hoofdstuk XII Financiële bepalingen waardoor deze als volgt komt te luiden:

1. *De deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord zullen er steeds zorg voor dragen dat de Veiligheidsregio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.*

2. *Indien aan het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van art. 194 en 195 gemeentewet.*

Kanttekeningen

De Gemeenteraad heeft op 2 juli 2026 besloten geen zienswijze in te dienen (zaaknummer 286176).

Duurzaamheid

NVT.

Participatie

NVT.

Financiën

NVT.

Communicatie

NVT.

Uitvoering

Na verkregen toestemming van de Gemeenteraad neemt het College van B&W een besluit tot wijziging van de regeling en wordt dit kenbaar gemaakt aan het Dagelijks Bestuur VRLN. Het besluit dient uiterlijk op 23 november 2026 aan het Dagelijks Bestuur VRLN kenbaar gemaakt te worden.

Het Algemeen Bestuur stelt de wijziging van de gemeenschappelijke regeling formeel vast, waarna publicatie en inwerkingtreding plaatsvinden conform de geldende regels. Besluitvorming door het Algemeen bestuur is voorzien op 11 december 2026.

Besluitvorming

Het wijzigingsvoorstel is vervolgens akkoord wanneer:
a. Tenminste twee derde van de gemeenten akkoord zijn én
b. Deze gemeenten minimaal twee derde van het aantal inwoners van de regio Limburg-Noord vertegenwoordigen.

Bijlage(n)

1. Raadsbesluit
2. Brief UIT059715 onderwerp aanpassing GR VRLN en GGD Limburg-Noord
3. Besluit wijziging GR VRLN en GGD LN

Mook, 12 November 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Zaaknummer: **306800**

Onderwerp:

Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling VRLN (Veiligheidsregio Limburg-Noord) en GGD LN (Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord)

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 13 oktober 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 05 november 2026

Besluit:

1. toestemming te verlenen aan het college van B&W voor het nemen van het besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling VRLN en GGD LN inzake “Garantstelling Kredietfaciliteiten”.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier	De voorzitter
W. Huberts	I.M. van Dijk

veiligheidsregio
limburg-noord

Postbus 11
5900 AA Venlo
088 - 11 90 000
info@vrln.nl
www.vrln.nl

College van Burgemeester en Wethouders

datum	21 september 2026	**behandeld door**	Niels Boots
uw kenmerk		**telefoonnummer**	+31881191203
ons kenmerk	UIT059715	**bijlage(n)**	

onderwerp Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord

Geacht college,

Bijgaand bieden wij u het voorstel aan voor aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord. Wij vragen u deze ontwerpwijziging aan uw gemeenteraad voor te leggen met het verzoek om formeel toestemming te verlenen voor de wijziging. Daarna vragen wij om het Dagelijks Bestuur VRLN te informeren over het genomen Collegebesluit.
In haar overleg van 3 april 2026 heeft het Algemeen Bestuur VRLN besloten tot het in procedure brengen van de ontwerpwijziging van de gemeenschappelijke regeling. Het betreft het aan Hoofdstuk XII Financiële bepalingen toevoegen van artikel 33a:

"*Garantstelling kredietfaciliteiten.*

1. *De deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord zullen er steeds zorg voor dragen dat de Veiligheidsregio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.*
2. *Indien aan het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van art. 194 en 195 gemeentewet."*

veiligheidsregio
limburg-noord

Postbus 11
5900 AA Venlo
088 - 11 90 000
info@vrln.nl
www.vrln.nl

Per schrijven van 23 april 2026 (UIT059403) heeft het Dagelijks Bestuur VRLN aan de Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten daarop een voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord voorgelegd. De Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten zijn daarin verzocht om de ontwerpwijziging voor te leggen aan hun gemeenteraad voor het indienen van een zienswijze. Gelet op de termijn van zienswijze was de reactietermijn van de Colleges van B&W aan het Dagelijks Bestuur van de VRLN op 15 juli 2026 gesteld.

De ontvangen zienswijzen geven geen aanleiding om de ontwerpwijziging aan te passen. Daarop heeft het Dagelijks Bestuur VRLN besloten om de ontwerpwijziging ongewijzigd toezenden aan de colleges met het verzoek om deze voor toestemming voor te leggen aan de gemeenteraden. In de bijlage treft u een voorzet voor te nemen besluiten aan.

Na verkregen toestemming van de gemeenteraden nemen de colleges van B&W een besluit tot wijziging van de regeling en maken dit kenbaar aan het Dagelijks Bestuur VRLN. Wij verzoeken u uw besluit uiterlijk op 23 november 2026 aan het Dagelijks Bestuur VRLN kenbaar te maken.

Het wijzigingsvoorstel is vervolgens akkoord wanneer:

a. Tenminste twee derde van de gemeenten akkoord zijn én
b. Deze gemeenten minimaal twee derde van het aantal inwoners van de regio Limburg-Noord vertegenwoordigen.

Het Algemeen Bestuur stelt de wijziging van de gemeenschappelijke regeling formeel vast, waarna publicatie en inwerkingtreding plaatsvinden conform de geldende regels. Besluitvorming door het Algemeen bestuur is voorzien op 11 december 2026.

Namens het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Limburg-Noord,

Voorzitter,
A.S. Scholten

Secretaris,
C.M. Angevaren

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeente Mook en Middelaar

Overwegende dat

Het Algemeen Bestuur VRLN op 5 juli 2024 een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord heeft vastgesteld;

Er is gebleken dat er een artikel ‘Garantstelling kredietfaciliteiten’ dient te worden toegevoegd aan deze regeling;

De gemeenteraden de mogelijkheid is geboden een zienswijze in te dienen ten aanzien van de ontwerpwijziging;

De zienswijzen voor het Dagelijks Bestuur geen aanleiding vormen voor aanpassing van de ontwerpwijziging;

Gelet op:

de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet veiligheidsregio’s, en de Gemeentewet;

de toestemming van de gemeenteraden van de gemeenten Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert;

B E S L U I T E N:

de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord te wijzigen door het toevoegen van artikel 33a aan Hoofdstuk XII Financiële bepalingen waardoor deze als volgt komt te luiden:

“*Garantstelling kredietfaciliteiten.*

1. De deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord zullen er steeds zorg voor dragen dat de Veiligheidsregio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

2. Indien aan het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van art. 194 en 195 gemeentewet.”

Op grond van de verkregen toestemming van de gemeenteraad heeft het college van B&W besloten om in te stemmen met de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord.

Datum 12 November 2026,

Namen ondertekenaars

De gemeenteraad van de gemeente Mook en Middelaar

Overwegende dat

Het Algemeen Bestuur VRLN op 5 juli 2024 een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord heeft vastgesteld;

Er is gebleken dat er een artikel ‘Garantstelling kredietfaciliteiten’ dient te worden toegevoegd aan deze regeling;

De gemeenteraden de mogelijkheid is geboden een zienswijze in te dienen ten aanzien van de ontwerpwijziging;

De zienswijzen voor het Dagelijks Bestuur geen aanleiding vormen voor aanpassing van de ontwerpwijziging;

Gelet op:

de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet veiligheidsregio’s, en de Gemeentewet;

de toestemming van de gemeenteraden van de gemeenten Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert;

B E S L U I T E N:

de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord te wijzigen door het toevoegen van artikel 33a aan Hoofdstuk XII Financiële bepalingen waardoor deze als volgt komt te luiden:

“*Garantstelling kredietfaciliteiten.*

1. De deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord zullen er steeds zorg voor dragen dat de Veiligheidsregio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

2. Indien aan het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van art. 194 en 195 gemeentewet.”

Stemt in met de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio en Gemeentelijke Gezondheidsdienst Limburg-Noord.

Datum 12 November 2026,

Namen ondertekenaars

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**291311**
Onderwerp	**Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	Algemene commissie
Datum raadscommissie	4 november 2026
Programma	Bestuur en organisatie
Portefeuillehouder	I.M. van Dijk

Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026

Inleiding

De rechtspositie van raads- en commissieleden is deels landelijk en deels lokaal geregeld. De landelijke, centrale regeling is gebaseerd op de Gemeentewet, het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers.

De gemeenten zijn – waar het de functies van burgemeester, wethouders, raads- en commissieleden betreft – verantwoordelijk voor de uitvoering van het rechtspositiebesluit. Het rijk past jaarlijks het Rechtspositiebesluit en de Regeling rechtspositie decentrale ambtsdragers aan. Met name om de bedragen te indexeren, maar ook andere, inhoudelijke wijzigingen komen regelmatig voor. Het overgrote deel hiervan bevat dwingend recht, maar er is ook ruimte voor lokale keuzes en accenten.

In de nieuwe Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026 zijn de wijzigingen die voortvloeien uit de landelijke regelingen doorgevoerd en worden enkele lokale keuzes gemaakt en accenten gelegd.

Voorstel

1. de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026 vast te stellen;
2. de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2019 in te trekken.

Beoogd effect

De Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar te actualiseren en in lijn te brengen met landelijke regelingen.

Argumenten

1.1 De huidige verordening is niet meer actueel

Sinds de vaststelling van de huidige verordening, in april 2019, zijn het Rechtspositiebesluit en de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers op bepaalde onderdelen gewijzigd. Ook zijn meerdere circulaires verschenen over de rechtspositie van raads- en commissieleden. De nieuwe verordening doet recht aan deze wijzigingen.

1.2 De modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vormt de basis van de verordening
In 2025 is de modelverordening van de VNG over de rechtspositie van raads- en commissieleden gewijzigd. De huidige verordening heeft dit model als uitgangspunt gebruikt.

1.3 Er zijn verplichte veranderingen in de verordening n.a.v. wijzigingen in het Rechtspositiebesluit decentrale ambtsdragers
De onderstaande veranderingen in de verordening zijn een uitwerking van wijzigingen in het Rechtspositiebesluit die verplicht zijn voor alle gemeenten.

a. Vergoeding reis- en verblijfkosten landelijk geregeld
De vergoeding van reis- en verblijfkosten voor raads- en commissieleden is nu landelijk geregeld in artikel 3.1.7 van het Rechtspositiebesluit. Dit geldt voor reizen ten behoeve van de functie zowel binnen als buiten de gemeente. Hierdoor is het niet langer nodig deze voorziening lokaal te regelen en komt het artikel over dit onderwerp te vervallen.

b. Voorziening voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden landelijk geregeld en tot AOW-gerechtigde leeftijd
Op grond van artikel 3.1.9 van het Rechtspositiebesluit ontvangen raadsleden jaarlijks een bedrag ter hoogte van één maandvergoeding waarmee zij voorzieningen kunnen treffen voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Dit betreft dus géén dertiende maand of eindejaarsuitkering, maar een specifieke voorziening: het bedrag dient als compensatie voor het feit dat volksvertegenwoordigers vaak een deel van de werkweek voor de volksvertegenwoordiging bezig zijn en daardoor in hun hoofdfunctie minder pensioen kunnen opbouwen. De keuze voor deze voorziening was aan de gemeenteraad en werd ook opgenomen in de oude verordening uit 2019. Om politieke discussies te voorkomen is deze voorziening nu ook landelijk geregeld in het Rechtspositiebesluit, waarbij moet worden aangetekend dat degenen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt hierop geen aanspreek meer kunnen maken. Deze norm is goed verdedigbaar gelet op het doel van de voorziening. Door de landelijke regeling komt het artikel over dit onderwerp in de verordening te vervallen.

c. Voorwaarden vergoeding kosten niet-partijpolitiek georiënteerde scholing verduidelijkt (art. 3)
Op grond van artikel 3.3.3 komen de kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing voor alle politieke ambtsdragers voor rekening van de gemeente. Omdat er vanuit de praktijk behoefte bleek aan verduidelijking is dit artikel op twee punten aangevuld. Ten eerste moeten de prijs en de kwaliteit van de scholing in verhouding tot elkaar staan. Ten tweede mogen de kosten niet al op een andere manier worden vergoed.

Daarnaast ligt het besluit over een aanvraag voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing nu bij het college en niet, zoals in de vorige verordening, bij de griffier. De uitvoering van het rechtspositiebesluit is namelijk geen taak van de griffier of aan de raad, maar van het dagelijks bestuur. Daarmee zijn dus ook de uitbetaling van vergoedingen aan een ambtsdrager, zoals die voor scholing, de verantwoordelijkheid van het college van B&W. Het college is overigens niet bevoegd om uitzonderingen of beperkingen op te leggen aan individuele verzoeken op de centraal gestelde kaders. Als de aanvraag voor scholing binnen de kaders valt, wordt ze uitgevoerd.

d. Overname van ICT-middelen onder voorwaarden mogelijk (art. 4 lid 3)
In het Rechtspositiebesluit is geregeld dat het college ten laste van de gemeente aan een raads- of commissielid voor de duur van de uitoefening van zijn functie informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking stelt. In Mook en Middelaar wordt daaraan gevolg

gegeven door aan alle raads- en commissieleden voor de duur van een raadsperiode een laptop of iPad in bruikleen te geven. Dit is noodzakelijk om de politieke functie te vervullen en te voldoen aan de wens om papierloos te vergaderen.

Het fiscale noodzakelijkheidscriterium vereist dat het ICT-middel bij aftreden of ontslag weer door het raads- of commissielid wordt ingeleverd bij de gemeente. Omdat gemeenten uitgeleende ICT-middelen niet allemaal hergebruiken en er onder raads- of commissieleden een wens kan bestaan om deze over te nemen, kunnen deze onder voorwaarden worden overgenomen. Dit overnemen is dus geen recht van de ambtsdrager, maar het gevolg van een keuze van de gemeente. Wanneer overname wordt toegestaan, wordt het ICT-middel eerst geschoond. Verder dient het raads- of commissielid dat het ICT-middel wil overnemen een vergoeding te betalen die gelijk is aan de resterende waarde in het economisch verkeer.

<u>d. Geen bewijsstukken nodig voor declaratie van een forfaitair bedrag (art. 9 lid 2)</u>
Het Rechtspositiebesluit en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers regelen wanneer de vergoedingen en onkosten betaald moeten worden aan raads- en commissieleden. Raads- en commissieleden declareren in beginsel hun kosten bij de griffier. In de nieuwe verordening is een verduidelijking opgenomen dat het vereiste om bewijsstukken te overleggen niet geldt wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.

1.4 Op enkele onderdelen is lokale afweging mogelijk (facultatief)
Zoals vermeld zijn de meeste artikelen in het Rechtspositiebesluit en de verordening verplicht. Enkele onderdelen zijn echter optioneel; de raad kan daar zijn eigen keuze maken. Voor de volledigheid worden ook de facultatieve onderdelen genoemd die al bij de vaststelling van de huidige verordening, in 2019, tot de mogelijkheden behoorden. De raad zou immers nu tot een andere afweging kunnen komen.

<u>a. Geen verlaging vergoeding op basis van aantal bijgewoonde vergaderingen</u>
De raad kan bij verordening bepalen dat maximaal 20% van de totale vergoeding voor de werkzaamheden van raadsleden wordt uitgekeerd op basis van het aantal bijgewoonde vergaderingen. Deze bepaling kan worden opgenomen met het oog op zogenaamde spookraadsleden (raadsleden die niet of nauwelijks aanwezig zijn bij vergaderingen en bijeenkomsten). Bij vaststelling van de huidige verordening, in 2019, is ervoor gekozen deze bepaling niet in de verordening op te nemen.
Voorgesteld wordt om dit besluit ongewijzigd te laten.

<u>b. Geen toelage voor voorzitters van vaste commissies</u>
In het rechtspositiebesluit is in een nieuw artikel 3.1.4a de mogelijkheid geopend om, als de raad dat wenselijk acht, een gemaximeerde toelage voor de vaste voorzitter van een raadscommissie vast te stellen. Aan deze mogelijkheid bleek behoefte, omdat er gemeenten zijn waar raadscommissies ter voorbereiding van de besluitvorming in de raad gemiddeld veertig keer per jaar in een vast stramien vergaderen, vaak meerdere dagdelen per week. In dergelijke situaties besteedt de vaak vaste voorzitter van een dergelijke raadscommissie aantoonbaar meer uren aan het raadslidmaatschap en heeft die extra verantwoordelijkheden. De toepassing is beperkt tot voorzitters van raadscommissies op grond van artikel 82 van de Gemeentewet. In Mook en Middelaar zijn dat de Algemene commissie, de Commissie Begroting en Rekening en de Raadsinformatieavond.

In Mook en Middelaar wordt gewerkt met een roulerend voorzitterschap en vergaderen de vaste commissies niet in een dusdanig hoge frequentie dat er sprake is van significant meer werk en extra verantwoordelijkheden voor de betreffende raadsleden. Voorgesteld wordt daarom om deze bepaling niet in de verordening op te nemen.

c. Geen verhoging vergoeding commissieleden vanwege deskundigheid of zwaarte taak
De raad kan bij verordening regelen dat een commissielid, dat op grond van diens bijzondere beroepsmatige deskundigheid is aangetrokken, een hogere vergoeding (presentiegeld) ontvangt. Dit kan ook worden geregeld in geval de vergoeding van een commissielid niet in verhouding staat tot de zwaarte van diens taak of de omvang van diens werkzaamheden. Bij vaststelling van de huidige verordening, in 2019, is ervoor gekozen deze bepaling niet in de verordening op te nemen. Voorgesteld wordt om dit besluit ongewijzigd te laten.

1.5 Er zijn enige specifieke voorzieningen
Het Rechtspositiebesluit biedt ruimte voor lokale keuzes en accenten. De volgende voorzieningen worden voorgesteld in dat kader.

a. Verruiming budget voor niet-partijpolitieke scholing
De maximale vergoeding van niet-partijpolitieke scholing was in de oude verordening 250 euro per jaar per raads- of commissielid. Voorgesteld wordt om deze maximumvergoeding te verhogen naar 300 euro per jaar per raads- of commissielid.

b. Hoogte toelage raadslid onderzoekscommissie en bijzondere commissie
Raadsleden die lid zijn van een onderzoekscommissie of een bijzondere commissie hebben volgens het Rechtspositiebesluit recht op een toelage. Onderzoekscommissies worden op voorstel van de raad of een van zijn leden ingesteld om een onderzoek in te stellen naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur (artikel 155a Gemeentewet). Bijzondere commissies zijn commissies als bedoeld in artikel 3.1.4 Rechtspositiebesluit met een zodanig belang, belasting en tijdsbeslag dat niet redelijkerwijs verwacht kan worden dat deze tot het reguliere werk van een raadslid behoren. De gemeente mag, binnen de kaders van het Rechtspositiebesluit, de hoogte van deze toelages bepalen.

Voor de toelage van een lid van de onderzoekscommissie wordt voorgesteld dat deze per jaar ten hoogste driemaal de maandelijkse vergoeding bedraagt van het bedrag genoemd in artikel 3.1.1, eerste lid van het Rechtspositiebesluit. Deze vergoeding geldt voor de duur van de activiteiten van de commissie, die door de burgemeester wordt vastgesteld. Voor de toelage van een lid van een bijzondere commissie wordt voorgesteld het bedrag genoemd in artikel 3.1.4, eerste lid, per maand voor de periode dat de commissie actief is.

1.6 Het college heeft geen wensen of bedenkingen meegegeven bij deze verordening
Omdat het college verantwoordelijk is voor de lokale uitvoering van het Rechtspositiebesluit en dus ook van deze verordening, zijn de verordening en het raadsvoorstel ook aangeboden aan het college voor eventuele wensen en bedenkingen. Het college heeft besloten geen wensen of bedenkingen mee te geven.

Kanttekeningen
Geen.

Participatie
N.v.t.

Financiën

De kosten voor de verhoging van de maximale vergoeding voor niet-partijpolitieke scholing kunnen worden opgevangen binnen het reguliere werkbudget van de raad.

Communicatie

Het besluit wordt regulier op de website bekendgemaakt, zie hiervoor www.mookenmiddelaar.nl/gemeenteraad onder Vergaderkalender, agenda's, stukken.

Bijlage(n)

1. Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026
2. Was-wordt-tabel oude en nieuwe verordening

Mook, 12 november 2026

De griffier	De voorzitter
W. Huberts	I.M. van Dijk

Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026

De raad van de gemeente Mook en Middelaar

gelezen het voorstel van de voorzitter en de griffier van 31 augustus 2026;

gelet op de artikelen 95, eerste en tweede lid, 96, eerste en tweede lid, en 97, 98, 99 van de Gemeentewet en de artikelen 3.1.1, vijfde lid, 3.1.3, eerste lid, 3.1.4, eerste lid, artikel 3.1.4a, eerste lid, 3.1.8, eerste lid, 3.1.9, eerste lid, 3.3.2, 3.3.3, tweede lid, 3.4.1, eerste lid, en 3.4.2 en 3.3.8 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers;

gezien het advies van de Algemene commissie van 4 november 2026;

besluit vast te stellen de volgende verordening: Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Mook en Middelaar 2026.

Artikel 1 Definitiebepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. raadslid: lid van de gemeenteraad.

2. commissielid: lid van een commissie als bedoeld in de artikelen 82, 83 en 84 van de Gemeentewet, dat niet tevens raadslid is of ambtenaar die als zodanig tot lid van een commissie is benoemd.

3. griffier: de griffier, bedoeld in artikel 107 van de Gemeentewet.

Artikel 2. Toelage raadslid onderzoekscommissie en bijzondere commissie

1. Een raadslid dat lid is van een onderzoekscommissie als bedoeld in artikel 155a, derde lid, van de Gemeentewet wordt voor de duur van de activiteiten van die commissie ten laste van de gemeente een toelage toegekend. De hoogte van de toelage wordt vastgesteld bij raadsbesluit met inachtneming van de jaarlijks maximaal toegestane toelage van

driemaal de maandelijkse vergoeding als bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

2. Een raadslid dat lid is van een bijzondere commissie als bedoeld in artikel 3.1.4, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers ontvangt een maandelijkse toelage van maximaal het bedrag genoemd in artikel 3.1.4, eerste lid, zolang de commissie actief is.

Artikel 3. Niet-partijpolitiek georiënteerde scholing raads- en commissieleden

1. Een raads- of commissielid dat een vergoeding wil ontvangen in verband met het deelnemen aan niet-partijpolitiek georiënteerde scholing voor de uitvoering van zijn functie, zoals bedoeld in artikel 3.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, dient daarvoor vooraf een gemotiveerd verzoek in bij de griffier.

2. Bij dit verzoek worden documenten (papier of digitaal) met de benodigde inhoudelijke informatie meegestuurd. Ook wordt een kostenspecificatie meegestuurd waaruit blijkt dat de prijs-kwaliteitverhouding van de desbetreffende scholing redelijk is, en dat de kosten ervan niet al op een andere basis kunnen worden betaald.

3. De maximale vergoeding van de scholing bedraagt € 300,-- per jaar per raads- of commissielid.

4. Het college beslist over de aanvraag op basis van de overlegde stukken als bedoeld in het tweede lid.

Artikel 4. Informatie- en communicatievoorzieningen

1. Een raads- of commissielid tekent, zolang hij actief is in zijn functie, een bruikleenovereenkomst voor de informatie- en communicatievoorzieningen die ter beschikking zijn gesteld. Het gaat hier om de informatie- en communicatievoorzieningen zoals bedoeld in artikel 3.3.2 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Het college stelt het model van de bruikleenovereenkomst vast.

2. Een raads- of commissielid levert uiterlijk acht weken na beëindiging van zijn functie de ter beschikking gestelde informatie- en communicatievoorzieningen in bij de gemeente.

3. Overname van de informatie- en communicatievoorzieningen is mogelijk na schoning en tegen vergoeding van de resterende waarde van de voorzieningen in het economisch verkeer.

Artikel 5. Aanwijzing als eindheffingsbestanddeel

1. Als eindheffingsbestanddeel als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel f, van de Wet op de loonbelasting 1964 worden aangewezen de vergoedingen, tegemoetkomingen en verstrekkingen, genoemd in artikel 3.3.8 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

2. Als eindheffingsbestanddeel als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel f, van de Wet op de loonbelasting 1964 worden verder aangewezen de vergoedingen, tegemoetkomingen en verstrekkingen, genoemd in deze verordening, voor zover deze worden gerekend tot een vergoeding, tegemoetkoming of verstrekking als bedoeld in artikel 31a, tweede lid, onderdelen a tot en met h, van de Wet op de Loonbelasting 1964.

Artikel 6. Betaling vaste vergoedingen

Tenzij het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers of de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers anders bepalen, vindt de betaling van de vergoeding van commissieleden, bedoeld in artikel 3.4.1 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers maandelijks plaats met inachtneming van een vergoeding per bijgewoonde vergadering.

Artikel 7. Betaling en declaratie van onkosten

1. Tenzij het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers of de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers anders bepalen, vindt de betaling van kosten die op grond van deze verordening voor vergoeding of tegemoetkoming in aanmerking komen plaats door:

    i. betaling uit gemeentelijke middelen, op basis van een rechtstreeks aan de gemeente toegezonden factuur,

    ii. betaling vooruit uit eigen middelen

2. Een verzoek om een vergoeding van de onkosten als bedoeld in dit artikel gaat vergezeld van een declaratieformulier en bewijsstukken. Het vereiste om bewijsstukken te overleggen geldt niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.

3. Het declaratieformulier en de bewijsstukken worden binnen vier weken na factuurdatum of betaling door raads- of commissieleden ingediend bij de griffier.

4. Voor zover van toepassing draagt de gemeente er zorg voor dat de betaling aan raads- of commissieleden binnen vier weken na het indienen van de aanvraag wordt overgemaakt.

Artikel 8. Titel en inwerkingtreding

1. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2026 en treedt in werking met ingang van 12 november 2026.

2. De Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Mook en Middelaar 2019 wordt ingetrokken.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Mook en Middelaar van 12 november 2026.

De griffier,

W. Huberts

De voorzitter,

I.M. van Dijk

TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

Wettelijke regelingen

In de wet en nadere regelgeving zijn alle belangrijke onderwerpen over de rechtspositie van gemeentelijke politieke ambtsdragers opgeschreven. In de Gemeentewet staat dat de precieze afspraken over de rechten en plichten en de financiële afspraken van raads- en commissieleden moet worden opgeschreven bij of krachtens de wet (AMvB en ministeriële regeling). Die precieze uitwerking staat in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. In de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers zijn de regels over (onkosten)vergoedingen verder opgeschreven.

Hoofdlijnen gemeentelijke verordening

In deze verordening staan alleen regels over de rechtspositie van raadsleden en leden van gemeentelijke commissies in het geval zij niet al hiertoe worden verplicht door hogere wet- en regelgeving. Dit volgt uit de Gemeentewet het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers. Bij de laatste moderniserings- en harmoniseringsoperatie (Staatsblad 15 oktober 2018) over de rechtspositiebesluiten voor decentrale politieke ambtsdragers zijn er opnieuw een aantal bepalingen imperatief in hogere wet- en regelgeving vastgelegd. De reden hiervan is het voorkomen van politieke discussies over voorzieningen zoals vergoedingen, tegemoetkomingen en andere rechtspositionele aanspraken voor decentrale politieke ambtsdragers. Dit betekent dat er voor gemeenten minder ruimte is om door middel van een verordening af te wijken. Het ministerie van BZK publiceert jaarlijks circulaires waarin artikelen uit het Rechtspositiebesluit en de onderliggende Regeling wijzigen. Deze wijzigingen kunnen van invloed zijn op de gemeentelijke verordening.

Indien een gemeente besluit om bij verordening voorzieningen voor politieke ambtsdragers te regelen, zijn een aantal regels van belang. In artikel 99 Gemeentewet is bepaald dat ’buiten hetgeen hun bij of krachtens de wet is toegekend’, de leden van de raad en/of door de raad ingestelde commissie (in de zin van artikel 82, 83 of 84 Gemeentewet) als zodanig geen andere vergoedingen en tegemoetkomingen ten laste van de gemeente ontvangen. Deze verordening vormt een (verdere) uitwerking van de bij of krachtens de wet toegekende vergoedingen en tegemoetkomingen.

De arbeidsverhoudingen en fiscale positie

Raads- en commissieleden zijn niet in dienst van de gemeente. De gemeente is dus niet de werkgever. Dat betekent bijvoorbeeld dat zij voor zover het betreft het raadslidmaatschap niet vallen onder de werknemersverzekeringen zoals de Werkloosheidswet (WW), Ziektewet (ZW) en de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Omdat er geen sprake is van een dienstbetrekking vallen raads- en commissieleden niet onder de Wet op de loonbelasting 1964 maar worden hun inkomsten belast in de Wet inkomstenbelasting 2001. Wel kunnen raads- en commissieleden kiezen voor de loonbelasting als voorheffing door samen met de gemeente te kiezen voor het fictief werknemerschap, het zogenaamde opting-in. Het fictief werknemerschap kan worden aangevraagd met behulp van een opting-in verklaring bij de Belastingdienst.

Als de raads- en commissieleden en de gemeente niet kiezen voor het fictief werknemerschap, dan moeten de onkostenvergoedingen en raadsvergoeding als inkomsten worden gezien en mogen de (beroeps)kosten die worden gemaakt worden afgetrokken. Het resultaat zal het raads- of commissielid moeten opgeven in de aangifte inkomstenbelasting, onder de post inkomsten uit overige werkzaamheden. De gemeente dient jaarlijks alle betalingen en verstrekkingen voor de raads- en commissieleden die niet als fictief werknemerschap te kwalificeren zijn op grond van deze verordening aan de Belastingdienst door te geven middels een formulier IB-47. Omdat raads- en commissieleden persoonlijk worden gekozen, worden zij niet gezien als (fiscaal) ondernemer. Daarom hoeft er geen VAR-verklaring of/Modelovereenkomst ZZP overgelegd te worden aan de gemeente.

De Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) geldt niet voor raads- en commissieleden.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2. Toelage raadslid onderzoekscommissie en bijzondere commissie

Onderzoekscommissies worden op voorstel van de raad of een van zijn leden ingesteld om een onderzoek in te stellen naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur (artikel 155a Gemeentewet). Bijzondere commissies zijn commissies als bedoeld in artikel 3.1.4 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers met een zodanig belang, belasting en tijdsbeslag dat niet redelijkerwijs verwacht kan worden dat deze tot het

reguliere werk van een raadslid behoren. De vaststelling dat er sprake is van een dergelijke bijzondere commissie, met de financiële gevolgen, moet bij verordening plaatsvinden. Daarbij moet gemotiveerd worden dat het lidmaatschap van deze commissie voor de desbetreffende raadsleden duidelijk meerwerk is naast het reguliere lidmaatschap van de gemeenteraad.

Voor de toelage van een lid van de onderzoekscommissie geldt dat deze per jaar ten hoogste driemaal de maandelijkse vergoeding bedraagt van het bedrag genoemd in artikel 3.1.1, eerste lid van het Rechtspositiebesluit. Deze vergoeding geldt voor de duur van de activiteiten van de commissie, die door de burgemeester wordt vastgesteld.

Voor de toelage van een lid van een bijzondere commissie geldt het bedrag genoemd in artikel 3.1.4, eerste lid, per maand voor de periode dat de commissie actief is. Het bedrag wordt berekend in verhouding tot die periode. Zolang een commissie «slapend» is, althans niet actief, ontvangen de leden geen toelage. Het gaat dus niet om hoe lang iemand lid is, maar om hoe lang de commissie echt aan het werk is. De burgemeester stelt de duur van de activiteiten van een bijzondere commissie vast.

Artikel 3. Niet-partijpolitiek georiënteerde scholing raads- en commissieleden

Voor raads- en commissieleden is duidelijk bepaald dat de kosten voor scholing die niet-partijpolitiek is, zoals deelname aan congressen en opleidingen, door de gemeente kunnen worden betaald. Scholing die wel partijpolitiek is, wordt niet door de gemeente vergoed. Of scholing partijpolitiek is, hangt af van de inhoud van die scholing. Dat betekent dat wanneer scholing verzorgd wordt door een politieke partij dit dus niet automatisch partijpolitieke scholing is.

Om scholingskosten vergoed te krijgen, moet duidelijk worden uitgelegd dat het gaat om scholing die nodig is voor het werk. Scholing is nodig voor het werk als het bedoeld is om vakkennis en vaardigheden te leren of bij te houden die nodig zijn voor de functie van raads- of commissielid. Scholing is partijpolitiek georiënteerd als het helemaal of voor een deel het doel heeft om diegene op te leiden in de ideeën en standpunten van die partij.

De gemeente kan ook dit soort scholing zelf geven of regelen. De kosten daarvan worden ook door de gemeente betaald.

Uit artikel 3.3.3 lid 1 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en paragraaf 3.1 van de circulaire Wijzigingen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers voor gemeenten blijkt dat het college verantwoordelijk is voor de uitvoering van dit artikel aan de hand van de

centrale kaders uit het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers. Het college is niet bevoegd om uitzonderingen of beperkingen op te leggen aan individuele verzoeken op de centraal gestelde kaders. Als de aanvraag binnen de kaders valt, wordt ze uitgevoerd.

Op grond van artikel 3.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, tweede lid kan de gemeenteraad nadere regels stellen over de scholing van raadsleden.

Het Rechtspositiebesluit is op twee onderdelen aangevuld. Ten eerste moeten de prijs en kwaliteit van de scholing in verhouding tot elkaar staan. Zo blijven de kosten redelijk. Daarnaast mogen de kosten niet al op een andere manier worden vergoed. Verder is in artikel 3.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, derde lid een koppeling gemaakt met artikel 3.1.7 en 3.2.9. De gemeente betaalt, als daar een goede reden voor is, de reis- en verblijfskosten die nodig zijn voor de scholing.

Artikel 4. Informatie- en communicatievoorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders stelt ten laste van de gemeente aan een raadslid, wethouder of de burgemeester voor de duur van de uitoefening van zijn functie de noodzakelijke informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking.

Ook commissieleden kunnen aanspraak maken op ICT-middelen op grond van art. 3.4.4 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Onder informatie- en communicatievoorzieningen wordt ook verstaan een smartphone, een computer en de daarbij behorende (internet)abonnementen. Er mag slechts één computer verstrekt worden. Een computer is een desktop, laptop, tablet- of minicomputer. Een smartphone is niet te kwalificeren als computer.

De gemeente verstrekt informatie- en communicatievoorzieningen in bruikleen aan de politieke ambtsdrager, omdat dit noodzakelijk gereedschap is voor het vervullen van de politieke functie. Het fiscale noodzakelijkheidscriterium vereist dat dit digitale gereedschap bij aftreden of ontslag weer door de ambtsdrager wordt ingeleverd bij de gemeente. Hiervoor wordt een redelijk termijn (bijvoorbeeld een termijn tussen de 6 en 8 weken) afgesproken in de verordening. De gemeente draagt zorg voor het schonen van dit ICT-middel en het al dan niet beschikbaar stellen voor hergebruik. Als hergebruik niet aan de orde is, kan de gemeente ambtsdragers de mogelijkheid bieden het ICT-middel over te nemen. Dit overnemen is dus geen recht van de ambtsdrager, maar het gevolg van

een keuze van de gemeente. In dit geval is er bereidheid het ICT-middel af te stoten. Een circulaire vereist in dat geval dat de gemeente ervoor zorgt dat het ICT-middel door of namens de gemeente is geschoond met speciale software (conform Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)).[1] Verder dient de politieke ambtsdrager voor het overnemen van het ICT-middel op grond van de circulaire een vergoeding te betalen. Deze vergoeding dient gelijk te zijn aan de resterende waarde van het ICT-middel in het economisch verkeer.

Artikel 5. Aanwijzing als eindheffingsbestanddeel

In het kader van de werkkostenregeling op grond van artikel 31 Wet op de Loonbelasting 1964 zijn een aantal vergoedingen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en de verordening aangewezen als eindheffingsbestanddeel. De gemeente draagt in dat geval de loonbelasting, waardoor de vergoeding belastingvrij (netto) aan de politieke ambtsdrager kan worden overgemaakt. Anders worden deze door de Belastingdienst als loon gezien en moet hierover bij de politieke ambtsdragers loonbelasting worden ingehouden. In het kader van de werkkostenregeling kan in de financiële administratie worden aangegeven of een verstrekking of vergoeding onder de gerichte vrijstellingen, intermediaire kosten of onder de nihil-waarderingen valt.

Gemeenten mogen daarnaast een verstrekking of vergoeding in de vrije ruimte – tot 1,2% fiscale loonsom – onderbrengen zonder fiscale consequenties. Indien de grens van 1,2% wordt overschreden, zal de gemeente 80% eindheffing moeten betalen.

Artikel 6 Betaling vaste vergoedingen & artikel 7 Betaling en declaratie van onkosten

Het Rechtspositiebesluit en de Rechtspositieregeling decentrale politieke ambtsdragers regelen wanneer de vergoedingen en onkosten betaald worden aan raads- en commissieleden. Daar waar geen expliciete termijn is genoemd, kunnen deze artikelen uitkomst bieden. De betaling van onkosten kan worden voorgeschoten uit eigen middelen, later gedeclareerd worden of de factuur wordt rechtstreeks naar de gemeente verstuurd. Hierbij gaat de voorkeur uit naar rechtstreekse facturering bij de gemeente. Het verdient aanbeveling dat het college een formulier vaststelt waarmee raads- en commissieleden gemaakte onkosten kunnen verantwoorden. Raads- en commissieleden declareren in beginsel hun onkosten bij de griffier. Het vereiste om bewijsstukken te overleggen geldt niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.

Was-wordt-tabel oude en nieuwe verordening

Noot vooraf: deze tabel bevat enkel de artikelen die inhoudelijk zijn gewijzigd. Artikelen die enkel redactioneel en/of qua (lid)volgorde zijn gewijzigd, zijn niet in dit overzicht opgenomen.

In de eerste kolom, de 'bestaande tekst', is de tekst waaraan iets verandert, *cursief* gezet. In de tweede kolom, de 'nieuwe tekst', is dit **vet** gedrukt. Als een artikel in zijn geheel is komen te vervallen, staat er in de tweede kolom [Artikel vervallen].

Artikel 2 is nieuw en komt te luiden:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)
-	**Artikel 2. Toelage raadslid onderzoekscommissie en bijzondere commissie** **1. Een raadslid dat lid is van een onderzoekscommissie als bedoeld in artikel 155a, derde lid, van de Gemeentewet wordt voor de duur van de activiteiten van die commissie ten laste van de gemeente een toelage toegekend. De hoogte van de toelage wordt vastgesteld bij raadsbesluit met inachtneming van de jaarlijks maximaal toegestane toelage van driemaal de maandelijkse vergoeding als bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.** **2. Een raadslid dat lid is van een bijzondere commissie als bedoeld in artikel 3.1.4, eerste lid, van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers ontvangt een maandelijkse toelage van maximaal het bedrag genoemd in artikel 3.1.4, eerste lid, zolang de commissie actief is.**

Het oorspronkelijke artikel 2 komt te vervallen:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)
Artikel 2. Reis- en verblijfkosten raads- en commissieleden voor reizen buiten de gemeente 1. Voor reizen buiten het grondgebied van de gemeente ter uitvoering van een beslissing van het gemeentebestuur als bedoeld in artikel 97 Gemeentewet worden aan een raads- of commissielid vergoed: i. de kosten voor het gebruik van openbaar vervoer; ii. bij gebruik van een eigen auto het maximumbedrag dat door een werkgever aan een werknemer per afgelegde kilometer onbelast kan worden verstrekt . 2. Voor reizen buiten het grondgebied van de gemeente, ter uitvoering van een beslissing van het gemeentebestuur, worden aan een raadslid	[Artikel vervallen]

of commissielid bij gebruik van eigen auto tevens de parkeer-, veer- en tolkosten vergoed; 3. Boetes en naheffingsaanslagen voor parkeren worden niet vergoed. 4. Als een raadslid of commissielid een tijdelijke functionele beperking heeft, kan voor reizen als bedoeld in het eerste lid, een voor de beperking geschikte vervoersvoorziening worden vergoed of ter beschikking gesteld. 5. De noodzakelijke en redelijkerwijs gemaakte werkelijke verblijfkosten die een raadslid of commissielid maakt in verband met reizen buiten het grondgebied ter uitvoering van een beslissing van het gemeentebestuur worden ten laste van de gemeente vergoed.	

Het oorspronkelijke artikel 3 komt te vervallen:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	**Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)**
Artikel 3. Verzekering raadsleden voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden 1. Een raadslid wordt eenmaal per jaar een bedrag toegekend ter hoogte van het bedrag van de vergoeding voor de werkzaamheden voor één maand, bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, waarmee het raadslid voorzieningen kan treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. 2. Het eerste lid is niet van toepassing op een raadslid dat is benoemd in een plaats die is opengevallen als gevolg van tijdelijk ontslag van een raadslid wegens zwangerschap en bevalling of ziekte, op grond van artikel X12 van de Kieswet.	[Artikel vervallen]

Het oorspronkelijke artikel 4 komt te luiden:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	**Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)**
Artikel 4. Nadere regels niet-partijpolitiek georiënteerde scholing raads- en commissieleden 1. *Een raads- of commissielid dat wil deelnemen aan niet-partijpolitiek georiënteerde scholing in verband met de vervulling van zijn functie als bedoeld in artikel 3.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, dient daartoe vooraf een gemotiveerde aanvraag in bij de griffier.* 2. *Deze aanvraag gaat vergezeld van stukken met inhoudelijke informatie en een kostenspecificatie.*	**Artikel 3.** Niet-partijpolitiek georiënteerde scholing raads- en commissieleden 1. **Een raads- of commissielid dat een vergoeding wil ontvangen in verband met het deelnemen aan niet-partijpolitiek georiënteerde scholing voor de uitvoering van zijn functie, zoals bedoeld in artikel 3.3.3 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, dient daarvoor vooraf een gemotiveerd verzoek in bij de griffier.** 2. **Bij dit verzoek worden documenten (papier of digitaal) met de benodigde inhoudelijke informatie meegestuurd. Ook wordt een kostenspecificatie meegestuurd waaruit**

3. De maximale vergoeding van de scholing bedraagt *€ 250,--* per jaar per raads- of commissielid. *4. De griffier beslist op de aanvraag op basis van de overlegde stukken als bedoeld in het tweede lid.* *5. In voorkomende gevallen van disputen of tegenstrijdigheden en in geval van in-company-cursussen beslissen de fractievoorzitters van alle in de raad vertegenwoordigde politieke groeperingen op basis van meerderheid van stemmen.*	**blijkt dat de prijs-kwaliteitverhouding van de desbetreffende scholing redelijk is, en dat de kosten ervan niet al op een andere basis kunnen worden betaald.** 3. De maximale vergoeding van de scholing bedraagt **€ 300,--** per jaar per raads- of commissielid. **4. Het college beslist over de aanvraag op basis van de overlegde stukken als bedoeld in het tweede lid.**

Het oorspronkelijke artikel 5 komt te luiden:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	**Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)**
Artikel 5. Informatie- en communicatievoorzieningen *raads- en commissieleden* 1. Een raads- of commissielid tekent een bruikleenovereenkomst *wanneer hem ten laste van de gemeente voor de duur van de uitoefening van zijn functie informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking worden gesteld bedoeld in artikel 3.3.2 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.* Het college stelt het model van de bruikleenovereenkomst vast. 2. Een raads- of commissielid levert na beëindiging van zijn functie de ter beschikking gestelde informatie- en communicatievoorzieningen in bij de gemeente.	**Artikel 4.** Informatie- en communicatievoorzieningen 1. Een raads- of commissielid tekent**, zolang hij actief is in zijn functie,** een bruikleenovereenkomst **voor de informatie- en communicatievoorzieningen die ter beschikking zijn gesteld. Het gaat hier om de informatie- en communicatievoorzieningen zoals bedoeld in artikel 3.3.2 Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.** Het college stelt het model van de bruikleenovereenkomst vast. 2. Een raads- of commissielid levert **uiterlijk acht weken** na beëindiging van zijn functie de ter beschikking gestelde informatie- en communicatievoorzieningen in bij de gemeente. **3. Overname van de informatie- en communicatievoorzieningen is mogelijk na schoning en tegen vergoeding van de resterende waarde van de voorzieningen in het economisch verkeer.**

Het oorspronkelijke artikel 8 (nu artikel 9), lid 2 komt te luiden:

Bestaande tekst (oude verordening, 2019)	**Nieuwe tekst (nieuwe verordening, 2025)**
2. Een *aanvraag* om een vergoeding van de onkosten als bedoeld in dit artikel gaat vergezeld van een declaratieformulier en bewijsstukken.	2. Een **verzoek** om een vergoeding van de onkosten als bedoeld in dit artikel gaat vergezeld van een declaratieformulier en bewijsstukken. **Het vereiste om bewijsstukken te overleggen geldt niet wanneer de vergoeding een forfaitair bedrag betreft.**

Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**286120**
Onderwerp	**Programmabegroting 2027**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	Begroting & Rekening
Datum raadscommissie	5 november 2026
Programma	**n.v.t.**
Portefeuillehouder	A. Mehlkop

Programmabegroting 2027

Inleiding

Op grond van artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college uw raad een ontwerpbegroting aan voor het komende begrotingsjaar inclusief een meerjarenraming en toelichtingen.
Op grond van artikel 191 Gemeentewet wordt aan u gevraagd om de begroting 2027 voor de gemeente Mook en Middelaar, al dan niet gewijzigd, vast te stellen.

Voorstel

1. De begroting 2027 vast te stellen conform de ontwerpbegroting; en meer specifiek:
   a. de nagekomen mutaties, groot € 46k voordelig, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   b. het dekkingsplan, groot € 485k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   c. het investeringsplan 2027, exclusief het reeds vastgestelde krediet van € 4.000k, groot € 1.353k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   d. de onttrekkingen uit reserves voor 2027, groot € 187k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
2. De meerjarenraming 2028-2030 voor kennisgeving aan te nemen.

Beoogd effect

1. Uw raad in staat te stellen om de begroting vast te stellen, conform het gestelde in artikel 191 van de Gemeentewet;
2. Uw raad in staat te stellen om het budgetrecht uit te oefenen, inclusief het autoriseren van de nagekomen wijzigingen, het investeringsplan, de mutaties op de reserves en indien van toepassing het dekkingsplan.

Argumenten

1.1 De raad is het bevoegde gremium.

De raad heeft het budgetrecht. De voorgestelde verdeling van de budgetten in de programma's, de nagekomen wijzigingen in de programmabegroting en het dekkingsplan moeten geautoriseerd worden door de raad. Het is wenselijk dat uw raad ook het investeringsplan vaststelt. U kunt namelijk aangeven voor welke investeringen een afzonderlijk raadsbesluit is vereist. Ook eventuele mutaties op reserves (ten opzichte van de reeds vastgestelde mutaties) moeten specifiek door uw raad besloten worden. Voorafgaand aan de besluitvorming is een avond gepland voor raads- en commissieleden, waarbij een technische toelichting op de Programmabegroting 2027 wordt gegeven. Daarnaast worden ingediende technische vragen en antwoorden hierop behandeld in de commissievergadering van de commissie Begroting en Rekening. Het vaststellen van de belastingtarieven gebeurt in de raadsvergadering van 10 december 2026.

Kanttekeningen

1.1 Geen sluitende meerjarenraming

De Programmabegroting 2027 sluit voor het jaar 2027 op nul, mede door het dekkingsplan (een extra verhoging van belastingen met 8,5% en de inzet van aanvullende dekkingsmiddelen). De jaren 2028 tot en met 2030 vertonen nog een tekort. Dit is met name het gevolg van een veel lagere uitkering uit het gemeentefonds ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit is landelijk het geval bij veel gemeenten.

Duurzaamheid

Duurzaamheid speelt heden ten dage een belangrijke rol. Niet alleen moet de begroting financieel reëel en sluitend zijn, ook is in de Programmabegroting 2027 een programma Natuur, duurzaamheid en recreatie opgenomen. In dit programma zijn diverse aspecten op het gebied van duurzaamheid vermeld.

Financiën

In onderstaande tabel vindt u een samenvatting van de opbouw van de begrotingssaldi. Een specificatie en toelichting van de onderliggende posten vindt u terug in de Programmabegroting 2027. De saldi voor de jaren 2027 t/m 2030 zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo na structurele doorwerking Zomerrapportage 2026	531 N	1.195 N	1.216 N	1.133 N
Nagekomen mutaties (incl. septembercirculaire)	46 V	336 N	730 N	1.733 N
Subtotaal begrotingssaldo	485 N	1.531 N	1.945 N	2.866 N
Extra verhoging belastingen in 2027 met 8,5%	240 V	240 V	240 V	240 V
Overige aanvullende dekkingsmiddelen	245 V	0 V	0 V	0 V
Subtotaal dekkingsplan	485 V	240 V	240 V	240 V
Begrotingssaldo	**0 V**	**1.291 N**	**1.705 N**	**2.626 N**

Wettelijk bezien moet in ieder geval begrotingsjaar 2027 reëel en sluitend zijn.

Communicatie

De Programmabegroting 2027 moet op grond van artikel 191, lid 2 Gemeentewet vóór 15 november 2026 aan Gedeputeerde Staten worden gezonden. Enkele gegevens, zoals Informatie voor derden (IV3) en het EMU-saldo worden verstrekt aan het CBS. Voor de inwoners wordt later in het jaar een infographic gemaakt (begroting in één oogopslag).

Uitvoering

do 24 sept. t/m vr 9 okt.	:	Vragenronde fracties;
do 8 oktober	:	Technisch toelichting Programmabegroting 2027 (voor raads- en commissieleden);
vr 9 oktober	:	Inleveren schriftelijke vragen door fracties bij de griffier;
ma 19 t/m vr 23 oktober	:	Herfstvakantie
di 27 oktober	:	Antwoorden van college van b&w op schriftelijke vragen van fracties;
do 5 november	:	Behandeling in commissie B&R (inclusief technische vragen);
do 12 november	:	Behandeling en vaststelling door raad (inclusief algemene beschouwingen);
vóór 15 november	:	Vastgestelde Programmabegroting 2027 versturen naar Provincie en CBS.

Bijlage(n)

- Programmabegroting 2027;
- Concept raadsbesluit;
- Format vragen fracties.

Mook, 22 september 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
drs. W. Mariman

De burgemeester
I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **286120**
Onderwerp **Programmabegroting 2027**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 22 september 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 5 november 2026

Besluit:

1. De begroting 2027 vast te stellen conform de ontwerpbegroting; en meer specifiek:
   a. de nagekomen mutaties, groot € 46k voordelig, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   b. het dekkingsplan, groot € 485k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   c. het investeringsplan 2027, exclusief het reeds vastgestelde krediet van € 4.000k, groot € 1.353k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
   d. de onttrekkingen uit reserves voor 2027, groot € 187k, vast te stellen conform de ontwerpbegroting;
2. De meerjarenraming 2028-2030 voor kennisgeving aan te nemen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

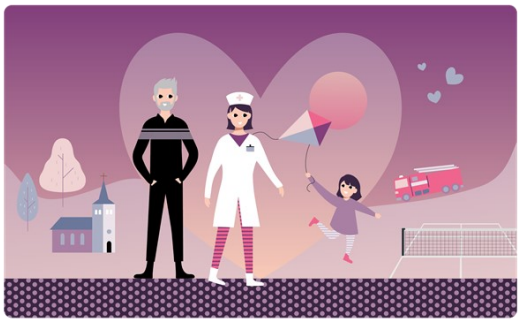
De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Gemeente Mook en Middelaar

PROGRAMMABEGROTING 2027

Meerjarenraming 2028 t/m 2030

Sociale leefomgeving

Sociaal domein

Fysieke leefomgeving

Natuur · duurzaamheid · recreatie

Bestuur en organisatie

Versie raad 12 november 2026

Gemeente Mook en Middelaar

PROGRAMMABEGROTING 2027

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1 Programmaplan 5
1.1 Programma Sociale leefomgeving 6
1.2 Programma Sociaal Domein 9
1.3 Programma Fysieke leefomgeving 11
1.4 Programma Natuur, duurzaamheid en recreatie 14
1.5 Programma Bestuur en organisatie 17
1.6 Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 20
1.7 Overzicht van de kosten van overhead 22
1.8 Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting 23
1.9 Bedrag voor onvoorzien 24

2 Paragrafen 25
2.1 Paragraaf Lokale heffingen 26
2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 35
2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 39
2.4 Paragraaf Financiering 46
2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 50
2.6 Paragraaf Verbonden partijen 53
2.7 Paragraaf Grondbeleid 55
2.8 Paragraaf Openbaarheid 57
2.9 Paragraaf Informatieveiligheid 58

3 Overzicht van baten en lasten en toelichting 59
3.1 Overzicht van baten en lasten 60
3.2 Financieel overzicht 61
3.3 Begrotingsevenwicht 71
3.4 Overzicht incidentele baten en lasten 73
3.5 Uitgangspunten en analyse ramingen 75
3.6 Overzicht structurele mutaties reserves 76

4 Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting 77
4.1 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid 78
4.2 Geprognosticeerde balans 83
4.3 Emu-saldo 84
4.4 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 85
4.5 Investeringen 87
4.6 Financiering 89
4.7 Stand en verloop reserves 90
4.8 Stand en verloop voorzieningen 93
4.9 Uitgangspunten en analyse financiële positie 96

5 Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld 97
5.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld 98

6 Vaststellingsbesluit 101
6.1 Vaststellingsbesluit 102

7 Bijlagen 103
Bijlage 1 Beleidsindicatoren 104
Bijlage 2 Risico's 118
Bijlage 3 Verbonden partijen 122
Bijlage 4 Verdeling taakvelden over programma's 136
Bijlage 5 Begrippenlijst 138

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2027 van de gemeente Mook en Middelaar. In deze begroting geven wij aan wat we in 2027 willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar zijn.

Het jaar 2027 is het eerste volledige begrotingsjaar van de nieuwe bestuursperiode. Het coalitieakkoord Samen verantwoord vooruit vormt daarbij het bestuurlijke vertrekpunt. De ambities en keuzes die daaruit voortkomen, zullen gedurende deze bestuursperiode hun vertaling krijgen in de begroting en andere documenten van de planning- en controlcyclus. Het behouden en versterken van onze leefbaarheid staat daarbij centraal en vergt investeringen in bijvoorbeeld onderwijshuisvesting en de energietransitie

De financiële positie van onze gemeente vraagt de komende jaren nadrukkelijk aandacht. De financiële ruimte staat onder druk en het meerjarenperspectief laat zien dat keuzes nodig zijn om ook op langere termijn een structureel sluitende begroting te behouden. Daarbij hebben we niet alleen te maken met onze eigen ambities en beleidskeuzes, maar ook met ontwikkelingen waarop we als gemeente beperkt invloed hebben, zoals een dalende uitkering uit het gemeentefonds en de stijgende kosten in de jeugdzorg.

Tegelijkertijd blijven we werken aan de opgaven voor onze gemeente en onze inwoners. Daarbij nemen we onze verantwoordelijkheid voor een goede balans tussen ambities, uitvoerbaarheid en financiële mogelijkheden. Het uitgangspunt blijft een gezonde financiële positie, zodat Mook en Middelaar ook op langere termijn in staat is haar taken uit te voeren en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. De hoge belasting van de ambtelijke organisatie vanwege toenemende (wettelijke) taken en complexiteit wegen wij hierin mee.

Het begrotingssaldo voor 2027 bedraagt € 0, voor de jaren 2028 tot 2030 negatief € 1,3, € 1,7 en € 2,6 miljoen. Een deel van het meerjarige negatieve bedrag heeft te maken met een daling van de bijdrage uit het gemeentefonds van ongeveer € 1 miljoen vanaf 2028.

Met deze Programmabegroting 2027 leggen we de basis voor het eerste volledige begrotingsjaar van deze bestuursperiode. Het jaar 2027 gebruiken wij ook om samen met uw raad te kijken hoe we de financiële tekorten voor de komende jaren het hoofd kunnen bieden. Hiervoor zal begin 2027 een procesvoorstel worden gedaan. Samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners blijven we werken aan een vitaal, sociaal en duurzaam Mook en Middelaar.

1 Programmaplan

Wettelijk kader
Artikel 8 BBV.

Toelichting
Deze programmabegroting bestaat uit de volgende vijf programma's:

1. Sociale leefomgeving;
2. Sociaal Domein;
3. Fysieke leefomgeving;
4. Natuur, duurzaamheid en recreatie; en
5. Bestuur en organisatie.

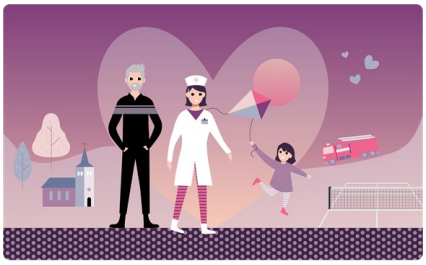
Naast de vijf programma's zijn in het programmaplan ook opgenomen:
- het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- het overzicht van de kosten van overhead;
- het bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting; en
- het bedrag voor onvoorzien.

Per programma is een kernboodschap aangegeven en wat we in 2027 willen bereiken.
De financiële consequenties van het bestaande en eventuele nieuwe beleid vindt u niet terug in het programmaplan, maar is vermeld in onderdeel '4.1 Overzicht van baten en lasten'. De analyses tussen enerzijds de begrotingsjaren 2026 en 2027 en anderzijds tussen de realisatie over 2025 en begroting van 2027 vindt u terug in onderdeel '4.2 Financieel overzicht.'

1.1 Programma Sociale leefomgeving

Kernboodschap: Sociale basis versterken

In 2027 werken we aan een sterke, veilige en inclusieve sociale leefomgeving waarin inwoners kunnen meedoen, zich kunnen ontwikkelen en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen leven. We investeren in een sterke sociale basis met vitale verenigingen, toegankelijke voorzieningen, ontmoeting en informele netwerken. Preventie, gezondheid en vroegsignalering helpen om problemen te voorkomen en ondersteuning dichtbij te organiseren.

Sociale leefomgeving

We zorgen voor betrouwbare en toegankelijke dienstverlening en blijven werken aan een veilige en weerbare gemeente. Ook zetten we ons in voor kansengelijkheid, met aandacht voor goed onderwijs, het voorkomen van onderwijsachterstanden en passende onderwijshuisvesting. Met de verdere ontwikkeling van het bibliotheekwerk versterken we ontmoeting, ontwikkeling en participatie. Zo bouwen we samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en regionale partners aan een leefomgeving waarin mensen naar elkaar omzien en iedereen zo veel mogelijk kan meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Burgerzaken
In 2027 ligt de focus van Burgerzaken op betrouwbare, veilige en toegankelijke dienstverlening aan inwoners, waarbij ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, gegevensbeheer en identiteitsvaststelling steeds meer invloed hebben op de uitvoering. De kwaliteit en actualiteit van de Basisregistratie Personen (BRP) blijven daarbij essentieel, evenals de verdere digitalisering van de dienstverlening en gegevensuitwisseling.
Een belangrijke ontwikkeling is de invoering van het nieuwe reisdocumentenstelsel (ReIS), waarvoor aanpassing van werkprocessen en voorbereiding van medewerkers nodig zijn. Daarnaast vindt in het voorjaar van 2027 een piek in aanvragen reisdocumenten plaats in het kader van de ‘reisdocumentenpiek’. Daarbij staan we voor de uitdaging dat medewerkers met specialistische kennis van burgerzaken bij alle gemeenten gewild zijn.

De Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen in 2027 vragen extra inzet en een zorgvuldige voorbereiding van het verkiezingsproces. Wij zijn hiervoor met voorbereidingen gestart.

Veiligheid
In de gemeente Mook en Middelaar bevorderen we veilig wonen, werken en recreëren. Met de vaststelling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2025-2028 hebben wij onszelf doelen gesteld op het gebied van integrale veiligheid voor de komende vier jaar. Zo blijven wij werken aan het verstevigen van de samenwerking met het Zorg & Veiligheidshuis Noord-Limburg zodat we beter regie kunnen voeren op de complexe zorg en veiligheidscasuïstiek in onze gemeente. Wij hebben continu aandacht voor de aanpak van ondermijning met het implementeren van de Limburgse norm en onze actieve deelname in de regio op het gebied van veiligheid (Regio Deal). Wij participeren in het ACT! Interventieteam. Wij bevorderen de meldingsbereidheid van onze inwoners door het promoten van contactmogelijkheden zoals Meld Misdaad Anoniem. Ook zoeken wij de samenwerking op met omliggende gemeenten in zowel Noord-Limburg als Gelderland-Zuid. Het thema (maatschappelijke) weerbaarheid blijft prioriteit

krijgen. We maken plannen om onszelf en onze inwoners weerbaar te maken tegen allerlei dreigingen, zoals cybercriminaliteit of langdurige stroomuitval. Op het gebied van maatschappelijke onrust ontwikkelen we een lokaal beeld om signalen in een vroeg stadium te herkennen en op die manier vroegtijdig te interveniëren. In samenwerking met de brandweer en veiligheidsregio bereiden we ons voor op mogelijke crisissituaties (zoals hoogwater of natuurbranden) door kennis uit te breiden, het juiste netwerk te creëren en preventieve maatregelen te treffen.

Verenigingen en organisaties (financieel) ondersteunen
Verenigingen zijn onmisbaar voor een vitale samenleving. Voor het versterken van de sociale basis ondersteunen wij ook in 2027 verenigingen en organisaties. Daarin hebben wij bijzondere aandacht voor verenigingen en organisaties die sociale samenhang of gezond leven stimuleren of een rol spelen in de ondersteuning aan kwetsbare inwoners.

Preventieve gezondheid en sport
Afgelopen jaren voerden we het Integraal Preventieplan uit, gericht op sport, bewegen, gezondheid en preventie, samen met lokale en regionale partners. Vanaf 2027 wordt dit voortgezet binnen het nieuwe AZWA-akkoord (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Voor de periode 2027 t/m 2030 zorgen we met een regionale werkagenda voor een stevige basis waarin we ons inzetten op een breed gebied van preventieve gezondheid met als hoofddoel de zorg betaalbaar en toegankelijk te houden voor onze inwoners in de toekomst.
We stimuleren een gezonde en actieve leefstijl en zorgen voor een beweegvriendelijke leefomgeving. We blijven sportverenigingen en sport- en beweeginitiatieven ondersteunen en zetten in op toegankelijke sport- en beweegmogelijkheden voor jong en oud. In lijn met het coalitieakkoord verkennen we samen met de voetbalvereniging Eendracht de mogelijkheden voor een extra trapveld. Daarmee willen we jongeren meer mogelijkheden bieden om laagdrempelig en in de openbare ruimte te sporten en elkaar te ontmoeten.

Vitaal ouder worden
Wij zetten ons in voor een samenleving waarin inwoners gezond, zelfstandig en met passende ondersteuning ouder kunnen worden. Daarbij bouwen we voort op bestaande voorzieningen en initiatieven. Zo stimuleren we voorzorgcirkels, werken we samen aan de ketenaanpak valpreventie en ondersteunen we mantelzorgers en vrijwilligers. We blijven inzetten op ontmoeting, verbinding en informele steun in de leefomgeving van onze inwoners, zodat inwoners langer naar elkaar om kunnen blijven zien. Zorg en ondersteuning organiseren we zoveel mogelijk dichtbij, passend bij de situatie van inwoners en met oog voor maatwerk.
We werken toe naar een dementievriendelijke gemeente. Binnen de regionale werkagenda ketenaanpak dementie zetten we in op versterking van de samenwerking en verkennen we welke interventies mogelijk en passend zijn, en gaan we daarmee aan de slag.
De verdere invulling en omvang van deze inzet is mede afhankelijk van de middelen die wij vanuit het AZWA, zowel regionaal als lokaal, ontvangen.

Onderwijsachterstanden voorkomen en bestrijden
In 2027 blijven we uitvoering geven aan het onderwijsachterstandenbeleid binnen de wettelijke kaders. We zorgen voor voldoende en gespreid aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (vve) en zetten in op een goede doorgaande leerlijn, ouderparticipatie en taal- en leesontwikkeling. Ook ondersteunen we de zomercampus van het Pontem College voor anderstalige leerlingen. De resultaten volgen we via de jaarlijkse vve-monitor. Het vve-werkdocument *Een kans voor ieder kind* wordt herijkt op basis van de monitorresultaten en inbreng van betrokken partners.

Maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting
Vanaf 2027 bereiden we ons voor op de verwachte inwerkingtreding van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. Het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) vormt hiervoor de basis en

geeft richting aan de benodigde investeringen tot 2040. In dit kader hebben de schoolbesturen van de stichtingen @voCampus en Lijn 83 primair onderwijs (Lijn83po) aanvragen ingediend voor een voorziening onderwijshuisvesting voor respectievelijk Kandinsky Molenhoek en De Maaskei te Mook. De raad heeft in de Zomerrapportage 2026 voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de uitvoering van haalbaarheidsonderzoeken om de te kiezen scenario's te bepalen. Deze haalbaarheidsonderzoeken maken naar verwachting inzichtelijk wat precies nodig is, welke koppelkansen mogelijk zijn tussen scholen, kinderopvang en eventueel andere maatschappelijke partners en hoe projecten ge(co)financierd kunnen worden.
Het IHP en de haalbaarheidsonderzoeken samen zullen richting geven aan de te maken (financiële) keuzes ten aanzien van de benodigde en gewenste investeringen. Nadat het college het programma en overzicht voor voorzieningen onderwijshuisvesting voor 2027 heeft vastgesteld en de uitkomsten van de haalbaarheidsonderzoeken bekend zijn, zal het college de raad per project vragen om budget beschikbaar te stellen voor de realisatie. Uiteindelijk doel is passende huisvesting voor alle scholen binnen onze gemeente.
Voor het andere maatschappelijk vastgoed in de gemeente Mook en Middelaar wordt in het eerste kwartaal van 2027 een strategie ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Dit besluit geeft een handelingskader voor de gemeente voor het huidige eigen vastgoed, voor nieuwe plannen en ideeën, en wanneer veranderingen plaatsvinden bij het vastgoed van derden waarin maatschappelijke activiteiten plaatsvinden. Hierbij worden ook koppelkansen met de onderwijshuisvesting expliciet benoemd.

Bibliotheekwerk

Naar verwachting zal per 1 januari 2027 de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in werking treden. Deze verplicht gemeenten om een meerjarenplan vast te stellen ten aanzien van de uitvoering van het bibliotheekwerk, rekening houdend met de zorgplicht die de nieuwe wetgeving aan ons zal opleggen en passend bij onze lokale context. De zorgplicht houdt in dat wij aan de hand van ons meerjarenplan en een directe samenwerkings-/subsidierelatie met een openbare bibliotheekorganisatie (passen)de dienstverlening vanuit de openbare bibliotheek toegankelijk moeten maken voor onze inwoners.
Samen met BiblioPlus en OBGZ werken wij scenario's uit voor de realisatie van een hybride openbare bibliotheekvoorziening die voldoet aan de Wsob en aansluit bij bestaande dienstverlening, (informele) activiteiten, behoeften en uitdagingen binnen onze gemeente. Deze scenario's, inclusief de financiële consequenties, leggen wij ter besluitvorming voor aan de raad.

1.2 Programma Sociaal Domein

Kernboodschap: Passende ondersteuning

De opgaven in het sociaal domein zijn groot en complex. We staan voor financiële uitdagingen, terwijl de vraag naar jeugdhulp, ondersteuning en zorg blijft groeien door onder meer vergrijzing. Tegelijkertijd zet de krappe arbeidsmarkt de beschikbaarheid van personeel onder druk. Deze opgave kunnen we als gemeente niet alleen realiseren. Daarom werken we intensief samen met maatschappelijke partners, in de regio en verbinden we verschillende beleidsdomeinen. Daarmee zetten we in op preventie en een stevig lokaal team.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hervormingsagenda Jeugd
De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming geven richting aan de verdere ontwikkeling van de jeugdhulp. Beide programma's hebben als doel de kwaliteit van de ondersteuning aan kinderen, jongeren en gezinnen te verbeteren. Een groot deel van deze opgaven pakken we regionaal op. Daarbij werken we aan het verbeteren van de beschikbare data, het terugdringen van het aantal residentiële plaatsen en het ontwikkelen van passende alternatieven. Zo zorgen we ervoor dat kinderen zoveel mogelijk veilig en gezond thuis kunnen opgroeien. We bieden maatwerk dat aansluit bij de persoonlijke situatie, zonder dat maatwerk automatisch leidt tot zwaardere of meer geïndiceerde zorg.

Stevig Lokaal Team
Een belangrijke lokale opgave is het vormgeven van een stevig lokaal team voor inwoners van 0 tot 100 jaar. Dit team krijgt een bredere rol en meer verantwoordelijkheden dan het huidige sociaal team, zodat zij dichterbij de inwoner komen, integraler werken en met meer mandaat over beleidsterreinen heen werken. Ook de lichte ambulante ondersteuning wordt vanuit dit lokale team georganiseerd. We werken een plan uit voor de inrichting van dit team, passend bij de situatie in Mook en Middelaar.

Herkenbaar gezicht
Tegelijkertijd versterken we de samenwerking met onze partners binnen de veiligheidsketen. Daarbij realiseren we een vast aanspreekpunt voor inwoners en gezinnen die met meerdere organisaties te maken hebben. Zo zorgen we voor betere afstemming, meer continuïteit in de ondersteuning en een herkenbaar gezicht voor onze inwoners.

Preventie
In 2027 versterken we de preventieve aanpak binnen het sociaal domein. We zetten in op vroegsignalering en laagdrempelige ondersteuning, zodat inwoners en jeugdigen zo veel mogelijk zelf verder kunnen en zwaardere zorg wordt voorkomen. Het Sociaal Team werkt hierbij samen met de Wijk-GGD, Synthese, huisartsen en de POH Jeugd. De Wijk-GGD richt zich op het vroegtijdig bereiken van inwoners met complexe of zorgmijdende problematiek, terwijl de POH Jeugd jeugdigen en ouders laagdrempelig ondersteunt en onnodige instroom in specialistische jeugdhulp helpt voorkomen. Synthese versterkt de sociale basis door jongerenwerk, ontmoeting, participatie en ondersteuning van inwoners en mantelzorgers. Door deze inzet beter met elkaar te verbinden, willen we problemen eerder signaleren en inwoners zo veel mogelijk in hun eigen omgeving ondersteunen.

Beschermd wonen
In 2027 geven we uitvoering aan de vernieuwde regionale samenwerking rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Nijmegen blijft als centrumgemeente verantwoordelijk voor de regionale uitvoering, terwijl Mook en Middelaar nadrukkelijker verantwoordelijkheid neemt voor de lokale sociale basis en de aansluiting met wonen, zorg en ondersteuning. We zetten in op preventie, ambulante ondersteuning, beschermd thuis en het bevorderen van uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Daarnaast leveren we ambtelijke capaciteit aan de regionale samenwerking en bereiden we ons voor op de verdere doordecentralisatie van beschermd wonen.

Ontheemden
Wij nemen onze verantwoordelijkheid voor de huisvesting en opvang van vergunninghouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden. Daarbij vinden we verantwoorde opvang, integratie en budgetneutraliteit belangrijk. Voor vergunninghouders werken we samen met Destion aan het realiseren van de wettelijke taakstelling en voeren we de Wet inburgering 2021 verder uit binnen de regionale kaders van het Rijk van Nijmegen. Voor asielopvang zoeken we, samen met de Noord-Limburgse gemeenten, naar voldoende opvangplekken in de regio en waar nodig lokaal. In 2027 vangen we daarnaast 108 Oekraïense ontheemden op. De tijdelijke bescherming loopt tot maart 2028; daarna verandert hun verblijfsstatus en ontstaat meer eigen verantwoordelijkheid voor huisvesting. De kosten van de opvang worden door het Rijk vergoed.

Participatiewet in Balans
In 2027 zetten we de verdere implementatie van de Participatiewet in Balans voort. De landelijke ontwikkelingen geven gemeenten meer ruimte voor maatwerk, participatie en een mensgerichte uitvoering. Deze ontwikkelingen vertalen we naar ons beleid, onze werkprocessen, samenwerking en dienstverlening, met aandacht voor begrijpelijke communicatie en een passende ondersteuning van inwoners. Tegelijkertijd verandert vanaf 2027 het kader voor handhaving binnen de sociale zekerheid. Wij ontwikkelen de handhaving verder naar een meer proportionele en evenwichtige aanpak.

Deze wijzigingen vragen om een verdere ontwikkeling van onze manier van werken, waarbij we voortbouwen op de kennis, ervaring en inzichten die de afgelopen jaren zijn opgebouwd. Op basis van inzicht in de omvang en samenstelling van ons klantenbestand, de beschikbare cijfers en de behoeften van inwoners, willen we gericht bepalen waar verdere verbetering en maatwerk nodig zijn. De recente wetsontwikkelingen bieden daarbij aanleiding om bestaande werkwijzen verder te versterken en waar nodig aan te passen.

Als gemeente willen we deze inzichten benutten om beleid, uitvoering en dienstverlening steeds beter op elkaar aan te laten sluiten en de effecten van onze aanpak te volgen. Zo werken we stap voor stap toe naar een uitvoering waarin bestaanszekerheid, participatie, maatwerk en handhaving in samenhang worden benaderd.

1.3 Programma Fysieke leefomgeving

Kernboodschap: Goed ingerichte omgeving

Samen zorgen we voor vitale en leefbare kernen met een goed ingerichte omgeving. We zoeken daarbij steeds de balans tussen de verschillende thema's. Door het versterken van onze karakteristieke kernen, willen we de aantrekkelijkheid van onze gemeente vergroten én een vitale gemeente blijven. Met een aantal grotere en kleinere bouwprojecten bouwen we woningen voor alle doelgroepen in alle kernen. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor geschikte woningen voor ouderen en starters. Zo dragen we bij aan de doorstroom op de woningmarkt en creëren we meer ruimte voor jongeren en jonge gezinnen.

Wij beogen binnen de beschikbare middelen de voorzieningen in de openbare ruimte op niveau te houden, waarbij de aandacht uitgaat naar onderhoud in combinatie met onze ambitie tot vergroening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op 13 maart 2025 is de omgevingsvisie Mook en Middelaar vastgesteld. De omgevingsvisie is het belangrijkste ruimtelijk instrument waarin op hoofdlijnen wordt aangegeven hoe de gemeente eruit ziet of moet gaan uitzien. De omgevingsvisie wordt in een aantal programma's uitgewerkt, zoals het woningbouwprogramma in de woon(zorg)visie, wat begin 2027 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.
Een tweede belangrijk instrument is het omgevingsplan. Met de invoering van de Omgevingswet zijn alle bestemmingsplannen en een aantal andere wetten en regels samengevoegd in een tijdelijk omgevingsplan. Voor 2032 moet dit worden omgezet naar een definitief plan. Dat is een grote en ingewikkelde klus, die we stap voor stap gaan uitvoeren. Omdat hiervoor specialistische kennis en veel tijd nodig zijn, huren we externe deskundigen in die ons helpen bij het opstellen van de plannen en regels. Tegelijkertijd zorgen we dat onze eigen medewerkers hierbij leren, zodat we in de toekomst meer zelf kunnen doen.

Woningbouwprojecten
We willen er voor zorgen dat we in alle kernen woningen gaan realiseren. Daarvoor geven we medewerking aan projecten die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze kernen. Dat doen we met enkele grote, maar ook met diverse kleine(re) bouwplannen.

Maastuin
De Maastuin wordt een wijk waar een gevarieerd en betaalbaar programma wordt gerealiseerd. We zijn in 2025 gestart met de eerste fase van de wijk. Deze 80 woningen (waaronder 50 sociale huurwoningen) zijn inmiddels opgeleverd. De volgende fase, dorps wonen, is inmiddels in aanbouw. De appartementen aan de Maas vormen de laatste fase. De verwachting is dat de wijk voor 2030 gereed zal zijn.

Startsche Veld
We zijn begonnen met de verkenning van een nieuw woningbouwproject in het Startsche Veld in Mook. De visie wordt begin 2027 ter vaststelling aangeboden aan de raad. Nadat de visie is vastgesteld kunnen

de plannen verder worden uitgewerkt en kan het omgevingsplan worden opgesteld. Gezien de omvang van het gebied gaan we uit van een bouwplan van 120 - 150 woningen.

Overige plannen
Buiten de hierboven genoemde grote plannen zijn er diverse kleine(re) plannen in de verschillende kernen in ontwikkeling. Het realiseren van woningen in Middelaar heeft daarbij nadrukkelijk de aandacht waarbij de focus ligt op mogelijkheden in de Dorpsstraat en op het terrein van Astrantia. Maar ook de invulling van de locatie aan de Rijksweg 37 in Mook met sociale woningbouw en de herontwikkeling van het terrein Van Mil in Molenhoek en de ontwikkeling van woningbouw aan de Bovensteweg in Mook proberen we voortvarend vorm te geven.

Onderliggende afspraken
Onze bouwplannen zijn in overeenstemming met de afspraken uit de Woondeal Limburg en de Woondeal regio Arnhem Nijmegen. In deze woondeals is afgesproken dat bij nieuwe bouwplannen van 10 woningen of meer 30% sociale woningbouw wordt gerealiseerd en dat tenminste 2/3e deel van de woningen betaalbaar zijn. Daarbij wordt gebouwd voor alle doelgroepen. Met woningstichting Destion wordt samengewerkt aan de opgave voor sociale huur en worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt om huisvesting voor diverse doelgroepen beschikbaar te houden en te maken.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid
We werken in 2027 verder aan een gemeente die goed bereikbaar, veilig en aantrekkelijk is voor voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en autoverkeer. Het bestaande Mobiliteitsplan vormt daarbij het uitgangspunt. De ambitie is om dit Mobiliteitsplan te gaan actualiseren. We zetten in op goed beheer en onderhoud van onze infrastructuur en pakken knelpunten in de verkeersveiligheid gericht aan. Daarbij brengen we onveilige plekken in beeld en geven we prioriteit aan maatregelen die de veiligheid en leefbaarheid versterken, met bijzondere aandacht voor schoolroutes, oversteekplaatsen en slecht verlichte fietspaden. Ook bij grotere ruimtelijke ontwikkelingen proberen we ervoor te zorgen dat verbeteringen in de infrastructuur en mobiliteit vanaf het begin worden meegenomen.

Regionaal werken we samen binnen Trendsportal/RMO Noord-Limburg en de Groene Metropoolregio om mobiliteitsvraagstukken gezamenlijk aan te pakken en kansen voor slimme en duurzame verbindingen te benutten. Tegelijkertijd blijven ook concrete projecten in beeld, zoals de opwaardering van de Maaslijn en het vrijliggend fietspad langs de Heumensebaan. Met deze inzet versterken we de bereikbaarheid van onze gemeente en vergroten we de verkeersveiligheid voor al onze inwoners en bezoekers.

Openbare ruimte
Een schone, veilige en aantrekkelijke openbare ruimte draagt sterk bij aan het woongenot en de leefbaarheid in onze gemeente. In 2027 blijven wij daarom werken aan het op orde houden en waar mogelijk verbeteren van de openbare ruimte. Wij zorgen voor planmatig en curatief onderhoud aan wegen, riolering, openbare verlichting, groen, speelvoorzieningen en civieltechnische kunstwerken. Daarbij kijken wij niet alleen naar de instandhouding, maar ook naar kwaliteit, gebruik en toekomstbestendigheid. Voor 2027 geldt dat het areaal van de openbare ruimte toeneemt doordat onder andere het beheer van de Maastuin naar de gemeente overgaat.

Wij zetten in op een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen, te ontmoeten en te verblijven. Waar nodig vervangen wij verouderde voorzieningen en pakken wij de inrichting van de openbare ruimte integraal aan. Klimaatadaptatie blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt: bij onderhoud en herinrichting benutten wij kansen om wateroverlast, hittestress en verdroging beter het hoofd te bieden. Zo werken wij aan een openbare ruimte die niet alleen vandaag functioneert, maar ook klaar is voor de toekomst.

Toezicht en handhaving

Vanaf april 2026 is het milieutoezicht en de milieuadvisering georganiseerd in de Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML). Binnen de dienst wordt een uniform pakket aan werkzaamheden verricht voor de vijftien gemeenten van de regio. Kort gezegd behelst dat alle milieutaken. Taken die verband houden met bouwen, ruimtelijke ordening en bijzondere wetten (denk aan APV) blijven door de gemeenten zelf uitgevoerd worden. Zie ook paragraaf 2.6 Verbonden partijen.

1.4 Programma Natuur, duurzaamheid en recreatie

Kernboodschap: Met het oog op de toekomst

De gemeente Mook en Middelaar moet in 2050 een klimaatneutrale gemeente zijn. Het in 2024 opgestelde duurzaamheidsbeleid draagt daaraan bij. We blijven werken met de thema's elektriciteit, warmte, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Voor 2027 ligt de focus daarom wederom op de maatregelen die uitgevoerd moeten worden om uiteindelijk een klimaatneutrale gemeente te worden in 2050.

Mook en Middelaar is door zijn unieke ligging, geschiedenis, natuurschoon en kunstenaarskolonie een aantrekkelijke gemeente op het gebied van recreatie en toerisme. Dit in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, de regio en de gebruikers. Initiatieven voor kunst en cultuur worden waar mogelijk ondersteund.

Wat gaan we daarvoor doen?

Natuur en duurzaamheid
In 2027 zetten we de uitvoering van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid voort, waarbij 2027 het derde jaar is van het uitvoeringsprogramma. Gedurende het jaar 2027 wordt een start gemaakt met de evaluatie van het beleid en de uitwerking van een programma voor 2028 en verder. In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken om de ambitie van het uitvoeringsprogramma / duurzaamheidsbeleid te verhogen. In het verlengde hiervan wordt in beeld gebracht of daarvoor aanvullende middelen nodig zijn. Voorlichting aan inwoners en bedrijven over de verschillende duurzaamheidsthema's blijft een belangrijk aandachtspunt. We blijven investeren in heldere en toegankelijke communicatie, onder andere door het ontwikkelen en verspreiden van informatiemateriaal waaronder verschillende flyers. Daarnaast blijven we samenwerken met verschillende organisaties en partners binnen en buiten de gemeente om waar mogelijk duurzaamheidsprojecten gezamenlijk uit te werken en uit te voeren.

Elektriciteit
In 2027 blijft energiebesparing een belangrijk speerpunt. Daarnaast blijven we de mogelijkheden voor de opwek van duurzame energie binnen onze gemeente verkennen. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden van een brede energiemix als onderdeel van een duurzaam, betaalbaar en robuust energiesysteem. Hierbij onderzoeken we hoe deze opwek zoveel mogelijk lokaal kan worden georganiseerd en lokaal kan worden benut, bijvoorbeeld via een energiegemeenschap. Daarnaast verbeteren we de informatievoorziening aan inwoners door de optimalisatie van het Energieloket.

Netcongestie
Netcongestie is een blijvend punt van aandacht in de energietransitie. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen hiervan in de komende jaren voor onze gemeente zullen zijn. Daarom voeren we regelmatig overleg met Enexis om de continu veranderende situatie/ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk gezamenlijk op te trekken. Dit doen wij mede om tijdig te kunnen bijsturen. Wij informeren initiatiefnemers tijdig over netcongestie en over het tijdig aanvragen van een stroomaansluiting. Op de

gemeentelijke website is hierover informatie beschikbaar gesteld, zodat initiatiefnemers hiermee in een vroeg stadium rekening kunnen houden.
Daarnaast verkennen wij ook de mogelijkheden voor energieopslag en andere oplossingen om piekbelasting op het elektriciteitsnet te beperken.

Warmte
In 2027 geven we verder uitvoering aan het Nationaal Isolatieprogramma, zetten we verder in op energiebesparing in samenwerking met onze lokale vrijwilligers en stellen we het gemeentelijk Warmteprogramma vast. Met de uitvoering van het isolatieprogramma ondersteunen we inwoners bij het verbeteren van de energieprestatie van hun woning en het verminderen van de warmtevraag.
Met het vaststellen van het Warmteprogramma concretiseren we onze aanpak voor de Warmtetransitie. Het programma geeft richting aan de toekomstige warmtevoorziening binnen de gemeente en vormt het beleidsmatige kader voor de verdere uitwerking en uitvoering van de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving.

Klimaatadaptatie
Als gemeente zijn we verplicht om in 2050 klimaatadaptief te zijn. Om dit te bereiken, worden er diverse acties uitgevoerd. Zo zijn de klimaatstresstests geactualiseerd. Ook zetten we onze klimaatadaptieve aanpak in de openbare ruimte voort. Een stap hiernaartoe is de uitwerking van de bomeninventarisatie. Ook is gezorgd voor extra communicatie op specifieke onderdelen. Hier blijven we op inzetten. Tevens blijven we onze kernen vergroenen en zetten we in op bewustwording met onder andere de Waterklaarbus en wordt verder gekeken hoe we onze inwoners kunnen helpen hun huis en tuin meer klimaatadaptief te maken.

Biodiversiteit
In de gemeente wordt al natuurinclusief gemaaid, wat de biodiversiteit zo veel mogelijk beschermt. Hierin blijven we kijken hoe we onze werkwijze kunnen verbeteren, onder andere door het opstellen van een ecologisch werkprotocol. Daarnaast wordt er verder gewerkt aan het opstellen van het soortenmanagementplan. In samenhang met het onderdeel klimaatadaptatie wordt ingezet op een verdere vergroening van de gemeente. Ook doen we mee aan het project Zoem Zones ter versterking van de leefgebieden van de bestuivers. We blijven nieuwe kennis vergaren over de biodiversiteit in de gemeente en zetten hier gericht op in. Ook werken we verder aan de aanpak van invasieve exoten zoals de bestrijding van de geelpoot hoornaar.

Al deze projecten op het werkterrein van duurzaamheid dragen bij aan de principes als genoemd in de basiskwaliteit natuur, aangezien ze bijdragen aan een verbeterde natuur- en milieukwaliteit.

Circulariteit
De afvalscheiding en de kwaliteit van grondstoffen is een onderdeel van het beleid, maar de resultaten laten ook zien dat onze inwoners het al goed doen. Communicatie over hergebruik en een juiste afvalscheiding blijven essentieel en daar blijven we ons dan ook voor inzetten. Ook werken we de ideeën voor het mogelijke kringloopplein op de milieustraat verder uit.

Kunst, erfgoed en cultuur
De kunst en erfgoedvisie 2025-2028 blijft richtinggevend met aandacht voor gemeentelijke monumenten en initiatieven vanuit de gemeenschap. We sluiten aan bij het regionale samenwerkingsverband om de Romeinse geschiedenis meer zichtbaar te maken. In 2027 wordt de archeologische verwachtingskaart geactualiseerd. Dat is een instrument voor de bescherming van archeologisch erfgoed bij ruimtelijk beleid. Lokale initiatieven op het gebied van cultuur ondersteunen we waar mogelijk.

Monumenten
In het onderzoek naar de uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst zijn de nodige stappen gezet. In 2027 willen we een aantal monumenten hebben toegevoegd, in goed contact met de eigenaren.

Economie, toerisme & recreatie
We stellen een nieuwe visie op economie, toerisme en recreatie op. Daarbij bouwen we voort op wat er al ligt en scherpen we de koers aan waar ontwikkelingen en nieuwe opgaven daar aanleiding toe geven. Dit doen wij samen met alle betrokken partijen. We blijven investeren in goede samenwerking met de regionale partners, op het gebied van toerisme, recreatie en economie. Dit geldt ook voor de lokale samenwerking op dit gebied met onze ondernemers en ondernemingsverenigingen, zoals Visit Mookerheide.

Maasdal
Wij nemen de regie in het onderzoek over de toekomst van het Maasdal. We vinden het belangrijk de bijzondere kwaliteiten van het gebied te behouden en verstevigen. Daarom starten we een verkenning met als doel het behoud en de verbetering van de natuurwaarden, het realiseren van de UNESCO-status en het versterken van de Maasheggen.

1.5 Programma Bestuur en organisatie

Kernboodschap: Betrouwbaar, effectief en integer besturen

Als gemeente voeren we lokale én rijkstaken uit, die direct van belang zijn voor onze inwoners. We zijn zichtbaar, bereikbaar en betrokken. We luisteren naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en betrekken hen bij de keuzes die we maken.

Samenwerking binnen en buiten onze gemeente helpt ons om onze taken goed uit te voeren. Het brede palet aan werkzaamheden vraagt om een flexibele en efficiënte organisatie. Onze medewerkers werken verantwoordelijk en zelfstandig. Daarbij blijven we een betrouwbare partner die zorgvuldig omgaat met gemeenschapsgeld, en werken we continu aan een sterke organisatie die klaar is voor de toekomst.

Bestuur en organisatie

Wat gaan we daarvoor doen?

Personeel en Organisatie:
De permanent hoge belasting van de ambtelijke organisatie is één van onze grootste uitdagingen. Het vraagt veel inzet van onze medewerkers om als kleine zelfstandige gemeente onze taken uit te voeren en onze ambities waar te maken. Zij dragen veel verantwoordelijkheid, hebben een breed takenpakket en zijn zeer betrokken. Dat maakt de werkdruk in onze organisatie hoog. Door de grote hoeveelheid solofuncties moeten we ons permanent inspannen om onze wettelijke taken te kunnen blijven vervullen, vooral bij uitval en piekbelasting. Dit vraagt flexibiliteit van onze medewerkers, en constante aandacht van het leidinggevende kader.

We blijven onze werkzaamheden zo efficiënt mogelijk organiseren en benutten de kwaliteit van onze medewerkers optimaal. In 2027 voeren we een medewerkersbelevingsonderzoek uit om te onderzoeken waar verdere kansen ter verbetering van ons werkgeverschap mogelijk zijn. Om medewerkers te behouden, bieden we uitdaging, verantwoordelijkheid en vertrouwen. We ondersteunen hen met een passend opleidings- en beloningsbeleid, aandacht voor vitaliteit en gezondheid en situationeel en persoonlijk leiderschap.

Voor sommige van onze functies is er meer vraag dan aanbod van personeel. Desondanks lukt het ons over het algemeen goed om nieuwe gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Wij blijven doorgaan met het versterken van ons werkgeversprofiel, onder meer door te investeren in regionale personele samenwerking, scholing en een inclusieve, veilige en resultaatgerichte werkcultuur. Voor integriteit en veiligheid van onze medewerkers hebben wij nadrukkelijk aandacht.

Inwonerparticipatie
We willen dat inwoners kunnen meedenken, meedoen en initiatief nemen bij plannen en ontwikkelingen in hun leefomgeving. We zetten in op laagdrempelig en persoonlijk contact, zodat de gemeente dichtbij inwoners staat en vertrouwen en samenwerking worden versterkt. Iedereen moet kunnen meedoen, ook inwoners die minder gemakkelijk de weg naar de gemeente weten te vinden.

Uit de Barometer Participatie en de evaluatie met de raad in 2025 blijkt dat onze participatieaanpak werkt. Daarom zetten we deze voort en bouwen we verder. We blijven inwoners vroeg betrekken bij

gemeentelijke plannen en projecten en kiezen per opgave een participatieaanpak die past bij het onderwerp en de doelgroep. Daarbij besteden we extra aandacht aan jongeren en andere ondervertegenwoordigde groepen en geven we inwoners meer ruimte voor eigen initiatieven. We bouwen daarbij voort op de pilot bewonersinitiatieven en blijven onze aanpak evalueren en verbeteren.

Communicatie
Communicatie speelt een steeds belangrijkere rol binnen onze gemeente. Inwoners verwachten actuele, betrouwbare en toegankelijke informatie en willen steeds vaker op het moment dat het hen uitkomt worden geïnformeerd. Om aan deze verwachtingen te blijven voldoen, investeren we in 2027 verder in de ontwikkeling van onze communicatieorganisatie en breiden we de beschikbare formatie uit.

Daarbij blijven onze kernwaarden leidend: we zijn een kleinschalige gemeente, transparant in ons handelen en dichtbij onze inwoners. Omdat effectieve communicatie om een heldere kernboodschap vraagt, zullen we meer aandacht besteden aan strategische communicatie. We maken bewuste keuzes over de rol die we als overheid vervullen, welke boodschappen we uitdragen en hoe we het verhaal van onze gemeente vertellen.

Om de kwaliteit en herkenbaarheid van onze communicatie verder te vergroten, ontwikkelen we een gemeentebreed communicatiehandboek. Dit biedt medewerkers praktische handvatten en zorgt voor een eenduidige werkwijze en uitstraling in alle communicatie-uitingen. Ook neemt het belang van audiovisuele communicatie verder toe. Door vaker gebruik te maken van beeld en geluid kunnen we onze boodschap toegankelijker maken en meer inwoners bereiken.

Het jaar 2027 wordt een belangrijk jaar in aanloop naar de financieel uitdagende periode vanaf 2028. De gemeente zal keuzes moeten maken die inwoners direct kunnen raken. Dit vraagt om heldere en tijdige communicatie en een open gesprek met inwoners. Zo werken we aan wederzijds begrip, betrokkenheid en draagvlak voor de keuzes die nodig zijn.

Dienstverlening
Binnen onze dienstverlening stellen wij de inwoner centraal. Onze dienstverlening moet aansluiten bij de behoeften van de verschillende doelgroepen die aanwezig zijn in onze gemeenschap en gericht zijn op samenwerking. Daarnaast is dienstverlening niet statisch. Met alle nieuwe (technologische) ontwikkelingen en veranderende behoeften van onze inwoners is het belangrijk dat wij onze dienstverlening regelmatig aanpassen aan wat inwoners nodig hebben en van ons mogen verwachten. Omdat wij een kleine zelfstandige gemeente zijn, kunnen wij niet elk kanaal op elk moment bedienen. Daarover zijn wij transparant.

In 2027 wordt aan de raad de Visie op Dienstverlening ter vaststelling aangeboden. Hierdoor wordt aan de gemeentelijke organisatie en aan anderen duidelijk gemaakt wat onze uitgangspunten zijn voor de inrichting van onze dienstverlening. Hierna kunnen wij in 2027 verder aan de slag gaan met de uitvoering van deze visie.

Samenwerking
Samenwerking binnen de regio, provincie of zelfs landelijk is een belangrijk middel om onze zelfstandigheid te behouden en te versterken. Het stelt ons in staat om als zelfstandige gemeente onze taken met kwaliteit en doelmatigheid uit te voeren.

In maart 2026 heeft de raad de Visie op Samenwerking vastgesteld. Dit is onze leidraad voor de manier waarop wij ons nu en in de komende jaren zullen samenwerken. Wij zetten ons vanuit onze kernwaarden vertrouwen, verantwoordelijkheid en zelfkennis binnen de samenwerking volwaardig in voor onze inwoners en de regio.

Daarnaast zullen we een aantal dingen doen om te zorgen dat we nóg effectiever kunnen samenwerken. Concreet betekent dit voor 2027 dat wij met Rijk en Provincie in gesprek gaan over wat wij nodig hebben om met succes te kunnen participeren in meerdere regio's en onze interne communicatie- en informatiestructuur met betrekking tot samenwerking verbeteren. Ook onderzoeken we of we de bestaande samenwerking met onze buurgemeenten verder uit kunnen bouwen.

Toekomstbestendige gemeente
Gezien de financiële uitdagingen die op ons afkomen willen we tijdig handelen. In 2027 gaan we daarom uitzoeken welke keuzes mogelijk en nodig zijn om op de lange termijn financieel gezond te blijven, zonder dat de uitvoering van onze (wettelijke) taken in gevaar komt. Hiervoor zullen wij samen met een extern adviseur een proces vormgeven, waarbij wij de raad in een vroeg stadium betrekken.

1.6 Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Wettelijk kader
Artikel 8, lid 1 letter b jo. artikel 8, lid 5 BBV.

Algemeen
In de begroting worden specifieke en algemene dekkingsmiddelen onderscheiden.

Specifieke dekkingsmiddelen
Specifieke dekkingsmiddelen hangen samen met concrete beleidsvelden. Deze zijn opgenomen in de baten bij de desbetreffende programma's. Voorbeelden van specifieke dekkingsmiddelen zijn bepaalde inkomsten van het rijk (bijvoorbeeld een rijksbijdrage in verband met uitvoering van de Wet werk en bijstand), de inkomsten voor concrete gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing voor het ophalen van afval of leges voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van vergunningen of het afgeven van reisdocumenten).

Algemene dekkingsmiddelen
De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aanwendbaar. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma of programmadoel gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen een financiële dekking van de (nadelige) saldi van de programma's omdat daar met name de kosten zijn geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen
Voor 2027 bedragen de algemene dekkingsmiddelen, (afgerond) € 20,3 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (baten)	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Uitkeringen gemeentefonds (UG)						
Uitkeringen gemeentefonds lopend jaar	15.793	15.850	16.798	15.904	15.512	15.714
UG verrekening twee voorgaande jaren	-14	0	0	0	0	0
Subtotaal uitkeringen gemeentefonds	**15.778**	**15.850**	**16.798**	**15.904**	**15.512**	**15.714**
Belastingen						
Onroerende zaakbelastingen	2.369	2.450	2.789	2.789	2.789	2.789
Toeristenbelasting	233	187	208	208	208	208
Hondenbelasting	41	41	46	46	46	46
Forensenbelasting	24	18	26	26	26	26
Subtotaal belastingen	**2.668**	**2.696**	**3.070**	**3.070**	**3.070**	**3.070**
Overig						
Dividend	466	400	400	400	400	400
Saldo van de financieringsfunctie (rentebaten -/- rentelasten)	151	70	70	-50	-70	-590
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal overig	**617**	**470**	**470**	**350**	**330**	**-190**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**19.063**	**19.016**	**20.338**	**19.324**	**18.912**	**18.594**

In bovenstaand overzicht is al rekening gehouden met de financiële effecten van de septembercirculaire 2026, een trendmatige verhoging van 2,91% en een extra verhoging van 8,5% van de belastingopbrengsten. Ook het in de tijd verschoven ravijnjaar is in dit overzicht zichtbaar. Vanaf 2028 ontvangen we gemiddeld per jaar ongeveer een miljoen minder van het rijk aan uitkeringen uit het gemeentefonds.

1.7 Overzicht van de kosten van overhead

Wettelijk kader
Artikel 8, lid 1, letter c BBV.

Kosten van overhead
Overhead betreft alle kosten die niet direct toegewezen kunnen worden aan een programma, zoals huisvesting en ICT. Salariskosten die niet direct toewijsbaar zijn aan programma's, zoals de kosten van het MT, Financiën en Juridische zaken, vallen onder de overhead.
Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead is in het BBV voorgeschreven dat in het programmaplan hiervan een apart overzicht opgenomen moet worden.

Bedragen x € 1.000

Overhead	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Personeel en Organisatie (excl. direct verantwoord bij programma's)	3.730	3.254	3.626	3.381	3.429	3.515
Huisvesting en Facilitaire zaken	337	392	384	427	427	427
ICT	1.049	1.027	1.161	1.173	1.183	1.193
Financiën, Juridische zaken en Communicatie	180	209	180	185	185	185
Huisvesting buitendienst (werf)	187	226	287	232	234	234
Subtotaal	5.483	5.108	5.638	5.398	5.458	5.554
Doorbelasting naar riool/reiniging	0	-367	-407	-407	-407	-407
Totaal Overhead	**5.483**	**4.741**	**5.230**	**4.990**	**5.050**	**5.146**

De salarislasten (onderdeel Personeel en Organisatie) stijgen in 2027 mede als gevolg van (voorziene) CAO-wijzigingen en een incidentele formatie-uitbreiding van 6,88 fte.

Het verschil tussen het saldo in bovenstaand overzicht (€ 5.230k) en het saldo op taakveld 0.4 bij onderdeel 5.1 (€ 5.264k) betreft een onttrekking van € 34k uit de bestemmingsreserve Dekking kapitaallasten. Deze onttrekking is in bovenstaand overzicht meegenomen bij de overhead, maar wordt volgens de Iv3-voorschriften verantwoord op taakveld 0.10 Mutaties reserves.

1.8 Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Wettelijk kader
Artikel 8, lid 1 letter d BBV.

Vennootschapsbelastingplichtige activiteiten
Vennootschapsbelasting (Vpb) is verschuldigd over fiscale winsten van activiteiten die de gemeente uitvoert in de hoedanigheid van ondernemer. De gemeente Mook en Middelaar heeft nauwelijks Vpb-plichtige activiteiten. De fiscus heeft landelijk het standpunt ingenomen dat de opbrengsten van afvalstromen Vpb-plichtig zijn. Mook en Middelaar heeft zeer beperkte opbrengsten van afvalstromen. De verschuldigde belasting is over het algemeen maximaal een paar honderd euro.

Vennootschapsbelasting begrotingsjaar 2027
Wij voorzien op basis van de huidige ramingen geen of nauwelijks fiscale winsten over 2027 (alleen de opbrengst van afvalstromen is fiscaal belast). Het geraamde bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting over 2027 stellen wij vooralsnog op (afgerond) € 0k.

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Geraamde Vpb	0	0	0	0	0	0
Betaalde Vpb	0	0	0	0	0	0

1.9 Bedrag voor onvoorzien

Wettelijk kader
Artikel 8, lid 1 letter e jo. artikel 8, lid 6 BBV.

Onvoorzien
Op grond van de 'Financiële verordening Mook en Middelaar 2025' bedraagt het bedrag voor onvoorzien € 20k. Het bedrag voor onvoorzien bedraagt ongeveer 0,07% van de totale lasten van bijna € 28 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Onvoorzien	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Bedrag voor onvoorzien	0	20	20	20	20	20

2 Paragrafen

Wettelijk kader
Artikel 9 BBV.

Toelichting
In de onderdelen 2.1 t/m 2.8 treft u de acht paragrafen aan die verplicht zijn op grond van het BBV. De wetsartikelen die van toepassing zijn, zijn bij de diverse onderdelen vermeld.
Onderdeel 2.9 betreft een aanvullende paragraaf op basis van een resolutie.

In een paragraaf zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.

2.1 Paragraaf Lokale heffingen

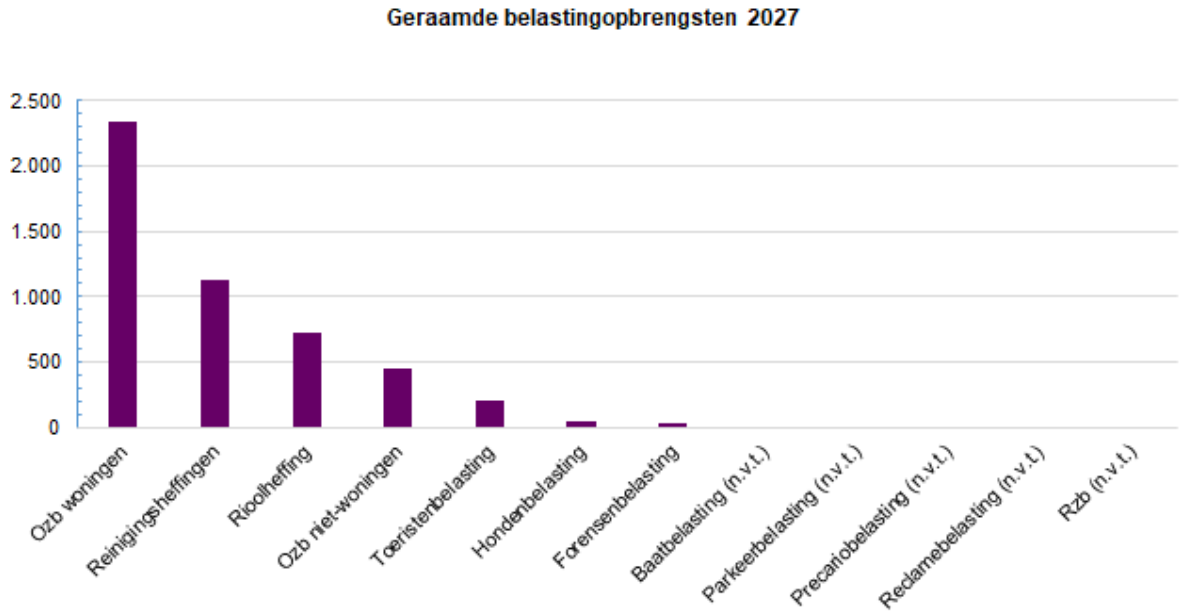
Wettelijk kader
Artikel 10 BBV.

Algemeen
De paragraaf 'Lokale heffingen' heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (en dus gerelateerd aan uitgaven), als op die waarvan de besteding ongebonden is (vrij aanwendbaar). Door in één paragraaf aandacht te besteden aan het beleid met betrekking tot de belastingheffing, wordt u als raad in staat gesteld te sturen op de hoofdlijnen van het beleid. Het vaststellen van de diverse belastingtarieven gebeurt niet met het vaststellen van de begroting, maar met het vaststellen van de desbetreffende belastingverordeningen in de openbare raadsvergadering van 10 december 2026.

De geraamde inkomsten *art. 10, letter a BBV*
De belastingopbrengsten zijn (als initieel uitgangspunt) gebaseerd op een inflatiecorrectie van 2,91% (2026: 2,53%) en daarnaast extra met 8,5%. De areaaluitbreiding van 'Maastuin' vindt gefaseerd plaats. Voor 2027 is hiervoor vooralsnog € 50k aan extra structurele ozb-opbrengsten geraamd.

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten belastingen	W2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Niet-bestedingsgebonden lokale heffingen						
Onroerende zaakbelastingen:						
Ozb eigenaren woningen	1.963	2.045	2.337	2.337	2.337	2.337
Ozb eigenaren niet-woningen	265	252	281	281	281	281
Ozb gebruikers niet-woningen	141	153	171	171	171	171
Subtotaal ozb	*2.369*	*2.450*	*2.789*	*2.789*	*2.789*	*2.789*
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Forensenbelasting	24	18	26	26	26	26
Toeristenbelasting	233	187	208	208	208	208
Parkeerbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Hondenbelasting	41	41	46	46	46	46
Reclamebelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Precariobelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Totaal niet-bestedingsgebonden	**2.668**	**2.696**	**3.070**	**3.070**	**3.070**	**3.070**
Bestedingsgebonden lokale heffingen						
Baatbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Rioolheffing woningen en niet-woningen	556	574	721	698	740	748
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	1.071	1.096	1.121	1.122	1.123	1.125
Totaal bestedingsgebonden	**1.626**	**1.670**	**1.842**	**1.820**	**1.863**	**1.873**
Totaal lokale heffingen	**4.294**	**4.366**	**4.912**	**4.890**	**4.933**	**4.943**

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen *art. 10, letter b BBV*

Mede overeenkomstig de Kadernota 2027 zijn in deze Programmabegroting 2027 de volgende beleidsmatige uitgangspunten gehanteerd:

a) de belastingopbrengsten van de niet-bestedingsgebonden heffingen indexeren met een correctie voor loon- en prijsontwikkeling van 2,91%;
b) een wijziging van de grondslag van meer dan 5% muteren in de opbrengst;
c) de belastingtarieven primair bepalen door de geraamde opbrengst te delen door de meeste recente grondslag zoals aangegeven door BsGW;
d) de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing en leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn;
e) in de meerjarenraming (2028 t/m 2030) worden de belastingopbrengsten gelijk gesteld aan de opbrengsten zoals geraamd in 2027;
f) BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen) voert, met uitzondering van de leges, de heffing en invorderingsactiviteiten van de belastingen uit;
g) de gemeente Mook en Middelaar voert de heffing en invorderingsactiviteiten van de leges uit.

Daarnaast is voorgesteld om de belasting voor 2027 extra met 8,5% te verhogen. Deze meeropbrengsten werken structureel door naar de volgende jaren.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen *art. 10, letter c BBV*

De mogelijkheid tot belastingheffing ligt vast in de Gemeentewet (Gw). De gemeenteraad bepaalt of een belasting wel of niet geheven wordt. Van de belastingen die geheven worden, worden in december 2026 de belastingverordeningen vastgesteld ten behoeve van het begrotingsjaar 2027.

De volgende belastingen worden wel of niet geheven:

Belasting		Wel geheven	Niet geheven
Onroerende zaakbelastingen	(art. 220 Gw)	✓	
Forensenbelasting	(art. 223 Gw)	✓	
Toeristenbelasting	(art. 224 Gw)	✓	
Watertoeristenbelasting	(art. 224 Gw)	✓	
Hondenbelasting	(art. 226 Gw)	✓	
Rioolheffing	(art. 228a Gw)	✓	
Rechten / leges	(art. 229 Gw)	✓	
Afvalstoffenheffing	(art. 15.33 Wmb)	✓	
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	(art. 221 GW)		×
Baatbelasting	(art. 222 Gw)		×
Parkeerbelasting	(art. 225 Gw)		×
Reclamebelasting	(art. 227 Gw)		×
Precariobelasting	(art. 228 Gw)		×
BIZ-bijdrage	(art. 1 Biz)		×

Onroerende-zaakbelastingen (art. 220 Gw)
De onroerende zaakbelastingen (ozb) zijn de belangrijkste belastingen die de gemeente aan haar burgers oplegt. Wanneer iemand een woning, gebouw of perceel grond in bezit heeft of huurt, binnen de gemeentegrenzen, dan wordt onroerende zaakbelasting (ozb) geheven.

Er zijn drie onroerende zaakbelastingen:
1. ozb eigenaren woningen;
2. ozb eigenaren niet-woningen;
3. ozb gebruikers niet-woningen.

Macronorm/benchmark woonlasten
Om de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk te maken, wordt een landelijke 'benchmark lokale woonlasten' toegepast. Hierbij worden naast de ozb ook de rioolheffing en de afvalstoffenheffing betrokken.

Artikel 12 norm
Gemeenten die in ernstige financiële problemen verkeren, kunnen op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet een aanvullende uitkering aanvragen. Dit kan als de algemene middelen van de gemeente aanmerkelijk en structureel tekortschieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten zich op een redelijk peil bevinden. Dit laatste betekent concreet dat afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend moeten zijn en dat het gewogen gemiddelde ozb-tarief ten minste 0,1595% van de woz-waarde moet bedragen (2026: 0,1648%). Niet-kostendekkende tarieven voor riool en reiniging zijn alleen toegestaan voor zover deze door een hoger ozb-tarief worden gecompenseerd. Artikel 12-gemeenten zijn dus genoodzaakt hoge tarieven te hanteren. Of dit ook altijd tot hoge lasten voor hun inwoners leidt, hangt af van de waarde van de onroerende zaken binnen deze gemeenten. Het huidige gewogen ozb-tarief (2027) voor Mook en Middelaar bedraagt bij gelijkblijvende woz-waarden 0,1320% en ligt hiermee ruim 17% onder het normtarief. De tarieven voor 2027 zijn nog niet door de raad vastgesteld.

Inflatiecorrectie/tarief
Voor 2027 is voor de ozb een inflatiecorrectie toegepast van 2,91%. Daarnaast is voorgesteld om de opbrengsten met 8,5% extra te verhogen. Naar aanleiding van de areaaluitbreiding Maastuin is de ozb-opbrengst voor 2027 verhoogd met € 50k. De uiteindelijke tarieven zijn afhankelijk van de grondslag (opbrengst gedeeld door grondslag is tarief). De tarieven zijn pas na aanbieden van de Programmabegroting 2027 bekend.

Wet waardering onroerende zaken (woz)
De grondslag voor de ozb is standaard de woz-waarde van de onroerende zaak. De Waarderingskamer ziet erop toe dat de uitvoering van de Wet woz juist wordt uitgevoerd. De meest actuele waardegegevens als gevolg van de hertaxatie worden verwerkt in de definitieve ozb-tarieven. Deze hebben effect op het tarief, echter niet op de opbrengst.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (221 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Baatbelasting (art. 222 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Forensenbelasting (art. 223 Gw)
De forensenbelasting wordt geheven van niet-inwoners die een gemeubileerde woning beschikbaar houden in Mook en Middelaar. De opbrengst voor de forensenbelasting wordt voor 2027 geïndexeerd met 2,91% en daarnaast extra met 8,5%. Het tarief is afhankelijk van de woz-waarde. De forensenbelasting volgt de lijn van de ozb. Als het tarief van de ozb procentueel extra wordt verhoogd, dan geldt dat ook voor het tarief van de forensenbelasting. Omdat de realisatie in 2026 hoger was dan de oorspronkelijke raming, is de uiteindelijke opbrengst naar boven bijgesteld.

Toeristen- en Watertoeristenbelasting (art. 224 Gw)
Naast de ozb heft onze gemeente als vrij aanwendbare belasting de toeristenbelasting. De baten worden gebruikt voor dekking van kosten op het gebied van recreatie en toerisme. Het tarief wordt geïndexeerd met 2,91% en extra verhoogd met 8,5%. Het tarief stijgt hierdoor van € 2,05 naar afgerond € 2,29 per persoon per overnachting.

Parkeerbelasting (art. 225 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft geen parkeerbelasting, maar hanteert 'blauwe zones' voor parkeerregulering waarbij op bepaalde plaatsen een beperkte tijd geparkeerd mag worden.

Hondenbelasting (art. 226 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft hondenbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting valt onder de algemene dekkingsmiddelen. Dit betekent dat de hondenbelasting de inkomsten van de gemeente verhoogt. In Mook en Middelaar worden hier echter ook kosten mee gedekt voor het voorkomen dan wel beperken van overlast door hondenpoep, zoals het aanleggen en onderhouden van hondenuitlaatplaatsen. De opbrengst wordt voor 2027 geïndexeerd met een inflatiepercentage van 2,91% en een extra verhoging van 8,5%. De hoogte van het uiteindelijke tarief is afhankelijk van enerzijds de geraamde opbrengst en anderzijds het (geraamde) aantal honden. Voor kennelhouders geldt een afzonderlijk tarief.

Reclamebelasting (art. 227 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft op dit moment geen reclamebelasting.

Precariobelasting (art. 228 Gw)
De gemeente Mook en Middelaar heft op dit moment geen precariobelasting.

Rioolheffing (art. 228a Gw)
Rioolheffing wordt geheven, mede op basis van het nog door de Raad vast te stellen Water- en rioleringsprogramma 2027-2031 (Wrp). In het Wrp zijn de vervangingsinvesteringen opgenomen van het gemeentelijk rioleringsstelsel en de exploitatiekosten voor de aankomende jaren. Het systeem van rioolheffing is een gesloten systeem, waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De definitieve tarieven voor 2027 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van december 2026.

Uitgangspunten tariefstelling
De opbrengst van de rioolheffing wordt in beginsel geïndexeerd met 2,91%, maar mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van de riolering. Onder de kosten vallen ook de compensabele btw conform art. 228a, lid 3 Gw. en het aandeel overheadkosten. Daar waar mogelijk wordt de compensabele btw niet toegerekend en de overheadkosten functioneel doorbelast. Bij de tariefbepaling wordt onderscheid gemaakt in (klein)gebruikers t/m 400 m^3 waterverbruik en grootverbruikers (meer dan 400 m^3 waterverbruik). Een huishouden heeft gemiddeld 100 m^3 waterverbruik en valt onder de kleinverbruikers.

Kostendekkendheid
In de paragraaf lokale heffingen moet inzicht gegeven worden in de mate van kostendekkendheid per heffing. Hierbij mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden voor wat betreft heffingen en rechten. Dit geldt voor de rioolheffing, de afvalstoffenheffing/reinigingsrecht en de leges. Om dit inzicht te geven wordt gebruik gemaakt van een model van de commissie BBV. De taakvelden betreffen de van toepassing zijnde wettelijke taakvelden zoals vermeld in onderdeel 5.1 van deze Programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	**€**
Lasten taakveld (excl. doorbelaste overhead)	619
Baten taakveld	-55
Netto kosten taakveld	564
Toe te rekenen kosten	564
Aandeel kosten overhead	158
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds	0
Totale kosten	721
Opbrengst heffingen	721
Dekkingspercentage	**100%**

In de baten taakveld van € 55k zit een vrijval van de egalisatievoorziening van € 50k.

Afvalstoffenheffing (art. 219 Gw jo. 15.33 Wet Milieubeheer) / Reinigingsrecht bedrijven (art. 229 Gw)
Het afvalbeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met DAR N.V. Evenals in voorgaande jaren het geval was, worden de kosten van het afvalbeheer, waaronder de afvalinzameling en afvalverwerking, doorberekend aan de inwoners. In Mook en Middelaar betalen de inwoners een vast tarief (vastrecht) en een variabel tarief per lediging of klepopening. Het ophalen van huishoudelijk afval bij particulieren

is een wettelijke verplichting. Het systeem van afvalstoffenheffing is een gesloten systeem waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn.

De definitieve tarieven voor 2027 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van december 2026.

Uitgangspunten tariefstelling
De opbrengst van de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht wordt in beginsel geïndexeerd met 2,91%, maar mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van afvalinzameling en -verwerking (inclusief milieustraat). Onder de kosten vallen ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw en het aandeel in de kosten van overhead. Daar waar mogelijk wordt de compensabele btw niet toegerekend en de overheadkosten functioneel doorbelast.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid reinigingsheffingen	**€**
Lasten taakveld (excl. doorbelaste overhead)	994
Baten taakveld	-126
Netto kosten taakveld	868
Toe te rekenen kosten	868
Aandeel kosten overhead	253
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds	0
Totale kosten	1.121
Opbrengst heffingen	1.121
Dekkingspercentage	**100%**

Leges (art. 229 Gw)
Leges zijn verschuldigd voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een te leveren dienst, bijvoorbeeld het verstrekken van een paspoort, rijbewijs of omgevingsvergunning. Je betaalt niet voor de vergunning zelf (want het is ook mogelijk dat iemand geen vergunning krijgt, terwijl er wel werkzaamheden zijn verricht). Leges worden jaarlijks met een inflatiepercentage gecorrigeerd (conform de beleidsuitgangspunten).

Kostendekkendheid
Overeenkomstig het beleid worden de legestarieven 2027 verhoogd met 2,91% wegens inflatiecorrectie. De opbrengst mag maximaal kostendekkend zijn. Wettelijke tarieven zijn hierop een uitzondering.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid leges	€
Lasten m.b.t. leges	442
Baten m.b.t. leges	0
Netto kosten leges	442
Toe te rekenen kosten	442
Overhead	270
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds	0
Totale kosten	712
Opbrengst heffingen	712
Dekkingspercentage (maximaal)	**100%**

Uitgangspunten tariefstelling
De opbrengst van de secretarieleges mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van behandeling van de aanvragen. Onder de kosten valt ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw en het aandeel in de kosten van overhead. Bij het vaststellen van de legesverordening in december 2026 wordt een voorstel gedaan voor het aanpassen van de tarieven.

Aanduiding van de lokale belastingdruk
Bij dit onderdeel van de lokale belastingdruk worden de voorlopige tarieven weergegeven, de voorlopige belastingdruk voor 2027 en de belastingdruk van buurgemeenten (over 2026) op basis van een jaarlijks onderzoek door COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

Overzicht van tarieven
De ozb en de forensen-, toeristen- en hondenbelasting worden trendmatig verhoogd met 2,91% en extra met 8,5%. Het tarief is mede afhankelijk van een wijziging in de grondslag. De rioolheffing en reinigingsheffingen zijn maximaal 100% kostendekkend.

In onderstaande tabel zijn nog voorlopige tarieven weergegeven voor 2027 omdat op dit moment nog niet alle informatie voorhanden is om de definitieve tarieven te berekenen. De later vast te stellen definitieve tarieven zijn een afgeleide van de opbrengst gedeeld door de grondslag. De grondslag ontvangen wij van BsGW.

n.v.t. = niet van toepassing (deze belasting heffen wij niet).

VOORLOPIGE tarieven 2027 (bij gelijke grondslag)		2027	2026
Algemene inflatiecorrectie		2,91%	2,53%
Ozb woningen eigenaren	% woz-waarde	0,1170%	0,1048%
Ozb niet-woningen eigenaren	% woz-waarde	0,3144%	0,2816%
Ozb niet-woningen gebruikers	% woz-waarde	0,2353%	0,2107%
Rzb	-	n.v.t.	n.v.t.
Forensenbelasting	% woz-waarde	0,3350%	0,3000%
Toeristenbelasting	p.p.p.n.	2,29	2,05

VOORLOPIGE tarieven 2027 (bij gelijke grondslag)		2027	2026
Parkeerbelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Hondenbelasting			
Eerste hond	per eerste hond	75,12	67,32
Extra honden	per extra hond (150%)	112,68	100,92
Kenneltarief	per kennel (700%)	525,84	471,24
Reclamebelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Precariobelasting	-	n.v.t.	n.v.t.
Baatbelasting	bedrag per perceel	n.v.t.	n.v.t.
Rioolheffing	per perceel	126,96	123,36
	eerste 400 m3 waterverbruik	20,88	20,28
	vanaf 400m3 gestaffeld, per 400m3	208,68	202,80
Afvalstoffenheffing	vastrecht per jaar	223,92	217,56
	bedrag per lediging (restafval)	14,04	13,70
	bedrag per klepopening	2,76	2,74
Leges		divers	divers

De definitieve tarieven voor 2027 worden door uw raad vastgesteld middels het vaststellen van de belastingverordeningen, die aangeboden worden voor de raadsvergadering van 10 december 2026. Hierbij worden de laatste ontwikkelingen meegenomen, zoals de waardemutaties van de onroerende zaken.

Belastingdruk Mook en Middelaar

In onderstaande tabel staat de voorlopige lokale lastendruk per huishouding, waarbij als uitgangspunt is genomen:

- Huurders betalen uitsluitend afvalstoffenheffing en gebruikersdeel rioolheffing;
- Woningeigenaren betalen ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Bedragen in €

Voorlopige lastendruk	2027	2026
Huurder:		
Afvalstoffenheffing	329	320
Eigenaar / gebruiker:		
Onroerende-zaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing		
- bij een woningwaarde van € 200k	690	653
- bij een woningwaarde van € 300k	807	758
- bij een woningwaarde van € 500k	1.041	967

Belastingdruk andere gemeenten

COELO onderzoekt jaarlijks de woonlasten per huishouden. In onderstaande tabel zijn van enkele buurgemeenten de woonlasten weergegeven. Omdat de woonlasten over het begrotingsjaar 2027 nog niet bekend zijn, worden altijd de woonlasten van het voorgaande begrotingsjaar vermeld.

Lastendruk 2026	Mook en Middelaar	Gennep	Heumen	Land van Cuijk	Gemidd. Limburg	Gemidd. Nederland
Eigenaar-bewoner						
Eenpersoonshuishouden	1.010	894	959	948	998	1.000
Meerpersoonshuishouden	1.047	943	1.043	1.021	1.072	1.095
Rangnummer *)	138e	45e	131e	105e	-	-
Huurder						
Eenpersoonshuishouden	275	299	180	351	379	391
Meerpersoonshuishouden	313	348	264	424	451	500
Rangnummer *)	30e	43e	12e	101e	-	-

**) 1e is goedkoopste gemeente*

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid tot een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. De mogelijkheid tot kwijtschelding wordt geregeld in de belastingverordeningen. Kwijtschelding is op basis van de huidige verordeningen (2026) alleen mogelijk voor een deel van de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor alle andere belastingen wordt op grond van de huidige belastingverordeningen geen kwijtschelding verleend. Het wel of geen kwijtschelding verlenen kan jaarlijks herzien worden bij het vaststellen van de belastingverordeningen. Voor 2027 gebeurt dit in de raadsvergadering van 10 december 2026

.

2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wettelijk kader
Artikel 11 BBV.

Algemeen
Deze paragraaf geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Mook en Middelaar om substantiële niet-begrote kosten te dekken die onverwachts kunnen optreden. Tevens wordt inzicht gegeven in de risico's die per eind september 2026 bekend en van substantieel belang zijn voor de financiële positie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en waarvoor ook geen verzekering is afgesloten. De weerstandscapaciteit bedraagt € 2 miljoen in de vorm van de Algemene Reserve en € 20k als bedrag voor onvoorziene uitgaven.

Inventarisatie van de risico's
Tegenover de weerstandscapaciteit staan risico's, die substantieel van belang zijn, maar die niet of niet geheel financieel gedekt zijn. Risico's worden in beginsel aangemerkt als incidenteel. Als risico's structureel optreden, dan wordt dit financieel ook structureel meegenomen in de begroting. Optredende risico's worden primair gedekt door de Algemene reserve. De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet wordt, op grond van de nota Risicomanagement, onderverdeeld in Zeer laag (10%), Laag (30%), Midden (50%), Hoog (70%) en Zeer hoog (90%). Maatregelen kunnen zijn: Accepteren, Overdragen (bijv. verzekeren), Preventief (voorkomen), Reductie (bedrag of risico verkleinen).

Voor 2027 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld of deze nog van toepassing dan wel relevant zijn. Dit resulteert in negen risico's voor de begroting van 2027.

Bedragen x € 1.000

Nr	Risico	Kwanti-ficering	Risico-inschatting	Kans	Omvang
1	Overschrijding van kosten binnen het Sociaal Domein	470	Hoog	70%	329
2	Uitvoering Participatiewet (vangnetregeling)	150	Gemiddeld	50%	75
3	Onvoorziene kosten bij wegen en bruggen	273	Laag	30%	82
4	Optreden van een ICT-veiligheidsprobleem (Cybersecurity)	5.804	Zeer laag	10%	580
5	Stijgende prijzen a.g.v. geopolitieke ontwikkelingen	559	Gemiddeld	50%	280
6	Aanspraak op achtervang als gevolg van niet aflossen leningen sociale woningbouw	3.925	Zeer laag	10%	393
7	Baggeren van de haven	125	Zeer laag	10%	13
8	Extra kosten bij verbonden partijen	624	Zeer laag	10%	62
9	Onvoorziene kosten als gevolg van juridische procedures	250	Zeer laag	10%	25
		12.180			1.839

Voor een nadere toelichting op de risico's verwijzen wij u naar bijlage 2 van deze programma-begroting.

Bedragen x € 1.000

Risico	Incidenteel		Structureel	
	Kwantificering	Berekend bedrag	Kwantificering	Berekend bedrag
Zeer hoog (90%)	0	0	0	0
Hoog (70%)	470	329	0	0
Midden (50%)	709	355	0	0
Laag (30%)	273	82	0	0
Zeer laag (10%)	10.728	1.073	0	0
Totaal	**12.180**	**1.839**	**0**	**0**

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's (weerstandsvermogen)

Bepaling en betekenis weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als de relatie tussen de weerstandscapaciteit (beschikbare middelen) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente.

Ratio weerstandsvermogen
De ratio, die uit de hiervoor gehanteerde berekening volgt, kan worden gewaardeerd. Wij hanteren onderstaande beoordelingstabel.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen			
Categorie	Ratio weerstandsvermogen		Betekenis
	vanaf	tot	
A	2	∞	Uitstekend
B	1,4	2	Ruim voldoende
C	1	1,4	Voldoende
D	0,8	1	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	- ∞	0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Mook en Middelaar wenst minimaal een ratio van 1 te hebben. Deze valt in categorie C – voldoende. Dit betreft een ratio tussen de 1,0 en 1,4. Daarnaast wordt als structurele bovengrens een ratio van 3,0 gehanteerd. Als na drie achtereenvolgende jaren de ratio groter dan 3,0 is, wordt de Algemene reserve verlaagd. Overeenkomstig, als na drie achtereenvolgende jaren de ratio kleiner dan 1,0 is, wordt de Algemene reserve verhoogd.

Als risico's zich daadwerkelijk voordoen, ondanks de genomen beheersmaatregelen, dan kan een beroep gedaan worden op de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt hierbij is dat eerst wordt onderzocht of de gemeente ook andere mogelijkheden heeft om de gevolgen van risico's op te vangen. Denk bijvoorbeeld aan het aanwenden van eventueel onbenutte budgetten, bezuinigingen of bijstellingen van bestaand beleid.

Ratio weerstandsvermogen
De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 1,1 (weerstandscapaciteit € 2.020k gedeeld door risico's € 1.839k). Deze ratio valt in klasse 'C Voldoende'.

Kengetallen
Naast de ratio voor het weerstandsvermogen zijn gemeenten verplicht om onderstaande kengetallen te verstrekken. Deze kengetallen mogen alleen in gezamenlijkheid beoordeeld worden voor de beeldvorming met betrekking tot de financiële positie van de gemeente (zie ook de tabel onderaan deze paragraaf).

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	**W2025**	**B2026**	**B2027**	**B2028**	**B2029**	**B2030**
Netto schuldquote	-16%	-4%	14%	41%	147%	145%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-17%	-7%	12%	39%	144%	142%
Solvabiliteitsratio	49%	44%	44%	32%	16%	14%
Structurele exploitatieruimte	6%	-5%	-3%	-5%	-7%	-11%
Grondexploitatie (n.v.t.)	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	101%	99%	95%	95%	95%	95%

1a Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast (vaste schuld en vlottende schulden) ten opzichte van de eigen middelen (vlottende activa). Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een negatieve schuldquote betekent dat er geen netto-schuld is, maar dat er een overschot is aan liquide middelen en vorderingen. Door investeringen, het benutten van de middelen in 's Rijks Schatkist en het toekomstig aantrekken van leningen voor financiering van investeringen, neemt de netto schuldquote toe.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Dit betreft hetzelfde kengetal als de netto schuldquote, maar nu wordt bij de eigen middelen niet alleen de vlottende activa meegenomen, maar ook de uitgezette leningen. Dit kengetal is altijd gelijk of lager dan de netto schuldquote.

2. Solvabiliteitsratio
Het solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate wij in staat zijn om op de lange termijn aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals uit de balans valt op te maken, bedraagt het eigen vermogen € 9,8 miljoen en het totaal vermogen € 22,5 miljoen. Dit betekent dat de omvang van het eigen vermogen 44% bedraagt ten opzichte van het totaal vermogen. De gangbare minimumnorm voor deze solvabiliteitsratio ligt bij niet-financiële ondernemingen tussen de 25% en 40%. Hoe hoger de ratio hoe solvabeler de organisatie is. Met een ratio van 44% voldoet de gemeente Mook en Middelaar boven de gangbare norm.

3. Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage is een structureel overschot. Bij de bepaling van het saldo worden de mutaties in reserves niet meegenomen met uitzondering van structurele

onttrekkingen voor dekking kapitaallasten. Het structurele begrotingssaldo (exclusief mutaties reserves) is voor het begrotingsjaar 2027 en de meerjarenraming 2028 t/m 2030 negatief.

4. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitaties (aankopen, bouw- en woonrijp maken en weer verkopen). Het kengetal bedraagt 0%.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend op basis van de woonlasten van een belastingplichtige (meerpersoonshuishouden met eigen woning) in Mook en Middelaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het laatst bekende begrotingsjaar. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2027 is dat 2026. Hiervoor worden de gegevens van COELO gebruikt zoals vermeld in de paragraaf Lokale heffingen. In de raadsvergadering van 10 december 2026 worden de nieuwe belastingverordeningen voor 2027 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Algemeen uitgangspunt is een indexering van 2,91% en een extra verhoging van 8,5% voor alle belastingopbrengsten.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De diverse kengetallen zijn onderling redelijk consistent en bevestigen het beeld van een gezonde financiële positie. Qua exploitatie is er wel een aandachtspunt. De jaren 2028 tot en met 2030 zijn nog niet sluitend.

Op basis van de categoriale indeling zit de gemeente Mook en Middelaar overwegend in de categorieën A en B (minst risicovol dan wel gemiddeld). De kengetallen moeten niet afzonderlijk beoordeeld worden, maar bepalen gezamenlijk het financiële beeld.

Kengetal	Waarde M&M	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote zonder correctie	14%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote met correctie)	12%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	44%	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	-3%	positief	neutraal	negatief
Grondexploitatie	0%	< 20%	20-35%	> 35%
Belastingcapaciteit	95%	< 95%	95 - 105%	> 105%

2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wettelijk kader
Artikel 12 BBV.

Onderstaande tabel bevat de actuele stand van zaken met betrekking tot de wettelijk verplicht te vermelden kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Beheerplan	Omschrijving / Naam	Periode	Datum vaststelling Raad	Te herzien in	Looptijd
Wegen	Wegenbeheerplan Meerjarenplanning	2025-2029	30 januari 2025	2029	5 jaar
Wegen/bruggen	Meerjaren onderhoudsplan bruggen / fin. actualisatie	2018-2067 2023-2068	15 september 2016 / actualisatie 2024	2066	50 jaar
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP) *)	2022-2026	16 december 2021	2026	5 jaar
Water	geen onderhoudsplan	-	-	-	-
Groen	Groenbeheerplan / renovatieplan	2016-2019 2019-2022	**)	***)	4 jaar
Gebouwen	Meerjarig onderhoudsplan (MJOP)	2024-2027	1 februari 2024	2027	4 jaar

*) Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) wordt het Water- en rioleringsprogramma (Wrp). Deze wordt naar alle waarschijnlijkheid in 2026 vastgesteld.
**) Besluitvorming door College van burgemeester en wethouders.
***) Moet nog bepaald worden.

Wegen

1. Wegen

Doel
De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verhardingen die zij in beheer heeft.

Beleidskader
Al jaren voert de gemeente structureel en planmatig onderhoud uit aan de verhardingen. Het gemeentelijke Wegenbeheerplan is hierbij richtinggevend. Het plan geeft inzicht in de kwaliteit en onderhoudsbehoefte van de gemeentelijke wegen/verhardingen en de financiële middelen die hiervoor nodig zijn. Het plan wordt voor een bepaalde tijd vastgesteld. Op 30 januari 2025 is het huidige plan vastgesteld voor de periode van 2025-2029.

Onderhoudsniveau
Het onderhoudsniveau van de wegen is vastgesteld op het niveau B van de landelijke CROW-systematiek. Dit komt min of meer overeen met het niveau van instandhouding van de verhardingen, voorkomen dat (technische) normen worden overschreden.

Financiële consequenties beleidskader
De meerjarenplanning voor het structureel en planmatig wegonderhoud bedraagt op basis van het nieuwe Wegenbeheerplan voor de jaren 2025 tot en met 2029 op jaarbasis een bedrag van gemiddeld ongeveer € 306k inclusief klein onderhoud en € 250k exclusief klein onderhoud. Voor het onderhoud aan de gemeentelijke onverharde wegen is er jaarlijks een (aanvullend) bedrag beschikbaar van € 30k. Het onderhoudsplan is gebaseerd op regulier groot onderhoud. In extra kosten door bijvoorbeeld strenge winters is in dit plan niet voorzien. Hiervoor is een bedrag opgenomen in de risicoparagraaf.

Financiële consequenties in de begroting
Om de onderhoudsvoorziening voor het structureel wegonderhoud op peil te houden wordt er jaarlijks € 250k aan toegevoegd. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud wegen					
Jaar	**Stand per 1-1**	**Dotatie**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand per 31-12**
2026	381	250	0	267	364
2027	364	250	0	267	347
2028	347	250	0	364	233
2029	233	250	0	167	316
2030	316	250	0	128	438

Voortgang van het geplande onderhoud
De onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Wegenbeheerplan uitgevoerd. Werkproces: voorbereiding (onderzoek), aanbesteding en uitvoering. Werkzaamheden worden zoveel mogelijk gecombineerd en afgestemd met gemeentelijke (bouw)ontwikkelingen. Streven naar integraal werken. Zo mogelijk wordt het onderhoud aan de wegen gecombineerd met andere ontwikkelingen en/of onderhoudswerkzaamheden.

Omvang achterstallig onderhoud
Er is geen sprake is van achterstallig onderhoud.

2. Kunstwerken (Bruggen)

Doel
De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verkeersbruggen binnen de gemeente. Het betreft twee bruggen, de brug Witteweg te Plasmolen en de brug Cuijksesteeg in Mook.

Beleidskader
Op 15 september 2016 heeft u het ‘Meerjarenonderhoudsplan bruggen' vastgesteld. Het plan voorziet in het structurele / planmatige onderhoud aan de bruggen. Dit geeft een doorkijk voor de komende vijftig jaar (planperiode 2018-2067, inclusief een technische actualisatie in 2024 voor de planperiode 2023-2068). Onderhoud op basis van instandhouding van de huidige functionaliteit van de bruggen. Met het plan is dit gewaarborgd.

Onderhoudsniveau
Bij het onderhoudsniveau van de bruggen wordt er uitgegaan van niveau B van de landelijke CROW-systematiek (instandhouding). Dit komt min of meer overeen met het niveau van instandhouding van de verhardingen,

Financiële consequenties beleidskader
Voor de financiering van de onderhoudswerkzaamheden op de langere termijn (instandhouding) is er een voorziening groot onderhoud bruggen aanwezig. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 23k. Door de jaarlijkse dotatie is de voorziening gedurende een looptijd van 50 jaar nergens negatief.

Financiële consequenties in de begroting
Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud kunstwerken (bruggen)					
Jaar	**Stand per 1-1**	**Dotatie**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand per 31-12**
2026	100	23	0	0	123
2027	123	23	0	10	136
2028	136	23	0	0	159
2029	159	23	0	136	46
2030	46	23	0	0	69

Voortgang van het geplande onderhoud
Geen bijzonderheden, loopt op basis van de planning.

Omvang achterstallig onderhoud
Door invulling te geven aan het meerjarenonderhoudsplan bruggen wordt achterstallig onderhoud voorkomen en is niet aan de orde.

Riolering

Doel
Invulling geven aan de gemeentelijke watertaken, dit op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater. Meer concreet het in stand houden en verbeteren van de gemeentelijke riolering en voorzieningen voor de opvang en verwerking van het regenwater. Dit alles om te komen tot een goed functionerende waterketen en watersysteem en daarmee het terugdringen van de kans op wateroverlast.

Beleidskader
De invulling van de gemeentelijke watertaken, en de financiering ervan, is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP), dat op 24 november 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. De planperiode van het GRP bestrijkt de jaren 2022 tot en met 2026. In het GRP is de vroegere specifieke zorg voor de riolering omgebogen naar de zorg voor het gemeentelijk waterbeheer. Dus niet specifiek het (stedelijk) afvalwater maar ook het regenwater en grondwater.

In het GRP is er aandacht voor het onderhoud en het in stand houden van de (water)voorzieningen, het doen van metingen en onderzoek, het terugdringen van de vuiluitworp naar oppervlaktewater en het terugdringen van de kans op wateroverlast ten gevolge van hevige neerslag. De afgelopen jaren zijn hierin al vorderingen gemaakt, wel baart de toenemende extreme neerslag zorgen. Hiervoor is blijvende aandacht in de vorm van generieke en specifieke maatregelen, zoals het afkoppelen van verhardingen en het creëren van berging. Hierbij worden ook de bewoners betrokken en gestimuleerd. Dit in de vorm van voorlichting en advies en ook met de mogelijkheid van een geldelijke bijdrage (dit laatste in samenwerking met het waterschap Limburg).

De mogelijkheid voor samenwerking met andere overheden en partijen is ook een blijvend aandachtspunt. Dit onder andere om de kosten voor de watertaken te verlagen. Hierbij is het streven om de wettelijke watertaken tegen de laagst mogelijke lasten uit te voeren.

In het vierde kwartaal van 2026 dan wel in het eerste kwartaal van 2027 wordt een geactualiseerd GRP opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit plan bevat niet alleen zaken met betrekking tot de riolering maar ook met waterbeheer, zoals de afvoer van hemelwater. Het nieuwe plan krijgt de naam 'Water en rioleringsprogramma (Wrp).

Onderhoudsniveau
Het onderhoudsniveau van de riolering is vastgesteld op niveau B van de landelijke CROW-systematiek (instandhouding).

Financiële consequenties beleidskader
De financiële gevolgen van de uitvoering van het GRP/Wrp komen via de rioolheffing ten laste van belastingplichtige inwoners. Bij de behandeling van de belastingverordeningen worden ook de tarieven van de rioolheffing vastgesteld.

Financiële consequenties in de begroting
De dekking van de kosten voor het reguliere (dagelijks) beheer en onderhoud vindt plaats middels budgetten in de exploitatie. Nieuwe rioleringen en investeringen worden geactiveerd en leiden tot kapitaallasten. De baten en lasten in relatie tot de tarieven voor rioolheffing worden geëgaliseerd middels een egalisatievoorziening. Riolering en rioolheffing is financieel een gesloten systeem. Gezien de omvang van de voorziening wordt in ieder geval, evenals in 2026, voor de periode 2027 t/m 2030 een bedrag van € 50k uit de voorziening gehaald, waardoor de netto te verhalen lasten middels rioolheffing hierdoor iets gunstiger uitvalt. In 2026 is daarnaast € 27k onttrokken in verband met 100% kostendekkendheid. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening egalisatie rioolheffing					
Jaar	**Stand per 1-1**	**Dotatie**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand per 31-12**
2026	4.025	0	-77	0	3.948
2027	3.948	0	-50	0	3.898
2028	3.898	0	-50	0	3.848
2029	3.848	0	-50	0	3.798
2030	3.798	0	-50	0	3.748

Voortgang van het geplande onderhoud
Het dagelijks onderhoud en de inspanningen en werkzaamheden die voortvloeien uit het GRP/Wrp worden voorbereid en uitgevoerd. Hierbij is het streven naar integraal werken, synergie en doelmatigheid.

Omvang achterstallig onderhoud
Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Water

Passantenhaven

Doel
Mook en Middelaar heeft op het gebied van ‘water’ enkel de verplichting om de passantenhaven bevaarbaar te houden en het in stand houden van de functionaliteit van de haven, als bouwkundige voorziening.

Beleidskader
Inzicht hebben en houden in de diepgang en de staat van de passantenhaven als 'bouwwerk'.

Onderhoudsniveau
Tot op heden is er geen onderhoudsplan voor de passantenhaven zelf en de waterbouwkundige (constructieve) onderdelen. De haven dateert uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Het is raadzaam om inzicht te krijgen in de staat van onderhoud en het benodigd toekomstig budget voor de instandhouding van de voorzieningen. Inzicht in de onderhoudsbehoefte, en het waarborgen daarvan, kan worden gekoppeld aan de wens van de ontwikkeling van het gebied Maaskade. Hierbij streven naar een integrale benadering en uitwerking, zowel ruimtelijk, functioneel als (onderhouds)-technisch. Vanuit het oogpunt van onderhoud en beheer is deze inspanning niet vrijblijvend, ook niet in tijd. Als deze visie om welke redenen dan ook op zich laat wachten, is het wenselijk om los hiervan een onderhoudsplan op te stellen.

Financiële consequenties beleidskader
Indien het uitbaggeren van de passantenhaven noodzakelijk is, worden de kosten daarvan geschat op € 125k. Deze kosten zijn niet in de begroting opgenomen. Het dichtslibben is onder andere afhankelijk van het gebruik van de haven en zandverplaatsingen bij extreme hoogwaterstanden. De exacte kosten worden mede bepaald door het tijdstip waarop het baggeren noodzakelijk is en door de benodigde opslagcapaciteit voor het slib.

Financiële consequenties in de begroting
De dekking van de kosten voor het onderhoud vindt plaats door middel van het reserveren van budgetten in de exploitatie. Er is hiervoor op dit moment geen budget en geen voorziening aanwezig.

Voortgang van het geplande onderhoud
Ten aanzien van het bevaarbaar houden van de haven zijn er geen bijzonderheden te melden en worden er geen acties voorzien.

Omvang achterstallig onderhoud
Door het ontbreken van een actueel onderhoudsplan, is er geen zicht op de daadwerkelijke staat van het onderhoud, dus ook niet op achterstallig onderhoud.

Groen

Doel
Het onderhouden en beheren van het gemeentelijk groen. Dit betreft plantsoenen, hagen, bomen, en het sportpark in Middelaar.

Beleidskader
Het beleidskader is vastgelegd in het Groenbeheerplan van 2015.

Onderhoudsniveau
In het Groenbeheerplan is het onderhoudsniveau van het openbaar groen vastgesteld conform de landelijke CROW-systematiek. Voor het groen in de woonkernen is dit niveau B; onderhoudsniveau basis met een sober/functioneel beeld. Op locaties waar het technisch mogelijk en verantwoord is, is gekozen voor een lager onderhoudsniveau- niveau C; extensief beheer. Veelal buiten de woonkernen.

Financiële consequenties beleidskader
In de begroting zijn de kosten voor het reguliere beheer en onderhoud van het openbaar groen opgenomen.

Financiële consequenties in de begroting
Het groenonderhoud vindt geheel plaats door middel van het budgetteren in de exploitatie.

Voortgang van het geplande onderhoud
Het reguliere onderhoud van het openbaar groen wordt uitgevoerd door INTOS/Buitenwerk. Voor specifieke onderhoudstaken zoals het onderhoud van de sportvelden, snoeien van laan- en straatbomen, maaien van bermen, onderhoud hondenuitlaatstroken, onderhoud hagen en beheersen eikenprocessierups worden aannemers ingehuurd. Daarnaast voert de eigen dienst diverse onderhoudstaken uit zoals het snoeien van vormbomen en het maaien van gras- en sportvelden.

Omvang achterstallig onderhoud
Er is op dit moment niet direct sprake van achterstallig onderhoud, maar het heeft wel meer aandacht nodig dan voorgaande jaren. Dit wordt onder andere veroorzaakt door areaaluitbreiding, extremere weersomstandigheden en een groeizaam seizoen.

Gebouwen

Doel
Het college wil inzicht in de staat van het vastgoed en borgen dat het onderhoud plaatsvindt zodat de technische staat van het gebouw en installaties gewaarborgd blijft en de veiligheid gegarandeerd. Hiervoor hanteert de gemeente het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2024-2027 voor onderstaande gebouwen:

- Het gemeentehuis;
- De brandweerkazerne/gemeentewerf, de zoutloods en het kca-depot (milieustraat);
- Sportaccommodatie De Heikant (Astrantia);
- Sportaccommodatie De Maasvallei (Eendracht ’30).

Beleidskader
Voor de gemeentelijke gebouwen hanteren we het MJOP 2024-2027 als leidraad en toetsingskader. Deze is begin 2024 door de raad vastgesteld. Met het MJOP werken we naar een actief gebouwenbeheer met bijbehorend onderhoudsniveau. Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen houdt in dat:

- de objecten er verzorgd en voldoende representatief uitzien;
- de waarde van de objecten in stand blijft;
- de beleving van de gebruikers van de gebouwen/objecten goed is;
- de technische voorzieningen in de gebouwen naar behoren functioneren; en dat
- op een planmatige manier verduurzaming plaatsvindt.

Financiële consequenties beleidskader
De gemeentelijke gebouwen worden conform het MJOP 2024-2027 onderhouden waarbij we altijd bezien of we doelmatig en efficiënt het onderhoud kunnen uitvoeren door schuiven in de tijd dan wel combineren van werkzaamheden.

Financiële consequenties in de begroting
Voor klein onderhoud is een budget in de exploitatie opgenomen. Voor groot onderhoud wordt jaarlijks € 240k gestort in de voorziening gebouwenbeheer.

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud gebouwen					
Jaar	**Stand per 1-1**	**Dotatie**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand per 31-12**
2026	491	240	0	283	448
2027	448	240	0	283	405
2028	405	240	0	114	530
2029	530	240	0	32	738
2030	738	240	0	34	944

Voortgang van het geplande onderhoud
In 2027 gaat het onderhoud plaatsvinden conform het MJOP beheerplan.

Omvang achterstallig onderhoud
Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

2.4 Paragraaf Financiering

Wettelijk kader
Artikel 13 BBV.

Beleidsvoornemens t.a.v. het risicobeheer van de financieringsportefeuille
De gemeente Mook en Middelaar kiest voor een zorgvuldig en veilig financieel beleid. Dat betekent:

- dat we eerst eigen financiële middelen gebruiken, voordat we gaan lenen;
- dat we overtollige middelen verplicht wegzetten in de schatkist van het rijk (schatkistbankieren);
- dat we binnen de wettelijke kasgeldlimiet en renterisiconorm blijven.

Rentelasten

Lening
De gemeente had tot maart 2025 één langlopende lening. Deze is volledig afgelost. Voor 2027 verwachten we geen nieuwe lening aan te gaan. Voor latere jaren wel in verband met investeringen in onder andere onderwijshuisvesting.

Bedragen x € 1.000

Langlopende lening (per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Lening BNG	0	0	2.000	26.933	26.033

Renterisiconorm
De renterisiconorm geeft een grens aan voor het risico dat een gemeente mag lopen bij renteherzieningen en aflossingen. Het doel is te voorkomen dat in één jaar te veel leningen moeten worden afgelost of dat grote renteaanpassingen tegelijk plaatsvinden.

De norm is landelijk vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor Mook en Middelaar betekent dit dat in 2027 maximaal € 5,6 miljoen aan aflossingen en renteherzieningen samen mogen vallen.
We blijven hier volledig onder omdat er geen aflossingen of renteherzieningen zijn in 2027.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm		2026	2027	2028	2029	2030
1	Renteherzieningen op leningen o/g	0	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	0	0	0	67	900
3	Renterisico (1+2)	0	0	0	67	900
4	Renterisiconorm	6.036	5.591	5.077	5.098	5.326
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	6.036	5.591	5.077	5.031	4.426
5b	Overschrijding renterisiconorm (4<3)	-	-	-	-	-
Berekening						
4a	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
4b	Begrotingstotaal	30.178	27.955	25.383	25.492	26.628
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	6.036	5.591	5.077	5.098	5.326

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel een gemeente aan kort geld mag lenen (krediet). Het doel van deze norm is te voorkomen dat gemeenten te afhankelijk worden van kortlopende schulden. Het risico daarvan is dat kort lenen vaak duurder is dan lang lenen, waardoor de rentelasten hoger kunnen uitvallen.

De limiet is landelijk vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal (lasten). Voor Mook en Middelaar betekent dit dat we in 2027 maximaal € 2,4 miljoen kort mogen lenen.

Voor 2027 hebben we op begrotingsbasis geen kortlopende schulden. Er is juist een positief saldo aan vlottende middelen. Gemeenten mogen een beperkt bedrag aanhouden bij de eigen bank. Voor Mook en Middelaar is dat maximaal € 1 miljoen. Alles daarboven moeten we verplicht onderbrengen in de schatkist van het Rijk (schatkistbankieren). Medio september 2026 stond daar circa € 3,5 miljoen uit. Dit saldo is tijdelijk en wordt de komende jaren ingezet voor investeringen. De ruimte met betrekking tot de kasgeldlimiet bedraagt voor 2027 bijna € 3,5 miljoen. Voor dit bedrag mogen we kortlopend (dag)geld aantrekken.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet		2026	2027	2028	2029	2030
	Omvang primitieve begroting per 1 januari (= grondslag)	30.178	27.955	25.383	25.492	26.628
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**					
	- In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
	- In bedrag van de grondslag	**2.565**	**2.376**	**2.158**	**2.167**	**2.263**
2.	**Omvang vlottende korte schuld**					
	- Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
	- Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
	- Gestorte gelden van derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
	- Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
	- Totale omvang van de vlottende schuld	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
3.	**Vlottende middelen**					
	- Contante gelden in kas	1	1	1	1	1
	- Tegoeden in rekening-courant	5.262	1.093	790	779	903
	- Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
	- Totale omvang van de vlottende middelen	**5.263**	**1.094**	**791**	**780**	**904**
4.	**Toets kasgeldlimiet**					
	- Totaal netto vlottende schuld (2) -/- (3)	-5.263	-1.094	-791	-780	-904
	- Toegestane kasgeldlimiet (1)	2.565	2.376	2.158	2.167	2.263
	- Ruimte (+)/Overschrijving (-) (1) -/- (4)	**7.829**	**3.471**	**2.949**	**2.947**	**3.167**

Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo van de rente die de gemeente betaalt en de rente die zij ontvangt. Voor 2027 worden geen rentelasten verwacht omdat er geen opgenomen leningen worden geraamd in 2027. Hierdoor bestaat het renteresultaat alleen uit de ontvangen rentebaten van € 70k.

bedragen x € 1.000

Renteresultaat		2027
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	0
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-70
	Saldo rentelasten en rentebaten	-70
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-0
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-70
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-70
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-70

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte geeft aan of de gemeente in een jaar extra geld moet lenen om uitgaven te kunnen doen. De berekening hiervan is gebaseerd op de liquiditeitenplanning, waarin alle verwachte inkomsten, uitgaven en investeringen zijn opgenomen.

Volgens onderstaande planning is er voor 2027 geen aanvullende financiering nodig. Openstaande investeringen per eind 2026 worden geacht uitgegeven te worden in de daaropvolgende drie jaren (2027 t/m 2029). Om de (nieuwe) investeringen te financieren is in de begroting rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe leningen.

In de jaarstukken wordt jaarlijks op basis van de realisatie een meer gedetailleerd kasstroomoverzicht vermeld.

Bedragen x €1.000

Inkomsten en uitgaven	2026	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo liquiditeiten	7.316	4.513	349	46	35
Bij:					
Inkomsten volgens exploitatie	28.875	27.718	23.950	23.646	23.880
Mutatie leningen	0	0	2.000	25.000	0
Mutatie werkkapitaal	0	906	2.811	1.318	2.505
Subtotaal bij	*28.875*	*28.624*	*28.761*	*49.964*	*26.385*
Af:					
Uitgaven volgens exploitatie	29.455	26.825	24.076	24.145	24.775
Uitgaven voor investeringen	475	5.353	4.460	25.376	374
Mutatie leningen	0	0	0	67	900

Inkomsten en uitgaven	2026	2027	2028	2029	2030
Aanwending voorziening	778	610	528	386	213
Mutatie werkkapitaal	970	0	0	0	0
Subtotaal af	*31.678*	*32.788*	*29.065*	*49.975*	*26.262*
Totaal	**4.513**	**349**	**46**	**35**	**159**

Conclusie

De gemeente Mook en Middelaar heeft de financiering voor 2027 op orde. Er zijn geen langlopende leningen, de kasgeldlimiet en renterisiconorm worden ruimschoots nageleefd en er is geen aanvullende financiering nodig. Vanaf 2028 ontstaat mogelijk een financieringsbehoefte door geplande investeringen.

2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Wettelijk kader
Artikel 14 BBV.

Algemeen
De paragraaf Bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Personeel en organisatiebeleid

Arbeidsmarktperspectief
De veranderende arbeidsmarkt – naar meer werk dan werkenden – geeft uitdagingen en vraagt om anders naar de toekomst te kijken. Langetermijnstrategieën om te bouwen aan een wendbare en toekomstbestendige organisatie zijn nog meer van belang. Met elkaar verkennen we de (te verwachten) ontwikkelingen en bekijken we welke verandering nodig is. Vragen als hoe kunnen we ons personeel het beste werven, behouden en ontwikkelen staan hierbij centraal. We streven ernaar om binnen de kaders van ons personeelsbudget een aantrekkelijke werkgever te zijn. Hierbij vinden we het belangrijk om aandacht te hebben voor onze nieuwere generaties die andere kwaliteiten, behoeften en verwachtingen hebben.

Personeels- en organisatiebeleid
Ondanks een hoge werkbelasting, lukt het de organisatie door grote inspanningen van zowel de medewerkers als het managementteam om uitvoering te geven aan de wettelijke taken en aan de ambities. Hiervoor is er tijdelijk voor het jaar 2027 formatie toegevoegd om de meest urgente knelpunten op te lossen. Voor de jaren erna zullen in de loop van 2027 keuzes gemaakt moeten worden.
Het managementteam zorgt ervoor dat de taakverdeling op orde is, en enkel waar strikt nodig is wordt nieuw personeel geworven. Hierbij wordt expliciet gekeken naar samenwerking met buurgemeenten. We blijven werken aan het zo doelmatig mogelijk inrichten van werkprocessen, en geven de medewerkers alle ruimte voor eigen initiatief.

Formatie en inhuur
Voor 2027 is zeer kritisch gekeken naar de benodigde formatie, waarbij per afdeling is bezien welke capaciteit nodig is. Externe inhuur houden we zo beperkt mogelijk, maar passend bij het gewenste dienstverleningsniveau en de mogelijkheden binnen onze eigen formatie. De inwonersgroei van de gemeente leidt tot extra werkzaamheden. De bestaande formatie wordt daarop aangepast.

Duurzame inzetbaarheid en vitaliteit
Duurzame inzetbaarheid is een belangrijke pijler van ons personeelsbeleid om ervoor te zorgen dat medewerkers fit, vaardig en gemotiveerd blijven voor het werk. Vitaliteit is daarvan een belangrijk onderdeel en richt zich vooral op energie, veerkracht en motivatie van medewerkers. Dit is van invloed op de duurzaam inzetbaarheid van de teams en bepaalt hoe we preventief kunnen sturen op gezondheid en prestaties. Voor ons als werkgever is het belangrijk om preventief en systematisch te werken aan de arbeidsomstandigheden die zorgen voor een zo groot mogelijke veiligheid, gezondheid en welzijn van onze medewerkers. Hiervoor is doorlopende aandacht samen met de OR.

Personele inzet door regionale samenwerking
De samenwerking met onze buurgemeenten breiden we verder uit om als organisaties beter voorbereid te zijn op de toekomst. Bij personele uitdagingen zoeken we de samenwerking op en we verbreden

onze arbeidsmarkt door ook gezamenlijk te werven. We hebben daarbij een open blik naar alle regio's waarmee onze gemeente samenwerkt, maar focussen in de samenwerking op personeelsgebied op de gemeenten Heumen en Berg en Dal.

Integriteit en weerbaarheid
In onze organisatie worden onze medewerkers gewezen op en geschoold in het bijdragen aan weerbaar en integer bestuur, variërend van zorgvuldige omgang met cyberdreiging tot het herkennen van ondermijningssignalen.

Informatisering / automatisering

Digitalisering
Digitalisering speelt een belangrijke rol in hoe we in de komende jaren inspelen op de behoeften van onze inwoners en hoe we onze dienstverlening vormgeven. Veel processen worden daardoor efficiënter en effectiever. Informatie komt sneller beschikbaar en is makkelijker te vinden. Ook helpt digitalisering om de werkdruk te verlagen en maakt het onze organisatie flexibeler, omdat informatie beter toegankelijk is.

De digitale wereld verandert echter snel. Daarom moeten we onze informatiesystemen voortdurend blijven verbeteren en beheren. Belangrijke onderdelen zijn hierbij beveiliging, werken in de cloud en Microsoft 365. Door strengere eisen aan beveiliging en privacy is extra inzet nodig voor beheer.

In 2027:
- voeren we Microsoft 365 in als ons centrale platform. De impact hiervan voor de hele organisatie is groot. Daarom besteden we veel aandacht aan deze nieuwe manier van werken;
- werkt HR met een nieuwe applicatie;
- vervangen we ons financiële systeem;
- passen we kunstmatige intelligentie (AI) op een verantwoorde en beheerste manier toe;
- doen we dit met aandacht voor privacy en informatiebeveiliging.

Informatiebeveiliging komt verder aan bod in paragraaf 2.9.

Regionale samenwerking
De snelle ontwikkeling van informatisering zorgt voor een veranderende vraag vanuit de deelnemers. Dat vraagt ook om een andere rol van iRvN. De eerste gevolgen daarvan worden in 2027 zichtbaar. We versterken de regionale samenwerking door waar mogelijk beleid regionaal vast te stellen en keuzes zoveel mogelijk samen te maken.

Budgetten raad

Naast de diverse bedrijfsvoeringsaspecten zijn er ook specifiek budgetten voor de raad. Ofschoon deze formeel geen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering, worden deze hieronder volledigheidshalve wel vermeld.

Bedragen x € 1.000

Wie	Toelichting	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Raad	salarissen, vergoedingen, werkbudget enz.	264	271	268	268	268	268
Raadscommissies	vergoedingen	4	6	6	6	6	6
Griffie	salarissen, incl. ondersteuning griffie	157	142	157	163	169	173
Rekenkamer	budget voor rekenkamer(commissie)	6	15	15	15	15	15
Controlekosten	kosten accountant	57	75	75	75	75	75

2.6 Paragraaf Verbonden partijen

Wettelijk kader
Artikel 15 BBV

Algemeen
Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap over de verbonden partij, hetzij middels vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij middels stemrecht (bijvoorbeeld door het hebben van aandelen). Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Als er alleen een bestuurlijk belang óf een financieel belang is, dan is er géén sprake van een verbonden partij zoals bedoeld in het BBV.

Verbonden partijen kunnen onderverdeeld worden in:
- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen; en
- overige verbonden partijen.

Hieronder zijn alle verbonden partijen opgesomd met het aandeel dat Mook en Middelaar in de desbetreffende verbonden partij heeft. In bijlage 3 treft u nadere informatie aan over elke verbonden partij.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor de gemeenschappelijke regelingen zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Begroting 2027 aanwezig	Belang	Bijdrage 2027
Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen	Sociaal domein / Bestuur en organisatie	ja	3,00% (6/200e deel)	1.069
GR Groene Metropoolregio	Fysieke leefomgeving / Bestuur en organisatie	ja	5,88% (1/17e deel)	41
GR Euregio Rijn-Waal (Kleve)	Bestuur en organisatie	nee	1,20%	3
GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)	Natuur, duurzaamheid en recreatie	ja	4,76% (1/21e deel)	0
GR Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)	Sociale leefomgeving	ja	6,67% (1/15e deel)	740
BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	Sociale leefomgeving / Sociaal domein	ja	5,56% (1/18e deel)	267
GR Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML)	Sociale leefomgeving	nee	6,25% (1/16e deel)	125

Naam	Relatie met programma	Begroting 2027 aanwezig	Belang	Bijdrage 2027
GR Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Fysieke leefomgeving / Bestuur en organisatie / Algemene dekkingsmiddelen	ja	0,50% (1/200e deel)	150
GR Regio Noord-Limburg		ja	12,50% (1/8e deel)	38
GR Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Gelderland-Zuid (IBO)	Sociaal domein	ja	16,67% (1/6e deel)	45

Vennootschappen en coöperaties

Voor de Vennootschappen en coöperaties zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Belang	Bijdrage 2027
BNG Bank N.V.	n.v.t. (algemene dekkingsmiddelen)	0,22%	0
NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)	Toerisme, natuur en duurzaamheid	0,60%	0
Enexis Holding N.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	0,09%	0
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Afgeleide van Enexis	0,09%	0
Inkoopcentrum Zuid	n.v.t. (inkoop algemeen)	p.m.	8
Leisurelands B.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	0,18%	0
DAR N.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	1,33%	0
Nazorg (bodemzorg) Limburg B.V.	Toerisme, natuur en duurzaamheid	0,69%	0

Stichtingen en verenigingen

Voor de stichtingen en verenigingen zijn in deze Programmabegroting de volgende verbonden partijen aanwezig:

Bedragen x € 1.000

Naam	Relatie met programma	Belang	Bijdrage 2027
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)	Afgeleide van Enexis	0,09%	

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

2.7 Paragraaf Grondbeleid

Wettelijk kader
Artikel 16 BBV.

Visie grondbeleid (in relatie tot de doelstellingen in de programma's)
Grondbeleid is een gemeentelijk instrument om ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen en waar nodig te sturen. Het grondbeleid van de gemeente Mook en Middelaar kan worden getypeerd als Selectief Strategisch Grondbeleid. De gemeente voert geen actief grondbeleid waarbij structureel gronden worden aangekocht en verkocht. Wel wordt steeds nadrukkelijker gekeken naar de gemeentelijke grondposities en naar de instrumenten die de gemeente kan inzetten om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen en hierop te sturen. Per ontwikkeling wordt afgewogen welke rol en inzet van de gemeente passend is.

Uitvoering grondbeleid
Selectief strategisch grondbeleid houdt in: aankoop en verkoop van gronden als er een duidelijk algemeen belang mee wordt gediend. Tevens wanneer daarmee de bestaande belangen worden behouden en zo mogelijk worden geoptimaliseerd en versterkt, rekening houdende met de bestaande groene buffers, landgoederen en het behoud van agrarische en archeologische waarden. Bij het aankopen en verkopen van gronden door de gemeente zal daarom altijd het behoud en beheer van strategisch gelegen gronden het uitgangspunt zijn.

Gelet op de aard van de ontwikkelingen (beperkte omvang en beperkte impact) in de gemeente, de schaalgrootte van de gemeente, het beschikken over relatief weinig onroerende zaken, de beperkte financiële middelen en de interne capaciteit, zal de gronduitgifte binnen de gemeente gering zijn.

Aan- en verkopen van grond die het bedrag van € 200k overschrijden worden daarnaast overeenkomstig artikel 9 van de 'Financiële verordening Mook en Middelaar 2025' voorgelegd aan de raad.

Actuele prognose te verwachten resultaten grondexploitaties
De gemeente Mook en Middelaar heeft geen grondexploitaties. Wel heeft de gemeente diverse grondposities. Voor 2027 zijn de volgende grondposities van belang.

Startsche Veld
De gronden van Startsche Veld zijn gelegen tussen de Cuijksesteeg, de Startsedijk en de Rijksweg in Mook. Een deel van deze gronden, grenzend aan de Startsedijk, is ingezet ten behoeve van de verplaatsing van de volkstuinenvereniging Middelwaert in verband met de nieuwbouw in de Maastuin. Voor de resterende gronden is een verkenning opgestart om de mogelijkheden voor woningbouw te onderzoeken.

Rijksweg 156 te Plasmolen
In 2018 heeft de gemeente Rijksweg 156 te Plasmolen aangekocht. De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel te herontwikkelen. Welke herontwikkeling, wordt onderzocht met het doel om het pand in de verkoop te kunnen zetten. Dit is in 2026 gebeurd, maar heeft nog niet tot verkoop geleid. Dit wordt naar verwachting begin 2027 afgerond.

Kerkplein Middelaar
Aan het kerkplein in Middelaar liggen enkele bouwtitels (een appartementencomplex en een twee-onder-een-kap-woning), die gezien de opgave van en uitgangspunten bij het Lob van Gennep in deze vorm niet wenselijk is. Er is gezocht naar een alternatieve, passende invulling met sociale woningbouw. De ondergrond is echter dusdanig vervuild met puin dat er twijfel is of de ontwikkeling haalbaar is op deze locatie. Er wordt samen met de corporatie gezocht naar een alternatieve locatie om nieuwbouw in Middelaar te realiseren.

Rijksweg 37 Mook
De locatie Rijksweg 37 is enige jaren geleden aangekocht in verband met de aanleg van de spoorbrug De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel tot ontwikkeling te brengen. Wij zijn in gesprek met de woningcorporatie om hier woonruimte in het goedkope segment te kunnen laten aanbieden.

Onderbouwing geraamde winstneming
Op basis van het gevoerde grondbeleid, de huidige markt, feiten en cijfers wordt er geen fiscale winstneming verwacht in 2027.

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot de risico's
Er zijn geen reserves of voorzieningen voor grondexploitaties. Grondaankopen worden geactiveerd op de balans. Verkoopbaten hoger dan de boekwaarde komen via de exploitatie ten gunste van het begrotingssaldo en/of het rekeningresultaat.

2.8 Paragraaf Openbaarheid

Wettelijk kader
Artikel 3.5 Wet open overheid.

Beleidsvoornemens en uitvoering
De Wet open overheid (Woo) verplicht gemeenten om steeds meer informatie actief openbaar te maken. Inwoners, bedrijven en organisaties kunnen documenten zo rechtstreeks raadplegen, zonder eerst een verzoek te hoeven indienen.

De verplichte actieve openbaarmaking op grond van de Woo is in 2024 gefaseerd gestart met tranche 1. De gemeente Mook en Middelaar voldoet aan de verplichtingen die binnen deze eerste tranche gelden en werkt ondertussen verder aan de voorbereiding op de verdere uitrol van de volgende tranches. Daarbij volgen wij de landelijke ontwikkelingen rondom de herijking van de generieke Woo-voorziening en de uitvoeringsvorm van de verplichte actieve openbaarmaking. Zolang de landelijke inrichting nog in ontwikkeling is, ligt de nadruk op het borgen van onze eigen informatiehuishouding, het stroomlijnen van werkprocessen en het verder versterken van de vindbaarheid en openbaarmaking van informatie.

Daarnaast zien we een toename van het aantal Woo-verzoeken. De behandeling van deze verzoeken vraagt steeds meer ambtelijke inzet, waardoor deze capaciteit niet beschikbaar is voor andere werkzaamheden.

Binnen het samenwerkingsverband van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen wordt kennis en ervaring uitgewisseld over de uitvoering van de Woo, zodat we gezamenlijk kunnen leren van praktische oplossingen, procesinrichting en technische voorzieningen.

2.9 Paragraaf Informatieveiligheid

Wettelijk kader
Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

Burgers en bedrijven verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Gemeenten spelen daarin een belangrijke rol. Het gaat om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. Met andere woorden: informatie moet beschikbaar zijn wanneer dat nodig is, kloppen en goed beschermd zijn tegen onbevoegde toegang of misbruik. Het goed waarborgen van informatie zorgt voor kwaliteit en continuïteit in onze bedrijfsvoering en dienstverlening.

Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging. Omdat we op ICT-gebied nauw samenwerken met de gemeenten in het Rijk van Nijmegen, stemmen we dit gezamenlijk af met onze partnergemeenten. iRvN (ICT Rijk van Nijmegen) voert hierin de werkzaamheden uit. Zij levert de ICT-hardware en beheert de technische infrastructuur. Op ambtelijk niveau zijn we op drie manieren betrokken. Er vindt regelmatig overleg plaats met alle betrokken organisaties, onder regie van iRvN, tussen de hoofden bedrijfsvoering, informatiemanagers en CISO’s.

Door het college is eind 2025 het 'Strategisch gemeentelijk informatiebeveiligingsbeleid 2025-2028' vastgesteld. Met jaarplannen geven we hier praktisch uitvoering aan. Ons streven is om zoveel mogelijk te voldoen aan de BIO. Dat is een doorlopend proces. Aan de ene kant nemen leveranciers en iRvN (ICT Rijk van Nijmegen) de technische maatregelen voor hun rekening. Aan de andere kant vult de gemeente de organisatorische maatregelen in en blijft zij als opdrachtgever nauw betrokken bij het technische beleid.

Vanuit het Rijk moeten we verantwoording afleggen via ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Gemeenten, provincies, waterschappen en onderdelen van de rijksoverheid gebruiken ENSIA om te laten zien hoe het staat met de informatiebeveiliging op basis van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en het gebruik van de geo-basisregistraties. Onderdeel van ENSIA is ook een externe audit op het gebied van informatiebeveiliging, speciaal voor DigiD en Suwinet. De eisen worden steeds strenger en ingewikkelder. Daardoor kost het gemeenten in toenemende mate moeite om hieraan te blijven voldoen.

Ook de internationale context wordt steeds belangrijker. Door toenemende digitale dreigingen en geopolitieke spanningen neemt de noodzaak toe om onze digitale weerbaarheid op orde te hebben. De EU heeft in 2024 de Network and Information Security directive (NIS2) vastgesteld. In Nederland is deze verwerkt in de Cyberbeveiligingswet. Gemeenten krijgen daardoor te maken met strengere eisen voor cybersecurity, zoals risicobeoordelingen, beveiligingsbeleid, het melden van incidenten en audits. Dit zorgt niet alleen voor meer administratieve en organisatorische lasten, maar ook voor hogere eisen aan IT-beveiliging, toezicht en verantwoording richting toezichthouders. Daarnaast lopen de kosten op. iRvN heeft al aangegeven dat we de komende jaren rekening moeten houden met hogere ICT-uitgaven, omdat de beveiliging van onze netwerken meer vraagt dan voorheen.

3 Overzicht van baten en lasten en toelichting

Wettelijk kader
Artikel 19 BBV.

Algemeen
De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit de volgende onderdelen:
- Een overzicht met:
  - het gerealiseerde saldo van 2025 (laatst volledig gerealiseerd jaar);
  - de raming van 2026 (vergelijkend vorig jaar);
  - de raming van 2027 (begrotingsjaar); en
  - de ramingen van 2028 t/m 2030 (meerjarenraming).
- De uitgangspunten en analyse van aanmerkelijke verschillen van de ramingen;
- Een overzicht van incidentele baten en lasten; en
- Een overzicht van structurele mutaties van reserves.

Na het programma 'Bestuur en organisatie' is een 'programma Admo' opgenomen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien. Deze onderdelen vallen op grond van het BBV buiten de programma's.

3.1 Overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten over 2027 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserve	Saldo
Sociale leefomgeving	5.583	-2.338	3.245	-25	3.220
Sociaal domein	9.392	-1.959	7.434	0	7.434
Fysieke leefomgeving	3.264	-1.882	1.381	-32	1.349
Natuur, duurzaamheid en recreatie	2.928	-1.251	1.677	-91	1.586
Bestuur en organisatie	1.503	-1	1.502	-5	1.497
Subtotaal	**22.670**	**-7.430**	**15.240**	**-153**	**15.087**
Algemene dekkingsmiddelen	0	-20.338	-20.338	0	-20.338
Overhead	5.264	0	5.264	-34	5.230
Vpb	0	0	0	0	0
Onvoorzien	20	0	20	0	20
Totaal	**27.955**	**-27.768**	**187**	**-187**	**0**

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Totaal lasten	28.230	30.178	27.955	25.383	25.492	26.628
Totaal baten	-29.883	-28.629	-27.768	-24.000	-23.696	-23.930
Saldo van baten en lasten (A)	*-1.653*	*1.549*	*187*	*1.382*	*1.797*	*2.698*
Toevoegingen aan reserves	1.404	425	0	0	0	0
Onttrekkingen van reserves	-416	-1.585	-187	-91	-91	-71
Saldo mutatie reserves (B)	*988*	*-1.160*	*-187*	*-91*	*-91*	*-71*
Begrotingssaldo (A+B)	**-665**	**389**	**0**	**1.291**	**1.705**	**2.626**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	675	0	-787	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	**-1.340**	**389**	**787**	**1.291**	**1.705**	**2.626**
	V	N	N	N	N	N

3.2 Financieel overzicht

Hieronder treft u per programma de grootste verschillen aan tussen enerzijds het gerealiseerde jaar 2025 en het begrotingsjaar 2027 en anderzijds tussen de begrotingsjaren 2026 en 2027. Beiden voor zover de verschillen minimaal € 50k zijn.

Programma Sociale leefomgeving *Bedragen x € 1.000*

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	6.286	6.139	5.583	3.597	3.602	4.087
Totaal baten	-4.242	-2.945	-2.338	-238	-238	-238
Totaal baten en lasten	**2.044**	**3.193**	**3.245**	**3.359**	**3.364**	**3.849**
Toevoeging aan reserves	261	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-65	-201	-25	-20	-20	0
Totaal Programma	**2.241**	**2.992**	**3.220**	**3.339**	**3.344**	**3.849**

Analyse

	Bedragen x € 1.000
B2027-W2025: Verschil lasten -/- € 703k	
In 2025 hogere lasten opvang vluchtelingen (via SiSa)	-/- 1.400
In 2026 hoger budget voor inburgering (via SiSa)	-/- 139
In 2026 budget voor onderwijsachterstandenbeleid (via SiSa)	-/- 60
In 2027 hogere salarislasten	554
In 2027 hoger budget voor volksgezondheid kwetsbare doelgroepen	126
In 2027 budget voor bibliotheekmiddelen	120
In 2027 hogere bijdrage ODNML	100
Overige verschillen	-/- 4
	-/- 703
B2027-W2025: Verschil baten € 1.904k	
In 2025 hogere baten SiSa M16 Vluchtelingen Oekraïne	1.400
In 2025 baten SiSa G10 Inburgering	159
In 2025 baten SiSa H35 IZA-doelen	74
In 2025 baten SiSa D8 Onderwijsachterstandenbeleid	72
In 2025 hoger baten legesopbrengsten	51
Overige baten	148
	1.904

B2027-W2025: Verschil toevoeging aan reserves € 261k

In 2025 toevoeging aan bestemmingsreserve maatschappelijke weerbaarheid	150
In 2025 toevoeging aan bestemmingsreserve budgetoverheveling	111
	261

B2027-B2026: Verschil lasten -/- € 555k

In 2026 hoger budget voor maatschappelijke weerbaarheid	-/- 70
In 2026 budget voor inburgering (via SiSa)	-/- 218
In 2026 budget voor IZA-doelen (via SiSa)	-/- 194
In 2026 budget voor onderwijsachterstandenbeleid (via SiSa)	-/- 93
In 2026 hoger geraamd budget voor bibliotheekvoorziening	-/- 80
In 2027 hogere salarislasten	51
Overige verschillen	49
	-/- 555

B2027-B2026: Verschil baten € 607k

In 2026 baten SiSa G10 Inburgering	218
In 2026 baten SiSa H35 IZA-doelen	194
In 2026 baten SiSa D8 Onderwijsachterstandenbeleid	93
Overige verschillen	102
	607

B2027-B2026: Verschil onttrekking uit reserves € 176k

In 2026 onttrekkingen uit bestemmingsreserve budgetoverheveling	181
Overige mutaties	-/- 5
	176

Programma Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	8.732	8.596	9.392	9.394	9.360	9.368
Totaal baten	-2.243	-2.070	-1.959	-2.013	-2.057	-2.080
Totaal baten en lasten	**6.489**	**6.526**	**7.434**	**7.381**	**7.302**	**7.288**
Toevoeging aan reserves	19	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-38	-19	0	0	0	0
Totaal Programma	**6.471**	**6.507**	**7.434**	**7.381**	**7.302**	**7.288**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil lasten € 660k

In 2027 hogere zorgkosten Jeugd met verblijf regionaal	500
In 2027 hogere overige zorgkosten Jeugd	180
In 2027 hogere kosten SiSa G2 Uitkeringen Participatiewet	139
In 2027 hogere bijdrage MGR	133
In 2025 hogere lasten Wmo	-/- 139
In 2025 hogere exploitatielasten WsW	-/- 77
In 2025 hogere salarislasten Wijkteams	-/- 120
Overige verschillen	44
	660

B2027-W2025: Verschil baten € 285k

In 2025 hogere baten SiSa G2 Uitkeringen Participatiewet	154
In 2025 verrekening maatwerkarrangementen Wmo	153
Overige verschillen	-/- 22
	285

B2027-B2026: Verschil lasten € 796k

In 2027 hogere zorgkosten met verblijf regionaal	500
In 2027 hogere kosten SiSa G2 Uitkeringen Participatiewet	150
In 2027 hogere salarislasten	79
Overige verschillen	67
	796

B2027-B2026: Verschil baten € 112k

In 2026 hogere baten SiSa J55 Aanpak energiearmoede	67
Overige verschillen	45
	112

Programma Fysieke leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	3.350	4.744	3.264	3.241	3.283	3.291
Totaal baten	-2.538	-2.084	-1.882	-1.053	-1.095	-1.103
Totaal baten en lasten	**813**	**2.660**	**1.381**	**2.187**	**2.187**	**2.187**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-172	-928	-32	-32	-32	-32
Totaal Programma	**641**	**1.732**	**1.349**	**2.155**	**2.155**	**2.155**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil lasten -/- € 86k

In 2025 hogere onderhoudskosten	-/- 129
In 2025 hoger budget stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	-/- 60
In 2025 hogere advieskosten	-/- 97
In 2025 hogere beheer- en uitvoeringskosten Omgevingswet	-/- 52
In 2027 hogere salarislasten	214
In 2027 doorbelasting overhead aan riolering	158
Overige verschillen	-/- 120
	-/- 86

B2027-W2025: Verschil baten € 655k

In 2025 hogere legesopbrengsten	248
In 2025 baten specifieke uitkering Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	60
In 2025 hogere vrijval egalisatievoorziening riolering	97
In 2025 hogere baten SiSa J17 Realisatiestimulans	259
In 2025 hogere baten exploitatiebijdragen van derden	96
In 2027 hogere opbrengst rioolheffing	-/- 164
Overige verschillen	59
	655

B2027-W2025: Verschil onttrekking uit reserves € 139k

In 2025 onttrekking uit bestemmingsreserve budgetoverheveling	100
Overige mutaties in reserves	39
	139

B2027-B2026: Verschil lasten -/- € 1.481

In 2026 werkbudget voor opstellen visie Maatschappelijk vastgoed	-/- 150
In 2026 advieskosten voor maatregelen A73-groesbeek (via bestemmingsreserve)	-/- 635
In 2026 hoger budget voor verkeersveiligheidsmaatregelen (SiSa)	-/- 564
In 2026 hoger werkbudget voor Omgevingswet	-/- 181
In 2027 hogere salarislasten	139

Overige verschillen	-/- 90
	-/- 1.481

B2027-B2026: Verschil baten € 202k

In 2026 baten specifieke uitkering Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	564
In 2027 hogere baten omgevingsvergunningen	-/- 200
In 2027 hogere opbrengst rioolheffing	-/- 147
Overige verschillen	-/- 15
	202

B2027-B2026: Verschil onttrekking uit reserves € 896k

In 2026 onttrekking uit bestemmingsreserve wijkontwikkeling	635
In 2026 onttrekking uit bestemmingsreserve budgetoverheveling	261
	896

Programma Natuur, duurzaamheid en recreatie

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	2.625	4.413	2.928	2.538	2.539	2.541
Totaal baten	-1.597	-2.512	-1.251	-1.252	-1.253	-1.255
Totaal baten en lasten	**1.028**	**1.901**	**1.677**	**1.286**	**1.286**	**1.286**
Toevoeging aan reserves	26	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-52	-204	-91	0	0	0
Totaal Programma	**1.001**	**1.697**	**1.586**	**1.286**	**1.286**	**1.286**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil lasten € 303k

In 2027 decentralisatie-uitkering CDOKE opgenomen als uitgavenbudget	300
In 2027 doorbelaste overheadkosten afvalstoffenheffing	253
In 2025 specifieke uitkering SiSa K28 CDOKE opgenomen als uitgavenbudget	-/- 211
Overig verschillen	-/- 39
	303

B2027-W2025: Verschil baten € 346k

In 2025 baten specifieke uitkering SiSa K28 CDOKE	211
In 2025 baten specifieke uitkering SiSa J94 Lokale aanpak isolatie	80
Overige verschillen	55
	346

B2027-B2026: Verschil lasten -/- € 1.485

In 2026 specifieke uitkering SiSa J94 Lokale aanpak isolatie opgenomen als uitgavenbudget	-/- 691
In 2026 specifieke uitkering SiSa K28 CDOKE opgenomen als uitgavenbudget	-/- 494
In 2026 hogere afschrijvingskosten geraamd	-/- 100
In 2026 hogere kosten klimaatbeleid geraamd	-/- 87
Overige verschillen	-/- 113
	-/- 1.485

B2027-B2026: Verschil baten € 1.261k

In 2026 restant specifieke uitkering SiSa J94 Lokale aanpak isolatie	691
In 2026 restant specifieke uitkering SiSa K28 CDOKE	494
In 2026 vrijval egalisatievoorziening t.b.v. dekking kosten slagbomen milieustraat	100
Overig verschillen	-/- 24
	1.261

B2027-B2026: Verschil onttrekking uit reserves € 113k

Onttrekking in 2027 uit bestemmingsreserve Klimaatbeleid	91
Overig mutaties reserves	22
	113

Programma Bestuur en organisatie

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	1.603	1.443	1.503	1.448	1.464	1.480
Totaal baten	-86	-1	-1	-1	-1	-1
Totaal baten en lasten	**1.517**	**1.442**	**1.502**	**1.447**	**1.463**	**1.479**
Toevoeging aan reserves	1.050	425	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-5	-151	-5	-5	-5	-5
Totaal Programma	**2.562**	**1.716**	**1.497**	**1.442**	**1.458**	**1.474**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil lasten -/- € 100k

In 2027 hogere salariskosten	65
In 2027 werkbudget proces toekomstbestendige gemeente	64
In 2025 hogere dotatie pensioenvoorziening (gewezen) wethouders in verband met dekkingsgraad ABP	-/- 275
Overige verschillen	46
	-/- 100

B2027-W2025: Verschil baten € 86k

In 2025 afwikkelingsverschillen voorgaande jaren	52
Overige verschillen	34

	86

B2027-W2025: Verschil toevoeging aan reserves -/- € 1.050

In 2025 toevoeging aan bestemmingsreserve maatschappelijke weerbaarheid	200
In 2025 toevoeging aan VBR (ZMR 2025)	250
In 2025 toevoeging aan VBR (EJR 2025)	600
	-/- 1.050

B2027-B2026: Verschil lasten € 60k

In 2027 werkbudget proces toekomstbestendige gemeente	64
Overige verschillen	-/- 4
	60

B2027-B2026: Verschil toevoeging aan reserves -/- € 425k

In 2026 toevoeging aan bestemmingsreserve leefbaarheidsfonds	400
In 2026 toevoeging aan bestemmingsreserve dekking kapitaallasten	25
	-/- 425

B2027-B2026: Verschil onttrekking uit reserves € 146k

In 2026 onttrekking uit de VBR als sluitpost dekkingsplan B2026 (in 2027 geen onttrekking uit de VBR)	146
	146

Overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen *Bedragen x € 1.000*

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	2	0	0	120	140	660
Totaal baten	-19.065	-19.016	-20.338	-19.444	-19.052	-19.254
Totaal baten en lasten	**-19.063**	**-19.016**	**-20.338**	**-19.324**	**-18.912**	**-18.594**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal Programma	**-19.063**	**-19.016**	**-20.338**	**-19.324**	**-18.912**	**-18.594**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil baten -/- € 1.272

In 2027 hogere uitkering gemeentefonds	-/- 1.005
In 2027 hogere opbrengsten ozb	-/- 420
In 2025 hogere rentebaten bank	80
In 2025 hogere dividenduitkering	66
Overige verschillen	7

	-/- 1.272

B2027-B2026: Verschil baten -/- € 1.321

In 2027 hogere uitkering gemeentefonds	-/- 948
In 2027 hoger opbrengsten ozb	-/- 339
Overige verschillen	-/- 34
	-/- 1.321

Overzicht van de kosten van overhead

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	5.631	4.823	5.264	5.024	5.084	5.180
Totaal baten	-112	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten	**5.519**	**4.823**	**5.264**	**5.024**	**5.084**	**5.180**
Toevoeging aan reserves	48	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-84	-82	-34	-34	-34	-34
Totaal Programma	**5.483**	**4.741**	**5.230**	**4.990**	**5.050**	**5.146**

Analyse

Bedragen x € 1.000

B2027-W2025: Verschil lasten -/- € 367k

In 2027 incidentele formatie	404
In 2027 hogere afschrijvingskosten	75
In 2027 hogere bijdrage MGR	64
In 2027 herverdeling salariskosten van overhead naar functioneel	-/- 98
In 2027 doorbelasting overhead in 2027 naar riool/afval	-/- 407
In 2025 hogere kosten in 2025 t.o.v. raming	-/- 278
In 2025 hogere dotatie aan voorziening bovenmatig verlof	-/- 75
Overige verschillen	-/- 52
	-/- 367

B2027-W2025: Verschil baten € 112k

In 2025 diverse ontvangen vergoedingen (zoals loonkostenkostensubsidie, piketvergoeding en doorbelaste kosten)	112
	112

B2027-W2025: Verschil onttrekking uit reserves € 50k

In 2025 onttrekking uit bestemmingsreserve budgetoverheveling	50
	50

B2027-B2026: Verschil lasten € 441k

In 2027 incidentele formatie	404
In 2027 hogere afschrijvingskosten	75
Overige verschillen	-/- 38
	441

Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal Programma	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Analyse

Er zijn geen verschillen groter dan € 50k.

Bedrag voor onvoorzien

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	0	20	20	20	20	20
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten	**0**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal Programma	**0**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**

Analyse

Er zijn geen verschillen groter dan € 50k.

Totaal

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal lasten	28.230	30.178	27.955	25.383	25.492	26.628
Totaal baten	-29.883	-28.629	-27.768	-24.000	-23.696	-23.930
Totaal baten en lasten	**-1.653**	**1.549**	**187**	**1.382**	**1.797**	**2.698**
Toevoeging aan reserves	1.404	425	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-416	-1.585	-187	-91	-91	-71
Totaal Programma	**-665**	**389**	**0**	**1.291**	**1.705**	**2.626**

3.3 Begrotingsevenwicht

Wettelijk
Op grond van artikel 189 lid 2 Gw ziet de raad erop toe dat de begroting (jaarschijf 2027) structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

Toezicht Provincie
In het kader van het financieel toezicht door de provincie (op grond van artikel 203 Gw) behoeft de begroting goedkeuring van gedeputeerde staten, indien naar hun oordeel de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en het blijkens de meerjarenraming niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Om inzicht te krijgen in het structureel en reëel evenwicht in de (meerjaren)begroting verzoekt de provincie om onderstaande tabel op te nemen in de Programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

Recapitulatie begrotingsevenwicht	2027			2028			2029			2030		
	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.
Lasten programma 1 Sociale leefomgeving	5.583	2.120	3.463	3.597	20	3.577	3.602	20	3.582	4.087	0	4.087
Lasten programma 2 Sociaal domein	9.392	0	9.392	9.394	0	9.394	9.360	0	9.360	9.368	0	9.368
Lasten programma 3 Fysieke leefomgeving	3.264	0	3.264	3.241	0	3.241	3.283	0	3.283	3.291	0	3.291
Lasten programma 4 Toerisme, natuur en duurzaamheid	2.928	391	2.537	2.538	0	2.538	2.539	0	2.539	2.541	0	2.541
Lasten programma 5 Bestuur en organisatie	1.503	64	1.439	1.448	0	1.448	1.464	0	1.464	1.480	0	1.480
Totaal lasten programma's	**22.670**	**2.575**	**20.095**	**20.218**	**20**	**20.198**	**20.248**	**20**	**20.228**	**20.767**	**0**	**20.767**
Baten programma 1 Sociale leefomgeving	-2.338	-2.100	-238	-238	0	-238	-238	0	-238	-238	0	-238
Baten programma 2 Sociaal domein	-1.959	0	-1.959	-2.013	0	-2.013	-2.057	0	-2.057	-2.080	0	-2.080
Baten programma 3 Fysieke leefomgeving	-1.882	-806	-1.076	-1.053	0	-1.053	-1.095	0	-1.095	-1.103	0	-1.103
Baten programma 4 Toerisme, natuur en duurzaamheid	-1.251	0	-1.251	-1.252	0	-1.252	-1.253	0	-1.253	-1.255	0	-1.255
Baten programma 5 Bestuur en organisatie	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1
Totaal baten programma's	**-7.430**	**-2.906**	**-4.524**	**-4.557**	**0**	**-4.557**	**-4.644**	**0**	**-4.644**	**-4.677**	**0**	**-4.677**
saldo baten en lasten programma's	**15.240**	**-331**	**15.571**	**15.662**	**20**	**15.642**	**15.604**	**20**	**15.584**	**16.091**	**0**	**16.091**

Recapitulatie begrotingsevenwicht	2027			2028			2029			2030		
Lasten algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	120	0	120	140	0	140	660	0	660
Lasten overhead	5.264	0	5.264	5.024	0	5.024	5.084	0	5.084	5.180	0	5.180
Lasten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	20	0	20	20	0	20	20	0	20	20	0	20
Totaal lasten admo	**5.284**	**0**	**5.284**	**5.164**	**0**	**5.164**	**5.244**	**0**	**5.244**	**5.860**	**0**	**5.860**
Baten algemene dekkingsmiddelen	-20.338	-340	-19.998	-19.444	0	-19.444	-19.052	0	-19.052	-19.254	0	-19.254
Baten overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten admo	**-20.338**	**-340**	**-19.998**	**-19.444**	**0**	**-19.444**	**-19.052**	**0**	**-19.052**	**-19.254**	**0**	**-19.254**
Saldo van admo	**-15.053**	**-340**	**-14.713**	**-14.279**	**0**	**-14.279**	**-13.807**	**0**	**-13.807**	**-13.393**	0	**-13.393**
Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en admo	**187**	**-671**	**858**	**1.382**	**20**	**1.362**	**1.797**	**20**	**1.777**	**2.698**	**0**	**2.698**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserve	-187	-116	-71	-91	-20	-71	-91	-20	-71	-71	0	-71
Geraamd resultaat	**0**	**-787**	**787**	**1.291**	**0**	**1.291**	**1.705**	**0**	**1.705**	**2.626**	**0**	**2.626**
Totaal structurele lasten			25.380			25.363			25.472			26.628
Totaal structurele baten			-24.593			-24.071			-23.767			-24.001
Structureel begrotingssaldo			**787**			**1.291**			**1.705**			**2.626**
			N			N			N			N

Het begrotingsjaar 2027 is sluitend door een extra verhoging van 8,5% van de belastingopbrengsten en de inzet van aanvullende dekkingsmiddelen. De begrotingssaldi vanaf 2028 vertonen nog tekorten van € 1,3 tot € 2,6 miljoen.

3.4 Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten vermeld (vanaf € 20k). Hierbij is aansluiting gezocht bij de 'Notitie incidentele en structurele baten en lasten' van de commissie BBV. Daarbij gaat het om de aard van de baten en lasten en niet de looptijd. Mutaties reserves zijn in beginsel incidenteel, maar structurele onttrekkingen uit reserves ter dekking van (structurele) kapitaallasten of ter (structurele) compensatie van dividenden) worden volgens deze notitie niet als incidenteel aangemerkt. SPUK-regelingen zijn veelal geldig voor enkele jaren en daarmee incidenteel. Dit geldt bijvoorbeeld weer niet voor de SPUK-regeling participatiewet omdat deze regeling meer structureel van aard is. Het belang van dit overzicht is om te bepalen of er wel of geen sprake is van een structureel sluitende begroting. De incidentele baten en lasten dienen gecorrigeerd te worden op het begrotingssaldo om dit te kunnen bepalen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
	INCIDENTELE LASTEN				
Sociale leefomgeving	SiSa M16: Opvang vluchtelingen Oekraïne	2.100	0	0	0
	Maatschappelijke weerbaarheid	20	20	20	0
Natuur, duurzaamheid en recreatie	CDOKE-gelden	300	0	0	0
	Kosten Klimaatbeleid (t.lv. reserve)	91	0	0	0
Bestuur en organisatie	Procedure toekomstbestendige gemeente	64	0	0	0
	Subtotaal incidentele lasten	*2.575*	*20*	*20*	*0*
	INCIDENTELE BATEN				
Sociale leefomgeving	SiSa M16: Opvang vluchtelingen Oekraïne	-2.100	0	0	0
Fysieke leefomgeving	Omgevingsvergunningen	-400	0	0	0
	SiSa J17: Realisatiestimulans	-406	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	Integratie-uitkering CDOKE	-340	0	0	0
Mutaties reserves	Onttrekking uit BR Mij. weerbaarheid	-20	-20	-20	0
	Onttrekking uit BR Klimaatbeleid	-91	0	0	0
	Onttrekking uit BR Vluchtelingen en statushouders	-5	0	0	0
	Subtotaal incidentele baten	*-3.362*	*-20*	*-20*	*0*
	Saldo incidentele baten en lasten	**-787**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Binnen programma Sociale leefomgeving is een budget geraamd opvang vluchtelingen uit Oekraïne. Hier tegenover staat een specifieke uitkering van het rijk. Daarnaast is een budget geraamd voor kosten

van maatschappelijke weerbaarheid. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking uit de gelijknamige bestemmingsreserve.

Binnen het programma Fysieke leefomgeving worden voor het jaar 2027 extra legesopbrengsten en een realisatiestimulans verwacht. De realisatiestimulans is op basis van betaalbare woningen waarvan de bouw wordt gestart in 2027. Beide opbrengsten hebben te maken met de nog te bouwen woningen van het bouwproject Maastuin in Molenhoek-Zuid.

Binnen het programma Natuur, duurzaamheid en recreatie is een ontvangen integratie-uitkering voor CDOKE deels als uitgavenbudget gereserveerd voor CDOKE-gerelateerde uitvoeringstaken. Daarnaast zijn kosten voor klimaatbeleid geraamd ten laste van bestemmingsreserve Klimaatbeleid.

3.5 Uitgangspunten en analyse ramingen

Uitgangspunten
De uitgangspunten voor 2027 zijn onder andere gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze in de Kadernota 2027 zijn verwoord en zijn voor de begroting 2027 als volgt:

- De basis van het nieuw beleid is het Beleidsprogramma 26-30;
- Het begrotingsjaar 2027 is reëel en sluitend (art. 189, lid 2 Gw);
- De ramingen gebeuren op basis van reële inschattingen;
- De raming voor de zorgbudgetten van Wmo/Jeugd gebeurt op basis van de prognoses van het Regionaal ondersteuningsbureau (ROB);
- De uitkering gemeentefonds wordt gewaardeerd tegen constante prijzen. Hiertegenover staat dat de lasten meerjarig niet automatisch worden geïndexeerd;
- De loonsom wordt geraamd op basis van de werkelijke lasten over 2026, gecorrigeerd met de voorziene fte-mutaties en de cao-ontwikkelingen;
- Investeringen worden lineair afgeschreven;
- De tarieven voor belastingen indexeren met correctie voor loon- en prijsontwikkeling (25% prijsontwikkeling en 75% loonontwikkeling), zijnde per saldo 2,91%;
- De belastingtarieven primair bepalen door de geraamde opbrengst te delen door de meeste recente grondslag zoals aangegeven door de BsGW;
- Een wijziging van de grondslag van meer dan 5% muteren in de opbrengst
- Geen stelpost opnemen voor een eventuele ruimte onder het plafond van het btw-compensatiefonds (BCF);
- De Algemene reserve handhaven op € 2 miljoen, behoudens een structurele onder- of overschrijding van de ratio tussen vermogen en risico's (ratio tussen 1 en 3);
- De pensioenvoorziening voor (gewezen) wethouders actuarieel berekenen (en de dotatie of vrijval verwerken in de eindejaarsrapportage van het begrotingsjaar).

Analyse
Jaarlijks wordt opnieuw bekeken waar de prioriteiten/aandachtsgebieden liggen en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Hierboven bij onderdeel 3.2 'Financieel overzicht' is onder andere een analyse gegeven per programma tussen de begrotingsjaren 2026 en 2027. Op hoofdlijnen zijn de verschillen (evenals voorgaande jaren) voornamelijk het gevolg van incidentele budgetten in 2026 en/of in 2027.

3.6 Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder treft u het overzicht aan van de voorgenomen structurele toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves. Dit betreft in het algemeen compensatie van weggevallen dividenden of dekking van kapitaallasten. Op de lange termijn kunnen deze bestemmingsreserves 'leeg lopen' waardoor op de lange termijn naar vervangende dekkingsmiddelen gezocht moet worden. Voor wat betreft dekking kapitaallasten; de kapitaallasten van alle nieuwe investeringen worden als last opgenomen in de begroting en worden niet meer specifiek gedekt door een onttrekking uit een reserve.

*Bedragen * € 1.000*

Omschrijving	Saldo 1 januari 2027	Toevoeging	Onttrekking	T.b.v. kapitaal-lasten	Saldo 31 december 2027
Bestemmingsreserves:					
Reserve verkoop aandelen Attero	85	0	-5	0	80
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf	410	0	0	-34	376
Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016	1.310	0	0	-32	1.278
Totaal	**1.805**	**0**	**-5**	**-66**	**1.734**

Toelichting
De onttrekking uit de bestemmingsreserve Attero betreft compensatie van vervallen dividend. De andere twee onttrekkingen betreffen dekking van (lopende) kapitaallasten van 'oude' investeringen.

Meerjarig ziet het verloop er als volgt uit, waarbij
+ = toevoeging (last), - = onttrekking (baat):

Bedragen x € 1.000

Omschrijving reserve	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Reserve Verkoop aandelen Attero	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats	-34	-34	-34	-34	-34	-34
Reserve Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016	-32	-32	-32	-32	-32	-32
Totaal	**-71**	**-71**	**-71**	**-71**	**-71**	**-71**

4 Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Wettelijk kader
Artikel 20 BBV.

Algemeen
De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit:

- de financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid;
- de geprognosticeerde balans;
- het emu-saldo;
- de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen;
- de investeringen;
- de financiering;
- de stand en het verloop van de reserves;
- de stand en het verloop van de voorzieningen.

4.1 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De basis voor de Programmabegroting 2027 is de meerjarenraming van het voorgaande begrotingsjaar. Deze initiële (meerjaren)begroting wordt beschouwd als bestaand beleid en is inclusief de structurele doorwerking van de Zomerrapportage 2026. Deze initiële startbegroting wordt ten behoeve van de Programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 gemuteerd met nagekomen wijzigingen. De mutaties van de Zomerrapportage 2026 en de nagekomen wijzigingen betreffen voornamelijk bijstellingen van bestaande budgetten (bestaand beleid) en sporadisch opvoering van nieuwe budgetten (nieuw beleid). De bedragen die horen bij de nagekomen mutaties zijn reeds verwerkt in deze programmabegroting. De bijstellingen hebben de volgende financiële effecten:

Bedragen x € 1.000

	Begrotingsresultaat (na mutaties)	2027	2028	2029	2030
	Begrotingsresultaat op basis van Zomer-rapportage 2026	**531 N**	**1.195 N**	**1.216 N**	**1.133 N**
	Nagekomen mutaties				
1	Hogere uitkering gemeentefonds	-1.448	-904	-422	-414
2	SiSa J17: Realisatiestimulans INC	-406	0	0	0
3	Lagere rentelasten (geen lening in 2027) INC	-100	0	0	0
4	Bijstelling salarislasten	301	413	469	514
5	Bijstelling salarislasten INC	404	0	0	0
6	SiSa M16: Opvang vluchtelingen (lasten) INC	2.100	0	0	0
7	SiSa M16: Opvang vluchtelingen (baten) INC	-2.100	0	0	0
8	Hogere kosten Jeugdzorg met verblijf regionaal	500	500	500	500
9	Bijstelling reguliere kosten Jeugd	-20	-29	-36	-31
10	Reservering CDOKE-gelden INC	340	0	0	0
11	SiSa G2: Uitvoering Participatiewet	150	96	51	29
12	Bibliotheekvoorziening	120	120	120	120
13	Bijstelling verbonden partijen	110	140	137	142
14	Proces toekomstbestendige gemeente	64	0	0	0
15	Toeristische visie INC	50	0	0	0
16	Bijstelling budgetten Wmo	46	39	38	30
17	Bijstelling budgetten WsW	38	62	-26	-51
18	Budget voor bestrijding hoornaar	30	30	30	30
19	Hogere kosten verkiezingen	20	20	20	20
20	Voorzieningen groot onderhoud op peil brengen	0	100	100	100
21	Rente en afschrijving onderwijshuisvesting	0	0	0	1.000
22	Overige bijstellingen < € 20k	13	13	13	13
23	Mutatie ozb (inclusief areaaluitbreiding)	-121	-121	-121	-121

Begrotingsresultaat (na mutaties)		2027	2028	2029	2030
24	Mutatie riool/reiniging (100% kdh)	-52	-54	-56	-60
25	Doorbelasting overhead naar riool/reiniging	-72	-75	-75	-75
26	Mutatie overige belastingen	-13	-13	-13	-13
	Subtotaal nagekomen mutaties	-46	336	730	1.733
Begrotingsresultaat inclusief bijstellingen		**485 N**	**1.531 N**	**1.945 N**	**2.866 N**

Op basis van de huidige nagekomen mutaties laat het jaar 2027 een tekort zien. Ook de jaren 2028 tot en met 2030 laten tekorten zien. Onder deze toelichting van de nagekomen mutaties is het dekkingsplan met toelichting vermeld voor met name het jaar 2027.

Toelichting

1.	Uitkeringen gemeentefonds	Naar aanleiding van de mei- en septembercirculaire 2026 zijn de uitkeringen gemeentefonds bijgesteld. Voor 2027 is het accres toegenomen en is de uitkeringsfactor verhoogd. Vanaf 2028 zijn de door het rijk verstrekte middelen onvoldoende toereikend, mede als gevolg van bezuinigingen op Wmo.
2.	Realisatiestimulans	Voor 2027 ontvangen wij € 7k voor elke betaalbare woning waarvan de bouw is gestart in 2027. De bijdrage wordt achteraf ontvangen.
3.	Lagere rentelasten	In 2026 en 2027 worden geen leningen voorzien. De geraamde rentelasten kunnen incidenteel vrijvallen.
4/5.	Bijstelling salarissen	De formatie over 2027 is opnieuw bepaald. In de begroting is reeds rekening gehouden met een incidentele uitbreiding van de formatie met 6,88 fte om de dienstverlening kwantitatief en kwalitatief op peil te houden. Daarnaast is een structurele stijging geraamd op grond van de werkelijke salarisschalen en de CAO.
6/7.	Opvang vluchtelingen	Voor de groot- en kleinschalige opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we van het rijk een specifieke uitkering die verantwoord wordt middels een SiSa-rapportage. Geraamd worden lasten en baten van € 2,1 miljoen. Het effect voor de exploitatie is € 0.
8/9.	Zorgkosten jeugd	Enkele cliënten krijgen jeugdzorg met regionaal verblijf. Deze kosten zijn meestal hoger dan andere vormen van jeugdzorg. De reguliere zorgkosten voor jeugd nemen licht af.
10.	Reservering CDOKE	Van het rijk ontvangen we voor 2027 een integratie-uitkering CDOKE. Dit betrof voorheen een specifieke uitkering. De integratie-uitkering wordt als uitgavenbudget gereserveerd in de exploitatie.
11.	Uitvoering Participatiewet	De budgetten voor de uitvoering Participatiewet zijn geactualiseerd.

12.	Bibliotheekvoorziening	Van het rijk ontvangen we middelen voor de bibliotheekvoorziening. De middelen zijn vooralsnog incidenteel verstrekt. De lasten zijn naar alle waarschijnlijkheid hoger dan de ontvangen baten.
13.	Bijstellingen verbonden partijen	Op basis van de begrotingen van de diverse verbonden partijen is de gemeentelijke bijdrage van enkele verbonden partijen verhoogd.
14.	Toekomstige gemeente	Gezien de tekorten in de komende jaren is voor 2027 een budget van € 64k geraamd om samen met een extern adviseur een proces vorm te geven en te doorlopen. Daarin onderzoeken we welke keuzes mogelijk en nodig zijn om de gemeente op lange termijn financieel gezond te houden. De raad wordt hierbij in een vroeg stadium betrokken.
15.	Toeristische visie	Voor het opstellen van een Economische en toeristische visie wordt € 50k geraamd.
16.	Bijstelling budgetten Wmo	Op basis van de meest recente regionale prognoses zijn de budgetten voor Wmo geactualiseerd.
17.	Bijstelling budgetten WsW	Op basis van de meest recente regionale prognoses zijn de budgetten voor WsW geactualiseerd.
18.	Budget bestrijding hoornaar	De uitheemse Aziatische hoornaar vormt een bedreiging voor de biodiversiteit, in het bijzonder voor bijen en andere bestuivende insecten. Voor de bestrijding en beheersing zijn structurele middelen nodig.
19.	Kosten verkiezingen	Mede door de stijging van het inwoneraantal zijn de kosten voor verkiezingen geactualiseerd.
20.	Voorzieningen op peil brengen	In de Programmabegroting 2025 is als bezuinigingsmaatregel een afslag van 25% doorgevoerd op de kosten van groot onderhoud. Hierdoor waren ook de dotaties aan de voorzieningen lager. Geconstateerd is dat de dotaties aan de voorzieningen groot onderhoud niet resultaatafhankelijk aangepast mogen worden. Voor 2026 en 2027 waren de voorzieningen al op peil gebracht. Middels deze mutatie gebeurt dat ook vanaf 2028.
21.	Onderwijshuisvesting	Vanaf 2030 wordt voorzien in rente- en afschrijvingskosten voor onderwijshuisvesting.
22.	Overige bijstellingen < € 20k	Alle kleinere bijstellingen voor bestaand beleid tot € 20k positief en negatief zijn hier gesaldeerd weergegeven en worden niet nader toegelicht.
23.	Mutatie ozb	De opbrengst van de onroerendezaakbelasting is in beginsel jaarlijks onderhevig aan een trendmatige indexatie; voor 2027 is dit vastgesteld op 2,91%. Daarnaast is een bedrag van € 50k geraamd voor de areaaluitbreiding van de Maastuin.

24/25. Mutaties riool/reiniging

Rioolheffing en reinigingsheffingen zijn financieel gesloten systemen met maximaal 100% kostendekkendheid. De lasten van de overhead worden functioneel verantwoord op de taakvelden riool en afval. Het verschil tussen de lasten en de opbrengsten van de heffingen wordt geëgaliseerd via de daarvoor bestemde egalisatievoorziening.

26. Mutaties overige belastingen

Ook overige belastingen en heffingen, zoals toeristenbelasting en hondenbelasting, zijn geïndexeerd met 2,91%. Als de realisatie achterblijft bij de raming, dan wordt de raming naar beneden bijgesteld om een realistisch beeld te geven. Andersom, als de realisatie boven de raming ligt, wordt de raming naar boven bijgesteld. Mutaties in de grondslagen tot 5% worden verwerkt in de tarieven, daarboven wordt de opbrengst aangepast.

DEKKINGSPLAN

Het tekort voor 2027 wordt gedekt door een extra verhoging van de ozb, forensenbelasting, toeristenbelasting en hondenbelasting met 8,5% en door enkele incidentele dekkingsmiddelen. De belastingverhoging levert vanaf 2027 structureel € 240k per jaar op. De overige maatregelen leveren uitsluitend in 2027 € 245k op. De geraamde tekorten voor 2028 tot en met 2030 blijven bestaan. Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit:

Begrotingsresultaat (na dekkingsplan)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo inclusief bijstellingen	485 N	1.531 N	1.945 N	2.866 N
Verhoging 8,5% belastingen (ozb, forensen-, toeristen- en hondenbelasting	240 V	240 V	240 V	240 V
Vrijval budget opstellen visie Maatschappelijk vastgoed	150 V	0 V	0 V	0 V
Vrijval budget opstellen Economische en toeristische visie (visie via krediet)	50 V	0 V	0 V	0 V
Vrijval deel budget CDOKE-middelen	40 V	0 V	0 V	0 V
Vrijval bestemmingsreserve Vluchtelingen en statushouders	5 V	0 V	0 V	0 V
Subtotaal dekkingsplan	485 V	240 V	240 V	240 V
Totaal begrotingssaldo	**0 V**	**1.291 N**	**1.705 N**	**2.626 N**

Toelichting dekkingsplan

Verhoging belastingen
De extra verhoging van de ozb, forensenbelasting, toeristenbelasting en hondenbelasting met 8,5% levert jaarlijks € 240k op.

Vrijval opstellen visies
Voor het opstellen van een visie op maatschappelijk vastgoed zijn zowel in 2026 als in 2027 middelen geraamd. Het budget van 2026 is hiervoor voldoende; het budget van € 150k voor 2027 kan daarom vrijvallen. Ook het budget van € 50k voor de economische en toeristische visie kan vrijvallen. De kosten daarvan worden gedekt uit het resterende krediet voor de Economische agenda.

Vrijval CDOKE
Van de (vrij te besteden) integratie-uitkering CDOKE is voor 2027 € 340k als uitgavenbudget geraamd. Voorgesteld wordt hiervan € 40k vrij te laten vallen als incidenteel dekkingsmiddel.

Vrijval bestemmingsreserve
Voorgesteld wordt het resterende bedrag van € 5k in de bestemmingsreserve Vluchtelingen en statushouders in 2027 vrij te laten vallen.

4.2 Geprognosticeerde balans

Het is wettelijk verplicht om (meerjarig) een geprognosticeerde balans op te nemen in de begroting. Uitgangssituatie is de balans per 31 december 2025 conform de vastgestelde Jaarstukken 2025. De geraamde mutaties voor de diverse activa- en passiva-posten (respectievelijk bezittingen en vermogen) worden hierop gecorrigeerd. De restantkredieten per 31 december 2025 worden geacht in 2026 t/m 2028 tot uitgaven te leiden. De diverse investeringen vanaf 2028 leiden tot hogere uitgaven. Dit betekent dat op begrotingsbasis wordt voorzien tot het afsluiten van langlopende geldleningen. Hiermee is in onderstaande balans reeds rekening gehouden. Of een langlopende lening daadwerkelijk nodig is, is mede afhankelijk van de werkelijke investeringen en de werkelijke ontvangsten van het rijk.

Bedragen x € 1.000

Balans per 31-12	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa						
(im)Materiële vaste activa	12.437	13.496	19.151	23.736	48.281	47.319
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	555	555	555	555	555	555
Financiële vaste activa: Leningen	745	715	685	655	625	622
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste Activa	**13.737**	**14.767**	**20.391**	**24.947**	**49.462**	**48.497**
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	6.803	4.513	344	41	30	154
Liquide middelen	513	750	750	750	750	750
Overlopende activa	2.380	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal Vlottende activa	**9.696**	**6.263**	**2.094**	**1.791**	**1.780**	**1.904**
Totaal Activa	**23.433**	**21.030**	**22.486**	**26.738**	**51.242**	**50.400**
Passiva						
Eigen vermogen	11.414	9.301	9.903	8.520	8.015	7.023
Voorzieningen	6.994	6.729	6.582	6.518	6.594	6.844
Vaste Schuld	0	0	0	2.000	26.933	26.033
Totaal Vaste Passiva	**18.409**	**16.030**	**16.486**	**17.038**	**41.542**	**39.900**
Vlottende schuld	925	1.000	1.500	5.200	5.200	6.000
Overlopende passiva	4.099	4.000	4.500	4.500	4.500	4.500
Totaal Vlottende passiva	**5.024**	**5.000**	**6.000**	**9.700**	**9.700**	**10.500**
Totaal Passiva	**23.433**	**21.030**	**22.486**	**26.738**	**51.242**	**50.400**

4.3 Emu-saldo

Nederland maakt deel uit van de Europese Monetaire Unie (EMU). Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. Het is te vergelijken met het saldo op een bankrekening. Als je meer uitgeeft dan je ontvangt, dan heb je een negatief saldo. Als je geld overhoudt, heb je een positief saldo.

Om provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat een bepaald saldo voor hen betekent, publiceert het ministerie van BZK individuele EMU-referentiewaarden in de septembercirculaire. De referentiewaarde over 2027 bedraagt voor Mook en Middelaar € 1.282k. Een individuele EMU-referentiewaarde is overigens geen norm of verplichting, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente, provincie of waterschap heeft in de gezamenlijke tekortnorm.

Bedragen x € 1.000

	Berekening EMU Saldo	2026	2027	2028	2029	2030
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.549	-187	-1.382	-1.797	-2.698
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.060	5.655	4.585	24.545	-963
3	Mutatie voorzieningen	-265	-147	-65	77	250
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)	**-2.874**	**-5.988**	**-6.033**	**-26.265**	**-1.485**

Het EMU-saldo voor 2027 van € 6 miljoen tekort is hoger dan de referentiewaarde van € 1,3 miljoen.

Investeringen betreffen geen kosten maar wel uitgaven en leiden tot een afname van het EMU-saldo. Ook de negatieve exploitatiesaldi vóór mutaties reserves leiden tot een negatieve doorwerking in het EMU-saldo. Verder heeft een positief of negatief EMU-saldo of een over- of onderschrijding van de referentiewaarde geen gevolgen voor individuele gemeenten. Het rijk kan hiermee monitoren hoe alle gemeenten tezamen bijdragen aan het EMU-saldo.

4.4 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden verstaan alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op (toekomstige) uitkeringen tijdens of na het dienstverband. Deze verplichtingen kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Beloningen tijdens het dienstverband (vakantiegeld/-dagen);
- Uitkeringen bij ontslag (afkoopsommen);
- Pensioentoezeggingen (pensioen, wachtgeld, premies);
- Afvloeiingsregelingen.

Op basis van het BBV moet de gemeente in haar programmabegroting inzicht bieden in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze verplichtingen lopen via de reguliere exploitatie en de meerjarenbegroting.

Het vakantiegeld van 8%, de eindejaarsuitkering en het Individueel Keuze Budget zijn een onderdeel van de reguliere salarisbudgetten.

Het BBV schrijft voor om arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk (vergelijkbaar) volume heeft, op te nemen in een voorziening. Ten behoeve van de pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders heeft de gemeente Mook en Middelaar een pensioenvoorziening gevormd. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks actuarieel berekend ten behoeve van de jaarrekening.

Voor bovenmatig spaarverlof is (wettelijk) een voorziening getroffen. De omvang hiervan wordt jaarlijks beoordeeld bij de Jaarstukken.

Formatie
Hieronder is de formatie en de omvang van het budget vermeld.

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Fte 2026 (incl. nieuw beleid)	Fte 2027 e.v.	Bedrag 2026 (incl. nieuw beleid)	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Raad	13 leden	13 leden	234	247	247	247	247
Griffie	1,6	1,6	142	157	163	169	173
College van b&w	4,0	4,0	530	534	534	534	534
Ambtelijke organisatie	77,8	84,7	7.010	7.683	7.385	7.435	7.476
Totaal-generaal	**83,4**	**90,3**	**7.916**	**8.621**	**8.329**	**8.385**	**8.430**

De toename van 6,88 is als volgt:

Afdeling Sociaal (2,03 fte)
Betreft uitbreiding op het gebied van Werk & Inkomen, Wmo, Jeugd en Publiekszaken. De uitbreiding hangt samen met de groei van de gemeente, toenemende werkvoorraden en wettelijke taken, en is daarnaast nodig voor kwaliteitsborging en extra aandacht voor veiligheid binnen Jeugd.

Ruimte (1,27 fte)
Betreft uitbreiding voor Omgevingszorg en de Buitendienst als gevolg van de groei van de gemeente. De uitbreiding is nodig vanwege extra werkzaamheden en de toename van het te beheren en onderhouden areaal. Ook de klimaatverandering met extremer weer en een groeizaam seizoen speelt hierbij een rol.

Bedrijfsvoering (0,44 fte)
Betreft uitbreiding van communicatie en ondersteuning vanwege de toegenomen communicatiebehoefte van zowel het college als de maatschappij en de kwetsbaarheid van de huidige bezetting.

MT (1,00 fte)
Betreft versterking van de strategische advies- en controlfunctie.

Gedekte formatie-uitbreiding (1,84 fte)
Betreft uitbreiding voor Omgevingszorg, projectleiding en facilitaire ondersteuning. De hiermee samenhangende kosten worden gedekt uit bestaande middelen of specifieke uitkeringen en drukken daarmee niet op het begrotingsresultaat.

Bovengenoemde uitbreidingen van in totaliteit 6,58 betreft incidentele formatie voor één jaar. Er wordt in 2027 nader onderzocht welke formatie structureel nodig is.

Reeds besloten (0,30 fte)
Betreft reeds door de raad besloten (maar nog niet verwerkte) structurele uitbreiding van de BOA-capaciteit.

De geraamde uitbreiding van incidenteel van 6,58 fte en structureel 0,30 fte bedraagt in totaliteit 6,88 fte.

4.5 Investeringen

Hieronder treft u het investeringsoverzicht aan met de voorgenomen investeringen voor de jaren 2027 tot en met 2030, dan wel het reserveren van afschrijvingskosten in de begroting ten behoeve van toekomstige investeringen. Uitgangspunt is dat de restantkredieten van 2025 worden uitgegeven in de jaren 2026 t/m 2028. Eventuele restantkredieten van 2026 worden middels het vaststellen van de Jaarstukken 2026 overgeheveld naar 2027 en volgende jaren en zijn/worden niet vermeld in onderstaand overzicht. Voor vervangingsinvesteringen zijn middelen beschikbaar in de exploitatie.

Alle onderstaande voorgenomen investeringen betreffen investeringen met zogenoemd 'economisch nut'.

Investeringen *Bedragen x €1.000*

Programma / Omschrijving		Looptijd	B2027	B2028	B2029	B2030
Sociale leefomgeving						
	Voorbereidingskrediet onderwijs	50	4.000			
	Nieuw-/verbouw Onderwijs	50			25.000	
Fysieke leefomgeving						
	Vervanging riool	60	1.153	2.460	376	374
	Silo zoutopslag	40	200			
Toerisme, natuur en duurzaamheid						
	Deelname energielandgoed Wells Meer	n.v.t.				p.m.
Overhead						
	Krediet gemeentehuis	40		2.000		
Totale investeringen			**5.353**	**4.460**	**25.376**	**374**

Bij de Zomerrapportage 2026 is besloten om het oorspronkelijke krediet voor nieuw-/verbouw van Kandinsky in te zetten als voorbereidingskrediet voor zowel Kandinsky als voor basisschool de Maaskei, alsmede het krediet te hernoemen naar 'Voorbereidingskrediet onderwijshuisvesting'.

Voor de nieuw-/ of verbouw zelf is voor 2029 een voorlopige investering opgenomen van € 25 miljoen. Besluitvorming hierover vindt later plaats omdat de jaren 2028 t/m 2030 van de Programmabegroting 2027 voor kennisgeving worden aangenomen.

De kredieten voor vervanging van het riool zijn conform het nog vast te stellen Water- en rioleringsprogramma (Wrp) 2027-2030.

De deelname aan Wells Meer is vooralsnog gepland voor 2030, maar over de omvang van een mogelijke deelname is nog geen concrete onderbouwing. Ook is er nog geen formeel besluit genomen over de feitelijke deelname.

Het bestaande krediet voor het gemeentehuis is vooralsnog doorgeschoven naar 2028. In de loop van 2027 wordt bekeken hoe hiermee om te gaan in combinatie met de onderhoudsplanning.

Van de totale investeringen zijn de afschrijvingskosten berekend op basis van de diverse looptijden van de investeringen. De boekwaarde van de investeringen (aanschafwaarde -/- afschrijvingen) wordt vermeld op de balans. De afschrijvingskosten komen als lasten tot uitdrukking in het exploitatiesaldo. In onderstaande tabel zijn de afschrijvingskosten vermeld van het investeringsplan.

Kapitaallasten *Bedragen x €1.000*

Programma / Omschrijving		Looptijd	B2027	B2028	B2029	B2030
Sociale leefomgeving						
	Voorbereidingskrediet onderwijs	50		80	80	80
	Nieuw-/verbouw Onderwijs	50				500
Fysieke leefomgeving						
	Vervanging riool	60		23	64	70
	Silo zoutopslag	40		5	5	5
Toerisme, natuur en duurzaamheid						
	Deelname energielandgoed Wells Meer	n.v.t.				
Overhead						
	Krediet gemeentehuis	40			50	50
Totale kapitaallasten			**0**	**108**	**199**	**705**

De afschrijvingskosten zijn reeds opgenomen in de Programmabegroting 2027 en in de meerjarenraming.
Op de deelneming in Wells Meer wordt niet afgeschreven.

4.6 Financiering

De gemeente Mook en Middelaar heeft geen langlopende opgenomen geldlening van de BNG. Het saldo van de leningen bedraagt per 1 januari 2027 dus € 0. Op basis van het investeringsplan wordt voorzien dat op z'n vroegst in 2028 geleend hoeft te worden.

Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen o/g	2027
Stand per 1 januari	0
Bij: Aangetrokken geldleningen	0
Af: Aflossingen boekjaar	0
Stand per 31 december	**0**

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit (inclusief eventueel nieuwe leningen):

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand per 1 januari	Bij	Aflossing	Stand per 31 december	Rentelasten
2026	0	0	0	0	0
2027	0	0	0	0	0
2028	0	2.000	0	2.000	0
2029	2.000	25.000	67	26.933	40
2030	26.933	0	900	26.033	539

Op basis van de restant kredieten vanuit de Jaarstukken 2025 (die in de komende jaren leiden tot uitgaven), de geraamde investeringen over 2026 en de geraamde investeringen vanaf begrotingsjaar 2027, voorzien wij dat wij vanaf 2028 langlopende leningen moeten aantrekken. Dit wordt in 2027 gemonitord op basis van het feitelijke verloop van de investeringen.
De voorziene rentelasten (oplopend tot € 539k) zijn reeds vermeld in de cijfers van de meerjarenraming van de Programmabegroting 2027.

4.7 Stand en verloop reserves

Hieronder treft u het overzicht aan met betrekking tot de stand en het verloop van alle reserves. Uitgangspunt is de vastgestelde jaarrekening over 2025. Door deze te muteren met de geraamde mutaties over 2026 ontstaat de beginstand per 1 januari 2027. In dit overzicht is ervan uitgegaan dat de begrotingsresultaten nog niet verrekend worden met de VBR of een andere bestemmingsreserve (of voorziening).

Bedragen x € 1.000

Reserve	2027				2028			2029			2030		
	Saldo 1 jan.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.
Algemene reserves													
Algemene reserve	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000	0	0	2.000
Vrij Besteedbare Reserve	5.150	0	0	5.150	0	0	5.150	0	0	5.150	0	0	5.150
Subtotaal Algemene reserves	*7.150*	*0*	*0*	*7.150*	*0*	*0*	*7.150*	*0*	*0*	*7.150*	*0*	*0*	*7.150*
Bestemmingsreserve													
Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats *)	342	0	34	308	0	34	274	0	34	240	0	34	206
Verkoop aandelen Attero	75	0	5	70	0	5	65	0	5	60	0	5	55
Wijkontwikkeling	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168
Stimulering woningbouw	141	0	0	141	0	0	141	0	0	141	0	0	141
Budgetoverheveling	-261	0	0	-261	0	0	-261	0	0	-261	0	0	-261
Dekking kapitaallasten *) **)	1.099	0	32	1.067	0	32	1.035	0	32	1.003	0	32	970
Vluchtelingen en statushouders	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimaatbeleid	236	0	91	145	0	0	145	0	0	145	0	0	145
Voorfinanciering Lob van Gennep	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75
Maatschappelijke weerbaarheid	260	0	20	240	0	20	220	0	20	200	0	0	200
Leefbaarheidsfonds	0	400	0	400	0	0	400	0	0	400	0	0	400
Subtotaal bestemmingsreserves	*2.140*	*400*	*187*	*2.353*	*0*	*91*	*2.261*	*0*	*91*	*2.170*	*0*	*71*	*2.099*
Totaal reserves	**9.290**	**400**	**187**	**9.503**	**0**	**91**	**9.412**	**0**	**91**	**9.321**	**0**	**71**	**9.249**

*) Betreft verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

**) Voorheen Afschrijving investeringsplan 2013-2016, maar inmiddels wordt deze bestemmingsreserve ook gebruikt voor andere investeringen, waarvan de kapitaallasten (afschrijvingskosten) gedekt worden door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve.

4.8 Stand en verloop voorzieningen

Hieronder treft u het overzicht aan met betrekking tot de stand en het verloop van alle voorzieningen. Uitgangspunt is de vastgestelde jaarrekening over 2025. Door deze te muteren met de geraamde mutaties over 2026 ontstaat de beginstand per 1 januari 2027.

Bedragen x € 1.000

Voorziening	2027				2028			2029			2030		
	Saldo 1 jan.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Pensioenen (gewezen) wethouders	1.308	0	35	1.273	0	35	1.238	0	35	1.203	0	35	1.168
Wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders	181	0	15	166	0	15	151	0	16	135	0	16	119
Bovenmatig verlof	205	0	0	205	0	0	205	0	0	205	0	0	205
Subtotaal	*1.694*	*0*	*50*	*1.644*	*0*	*50*	*1.594*	*0*	*51*	*1.543*	*0*	*51*	*1.492*
Voorziening ter egalisering van kosten													
Groot onderhoud wegen	364	250	267	347	250	364	233	250	167	316	250	128	438
Groot onderhoud bruggen	123	23	10	136	23	0	159	23	136	46	23	0	69
Groot onderhoud gebouwen	448	240	283	405	240	114	530	240	32	738	240	34	944
Subtotaal	*935*	*513*	*560*	*888*	*513*	*478*	*923*	*513*	*336*	*1.101*	*513*	*162*	*1.451*
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is													
Egalisatie afvalstoffenheffing	152	0	0	152	0	0	152	0	0	152	0	0	152
Egalisatie rioolheffing	3.948	0	50	3.898	0	50	3.848	0	50	3.798	0	50	3.748
Subtotaal	*4.100*	*0*	*50*	*4.050*	*0*	*50*	*4.000*	*0*	*50*	*3.950*	*0*	*50*	*3.900*
Totaal voorzieningen	**6.729**	**513**	**660**	**6.582**	**513**	**578**	**6.518**	**513**	**436**	**6.594**	**513**	**263**	**6.844**

Toelichting voorziening pensioenen (gewezen) wethouders
Er ligt een wetsvoorstel om de pensioenaanspraken van (gewezen) wethouders per 1 januari 2028 over te dragen aan het ABP. Bij doorgang van de overdracht wordt de opgebouwde pensioenvoorziening aangewend voor de eenmalige kapitaaloverdracht aan het ABP. De uiteindelijke financiële gevolgen zijn afhankelijk van de definitieve wetgeving en de benodigde overdrachtswaarde.

4.9 Uitgangspunten en analyse financiële positie

De 'toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie' bevat ten minste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar.

Gronden ramingen
De ramingen zijn gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze zijn beschreven in de Kadernota 2027 en in onderdeel 3.5 'Uitgangspunten en analyse ramingen'.

Aanvullend hierop vermelden wij dat het uitgangspunt van de ramingen 2027-2030 de meerjarenbegroting van het vorige begrotingsjaar 2026 is, omdat het overgrote deel van de budgetten structurele budgetten betreft. De eerste meerjarenplanning (MJP) van begrotingsjaar 2026 is de startbegroting van begrotingsjaar 2027.

Begrotingsjaar 2026 (inclusief bijstelling middels de Zomerrapportage 2026)	2026	2027	2028	2029
Begrotingsjaar 2027	2027	2028	2029	2030

Bij de Zomerrapportage 2026 is bekeken in hoeverre de budgetten gemuteerd moeten worden als gevolg van wettelijke ontwikkelingen dan wel intensivering of verlaging van de activiteiten en budgetten. Na het vaststellen van de Zomerrapportage 2026 zijn er nog ontwikkelingen geweest die om een bijstelling van de budgetten vragen. Deze mutaties zijn vermeld in onderdeel 4.1 'Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid'. Daarnaast worden salarislasten die functioneel toegewezen kunnen worden aan taakvelden, ook op die taakvelden begroot. De resterende salarislasten blijven staan onder taakveld ‘Overhead’. Voor 2027 is zo'n € 5,1 miljoen aan salarislasten geraamd op de diverse functionele posten.

Ten behoeve van de balans worden de activaposten gewaardeerd op historische verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De overige posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.
Naast de hierboven aangeven wijzigingen zijn er verder geen nadere ontwikkelingen in de uiteenzetting van de financiële positie tussen 2027 en het vorige begrotingsjaar 2026.

Meerjarenraming
Meerjarig kan uitgegaan worden van dezelfde uitgangspunten en gronden als in begrotingsjaar 2027.
De budgetten worden meerjarig geraamd op basis van de werkelijk te verwachten kosten. Er vindt dus geen algehele indexatie plaats.
Belastingopbrengsten worden voor het lopende begrotingsjaar gecorrigeerd met een inflatie van 2,91% op basis van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de meicirculaire 2026 en een extra stijging van 8,5%. Voor de meerjarenraming wordt echter de 0-lijn gehanteerd en worden dus dezelfde baten geraamd als in 2027.
De meerjarenraming wordt voor kennisgeving aangenomen. De eerste meerjarenschijf (2028) geldt volgend jaar als uitgangspunt (behoudens mutaties) voor de dan op te stellen Programmabegroting 2028. Eventuele verschillen met het dan voorgaande jaar 2027 worden in de nieuwe programmabegroting toegelicht.

5 Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

5.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken zijn wettelijk taakvelden voorgeschreven. In onderstaande tabel treft u deze landelijke taakvelden aan. Opgemerkt wordt hierbij dat bepaalde (onderdelen van) taakvelden voor IV3 (Informatie voor derden) onder programma Bestuur en organisatie vallen, maar op grond van het BBV voor de begroting onder de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb of onvoorzien vallen, zoals de ozb en de algemene uitkering. Ook de mutaties van reserves en voorzieningen vallen bij IV3 onder één taakveld, terwijl deze voor de begroting op grond van het BBV per programma (kunnen) zijn vermeld.

Bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.	**Bestuur en ondersteuning**			
0.1	Bestuur	1.292	0	1.292
0.2	Burgerzaken	564	154	410
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	152	0	152
0.4	Overhead	5.264	0	5.264
0.5	Treasury	0	470	-470
0.61	Ozb woningen	15	2.337	-2.322
0.62	Ozb niet-woningen	15	452	-437
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	117	47	70
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	16.798	-16.798
0.8	Overige baten en lasten	84	0	84
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	187	-187
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
Totaal Bestuur en ondersteuning		**7.503**	**20.445**	**-12.942**
1.	**Veiligheid**			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	722	77	645
1.2	Openbare orde en veiligheid	457	6	451
Totaal Veiligheid		**1.179**	**83**	**1.096**
2.	**Verkeer, vervoer en waterstaat**			
2.1	Verkeer en vervoer	1.076	32	1.044
2.2	Parkeren	0	0	0
2.3	Recreatieve havens	0	2	-2
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	5	0	5
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat		**1.081**	**34**	**1.047**
3.	**Economie**			

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
3.1	Economische ontwikkeling	19	0	19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	33	78	-45
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0
3.4	Economische promotie	91	234	-143
Totaal Economie		**143**	**312**	**-169**
4.	**Onderwijs**			
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	134	0	134
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	273	1	272
Totaal Onderwijs		**407**	**1**	**406**
5.	**Sport, cultuur en recreatie**			
5.1	Sportbeleid en activering	90	0	90
5.2	Sportaccommodaties	197	14	183
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	68	0	68
5.4	Musea	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	84	0	84
5.6	Media	147	0	147
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	864	2	862
Totaal Sport, cultuur en recreatie		**1.450**	**16**	**1.434**
6.	**Sociaal domein**			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.493	2.100	393
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	104	0	104
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	367	0	367
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	30	0	30
6.3	Inkomensregelingen	2.933	1.831	1.103
6.4	WSW en beschut werk	815	0	815
6.5	Arbeidsparticipatie	411	0	411
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	346	16	330
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	825	54	771
6.712	Begeleiding (Wmo)	591	0	591
6.713	Dagbesteding (Wmo)	221	0	221
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	6	0	6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	67	0	67
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	1.382	0	1.382
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	15	0	15
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	626	0	626
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
6.791	PGB Wmo	192	0	192
6.792	PGB Jeugd	110	0	110
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	12	58	-46
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	9	0	9
6.821	Jeugdbescherming	215	0	215
6.822	Jeugdreclassering	32	0	32
6.91	Coördinatie en beleid (Wmo)	78	0	78
6.92	Coördinatie en beleid (Jeugd)	210	0	210
Totaal Sociaal domein		**12.089**	**4.059**	**8.030**
7.	**Volksgezondheid en milieu**			
7.1	Volksgezondheid	501	0	501
7.2	Riolering	776	776	0
7.3	Afval	1.247	1.247	0
7.4	Milieubeheer	574	0	574
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	10	0	10
Totaal Volksgezondheid en milieu		**3.108**	**2.023**	**1.085**
8.	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**			
8.1	Ruimte en leefomgeving	541	45	496
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	455	937	-482
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		**996**	**982**	**14**
	Totaal-generaal	**27.955**	**27.955**	**0**

Relatie taakvelden met programma's
In bijlage 4 vindt u de relatie tussen de wettelijke taakvelden en de programma's zoals vermeld in deze Programmabegroting 2027.

6 Vaststellingsbesluit

6.1 Vaststellingsbesluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Mook en Middelaar in zijn openbare raadsvergadering van 12 november 2026.

De raad voornoemd,

De griffier, De voorzitter,

W. Huberts I.M. van Dijk

7 Bijlagen

Bijlage 1 Beleidsindicatoren

Onderstaande wettelijk verplichte beleidsindicatoren zijn vermeld op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten'. De waarden zijn vermeld zoals aangegeven door de wettelijke bronhouders. Naast de meest recente waarde is het verloop van de afgelopen tien jaar weergegeven: 2016 t/m 2025 (omdat 2025 vaak het laatste jaar is waarin de beleidsindicatoren bekend zijn). Voor de woz-waarde en de woonlasten loopt de periode t/m 2026 en van de beleidsindicatoren waarvan de bron de eigen begroting is, loopt de periode t/m 2027.
Als waarden 0 zijn, is dit aangegeven met een rood streepje op de 0-lijn. Als waarden ontbreken, omdat die door de bronhouder niet zijn aangeleverd, dan is er geen balk zichtbaar boven het desbetreffende jaartal.

Programma Sociale leefomgeving

1 Misdrijven - Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Meeste recente waarde (2025): 0,6.

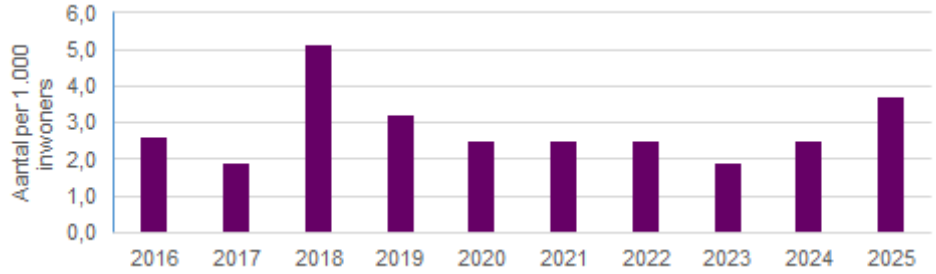

Bron: CBS Geregistreerde diefstallen

---

2 Misdrijven - Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.
Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling enzovoorts).
Meest recente waarde (2025): 3,7.

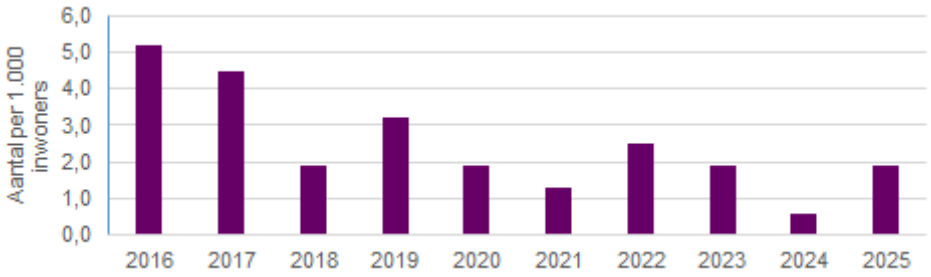

Bron: CBS Geregistreerde Criminaliteit

---

3 Misdrijven - Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Meest recente waarde (2025): 1,9.

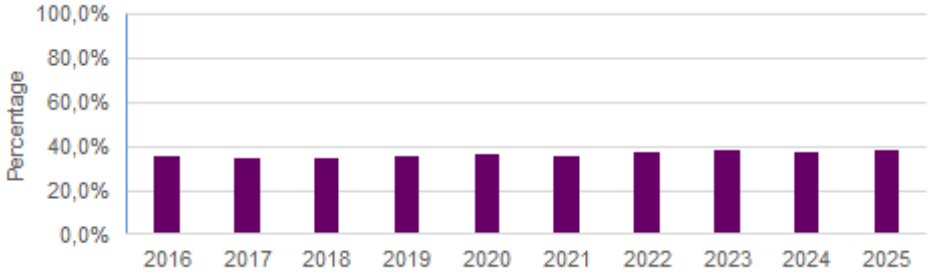

Bron: CBS Geregistreerde diefstallen

---

4 Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0% (alleen wonen) en 100% (alleen werken). Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.
Meest recente waarde (2025):38,3%.

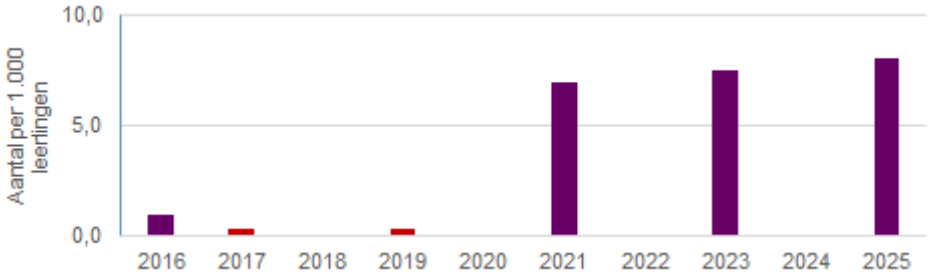

Bron: CBS BAG/LISA (Bewerking ABF Research)

---

5 Absoluut verzuim

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren (per 1.000 leerlingen) dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2024' staat voor schooljaar 2023/2024.
Meeste recent waarde (2025): 8,1.

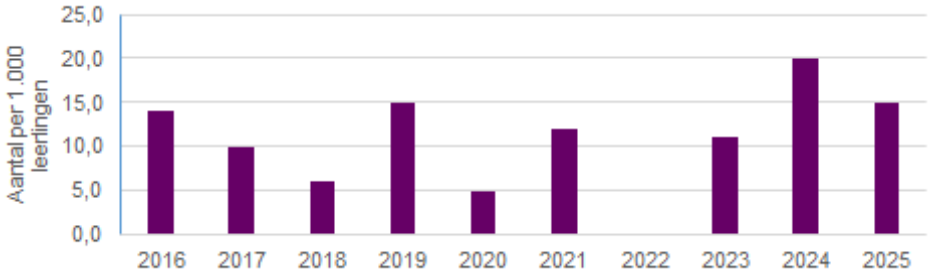

Bron: DUO / Ingrado

---

6 Relatief verzuim

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende vier opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2024' staat voor schooljaar 2023/2024.
Meest recente waarde (2025): 15.

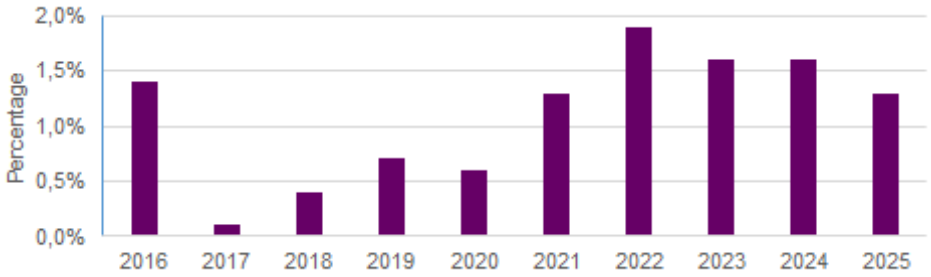

Bron: DUO / Ingrado

---

7 Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Voortijdige schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.
Meest recente waarde (2025): 1,3%.

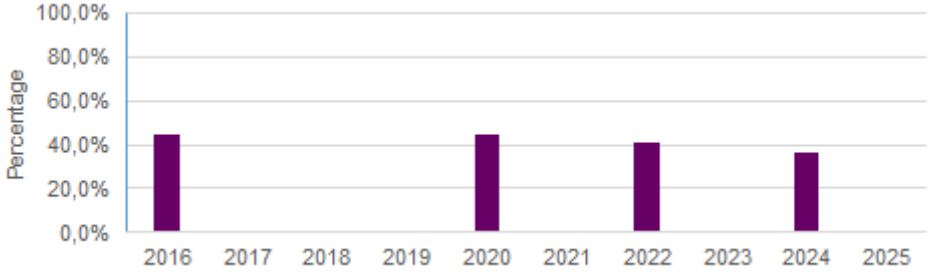

Bron: DUO / Ingrado

---

8 Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet**.**
Meest recente waarde (2024): 36,6%.

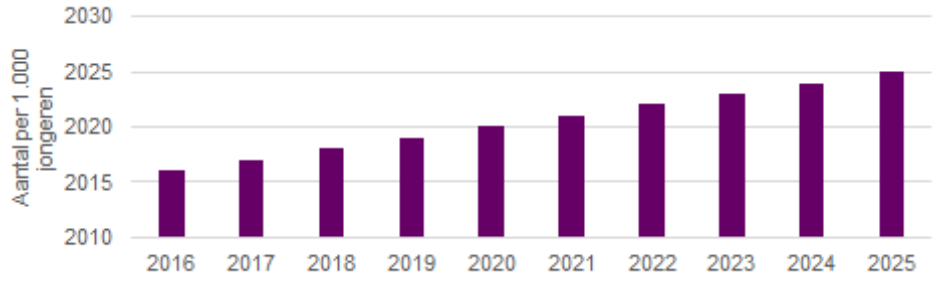

Bron: Gezondheidsmonitor volwassen, GGD-en, CBS en RIVM

Programma Sociaal Domein

1 Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar feit plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Meest recente waarde (2025): 9.

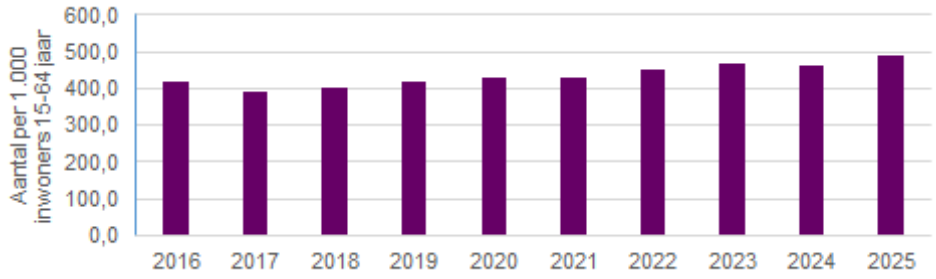

Bron: Stichting Halt

---

2 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Meeste recente waarde (2025): 491,3.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA

---

3 Jongeren met een delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS. (voor Mook en Middelaar te lage populatie, dus n.v.t.).
Meest recente waarde (2015): 1%.

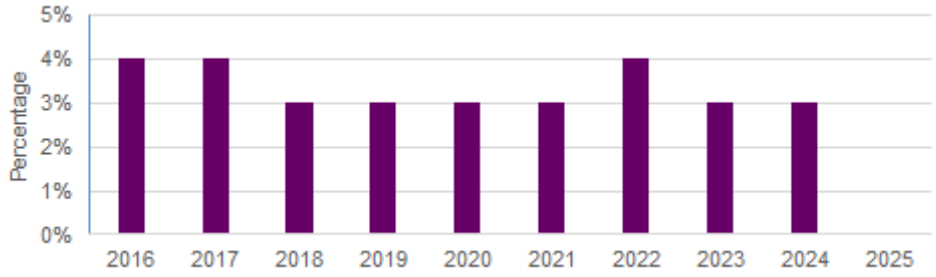

Bron: CBS - Jeugdmonitor

---

4 Kinderen in uitkeringsgezin

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier verstaan: uitkeringen aan huishoudens op grond van de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS
Meest recente waarde (2024): 3%.

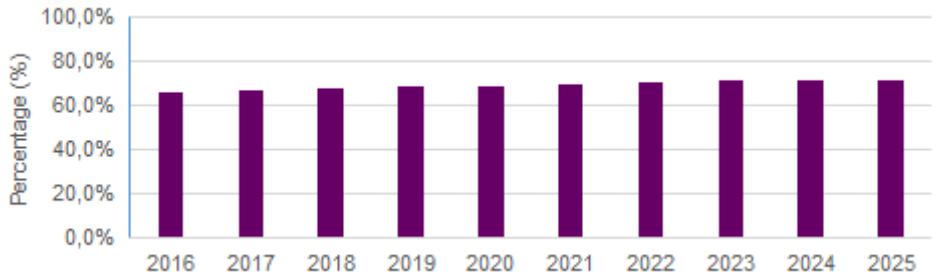

Bron: CBS - Jeugdmonitor

---

5 Netto arbeidsparticipatie

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de totale bevolking. Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).
Meest recente waarde (2025): 71,3%.

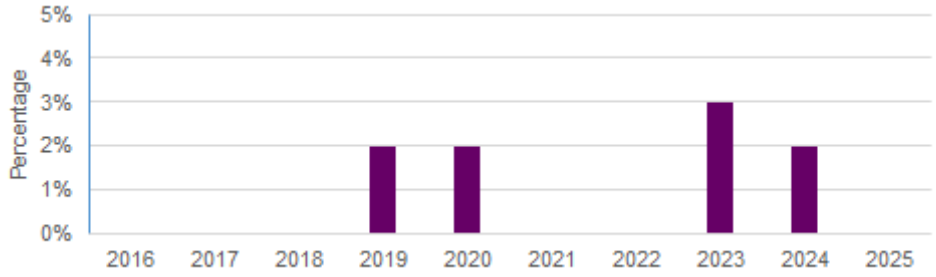

Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)

---

6 Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Meest recente waarde (2024): 2%.

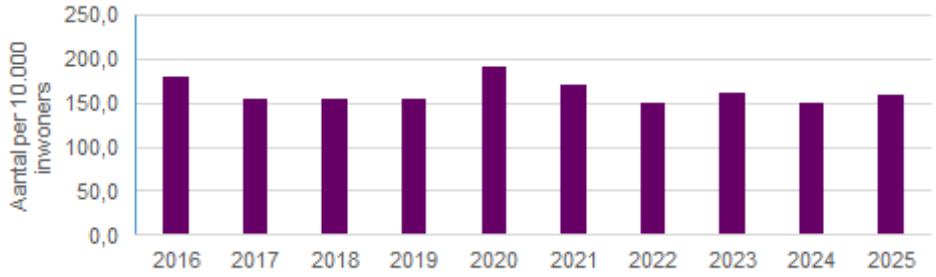

Bron: CBS - Jeugdmonitor

---

7 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen, per 10.000 inwoners, met een uitkering op grond van de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Meest recente waarde (2025): 160,4.

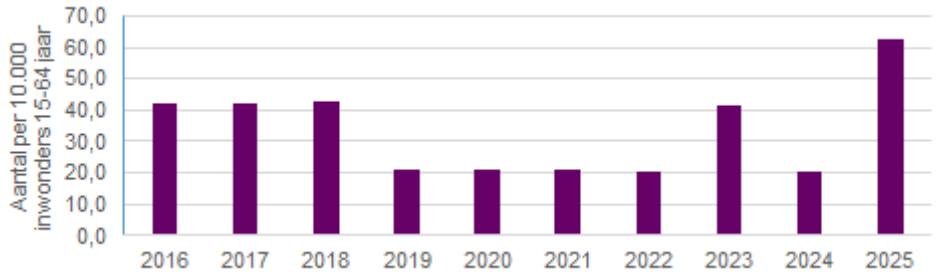

Bron: CBS - Bijstandsuitkeringen

---

8 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Meest recente waarde (2025): 62,7.

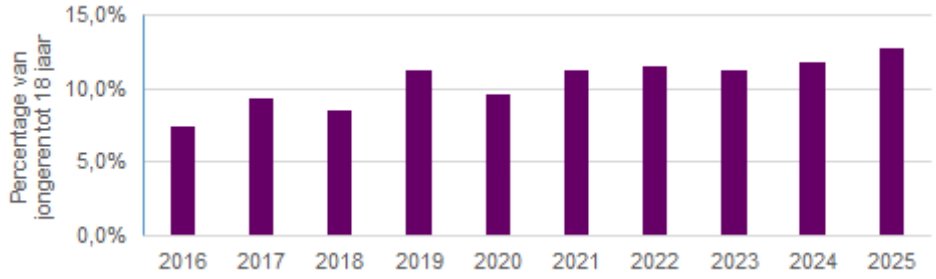

Bron: CBS - Re-integratie

---

9 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker.
Meest recente waarde (2025): 12,7%.

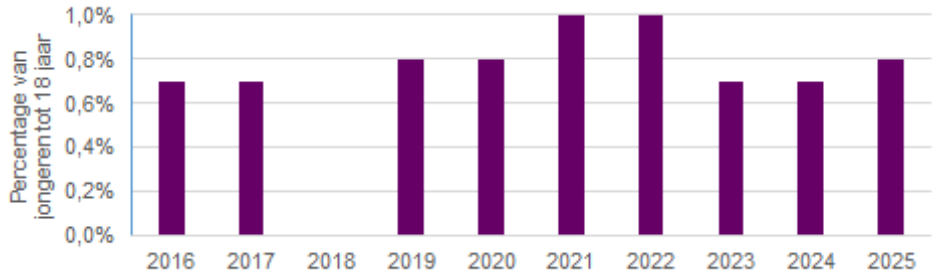

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

---

10 Jongeren met jeugdbescherming

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.
Meest recente waarde (2025): 0,8%.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

---

11 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming het vrijwillige kader worden opgestart.
Meest recente waarde: geen gegevens beschikbaar

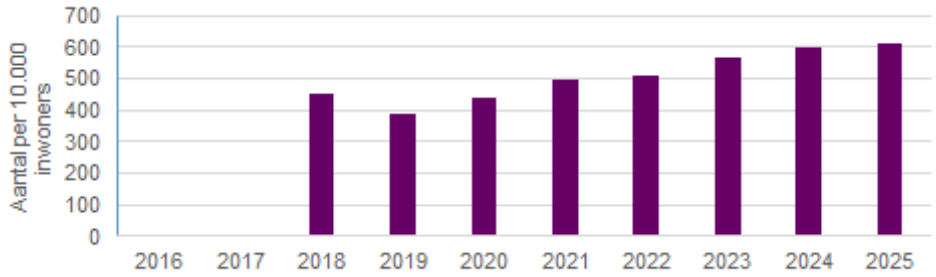

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

---

12. Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende Gemeenten.
Meest recente waarde (2025): 620.

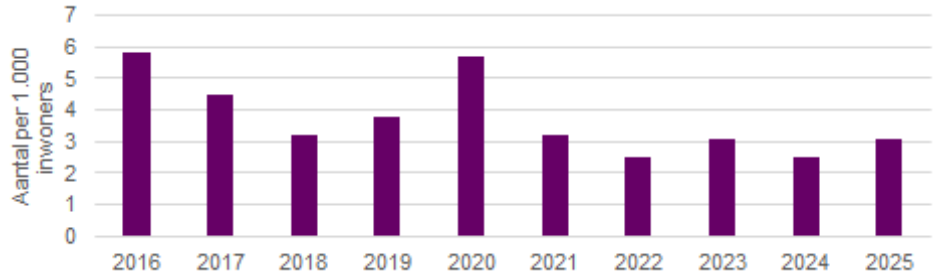

Bron: CBS - Gemeentelijke monitor sociaal domein Wmo

Programma Fysieke leefomgeving

1. Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder de dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel, worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
Meest recente waarde (2025): 3,1.

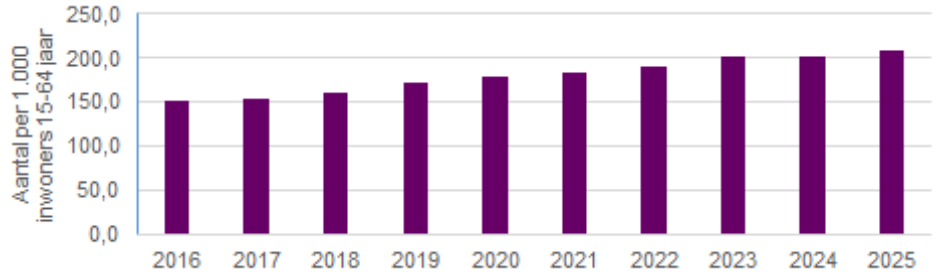

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

---

2. Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Meest recente waarde (2025): 209,1.

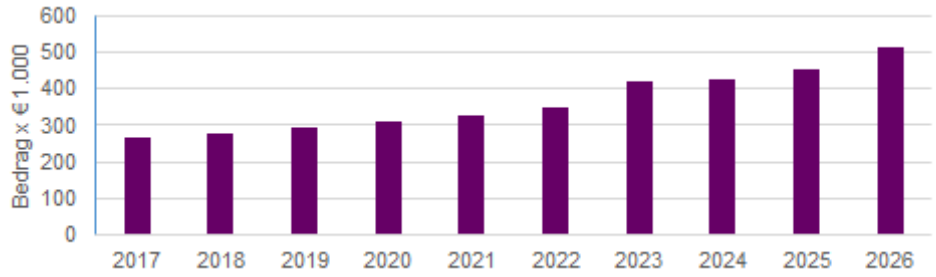

Bron: LISA

---

3. Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde woz-waarde van woningen x € 1.000. Alle verblijfsobjecten in de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.
Meest recente waarde (2026): 514.

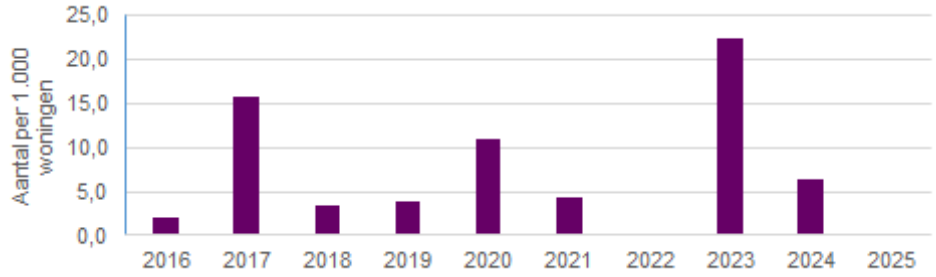

Bron: CBS - Waarde onroerende zaken

---

4. Nieuw gebouwde woningen

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties, per 1.000 woningen. Onder een woning wordt verstaan de kleinste binnen één of meer panden gelegen en voor woondoeleinden geschikte eenheid van gebruik, ontsloten via een eigen toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde verkeersruimte. Voorbeelden zijn vrijstaande woningen, eengezinswoningen, flat- of portiekwoningen, studentenhuizen. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.
Meest recente waarde (2024): 6,4.

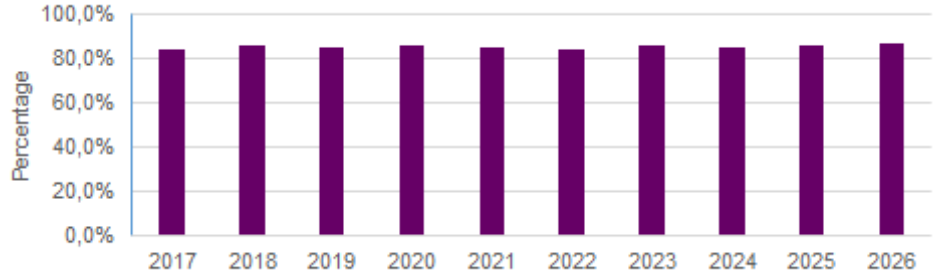

Bron: BAG (Bewerking ABF Research)

---

5. Demografische druk

Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar en ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Meest recente waarde (2026): 87,3%

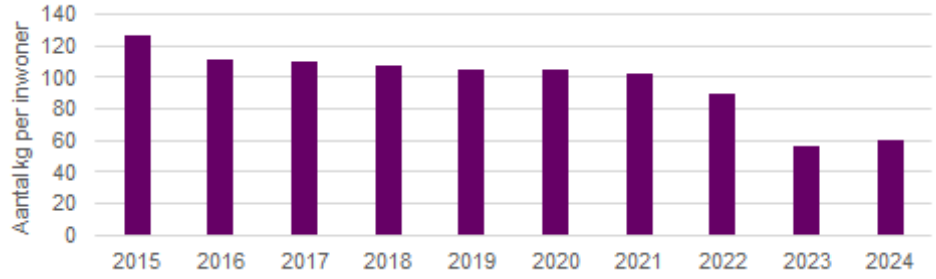

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek (Bewerking ABF Research)

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

1. Omvang huishoudelijk restafval

Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval in kilogrammen per inwoner.
Meeste recente waarde (2024): 60.

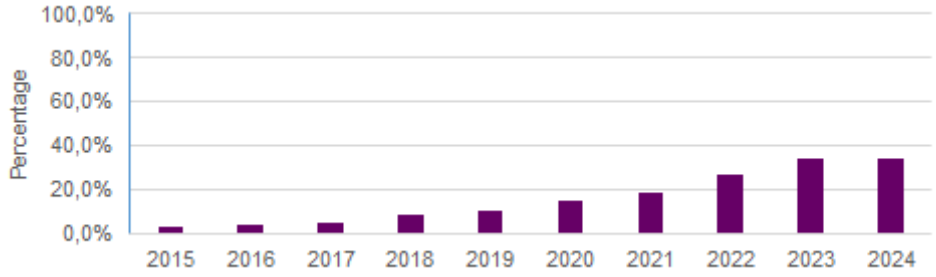

Bron: CBS - Huishoudelijk afval

---

2. Hernieuwbare elektriciteit

Percentage berekende hernieuwbare elektriciteit.
Meest recente waarde (2024): 33,8%.

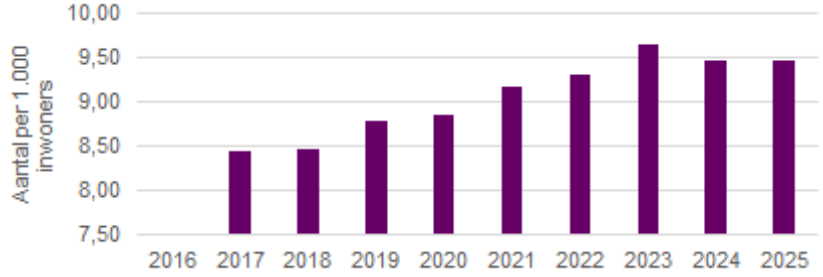

Bron: RWS (Berekening)

Programma Bestuur en organisatie

1. Formatie.

Fte per 1.000 inwoners.
Meest recente waarde (2025): 9,47.

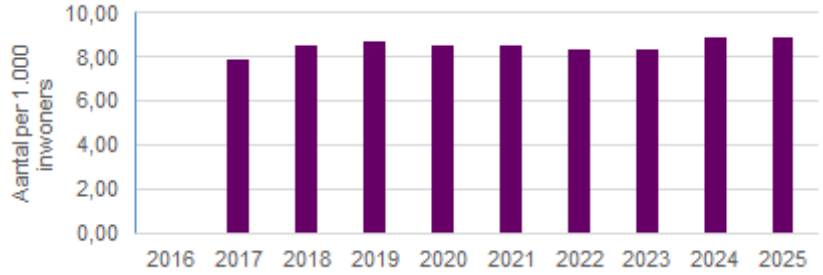

Bron: Jaarstukken

---

2. Bezetting

Fte per 1.000 inwoners.
Meest recente waarde (2025): 8,92.

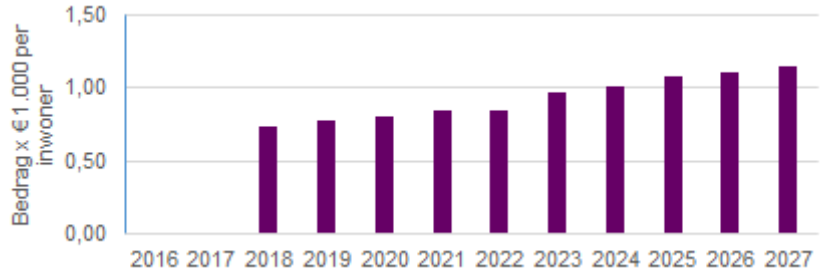

Bron: Jaarstukken

---

3. Apparaatskosten

Kosten x € 1.000 per inwoner
Meest recente waarde (2027): 1,15

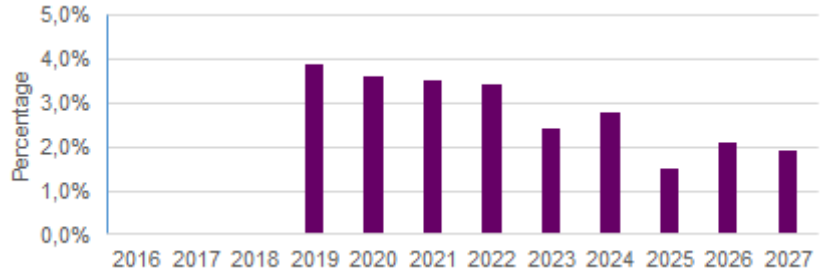

Bron: Programmabegroting

---

4. Externe inhuur (percentage)

Kosten als percentage van de totale loonsom.
Meest recente waarde (2027): 1,9%

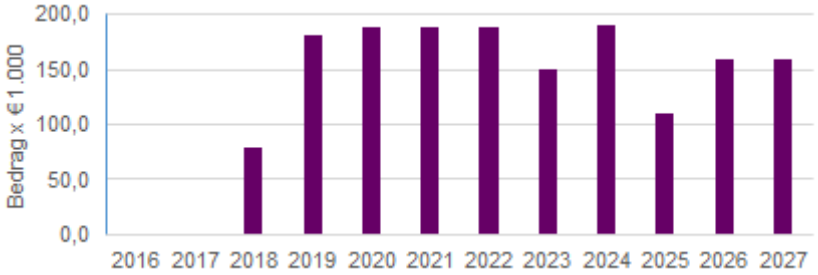

Bron: Programmabegroting

---

5. Externe inhuur (bedrag)

Totale kosten externe inhuur (x € 1.000
Meest recente waarde (2027): 160.

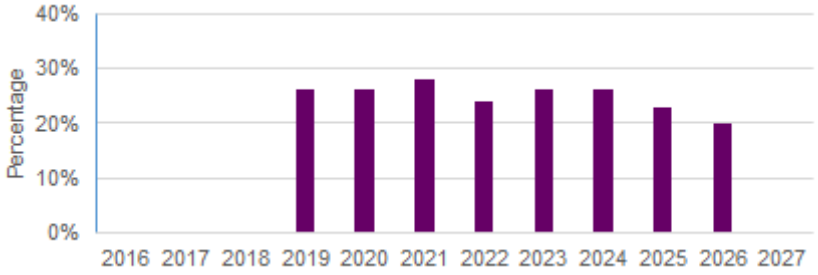

Bron: Programmabegroting

---

6. Overhead

Percentage lasten overhead (excl. mutaties reserves) conform taakveld 0.4 van de totale lasten.
Meest recente waarde (2027): 19%

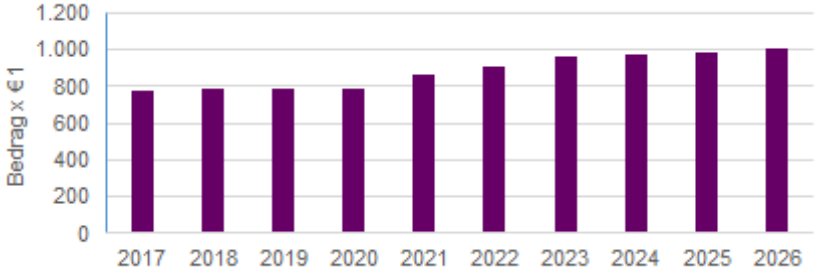

Bron: Programmabegroting

---

7. Gemeentelijk woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Meest recente waarde (2026): 1.010.

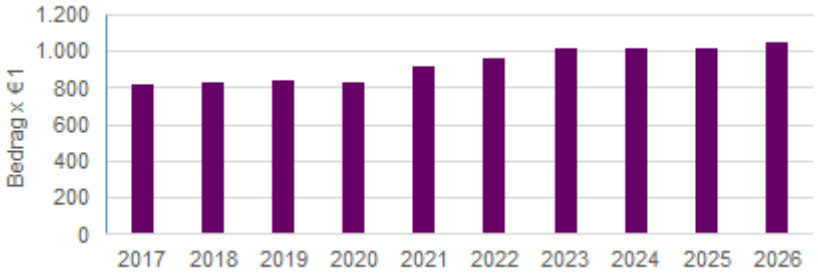

Bron: COELO

---

8 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Meest recente waarde (2026): 1.047.

Bron: COELO

Bijlage 2 Risico's

Dit betreft een bijlage van onderdeel '2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Hieronder vindt u nadere informatie met betrekking tot de risico's zoals vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Onderstaande risico's zijn gegroepeerd conform de in september 2026 door de raad vastgesteld nota Risicomanagement. Dit betreffen: Sociaal & maatschappelijk, Fysieke leefomgeving & eigendommen, Bedrijfsvoering & organisatie, Informatievoorziening & veiligheid, Financieel & economisch en Samenwerking & juridisch. De kansklassen zijn: zeer laag 10%, laag 30%, gemiddeld 50%, hoog 70% en zeer hoog 90%.

SOCIAAL & MAATSCHAPPELIJK

1. Sociaal Domein: Overschrijding van kosten binnen het Sociaal Domein

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop waardoor het mogelijk is dat de middelen ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen. Het risico betreft ook dat voorzieningen duur zijn en de gemeente geen grip heeft op de inzet van deze voorzieningen omdat de indicatie vaak loopt via een andere weg (huisarts, rechter enzovoort) en als laatste de duur van de inzet relatief lang kan zijn. Vooralsnog kwantificeren we het risico op 5% van de geraamde lasten van het begrotingsjaar, zijnde € 9.392k, afgerond op veelvouden van € 10k.	Als gemeente hebben we geen invloed op een stijging van aanmeldingen voor het sociale domein. Het risico kun je wel indirect beïnvloeden door in te zetten op preventie en met beleidsmatige actie probeer je dan meer grip te krijgen op de kosten om instroom en gebruik van dure voorzieningen te verminderen.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 470k	Hoog	70%	€ 329k

2. UPW: Uitvoering Participatiewet (vangnetregeling)

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Om in aanmerking te komen voor de vangnetregeling moet aan enkele voorwaarden worden voldaan. Onder andere moet het tekort en het gecumuleerde tekort over de voorgaande drie jaren (inclusief het jaar van de definitieve beschikking), meer bedragen dan 7,5%. De eerste 7,5% is dus sowieso voor eigen rekening. Bij een budget van gemiddeld € 2,0 miljoen, bedraagt het eigen risico € 150k	Uitgangspunt is 100% kosten ter hoogte van de ontvangen bijdragen van het Rijk. Het eigen risico onder de vangnet-uitkering wordt geaccepteerd als risico. Jaarlijks wordt de stand van zaken met betrekking tot het eigen risico dan wel de mogelijke aanvraag voor de vangnetuitkering, voorgelegd aan de raad.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 150k	Midden	50%	€ 75k

FYSIEKE LEEFOMGEVING & EIGENDOMMEN

3. Groot onderhoud: Niet voorziene kosten

Toelichting risico	Toelichting maatregel
De voorziening rationeel wegbeheer en de voorziening civieltechnische kunstwerken (bruggen) worden ingezet voor planmatig groot onderhoud in de openbare ruimte. De omvang van beide voorzieningen is relatief beperkt. Daardoor is er weinig financiële ruimte om grotere tegenvallers op te vangen. Onverwachte gebreken, extra werkzaamheden, forse inflatie of hogere uitvoeringskosten kunnen er daarom toe leiden dat aanvullende incidentele middelen nodig zijn. Het risico wordt gekwantificeerd voor één keer het bedrag van de reguliere dotatie.	De gemeente beperkt dit risico door wegen en bruggen periodiek te inspecteren en het onderhoud planmatig uit te voeren op basis van de geldende beheerplannen. De gemeente volgt de kosten, planning en ontwikkeling van beide voorzieningen. Bij een tegenvaller wordt eerst onderzocht of deze binnen de betreffende voorziening en onderhoudsplanning kan worden opgevangen.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 273k	Laag	30%	€ 82k

BEDRIJFSVOERING & ORGANISATIE

Geen risico's opgenomen.

INFORMATIEVOORZIENING & VEILIGHEID

4. ICT / Cybersecurity: Optreden van een ICT-veiligheidsprobleem (Cybersecurity)

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Cyberrisico's zijn een voortdurend evoluerend risico geworden voor organisaties en samenlevingen. Deze risico's vragen om actieve beheersing. Met een toename in werken op afstand, onderlinge connectiviteit van de toeleveringsketen, digitaliseringsdruk en kwetsbaarheden in de kritieke infrastructuur, worden organisaties meer blootgesteld dan ooit. Beschermende maatregelen volgen uit de BIO, het normenkader voor de Nederlandse overheden. BIO compliant is het streven. Naast bescherming moeten we ook oog hebben voor Business Continuity; veerkrachtig zijn op het moment dat de gemeente geraakt wordt door uitval van systemen. De kwantificering is gezet op vijf keer het bedrag dat we aan ICT kwijt zijn (prijspeil 2027). Het risico is relatief laag omdat iRvN alle ICT-systemen continu monitort.	Netwerk- en technisch ICT-beheer is belegd bij iRvN. Deze partner regelt veel zaken om cyberrisico's zo veel mogelijk te voorkomen dan wel eventuele gevolgen te mitigeren. Dat is maar één kant van de medaille; niet alleen blijven wij als gemeente zelf verantwoordelijk voor informatiebeveiliging (daarin zijn we opdrachtgevend), we voeren het functioneel beheer zelf uit en hebben een volledig eigen verantwoordelijkheid t.a.v. de organisatie-kant van beveiliging. Het is lastig om hier een inschatting van te maken. De (financiële) impact (kwantificering) kan heel groot zijn.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
	Accepteren	€ 5.804k	Zeer laag	10%	€ 580k

FINANCIEEL & ECONOMISCH

5. Prijzen: Stijgende prijzen a.g.v. geopolitieke ontwikkelingen

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Geopolitieke ontwikkelingen kunnen leiden tot hogere prijzen voor onder andere energie, materialen en diensten. Deze prijsstijgingen kunnen gedurende het begrotingsjaar leiden tot hogere lasten dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Het risico wordt gekwantificeerd op 2% van de geraamde lasten van circa € 28 miljoen, zijnde € 563k.	De gemeente heeft beperkte invloed op prijsontwikkelingen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen. Waar mogelijk worden prijsstijgingen binnen de bestaande budgetten opgevangen. Daarnaast worden prijsontwikkelingen gevolgd en wordt hierover via de reguliere P&C-cyclus gerapporteerd.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 563k	Gemiddeld	50%	€ 282k

6. Sociale woningbouw: Hogere kosten als gevolg van achtervang leningen sociale woningbouw

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Woningbouwcorporaties sluiten voor het uitvoeren van hun taak veelal leningen af waarbij de gemeente gevraagd wordt om als achtervang te dienen. Hiermee wordt bereikt dat de geldgever met een lagere rentevergoeding genoegen neemt omdat de gemeente als achtervang een zekere debiteur is. Sinds een aantal jaren is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in het leven geroepen, dat de functie van de gemeente overneemt en waardoor de woningbouwcorporaties met slechts één instituut te maken hebben en de zekerheid voor de gemeenten groter is. Bestaande leningen blijven tot aan het einde van de looptijd nog gewoon bij de gemeenten als achtervang-instituut. Door het WSW is de veiligheid nu nog beter geborgd.	Per 31 december 2025 (conform jaarstukken) staat er voor de sociale woningbouw een bedrag aan leningen uit van ongeveer € 15,7 miljoen. Wij kwantificeren het risico op 10% van een kwart van de omvang van de leningen. Het risico dat er daadwerkelijk een beroep gedaan wordt op de gemeente is minimaal.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 3.925k	Zeer laag	10%	€ 393k

7. Haven: Baggeren van haven

Toelichting risico	Toelichting maatregel
De passantenhaven kan door onder andere het gebruik van de haven en zandverplaatsingen bij extreme hoogwaterstanden dichtslibben. Indien hierdoor de bevaarbaarheid in het geding komt, kan het noodzakelijk zijn de haven uit te baggeren. De kosten hiervan worden geschat op € 125k en zijn niet in de begroting opgenomen.	Op dit moment zijn er geen bijzonderheden bekend en worden geen maatregelen voorzien.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 125k	Zeer laag	10%	€ 13k

SAMENWERKING & JURIDISCH

8. Verbonden Partijen: Extra kosten bij verbonden partijen

Toelichting risico	Toelichting maatregel
MGR Uitgangspunt is dat de MGR zelf geen weerstandsvermogen opbouwt, maar dat deelnemende gemeenten hiermee rekening houden. Voor de MGR bedraagt ons aandeel (voor 2027) € 69k. *Deelnemingen BV/NV* Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschappen (art. 2:81 BW), ter hoogte van € 555k.	*MGR* Het ingeschatte weerstandsvermogen van de MGR wordt 'doorgeschoven' naar de deelnemende gemeenten. *Deelnemingen BV/NV* Periodiek wordt beoordeeld of we blijven deelnemen in het aandelenkapitaal van de diverse vennootschappen. De drie grootste deelnemingen zijn BNG, Dar en Enexis.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 624k	Zeer laag	10%	€ 62k

9. Juridische procedures: Onvoorziene kosten als gevolg van juridische procedures

Toelichting risico	Toelichting maatregel
Proceskosten zijn kosten voor juridische bijstand en griffierechten die de gemeente moet betalen aan de wederpartij als de gemeente een rechtszaak verliest. Ze komen incidenteel voor.	Door intern de juiste procedures te doorlopen en onze besluiten goed te motiveren, wordt de kans op het verliezen van rechtszaken verminderd, maar nooit helemaal weggenomen.

STR/INC	Soort maatregel	Kwantificering risico	Risico-inschatting	Kans%	Berekende omvang risico
INC	Accepteren	€ 250k	Zeer laag	10%	€ 25k

Bijlage 3 Verbonden partijen

Dit betreft een bijlage van onderdeel '2.6 Paragraaf Verbonden partijen'.

Hieronder treft u nadere informatie aan over de verbonden partijen, zoals vermeld in de paragraaf Verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Van een gemeenschappelijke regeling is sprake wanneer (de besturen van) twee of meer gemeenten samen een regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten. Hieronder worden de gemeenschappelijke regelingen beschreven waarin de gemeente Mook en Middelaar participeert. Voor wat betreft de vermelde geprognosticeerde omvang van het eigen en het vreemd vermogen en het resultaat wordt aansluiting gezocht bij de gegevens van de begrotingen 2025, voor zover deze beschikbaar zijn.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen	
Doel/openbaar belang	De MGR is een samenwerkingsverband, ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen door afstemming en samenwerking binnen de regio Nijmegen. De eerste module van de MGR is gevormd door het Regionale WerkBedrijf. Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR onder de naam ICT-Rijk van Nijmegen (iRvN).
Betrokkenen	Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.
Financieel belang	Wij verwachten in 2027 ongeveer € 1.069k uit te geven aan de MGR. Dit bedrag is als volgt onderverdeeld: Bestuursondersteuning € 7k iRvN € 466k Werkbedrijf € 596k
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de MGR wordt gevormd door leden van de raad of het college van B&W van de deelnemende gemeenten. Mook en Middelaar heeft zes van de 200 stemmen. Wethouders Dillerop en Mehlkop maken deel uit van het algemeen bestuur.
Ontwikkelingen	De MGR kent twee uitvoeringsmodules: WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN). Binnen WerkBedrijf verandert de doelgroep: kandidaten hebben gemiddeld een complexere en langdurigere ondersteuningsbehoefte, waardoor meer inzet nodig is op ontwikkeling en begeleiding. In 2027 wordt daarnaast extra ingezet op beschut werk en intensieve begeleiding via het plan Impuls Werkontwikkeling. De korting van € 1,2 miljoen op het participatiebudget is structureel in de begroting verwerkt. Binnen iRvN ligt de nadruk op de overgang naar een hybride ICT-infrastructuur, verdere toepassing van cloud- en SaaS-oplossingen, informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid en de verdere ontwikkeling van Microsoft 365. De kostenontwikkeling wordt steeds moeilijker voorspelbaar door onder meer prijsstijgingen, abonnementsmodellen, beveiligingseisen en afhankelijkheid van een beperkt aantal leveranciers
Risico's	Voor WerkBedrijf liggen belangrijke risico's bij de financiering van het participatiebudget en beschut werk. Bij beschut werk bestaat onzekerheid over de toekomstige rijksbekostiging, terwijl loonkosten en begeleidingskosten structureel doorlopen. Daarnaast zijn er risico's rond kostendekkende plaatsingen en stijgende loonkosten. Voor iRvN zijn uitval of hacking van ICT-voorzieningen, informatiebeveiliging en privacy belangrijke risico's. Daarnaast zorgen afhankelijkheid van leveranciers, prijsontwikkelingen en de overgang naar cloud- en SaaS-oplossingen voor financiële onzekerheid.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen		
	De MGR houdt zelf geen weerstandsvermogen aan. De risico's worden daarom betrokken bij het bepalen van de weerstandscapaciteit van de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Mook en Middelaar in het totale netto risicoprofiel van € 2.868k bedraagt € 69k.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 700k	€ 365k
Vreemd vermogen	€ 31.787 k	€ 31.562 k
Resultaat		€ 0 k

Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen		
Doel/openbaar belang	De regeling is getroffen om de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio te bewerkstelligen (met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit) op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.	
Betrokkenen	De gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.	
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar draagt in 2027 voor het Regiobureau 50% van € 2,95 per inwoner per jaar bij; Mook en Middelaar krijgt 50% korting. Voor de opgave Groene Groeiregio is € 1,04, voor de opgave Ontspannen regio € 0,91 en voor de opgave Verbonden regio is dat € 1,58 per inwoner per jaar. Totaal € 5,01 per inwoner per jaar. De totale kosten voor 2027 bedragen € 12k aan algemene bijdrage en specifieke bijdragen van € 29k. In totaliteit € 41k.	
Bestuurlijk belang	Burgemeester Van Dijk is namens de gemeente Mook en Middelaar lid van het Algemeen Bestuur. Wethouder Roozendaal is plaatsvervangend lid.	
Ontwikkelingen	De Groene Metropoolregio kent vijf opgaven: vervoer (Verbonden regio), toerisme en cultuur (Ontspannen regio), wonen (Groene Groeiregio), economie (Productieve regio) en circulariteit (Circulaire regio). In 2024 heeft de raad besloten om in de periode 2025-2028 deel te nemen aan de opgaven Groene Groeiregio, Ontspannen regio en Verbonden regio. De regionale agenda 2025-2028 vormt hiervoor het kader. In 2027 ligt het accent steeds meer op de uitvoering van de gezamenlijke ambities. De eerder getroffen besparingsmaatregelen werken door in 2027. De inwonerbijdrage voor 2027 is ten opzichte van 2026 geïndexeerd met de BRN-norm van 4,15%	
.Risico's	De financiële risico's worden door de GMR als beperkt ingeschat. Voor exploitatierisico's beschikt de GMR over een algemene reserve van € 100k. Daarnaast is in de begroting 2027 een stelpost van € 100k opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Risico's bestaan onder meer uit het wegvallen van financiering door gemeenten, provincie of andere partijen en uit de inzet van zzp'ers in relatie tot de Wet DBA (deregulering beoordeling arbeidsrelaties). Bij het wegvallen van financiering kan de flexibele inzet worden afgebouwd en kunnen projecten tijdelijk worden stilgelegd.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*

Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen		
Eigen vermogen	€ 100k	€ 100k
Vreemd vermogen	€ 6.354k	€ 6.354k
Resultaat		€ 0 k

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve		
Doel/openbaar belang	De Euregio Rijn-Waal wil met haar werk bijdragen aan de eenwording van Europa. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio middels het realiseren en stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking in het Duits-Nederlandse grensgebied. De werkvelden zijn ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie.	
Betrokkenen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten (waaronder de gemeente Mook en Middelaar), regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.	
Financieel belang	De gemeente betaalt aan jaarlijkse contributie circa € 3k.	
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Raadslid Akkerman heeft namens de raad van Mook en Middelaar zitting in de Euregioraad. Namens het college neemt burgemeester Van Dijk deel. Plaatsvervangend lid is wethouder Mehlkop.	
Ontwikkelingen	De Euregio Rijn-Waal blijft zich richten op het stimuleren en ondersteunen van grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Duitsland. Een belangrijk instrument hiervoor is het Interreg Deutschland-Nederland-programma. Binnen dit programma worden projecten uitgevoerd op onder meer het gebied van economie en innovatie, klimaat en duurzaamheid, mobiliteit, arbeidsmarkt, onderwijs, gezondheid en maatschappelijke samenwerking. Daarnaast ondersteunt de Euregio inwoners en bedrijven bij grensoverschrijdende vraagstukken, onder meer via het GrensInfoPunt.	
Risico's	De financiële risico's voor Mook en Middelaar zijn beperkt. De Euregio Rijn-Waal wordt naast de contributies van de leden voor een belangrijk deel gefinancierd uit Europese, nationale en regionale subsidies en programmamiddelen. Hierdoor bestaat afhankelijkheid van de beschikbaarheid en voorwaarden van deze middelen. Voor Mook en Middelaar is het financiële belang met een jaarlijkse contributie van circa € 3k beperkt.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen		
Doel/openbaar belang	De GR MARN richt zich op de rollen van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V. Hierbij staan ondersteuning en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, klimaat en energie centraal.	
Betrokkenen	Gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.	
Financieel belang	Indien de ARN in enig jaar winst maakt, wordt door de aandeelhouders besloten op welke wijze verrekening plaatsvindt met de deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten hoeven geen bijdrage te betalen aan de bedrijfsvoering van de GR MARN. Deze wordt gedekt uit de rentebaten van de lening die is verstrekt aan de ARN in 2017 voor de aankoop van de grond. Na 2036 vallen de rente- en aflossingsontvangsten uit deze lening weg, waardoor de gemeenten jaarlijks aan de exploitatie zullen moeten bijdragen.	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten. Veelal zijn dit de wethouders die verantwoordelijk zijn voor milieu en duurzaamheid. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Roozendaal uit van dit bestuur. Wethouder Dillerop is plaatsvervangend lid.	
Ontwikkelingen	De MARN richt zich op haar rol als aandeelhouder van en leverancier van afval aan ARN B.V. De rente-inkomsten uit de aan ARN verstrekte lening nemen de komende jaren af. Om de exploitatie op langere termijn betaalbaar te houden, worden positieve resultaten toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzame financiering. Na volledige aflossing van de lening in 2036 vallen de rente- en aflossingsontvangsten weg en zullen de deelnemende gemeenten jaarlijks moeten bijdragen aan de exploitatie. De bijdrage aan de Circulaire Raad en Cirkelstad loopt tot en met 2027; nog in 2026 wordt beoordeeld of deze daarna wordt voortgezet.	
Risico's	De financiële risico's van de MARN worden als beperkt beoordeeld. Na inzet van de eigen bestemmingsreserve Duurzame financiering resteert een risico van € 195,2k. Het aandeel van Mook en Middelaar hierin bedraagt € 4,7k. Vanaf 2027 verwacht de MARN tijdelijk onvoldoende liquide middelen om alle kortlopende betalingen te kunnen doen. Mogelijke dividenduitkeringen van ARN zijn daarbij nog niet meegerekend. Indien nodig kan de MARN hiervoor de eigen bestemmingsreserve Uitkering gemeenten inzetten. Als ook deze reserve onvoldoende is, moeten de deelnemende gemeenten naar rato van hun inwonertal bijdragen.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 6.843k	€ 6.282k
Vreemd vermogen	€ 1.518k	€ 1.389k
Resultaat		€ 0k

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (VRLN)	
Doel/openbaar belang	Het bevorderen van een zo optimaal mogelijke eenduidige en gelijkwaardige dienstverlening op het terrein van de veiligheid (brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing) en gezondheid (publieke gezondheidszorg) aan alle burgers in het regionale verzorgingsgebied Limburg-Noord.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (VRLN)		
Betrokkenen	Vijftien deelnemende gemeenten in de regio Limburg-Noord. Gemeente Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Beesel, Peel en Maas, Roermond, Weert, Nederweert, Maasgouw, Roerdalen, Leudal en Echt-Susteren.	
Financieel belang	De gemeente levert een bijdrage per inwoner per jaar verdeeld over de volgende kostenposten: publieke gezondheid, brandweerzorg en crisisbeheersing. De totale bijdrage in 2027 is geraamd op € 740k. Hiervan heeft € 103k betrekking op publieke gezondheid, € 552k op brandweerzorg en € 85k op crisisbeheersing.	
Bestuurlijk belang	De burgemeester van Mook en Middelaar is lid van het Algemeen Bestuur en van de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord. Wethouder Dillerop is lid van de bestuurscommissie gezondheid.	
Ontwikkelingen	In 2027 ligt de nadruk op de verdere versterking van de GGD, een toekomstbestendige brandweer en versterking van crisisbeheersing en maatschappelijke weerbaarheid. Ook wordt verder gewerkt aan strategische huisvesting en de ontwikkeling van noodsteunpunten en burgerhulpverlening.	
Risico's	De benodigde weerstandscapaciteit voor de belangrijkste risico's bedraagt € 2,4 miljoen. De belangrijkste risico's betreffen PFAS-verontreiniging door bluswater, uitval van de bedrijfsvoering, het wegvallen van niet-wettelijke taken en inkomsten, het voortzetten van gezondheidstaken voor Oekraïense ontheemden zonder structurele vergoeding, de verantwoording van subsidies en geopolitieke en digitale dreigingen.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 9.465k	€ 9.516k
Vreemd vermogen	€ 45.739k	€ 72.401 k
Resultaat		€ 0k

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem (DRAN)	
Doel/openbaar belang	Het doel van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen is: Samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer teneinde de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners te vergroten alsmede kosten te besparen en de efficiency te verhogen.
Betrokkenen	De GR is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Financieel belang	De bijdrage van Mook en Middelaar bedraagt in 2027 € 267k. Deze bestaat uit € 114k voor vraagafhankelijk vervoer, € 135k voor routevervoer en € 18k voor overhead.
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van de GR is het Bestuur waarvan wethouder Dillerop lid is. Het bestuur heeft tot taak de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer door de deelnemers.
Ontwikkelingen	In 2027 wordt verder gewerkt aan een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer en routevervoer via Avan. Belangrijk aandachtspunt is de verdere overgang naar volledig emissieloos vervoer uiterlijk in 2028. Daarnaast worden vervoerscontracten gemonitord en waar nodig verlengd of opnieuw aanbesteed.
Risico's	Door de 'open einde'-systematiek leiden hogere vervoersvolumes direct tot hogere kosten voor gemeenten. Daarnaast kunnen nieuwe aanbestedingen, krapte op de arbeidsmarkt, energie- en brandstofprijzen en de overgang naar zero-emissievervoer leiden tot hogere

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem (DRAN)		
	tarieven. DRAN bouwt hiervoor geen eigen reserve op; financiële afwijkingen worden met de deelnemende gemeenten verrekend.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 0k	€ 0k
Vreemd vermogen	€ 12.000k	€ 13.000k
Resultaat		€ 0k

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML)		
Doel/openbaar belang	Waarborgen van een goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving.	
Betrokkenen	Vijftien Noord- en Midden-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.	
Financieel belang	De deelnemers betalen een bijdrage voor de werkzaamheden van de ODNML. De verdeling is grotendeels gebaseerd op het bedrijvenbestand per deelnemer. Er vindt geen individuele nacalculatie plaats. Voor Mook en Middelaar is in 2027 € 125k geraamd.	
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de ODNML bestaat uit de portefeuillehouders van alle deelnemende organisaties. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Roozendaal deel uit van dit bestuur.	
Ontwikkelingen	De ODNML is op 1 april 2026 ontstaan als opvolger van de RUD Limburg-Noord. In 2027 wordt de nieuwe organisatie verder opgebouwd en groeit deze naar ongeveer 150 medewerkers. Daarbij ligt de nadruk op het voldoen aan de landelijke robuustheids- en kwaliteitseisen, het uniformeren van werkprocessen en verdere professionalisering. Inhoudelijke aandachtspunten zijn waterkwaliteit en indirecte lozingen, zeer zorgwekkende stoffen, luchtkwaliteit en stikstof. Ook wordt ingezet op digitalisering en informatiegestuurd toezicht.	
Risico's	De financiële omvang van de risico's is geraamd op € 1.235k. De algemene reserve wordt versterkt tot € 1.000k, waardoor de weerstandsratio 0,81 bedraagt. Hiermee voldoet de ODNML net aan de landelijke minimumnorm van 0,8. De belangrijkste risico's zijn onvoldoende beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, kosten van de overgang naar de nieuwe organisatie, het niet behalen van de geraamde declarabele uren, een verouderd financieel systeem, ICT- en cyberincidenten en mogelijke bezuinigingen door deelnemers.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	geen begroting ontvangen	geen begroting ontvangen
Vreemd vermogen	geen begroting ontvangen	geen begroting ontvangen
Resultaat		geen begroting ontvangen

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
Doel/openbaar belang	Het optimaliseren van het maatschappelijke rendement door middel van lagere kosten en spreiden risico's bij de heffing en de invordering van de gemeentelijke belastingen.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)		
Betrokkenen	Bijna alle Limburgse gemeenten (met uitzondering van Horst aan de Maas en Venray) : Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpe-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert en het Waterschap Limburg.	
Financieel belang	Voor 2027 is onze vaste bijdrage geraamd op €150k. Het gemeentelijk aandeel in de BsGW bedraagt ongeveer 0,6%.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van BsGW bestaat uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten en waterschap. Op basis daarvan heeft de gemeente zeggenschap en de mogelijkheid om het stemrecht te gebruiken. De portefeuillehouder van Mook en Middelaar is wethouder Mehlkop.	
Ontwikkelingen	In 2027 werkt BsGW verder aan de taakstellende kostenreductie uit het OOP, digitalisering en procesoptimalisatie. Daarnaast ligt de nadruk op informatiebeveiliging en de implementatie van NIS2 en BIO2. De verhuizing naar een nieuw kantoorpand leidt tot lagere huisvestingskosten	
Risico's	De financiële omvang van de risico's is geraamd op € 1.235k. De algemene reserve wordt versterkt tot € 1.000k, waardoor de weerstandsratio 0,81 bedraagt. Hiermee voldoet de ODNML net aan de landelijke minimumnorm van 0,8. De belangrijkste risico's zijn onvoldoende beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, kosten van de overgang naar de nieuwe organisatie, het niet behalen van de geraamde declarabele uren, een verouderd financieel systeem, ICT- en cyberincidenten en mogelijke bezuinigingen door deelnemers.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 2.427k	€ 2.784k
Vreemd vermogen	€ 6.080k	€ 5.792
Resultaat		€ 0k

Gemeenschappelijke regeling Regio Noord Limburg	
Doel/openbaar belang	Het versterken van de brede welvaart in Noord-Limburg door regionale samenwerking op het gebied van wonen, werken en samenleven. De regio voert de Regiovisie uit, coördineert regionale opgaven en beheert onder meer de Regio Deal en regionale stimuleringsfondsen.
Betrokkenen	De gemeenten Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Mook en Middelaar, Peel en Maas, Venlo en Venray.
Financieel belang	De bijdrage van Mook en Middelaar bedraagt in 2027 €38k, bestaande uit: Algemene bijdrage: €22k, Regio Deal II: € 5k en uitvoeringsprogramma: € 12k Mook en Middelaar betaalt 50% van de reguliere inwonersbijdrage en neemt niet deel aan het Innovatiefonds en de bijdrage aan Crossroads.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit een aangewezen collegelid van iedere deelnemende gemeente. Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door burgemeester Van Dijk.
Ontwikkelingen	De samenwerking is per 1 januari 2026 omgevormd tot een gemeenschappelijke regeling. In 2027 wordt de nieuwe organisatie verder ingericht en wordt uitvoering gegeven aan de regionale opgaven op het gebied van wonen, werken en samenleven. Ook neemt de regio de kassiers- en penvoerdersrol voor Regio Deal Noord-Limburg II over. Het uitvoeringsprogramma 2027-2030 wordt nog verder uitgewerkt.
Risico's	Omdat dit de eerste begroting van de nieuwe gemeenschappelijke regeling is, zijn de paragraaf weerstandsvermogen en de financiële positie nog niet volledig uitgewerkt. De

Gemeenschappelijke regeling Regio Noord Limburg		
	financiële risico's zijn daarom niet gekwantificeerd en de toereikendheid van het weerstandsvermogen kan nog niet worden beoordeeld.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	€ 1.146k	€ 1.146k
Vreemd vermogen	geen balans aanwezig	geen balans aanwezig
Resultaat		€ 0k

Gemeenschappelijke regeling Instituut Bijzonder Onderzoek (IBO) te Wijchen		
Doel/openbaar belang	Het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik binnen de sociale zekerheidswetgeving en de zorg. IBO voert bijzondere controles en onderzoeken uit en adviseert de deelnemende gemeenten over de rechtmatigheid.	
Betrokkenen	De gemeenten: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, en Wijchen.	
Financieel belang	De totale kosten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij 50% van de totale lasten versleuteld wordt op basis van het inwoneraantal en 50% van de totale lasten op basis van het aantal afgedane opdrachten. De bijdrage voor 2027 bedraagt op basis van het inwoneraantal € 19k en op basis van de afgedane opdrachten (drie) € 26k. De totale bijdrage bedraagt € 45k.	
Bestuurlijk belang	Wijchen is centrumgemeente en voert de regeling uit. Iedere deelnemende gemeente wijst een collegelid aan voor de Commissie van Advies. Namens Mook en Middelaar is wethouder Mehlkop lid. De commissie adviseert het college van Wijchen over onder meer de begroting en de uitvoering van de regeling.	
Ontwikkelingen	In 2027 ligt de nadruk op toezicht en handhaving binnen de Participatiewet en op de verdere aanpak van zorgfraude binnen Wmo en Jeugdwet. Mook en Middelaar is sinds 1 januari 2026 formeel deelnemer. Daarnaast worden leaseauto's ingezet om de veiligheid van de sociaal rechercheurs te verbeteren.	
Risico's	IBO heeft geen eigen weerstandscapaciteit en vormt geen reserves. Een eventueel nadelig resultaat komt voor rekening van de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Mook en Middelaar is afhankelijk van het inwonertal en het werkelijke aantal uitgevoerde onderzoeken. In de begroting zijn de financiële risico's niet afzonderlijk gekwantificeerd.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen balans in B2027	Geen balans in B2027
Vreemd vermogen	Geen balans in B2027	Geen balans in B2027
Resultaat		€ 0

Vennootschappen en coöperaties

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente Mook en Middelaar geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste vennootschappen van de gemeente Mook en Middelaar.

BNG Bank N.V. te 's-Gravenhage		
Doel	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Betrokkenen	De bank is een naamloze structuurvennootschap. De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Financieel belang	Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 100 miljoen aandelen van € 2,50 nominaal, waarvan 55.690.720 aandelen zijn geplaatst en volgestort. De gemeente Mook en Middelaar bezit hiervan 123.708 aandelen. BNG kan jaarlijks dividend uitkeren; de hoogte daarvan is afhankelijk van het resultaat en de besluitvorming door de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel iets meer dan 0,2%.	
Ontwikkelingen	*BNG voert de strategie 'Route naar Meer Meerwaarde' uit. De bank richt zich op betaalbare financiering van publieke investeringen, waaronder woningbouw, energie, zorg, onderwijs en infrastructuur. Daarnaast werkt BNG aan een eenvoudigere organisatie, verdere digitalisering en modernisering van de IT. In 2026 is een groene lening voor woningcorporaties geïntroduceerd.*	
Risico's	De resultaten van BNG kunnen fluctueren door renteontwikkelingen, veranderingen in de marktwaarde van financiële instrumenten, kredietrisico's en geopolitieke en economische onzekerheden. Daarnaast zijn cybersecurity, nieuwe wet- en regelgeving en de modernisering van de IT belangrijke operationele aandachtspunten. Medio 2026 lagen de kapitaal- en liquiditeitsratio's ruim boven de wettelijke vereisten. Het resultaat en dividend over 2027 kunnen nog niet worden geraamd.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar*)

*) Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de BNG Bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinsten.

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht	
Doel	De vennootschap heeft ten doel in de Provincie Limburg te voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. De vennootschap tracht het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op genoemde terreinen.
Betrokkenen	De aandelen zijn verdeeld over de Provincie Limburg en de Limburgse gemeenten. Bij de gemeenten is gekeken naar inwonersaantal voor de verdeling van de aandelen. Iedere gemeente heeft minimaal één aandeel in eigendom.
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit momenteel 3 aandelen van de 500 aandelen à € 4.538 per stuk. Het beleid van WML is om eventuele winst bij voorkeur aan te wenden tot versterking van het bedrijf en verwezenlijking van het doel van de vennootschap. Er wordt (dus) doorgaans geen dividend uitgekeerd.
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,6%.
Ontwikkelingen	De vraag naar drinkwater neemt toe door bevolkingsgroei, woningbouw, economische ontwikkelingen en klimaatverandering. Tegelijkertijd staan de beschikbare grond- en oppervlaktewaterbronnen onder druk door vervuiling en droogte. WML investeert daarom in

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht		
	nieuwe winlocaties, betere bescherming en zuivering van bronnen en uitbreiding en vervanging van het leidingnet. Samen met de Provincie Limburg werkt WML binnen het Programma Limburgs Drinkwater aan voldoende drinkwater tot 2050.	
Risico's	Het belangrijkste risico is dat op termijn onvoldoende water van geschikte kwaliteit beschikbaar is om aan de stijgende drinkwatervraag te voldoen. Andere risico's zijn onvoldoende financiële ruimte voor de noodzakelijke investeringen, strengere normen voor onder meer PFAS, krapte aan gekwalificeerd personeel en verstoring van de bedrijfsvoering door fysieke of digitale beveiligingsincidenten.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch	
Doel	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 3 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
Betrokkenen	Enexis Holding is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. De aandelen van Enexis Holding N.V. zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten in de gebieden waar zij actief zijn.
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 van de 149.682.196 aandelen à € 1 per stuk. Vanaf het boekjaar 2014 bedraagt het dividend maximaal 50% van de nettowinst, waarbij een minimumniveau van jaarlijks EUR 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating profiel kan verliezen. De dividenduitkering op onze aandelen (over 2026) vindt plaats in 2027.
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%. Onze gemeente heeft zich aangesloten bij de VEGAL, de vereniging van aandeelhouders Limburg. Deze vereniging vertegenwoordigt de Limburgse gemeenten bij alle zaken die Enexis en de aandeelhouders aangaan.
Ontwikkelingen	Enexis investeert fors in uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. In de eerste helft van 2026 lagen de investeringen 22% hoger dan in dezelfde periode van 2025 en werd 1.150 MVA extra transportcapaciteit gerealiseerd. Uitbreiding alleen is niet voldoende om de netcongestie op te lossen. Daarom zet Enexis ook in op flexibel energiegebruik, flexcontracten en netbewust bouwen. Ondanks deze maatregelen blijft de wachtlijst voor nieuwe of zwaardere aansluitingen groeien. Het nieuwe prioriteringskader van de ACM bepaalt welke aanvragen bij schaarse netcapaciteit voorrang krijgen.
Risico's	Het belangrijkste risico is dat de uitbreiding van het elektriciteitsnet achterblijft bij de groeiende vraag. Hierdoor kunnen aansluitingen van woningen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen vertraging oplopen. Daarnaast kunnen een tekort aan technisch personeel, beperkte beschikbaarheid van materialen, lange vergunningprocedures en onvoldoende ruimte voor energie-infrastructuur de uitvoering vertragen. Andere risico's zijn arbeidsongevallen, cyberaanvallen en fysieke verstoringen van het energienet. De omvangrijke investeringen leiden bovendien tot een hogere

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch		
	financieringsbehoefte en schuldpositie. Dit kan op termijn gevolgen hebben voor de financiële ratio's en het uit te keren dividend.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt		
Doel	Inkoopcentrum Zuid ondersteunt gemeenten en andere publieke organisaties bij inkoop, aanbestedingen en contractmanagement. Door samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke inkoop worden deskundigheid en schaalvoordelen benut.	
Betrokkenen	BsGW, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, ICT-NML, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Samenwerking MER, Venlo, Venray, VRLN, Weert en WML.	
Financieel belang	De geraamde lidmaatschapsbijdrage voor 2027 bedraagt € 8k. Aanvullende dienstverlening wordt afzonderlijk in rekening gebracht.	
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer wijst een vertegenwoordiger aan voor de Algemene Ledenvergadering. Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Mehlkop.	
Ontwikkelingen	Inkoopcentrum Zuid werkt als coöperatie met een basisaanbod voor leden en aanvullende dienstverlening via dienstverleningsovereenkomsten. Het aanbod bestaat onder meer uit kennisdeling, een juridische helpdesk, collectieve inkoopcontracten en structurele of tijdelijke inzet van inkoopspecialisten.	
Risico's	Bij onvoldoende beschikbare inkoopcapaciteit of specialistische kennis kunnen aanbestedingen vertraging oplopen of moet duurdere externe capaciteit worden ingezet. Daarnaast kunnen de kosten toenemen wanneer meer aanvullende dienstverlening nodig is.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Leisurelands B.V.	
Doel	Het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Leisurelands wil een actieve bijdrage leveren aan het verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving en de optimalisering van haar maatschappelijke rendement als organisatie. De strategie van Leisurelands heeft 5 belangrijke kernwaarden: 1. Een leven lang toegankelijk recreëren voor iedereen; 2. Recreatiegebieden met een herkenbaar hoog kwaliteitsniveau;

Leisurelands B.V.		
	3. Partner en regisseur op en rondom recreatiegebieden; 4. Duurzaam in alles wat we doen; 5. Verantwoorde strategische groei.	
Betrokkenen	Leisurelands B.V. heeft 32 aandeelhouders. De aandeelhouders betreffen gemeenten waarin de gebieden van Leisurelands zich grotendeels bevinden.	
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar is voor 0,18% aandeelhouder van Leisurelands (1.636 van de 900.000 aandelen à € 1,- nominaal). De gemeente Mook en Middelaar verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er wordt geen dividend uitgekeerd.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Dillerop.	
Ontwikkelingen	Leisurelands blijft investeren in de kwaliteit, toegankelijkheid, duurzaamheid en biodiversiteit van de recreatiegebieden. Bij de Mookerplas wordt gewerkt aan een nieuw strandpaviljoen dat naar verwachting begin 2027 opent. De botenhelling en het parkeerterrein zijn inmiddels heringericht en er worden maatregelen uitgevoerd om landschap en biodiversiteit te versterken. Daarnaast gaat vanaf 2027 een nieuwe aandeelhoudersovereenkomst gelden.	
Risico's	De inkomsten van Leisurelands zijn mede afhankelijk van bezoekersaantallen, weersomstandigheden, parkeren, horeca en evenementen. Tegenvallende bezoekersaantallen en hogere beheer-, onderhouds- of investeringskosten kunnen het financiële resultaat beïnvloeden. Verder zijn zwemwaterkwaliteit, bezoekersveiligheid en natuur- en milieueisen belangrijke aandachtspunten.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

DAR N.V. te Nijmegen	
Doel	Dar verzorgt voor de deelnemende gemeenten de inzameling van huishoudelijk afval en ondersteunt gemeenten bij afvalbeheer, circulariteit en het beheer van de openbare ruimte.
Betrokkenen	Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe en Wijchen.
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 1.460 aandelen in het geplaatste aandelenkapitaal à € 10 nominaal per stuk. De aanschafwaarde bedroeg € 116k.
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Ontwikkelingen	Dar richt zich op verdere afvalscheiding, hergebruik en de overgang naar een circulaire economie. Vanaf 2026 verzorgt Dar ook de huishoudelijke afvalinzameling voor Overbetuwe.
Risico's	Stijgende personeels-, brandstof-, materieel- en verwerkingskosten kunnen leiden tot hogere tarieven voor gemeenten. Ook personeelstekorten en strengere regels voor de fysieke belasting van afvalbeladers kunnen gevolgen hebben voor de werkwijze en kosten.

DAR N.V. te Nijmegen		
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Nazorg (Bodemzorg) Limburg B.V.		
Doel	Bescherming van het milieu en het voorkomen van milieuvervuiling door gesloten stortlocaties.	
Betrokkenen	Alle Limburgse gemeenten	
Financieel belang	De gemeente is voor 0,7 % aandeelhouder (190 van de 27.640 aandelen a € 0,45 nominaal).	
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en wordt vertegenwoordigd door wethouder Roozendaal.	
Ontwikkelingen	Bodemzorg Limburg beheert twintig voormalige stortplaatsen, waaronder De Zandberg in Mook en Middelaar. Uit metingen in 2025 blijkt dat de bodem van De Zandberg slechts gering en gelijkmatig is ingeklonken. Herstelmaatregelen zijn daarom niet nodig. Het verhoogde arseengehalte in het grondwater heeft een natuurlijke oorzaak; uit de voormalige stortplaats spoelen geen verontreinigende stoffen uit.	
Risico's	Bodemzorg Limburg blijft blijvend verantwoordelijk voor beheer, monitoring en eventueel herstel van de voormalige stortplaatsen. De hiervoor gevormde voorziening bedroeg eind 2025 € 29,4 miljoen en is volgens Bodemzorg voldoende. Een structureel lager beleggingsrendement, hogere inflatie of onverwachte milieumaatregelen kan ertoe leiden dat de voorziening moet worden verhoogd.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)	
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten die voortvloeien uit het aandeelhouderschap in Enexis Holding N.V. en de uit Essent voortkomende vennootschappen.
Betrokkenen	Alle 31 gemeenten van Limburg. Gezamenlijk bezitten zij ca. 9,5% van de aandelen van Enexis Holding N.V.
Financieel belang	Lidmaatschapsbijdrage (afgerond) € 1k.

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)		
Bestuurlijk belang	Mook en Middelaar is lid van VEGAL. Iedere aangesloten gemeente heeft stemrecht in de Algemene Ledenvergadering	
Ontwikkelingen	VEGAL behartigt en coördineert de belangen van de Limburgse gemeenten als aandeelhouders van Enexis. Belangrijke onderwerpen zijn de omvangrijke investeringen in het elektriciteitsnet, de financiering daarvan en het gewijzigde dividendbeleid van Enexis. Vanaf boekjaar 2025 bedraagt het dividend 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering, met een maximum van € 100 miljoen.	
Risico's	De financiële risico's van VEGAL zelf zijn beperkt. Voor de leden bestaat vooral het risico dat de hoge investeringen en toenemende financieringsbehoefte van Enexis leiden tot een lager dividend of een verzoek om aanvullend kapitaal. VEGAL ondersteunt de gemeenten bij de gezamenlijke beoordeling en belangenbehartiging.	
	1 januari 2027	*31 december 2027*
Eigen vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Vreemd vermogen	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
Resultaat		Geen begroting beschikbaar

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

Bijlage 4 Verdeling taakvelden over programma's

Programma Sociale leefomgeving
0.2 Burgerzaken;
1.1 Crisisbeheersing en brandweer;
1.2 Openbare orde en veiligheid;
4.1 Openbaar basisonderwijs *(n.v.t.)*;
4.2 Onderwijshuisvesting;
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken;
5.1 Sportbeleid en activering;
5.6 Media;
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; en
7.1 Volksgezondheid.

Programma Sociaal domein
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo;
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd;
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal;
6.3 Inkomensregelingen;
6.4 WSW en beschut werk;
6.5 Arbeidsparticipatie;
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo);
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo);
6.712 Begeleiding (Wmo);
6.713 Dagbesteding (Wmo);
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo);
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal;
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal;
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk;
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal;
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal;
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk;
6.791 PGB Wmo;
6.792 PGB Jeugd;
6.811 Beschermd wonen (Wmo);
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (Wmo);
6.821 Jeugdbescherming;
6.822 Jeugdreclassering;
6.91 Coördinatie en beleid Wmo; en
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd.

Programma Fysieke leefomgeving
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden;
0.63 Parkeerbelasting *(n.v.t.)*;
2.1 Verkeer en vervoer;
2.2 Parkeren;
2.4 Economische havens en waterwegen;
2.5 Openbaar vervoer;
3.1 Economische ontwikkeling;
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur;
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen;

5.2 Sportaccommodaties;
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie *(deel openbaar groen)*;
7.2 Riolering;
7.5 Begraafplaatsen en crematoria;
8.1 Ruimte en leefomgeving;
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen) *(n.v.t.)*; en
8.3 Wonen en bouwen.

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid
2.3 Recreatieve havens;
3.4 Economische promotie;
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie;
5.4 Musea;
5.5 Cultureel erfgoed;
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie *(deel recreatie)*;
7.3 Afval; en
7.4 Milieubeheer.

Programma Bestuur en organisatie
0.1 Bestuur; en
0.8 Overige baten en lasten *(exclusief deel onvoorzien)*.

Algemene dekkingsmiddelen
0.5 Treasury;
0.61 Ozb woningen;
0.62 Ozb niet-woningen;
0.64 Belastingen overig; en
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Overhead
0.4 Overhead.

Vennootschapsbelasting
0.9 Vennootschapsbelasting.

Onvoorzien
0.8 Overige baten en lasten *(alleen deel onvoorzien)*.

Mutaties reserves alle programma's
0.10 Mutaties reserves.

Mutaties in reserves worden zo veel mogelijk functioneel verdeeld over alle programma’s, zodat per programma de mutaties in de reserves bekend zijn. Voor de Uitvoeringsinformatie voor derden (IV3 / wettelijke taakvelden) worden deze mutaties ondergebracht in taakveld 0.10.

Bijlage 5 Begrippenlijst

In onderstaande lijst zijn diverse (financiële) begrippen toegelicht. Niet alle begrippen komen voor in deze Programmabegroting 2027.

Begrip	Omschrijving / toelichting
Achterstallig onderhoud	Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstelkosten.
Activa-posten	De activa maken onderdeel uit van de balans (zie aldaar) en worden, kort gezegd, gevormd door de (in geldwaarde uitgedrukte) bezittingen, zoals gebouwen, goederen, vorderingen en geldtegoeden. De activa-posten worden meestal onderverdeeld in twee categorieën: - vaste activa, zijnde activa-posten die langer dan een jaar meegaan, zoals gebouwen, machines en inventaris en; - vlottende activa, zijnde activa-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals voorraden, vorderingen en geldtegoeden. De tegenhanger van de activa-posten zijn de passiva-posten.
Algemene reserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een algemene reserve is een reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven, zoals bij een bestemmingsreserve het geval is. Mook en Middelaar heeft twee algemene reserves: - een (min of meer geblokkeerde) algemene reserve die als ondergrens wordt aangehouden voor het afdekken van risico's, zijnde de 'Algemene reserve' en; - een volledig vrij te besteden algemene reserve, zijnde de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).
Balans	De balans bestaat uit twee gedeelten die met elkaar in evenwicht zijn: de activa en de passiva (zie aldaar). De term 'balans' doelt op dit evenwicht. De activa worden, kort gezegd, gevormd door de bezittingen en de passiva bestaan uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Als de beide delen naast elkaar gepresenteerd worden, staan de activa aan de linkerzijde (debetkant) en de passiva aan de rechterzijde (creditkant). Er is echter niets op tegen om ze onder elkaar te zetten.
Bestuurlijk belang	Betreft zeggenschap in/bij een verbonden partij. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
BBV	Het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente moet voldoen.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend, is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.
Bestemmingsreserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad echter een specifieke bestemming heeft gegeven. De raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen of ongedaan te maken.
Bestemmingsreserve kapitaallasten	Bestemmingsreserve voor het dekken van kapitaallasten (afschrijving en rente) van reeds gerealiseerde of nog te realiseren investeringen. De kapitaallasten van nieuwe investeringen worden zoveel mogelijk opgenomen in de begroting, zodat deze bestemmingsreserve op termijn niet meer nodig is.
Bezuinigingsmaatregelen	Lastenverlagende maatregelen om een begrotingstekort weg te werken. Een bezuiniging is iets wat al rechtstreeks op de lasten van de begroting wordt verwerkt. In de begroting zijn deze bezuinigingen op programmaniveau verwerkt.
BIO	BIO staat voor 'Baseline Informatiebeveiliging Overheid'. De BIO is het gezamenlijke normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele Nederlandse overheid (gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk). Het doel is het creëren van een uniforme basisbeveiliging voor alle overheidslagen.
Budgetrecht	De bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen geeft de raad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dekkingsmiddelen	Middelen die worden gegenereerd dan wel aangewend om de lasten in de begroting op te vangen.

Begrip	Omschrijving / toelichting
	Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij te besteden (zoals uitkeringen gemeentefonds), terwijl specifieke dekkingsmiddelen gebonden zijn aan bepaalde uitgaven binnen een programma (zoals een provinciale subsidie, de afvalstoffenheffing of leges voor de aanvraag van een paspoort).
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders (= deelneming).
EMU-referentiewaarde	Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden, naast het eigen aandeel, ook het aandeel in het EMU-saldo van gemeenschappelijke regelingen betreft waar de individuele overheid deel van uitmaakt.
EMU-saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven op kasbasis van een gemeente. Dit in tegenstelling tot het begrotings- of rekeningresultaat op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo wordt berekend volgens Europese voorschriften.
ENSIA	ENSIA staat voor 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit'. ENSIA is het verantwoordingssysteem waarmee gemeenten rapporteren over de status van hun informatiebeveiliging aan de rijksoverheid Het doel is om de administratieve lasten voor gemeenten te verlagen door audits te bundelen. Gemeenten vullen jaarlijks één vragenlijst in over meerdere wetten en systemen (zoals BRP, BAG, Woz en Suwinet). De link met BIO is dat ENSIA de normen uit de BIO gebruikt om te controleren of de beveiliging op orde is.
Financieel belang	Een bedrag dat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet zou gaan. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van een gemeente. Deze zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Geïnventariseerde risico's	In kaart gebrachte kansen op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang.
Gekwantificeerde risico's	Het totaal van de financiële gevolgen van de kansen op gevaar of schade.
Gemeenschappelijke regeling	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) dat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Groot onderhoud	Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.
Incidentele baten en lasten	De aard van de begrotingspost is altijd leidend voor het al dan niet incidentele karakter ervan. Een hulpmiddel bij het bepalen van het karakter van de begrotingspost is de tijdsduur. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Baten en lasten die zich in drie jaar of minder voordoen, kunnen worden gekwantificeerd als incidenteel, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Baten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.
Investeringen met economisch nut	Investeringen die verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld gebouwen of vervoermiddelen) en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investeringen met maatschappelijk nut	Investeringen die in principe niet verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld wegen). Voor sommige investeringen met maatschappelijk nut worden de kosten verhaald middels een heffing (bijvoorbeeld riolering).
Klein onderhoud	Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede, werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau.
Kwaliteitsniveau van het onderhoud	Een maat (norm) voor de staat van onderhoud waarop een kapitaalgoed zich moet bevinden.
Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen (lokale heffingen) niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt en voor welke belasting.
Lokale heffingen	Retributies en eigen belastingen die de gemeente ontvangt op basis van publiekrechtelijke regels, zoals onroerende zaakbelastingen, leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing.
Materiële vaste activa	Investeringen met een meerjarig economisch of maatschappelijk nut.
Onderhoud kapitaalgoederen	Het systematisch aan de hand van beheerplannen onderhouden van in de gemeente aanwezige kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, water, gebouwen).
Opschuiven sluitend meerjarenperspectief	In de Gemeentewet is bepaald dat een meerjarenraming voor (ten minste) de drie jaren volgend op het begrotingsjaar wordt opgesteld. Als het begrotingsjaar geen structureel en reëel evenwicht laat zien, moet aannemelijk worden gemaakt dat het evenwicht uiterlijk in het derde jaar van de meerjarenraming door de gemeente tot stand kan worden gebracht. Het is daarom in beginsel voor de toezichthouder niet acceptabel als ieder jaar opnieuw een meerjarenraming

Begrip	Omschrijving / toelichting
	wordt opgesteld waarbij er uitsluitend in het derde jaar van de meerjarenraming weer evenwicht is.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (zoals algemene personeelskosten, kosten van ICT, huisvestingskosten, kosten managementteam).
Passiva-posten	De passiva maken onderdeel uit van de balans en worden, kort gezegd, gevormd door het (in geldwaarde uitgedrukte) eigen vermogen en vreemd vermogen (schulden en verplichtingen). De passiva-posten worden meestal onderverdeeld in drie categorieën: - eigen vermogen, zijnde het verschil tussen alle bezittingen (activa) en het vreemd vermogen (schulden) - vaste passiva, zijnde passiva-posten die langer dan een jaar meegaan zoals voorzieningen en langlopende opgenomen geldleningen en; - vlottende passiva, zijnde passiva-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals schulden aan leveranciers of 'rood staan' bij een bank.
Preventief toezicht	Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van preventief toezicht. In dat geval behoeven de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen vooraf de goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Programma	Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting. De programma's worden door de raad vastgesteld (en blijven in principe gedurende een raadsperiode gelijk).
Reëel evenwicht	Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.
Repressief toezicht	Wanneer de begroting aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van repressief toezicht. Dit is de standaardvorm van toezicht en houdt in dat de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden (rechtskracht krijgen), zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Risico-inventarisatie	Een overzicht van de kansen van een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang.
Risicomanagement	Risicomanagement is een hulpmiddel om op een gestructureerde manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en - door er pro-actief mee om te gaan - beter te beheersen. Risicomanagement is gebaseerd op het maken van risicoanalyses en maakt veelal gebruik van risicomodellen.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Stelpost	Begrotingspost waarvan de concretisering nog moet worden uitgewerkt.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, dat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan. Het omrekenen van het resultaat volgens het stelsel van baten en lasten naar een resultaat volgens het kasstelsel, gebeurt via het berekenen van het EMU-saldo.
Structureel en reëel evenwicht	Deze situatie is aan de orde als, uitgaande van het bestaande beleid en inclusief nieuw aanvaard beleid, - alle structurele lasten tenminste worden gedekt door structurele baten en - incidentele lasten worden gedekt door incidentele baten (waaronder onttrekkingen aan de VBR)
Suwinet	De afkorting 'SUWI' staat voor 'wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen' Het Suwinet is de digitale infrastructuur waarmee Nederlandse overheidsinstanties in de keten van Werk en Inkomen (zoals UWV, SVB en gemeenten) persoonsgegevens en werkgegevens veilig met elkaar delen. Het doel is om instanties snel toegang te kunnen geven tot keuringsgegevens, arbeidsverleden en uitkeringsdata zonder dat burgers dit telkens opnieuw moeten aanleveren. Vanwege de privacygevoelige data gelden er zeer strenge Suwinet-beveiligingsnormen. Gemeenten moeten via de ENSIA-audit verantwoording afleggen over het rechtmatige en veilige gebruik van Suwinet.
Taakstelling	Opdracht tot bezuinigingen, terwijl (nog) geen concrete maatregelen zijn genomen. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.
Voorziening	Voorzieningen kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Er staat namelijk altijd een verplichting of een kwantificeerbaar risico tegenover. De raad stelt voorzieningen in voor een specifiek doel. Ter onderbouwing moet een (beheers)plan opgesteld worden. De voorziening kan alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor zij is ingesteld.
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	De Vrij Besteedbare Reserve is een vorm van een algemene reserve, maakt onderdeel uit van het eigen vermogen op de balans en is vrij te besteden.

Begrip	Omschrijving / toelichting
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken dan wel middelen heeft vrijgemaakt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Het weerstandsvermogen bestaat uit twee onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding tussen deze twee onderdelen aan.
Weerstandscapaciteit, incidenteel	Het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.
Weerstandscapaciteit, structureel	Het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

Colofon

Bezoekadres:
Gemeentehuis
Raadhuisplein 6
6585 AP MOOK

Correspondentieadres:
Gemeente Mook en Middelaar
Postbus 200
6585 ZK MOOK

internet : www.mookenmiddelaar.nl
e-mail : gemeente@mookenmiddelaar.nl
telefoon : (024) 696 9111

Oplage
Papier : 45 exemplaren
Digitaal : Gemeentelijke website

Afbeeldingen voorzijde
Visuals van de vijf programma's vanaf 2027

TECHNISCHE VRAGEN PROGRAMMABEGROTING 2027

FRACTIE	

De vragenlijst graag e-mailen naar de griffier (griffier@mookenmiddelaar.nl) uiterlijk vrijdag 9 oktober 2026

Graag ook het paginanummer binnen de Programmabegroting invullen waarop de vraag betrekking heeft.

- De vragen worden één op één overgenomen.
  Eventuele taal- of typefouten worden **niet** gecorrigeerd.
- De vragen worden zo veel mogelijk schriftelijk beantwoord, in uitzonderingsgevallen worden vragen mondeling beantwoord.

LET OP!!
Meer vragen nodig per onderdeel?
Ga in de laatste cel van een tabel staan en druk op de ‘Tab-toets’ op het toetsenbord. Er wordt dan een nieuwe regel toegevoegd.

1 PROGRAMMAPLAN (pagina's 1 t/m 24)

Algemeen

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		

Programma Sociale leefomgeving

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

Programma Sociaal Domein

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

Programma Fysieke leefomgeving

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

Programma Natuur, duurzaamheid en recreatie

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

Programma Bestuur en organisatie

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en Onvoorzien

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

2 PARAGRAFEN (pagina's 25 t/m 58)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

3/4/5 BATEN EN LASTEN EN FINANCIËLE POSITIE (pagina's 59 t/m 100)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

6/7 VASTSTELLINGSBESLUIT / BIJLAGEN (pagina's 101 t/m 142)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vragen fracties
1		
2		
3		
4		
5		

ANTWOORDEN OP VRAGEN FRACTIES PROGRAMMABEGROTING 2027

Geachte raads- en commissieleden,

Hieronder treft u de antwoorden aan op de vragen zoals deze door de diverse fracties zijn gesteld.
De ingediende vragen zijn letterlijk overgenomen. Eventuele taal- en/of typefouten in de vragen zijn niet gecorrigeerd.

Algemeen (RV, RB, 1-4)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
1	Alg	**Betreft: Duidelijkheid en Presentatie van de Programmabegroting.** In het Programmaplan worden de beleidsvoornemens per domein kort aangegeven. Bij de plannen en acties worden geen budgetten of verwachte kosten of uitgaven en baten genoemd. In de Programmabegroting (met name hoofdstukken 3 en 5) is niet of nauwelijks te zien welke lasten en baten (dekking) zijn begroot per plan, maatregel of actie. Kan in de Programmabegroting een bijlage opgenomen worden, waarin de lasten en baten van de plannen, investeringen en maatregelen die in het begrotingsjaar voorzien zijn? Waar mogelijk met toelichting of onderbouwing.	D66/1	Dat klopt. De baten en lasten worden per programma geraamd en niet per plan, maatregel of actie. Nieuwe plannen en beleid worden zo veel mogelijk binnen bestaande werkbudgetten uitgevoerd. In deze begroting is het college terughoudend geweest met het introduceren van plannen waarvoor hogere budgetten nodig zijn. Dit heeft te maken met de timing van het begrotingsproces enerzijds, en met de financiële uitdagingen anderzijds. Enkele specifieke uitzettingen of investeringen zijn wel afzonderlijk opgenomen in de Programmabegroting 2027 op de pagina's 78, 79 en 87.
2	3	De indeling in hoofdstukken en onderliggende paragrafen wijkt af van die van de begroting 2026. Waar komt die afwijking vandaan?	CDA/1	De afwijkende indeling van de hoofdstukken en paragrafen ten opzichte van de Programmabegroting 2026 is ontstaan door enkele technische problemen binnen het softwarepakket waarmee de begroting wordt opgesteld. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2028 wordt dit hersteld, zodat de indeling weer aansluit bij die van voorgaande jaren.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
3	4	De begroting 2027 is sluitend, maar vanaf 2028 lopen de tekorten op tot € 2,6 miljoen. Het college geeft aan in 2027 een traject te starten om te onderzoeken welke keuzes nodig zijn om de gemeente financieel gezond te houden. a. Welke concrete maatregelen of scenario's wil het college in dat traject onderzoeken? b. Waarom wordt dit traject pas in 2027 gestart terwijl de tekorten al zichtbaar zijn in de huidige meerjarenraming? c. Welke beslismomenten worden daarbij aan de raad voorgelegd?	DGP/1	Voor een financieel gezonde gemeente vanaf 2028 zijn we al gestart met voorbereidende werkzaamheden. Ook is in de begroting een bedrag van € 64k geraamd voor (externe) ondersteuning. Begin 2027 wordt een procesvoorstel aan de raad voorgelegd. Hierin worden de te onderzoeken scenario's, de planning en de voorziene beslismomenten voor de raad nader uitgewerkt. De voorbereiding hiervan vraagt tijd en zorgvuldigheid.
4	4	Kan het college aangeven welk deel van de geraamde tekorten vanaf 2028 voortkomt uit autonome ontwikkelingen en welk deel uit gemeentelijke beleidskeuzes?	DGP/1	Nee, dat weten we nog niet. Dit zal onderwerp van gesprek zijn in de scenarioverkenning. Zoals beschreven in begroting heeft de gemeente echter een groot aantal wettelijke taken en stijgt de bijdrage van het gemeentefonds niet mee met de financiële en personele belasting van deze taken.
5	4	Klopt het dat de 1 mln minder uit het gemeentefonds opplust over de jaren heen, en het tekort van jaar T meeloopt naar jaar T+1? Dus als de resultaten van de jaren zijn 0 / -1,3 / -1,7 / -2,6, betekent dat dan eigenlijk dat er in jaar 2 naast de -1 miljoen tekort uit het gemeentefonds, ook nog -0.3 mln overig tekort is? En dat er in jaar 3 dus eigenlijk naast de -1 miljoen uit het gemeentefonds, een positief resultaat van 0.6 mln is?	PRO/1	Nee. De bedragen zijn jaarlijkse begrotingssaldi. De circa € 1 miljoen lagere algemene uitkering vanaf 2028 werkt in elk volgend begrotingsjaar door. Het gaat dus niet om een cumulatieve verlaging van € 1 miljoen in 2028, € 2 miljoen in 2029 en € 3 miljoen in 2030, maar om een jaarlijks terugkerende verlaging van circa € 1 miljoen. Naast deze verlaging bedragen de overige geraamde tekorten circa € 0,3 miljoen in 2028, € 0,7 miljoen in 2029 en € 1,6 miljoen in 2030.
6	4	Voor 2027 is de begroting sluitend, terwijl voor 2028 tot en met 2030 tekorten worden voorzien van respectievelijk € 1,3 miljoen, € 1,7 miljoen en € 2,6 miljoen. Ongeveer € 1 miljoen hiervan wordt veroorzaakt door een lagere bijdrage uit het gemeentefonds. Waar wordt het resterende tekort door veroorzaakt en kan dit per jaar inzichtelijk worden gemaakt?	VVD/1	De resterende tekorten (zonder de € 1 miljoen uitkeringen gemeentefonds) bedragen ongeveer € 0,3, € 0,7 en € 1,6 miljoen. Dit betreft de beginstand na de Zomerrapportage verhoogd met de nagekomen mutaties en het dekkingsplan zoals vermeld in onderdeel 4.1

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Bedragen x € 1.000 **2028** **2029** **2030** Tekort 1.291 1.705 2.626 Waarvan: ZMR: Lagere UG (afgerond) 1.000 1.000 1.000 Resterend tekort 291 705 1.626 Waarvan: ZMR 2026: Overige mutaties/saldo 195 216 133 Nagekomen mutaties B2027 336 730 1.733 Dekkingsplan B2027 -240 -240 -240 Verschil 0 0 0 Grotere posten betreffen bijvoorbeeld mutaties uitkering gemeentefonds, bijstelling salarislasten (cao), hogere kosten jeugdzorg en lasten voor onderwijshuisvesting.
7	4	Er wordt aangegeven dat begin 2027 een procesvoorstel komt om de financiële tekorten voor de komende jaren het hoofd te bieden. Waarom wordt hiermee pas in 2027 gestart terwijl nu al bekend is dat vanaf 2028 een aanzienlijk structureel tekort ontstaat?	VVD/2	Zie het antwoord op vraag 3.

Programmaplan (5-24)

Sociale leefomgeving (6-8)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
8	6	Onder veiligheid: Wat is de Limburgse norm?	PRO/2	Op 26 oktober 2023 hebben alle burgemeesters in de provincie Limburg de 'Limburgse Norm, een handreiking voor een weerbare overheid' ondertekend. Een weerbare overheid is essentieel om tegenwicht te kunnen blijven bieden tegen ondermijning. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij de aanpak van ondermijning. Criminelen zijn voortdurend in beweging en houden zich niet aan gemeentegrenzen. Daarom hebben de Limburgse gemeenten, het waterschap en de provincie de ambitie uitgesproken om zich te committeren aan een 'Limburgse Norm'; een gezamenlijk niveau voor een weerbare overheid. Op 23 november 2023 is de gemeenteraad van Mook en Middelaar middels een raadsmemo op de hoogte gebracht over de gezamenlijk Limburgse beweging tegen ondermijning. Hierbij is ook de handreiking gedeeld.
9	7	**Betreft: onderwijsachterstanden** Er wordt genoemd dat uitvoering wordt gegeven binnen de wettelijke kaders. Graag verduidelijking hierop. Betekent dit dat we enkel doen wat wettelijk nodig is of wat wordt hier anders bedoeld?	D66/1	Jaarlijks ontvangen we een Specifieke Uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Dit budget is hoger dan wij nodig hebben voor de uitvoering van de minimaal wettelijk verplichte taken: het organiseren van voldoende aanbod en spreiding van voor- en vroegschoolse educatie voor peuters en kleuters met een risico op een ontwikkelingsachterstand. Het restant budget mogen we besteden aan aanvullende dienstverlening, maar de wettelijke kaders waarbinnen dit is toegestaan, zijn strak geformuleerd: bestedingen moeten gericht ten goede komen aan kinderen met een risico op een ontwikkelingsachterstand en mogen dus niet generiek ingezet worden, Zie de antwoorden op vragen 15 en 21 voor meer informatie over manieren waarop wij invulling geven aan het Onderwijsachterstandenbeleid.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
10	7	Welke concrete maatregelen worden in 2027 genomen om inwoners voor te bereiden op langdurige uitval van stroom, drinkwater of communicatie en welk budget is hiervoor beschikbaar? Wat zijn de plannen en worden hierbij ook andere initiatieven, zoals Maasburen en Weerbare Buurten, betrokken? Zonde als er initiatieven naast elkaar opgezet worden, die veel overlap hebben.	DGP/1	Over de plannen met betrekking tot het verhogen van de weerbaarheid van onze gemeente wordt gecommuniceerd zodra het plan daartoe, dat momenteel in de maak is, gereed is. We streven hierbij naar Q1 van 2027. We maken hierbij ook gebruik van bestaande initiatieven.
11	7	Wordt in 2027 vastgelegd welke locaties in Mook, Molenhoek, Middelaar en Plasmolen kunnen functioneren als noodsteunpunt en hoe deze locaties bij uitval van reguliere voorzieningen operationeel kunnen blijven? Welke acties en financiële middelen zijn hiervoor nodig?	DGP/2	Zie het antwoord op vraag 10.
12	7	2e paragraaf; hoe wordt een extra trapveld voor eendracht gefinancierd als er zulke grote tekorten zijn? Immers, een dergelijk veld brengt ook structurele extra kosten met zich mee.	DGP/4	De kosten voor een trapveld zitten nog niet in de begroting 2027. Voor het trapveld wordt een separaat raadsvoorstel aan u voorgelegd.
13	7	Sjors Sportief wordt niet vermeld. Betekent dit dat hiermee wordt gestopt?	DGP/5	Nee, Sjors Sportief wordt ook in 2027 uitgegeven.
14	7	" Zo stimuleren we voorzorgcirkels, werken we samen aan de ketenaanpak valpreventie en ondersteunen we mantelzorgers en vrijwilligers." Wordt ook gekeken naar overlap in de dienstverlening van verschillende vrijwilligersorganisaties om deze effectiever in te zetten?	DGP/6	Belangrijk bij deze thema's is het neerzetten van een stevige sociale basis, hierin hebben vrijwilligersorganisaties maar bijvoorbeeld ook de welzijnsorganisatie een belangrijke rol. De welzijnsorganisatie kan hierin verbindend optreden. Waar vrijwilligersorganisaties elkaar overlappen, zullen we daar zeker op wijzen.
15	7	Hoeveel anderstalige leerlingen zijn er, dat wij een zomercampus ondersteunen? Hoort dit door de gemeente gefinancieerd te worden? Of hoort dit bij inburgering o.i.d.?	DGP/8	Gemiddeld neemt vanuit gemeente Mook en Middelaar één anderstalige middelbare scholier deel aan de Zomercampus van Pontem College. Daarom baseren we de subsidie op deelname van één leerling. Deze subsidie past binnen de doelstellingen van het Onderwijsachterstandenbeleid, waarvoor wij jaarlijks een Specifieke Uitkering van het Rijk ontvangen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Inburgering is alleen van toepassing op meerderjarige asiel-, gezins- en overige migranten, dus niet op minderjarige anderstaligen.
16	7	Hoe voorkomt het college dat kleinere verenigingen, die grotendeels op vrijwilligers draaien, door ingewikkelde subsidievoorwaarden buiten de boot vallen?	DGP/9	Door de voorwaarden niet onnodig ingewikkeld te maken. Specifiek voor kleinere subsidies (<€5.000) is het subsidieproces makkelijker dan voor hogere subsidies omdat deze direct bij verlening kunnen worden vastgesteld. Wij hebben ook geen signaal ontvangen dat kleinere verenigingen last hebben van subsidievoorwaarden.
17	7	Welke concrete resultaten wil het college eind 2027 hebben bereikt met de inzet op preventie, sport en bewegen, en hoe wordt vastgesteld of hiermee daadwerkelijk inwoners worden bereikt die nu onvoldoende bewegen of gezondheidsachterstanden hebben?	DGP/10	Vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) zijn afspraken gemaakt over basisfunctionaliteiten ter versterking van de samenwerking tussen het zorgdomein en sociaal domein. We zijn aan de slag gegaan met het opstellen van een regionale werkagenda voor de basisfunctionaliteiten en de regionale en wijkgerichte infrastructuren. Monitoring is hierbij een belangrijk onderdeel, er wordt binnen de regio gewerkt aan een monitoringsagenda waarin o.a. concrete indicatoren, nulmetingen en verantwoordelijke partijen worden vastgelegd op verschillende onderdelen. Een belangrijke inhoudelijke afweging is dat we uit de monitoring willen halen of we de juiste mensen, die het extra nodig hebben, ook bereiken. We vertalen de regionale agenda naar lokale speerpunten en een uitvoeringsagenda, waarin we passende indicatoren opnemen om de voortgang en resultaten inzichtelijk te maken.
18	7	Wanneer verwacht het college duidelijkheid te kunnen geven over de haalbaarheid, locatie en kosten van het extra trapveld?	DGP/11	In 2027.
19	7	Welke ondersteuning wil het college specifiek bieden aan mantelzorgers om overbelasting te voorkomen?	DGP/12	We blijven inzetten op bestaande ondersteuning, zoals mantelzorgondersteuning door Synthese en het stimuleren van voorzorgcirkels. Daarnaast is samen met de regio Rijk van Nijmegen een AZWA-werkagenda mantelzorgondersteuning opgesteld, waarmee we in 2027 regionaal aan de slag gaan. Lokaal halen we ervaringen op bij mantelzorgers om beter inzicht te krijgen in hun situatie en behoeften.
20	7	Wat betekent de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te worden concreet voor inwoners en mantelzorgers in	DGP/13	Samen met de regio Rijk van Nijmegen is een AZWA werkagenda ketenaanpak dementie opgesteld. In 2027 gaan we hiermee regionaal aan de slag. In die samenwerking verkennen we welke

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		2027? Welke voorzieningen of activiteiten worden toegevoegd ten opzichte van de huidige situatie?		interventies mogelijk en passend zijn en werken we aan een lokale toepassing. Hierbij betrekken we ook partners zoals (de lokale afdeling van) Alzheimer Nederland.
21	7	Onderwijsachterstanden: …zetten in op een goede doorlopende leerlijn, ouderparticipatie en taal- en leesontwikkeling. Is dat niet aan de scholen/schoolbesturen? Wat doe de gemeente in dat verband concreet?	PRO/3	Primair is inderdaad het onderwijs hiervoor verantwoordelijk, maar als gemeente spelen wij hierin een faciliterende/ondersteunende rol en kunnen we afspraken maken over gezamenlijke speerpunten. De gemeente financiert bijvoorbeeld de inzet van de kwaliteitscoördinatoren van de drie basisscholen op de peutergroepen: vier keer per jaar observeren zij de peuters met een risico op een ontwikkelingsachterstand ten behoeve van de soepele overgang naar de kleuterklas. Daarnaast hebben we in 2025 een Boekentasjesproject gesubsidieerd, waarmee peuters en kleuters en hun ouders worden gestimuleerd om ook in de thuissituatie spelenderwijs met taal te oefenen. Ten behoeve van de taalontwikkeling van anderstalige middelbare scholieren subsidiëren wij de Zomercampus van het Pontem College. Deze inzet plegen wij naast onze wettelijk verplichte taak tot het organiseren van voldoende aanbod en spreiding van voor- en vroegschoolse educatie.
22	8	Bibliotheekwerk: Het college wil voldoen aan de wet Wsob, die per 1-1-2027 in werking treedt. Wanneer is nnar verwachting het voldoen aan die wet in onze gemeente volledig geïmplementeerd?	CDA/1	De inwerkingtreding van de gewijzigde Wsob is uitgesteld tot naar verwachting 1 juli 2027. Vervolgens hebben wij een jaar de tijd om een meerjarenplan voor het bibliotheekwerk op te stellen en drie jaar de tijd om aan de wettelijke zorgplicht te gaan voldoen. Dit betekent dat wij uiterlijk 1 juli 2028 ons meerjarenplan inclusief begroting moeten aanleveren aan de Provincie Limburg als interbestuurlijk toezichthouder en dat wij uiterlijk 1 juli 2030 aan de zorgplicht moeten voldoen. We koersen echter op een snellere doorlooptijd: we hopen we al in 2027 een samenwerkingsrelatie aan te gaan met een openbare bibliotheekorganisatie en vervolgens met het opstellen van het meerjarenplan in 2028 de Wsob volledig te implementeren in onze gemeente.
23	8	Kan het college duidelijk maken hoe het nieuwe beleid ten aanzien van de bibliotheek in de begroting is verwerkt? Op pagina 78 wordt een voorziening vermeld van 120K, terwijl op pagina 62 een hoger geraamd budget van 80K wordt vermeld?	D66/2	Op basis van onder meer de tot nu toe gevoerde gesprekken met de openbare bibliotheekorganisaties BiblioPlus en Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid, vergelijking met andere gemeenten en het landelijk normenkader in combinatie met de inbreng van belanghebbenden zoals de vier scholen in onze gemeente, kinderopvangorganisaties en bibliotheekvrijwilligers, hebben wij de

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				voorlopige inschatting gemaakt dat een hybride bibliotheekvoorziening ons naar verwachting jaarlijks circa € 120k zal gaan kosten.
24	8	Welke financiële uitgangspunten liggen ten grondslag aan de onderwijshuisvestingsprojecten Kandinsky Molenhoek en De Maaskei? a. Wanneer ontvangt de raad de resultaten van de haalbaarheidsonderzoeken? b. Welke scenario's worden daarbij financieel uitgewerkt? c. Welke rijksbijdragen, subsidies en bijdragen van derden worden onderzocht om de gemeentelijke bijdrage te beperken? d. Wanneer wordt het Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting aan de raad voorgelegd? e. OOp welke wijze worden prioriteiten tussen de verschillende projecten bepaald?	DGP/3	De (voorlopige) financiële doorrekening is gebaseerd op marktconforme tarieven inclusief indexatie en aan de hand van de minimale wettelijke verplichtingen die wij als gemeente hebben ten aanzien van renovatie en nieuwbouw van onderwijshuisvesting in combinatie met de uitgangspunten uit de visie op onderwijshuisvesting die met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) in 2025 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Wij onderzoeken momenteel samen met Hevo of de aangevraagde voorzieningen voor onderwijshuisvesting kunnen worden toegekend. Na besluitvorming over de toekenning van de voorzieningen kunnen de verdere uitwerking, planning en financiële consequenties worden bepaald.
25	8	Het college werkt toe naar een hybride bibliotheekvoorziening. a. Gaat het hierbij om een openbare bibliotheekvoorziening voor alle inwoners of uitsluitend om een voorziening ten behoeve van het onderwijs? b. Wanneer ontvangt de raad de verschillende scenario's? c. Wordt daarbij expliciet gekeken naar bereikbaarheid en toegankelijkheid voor inwoners van alle kernen, waaronder inwoners die momenteel gebruik maken van bibliotheekvoorzieningen in Cuijk en Gennep? d. Hoe worden deze gebruikers betrokken bij de verdere uitwerking?	DGP/7	a. Het gaat om het ontsluiten van de dienstverlening van een openbare bibliotheekvoorziening voor alle inwoners. b. In 2027 verwachten wij een voorkeursscenario te kunnen voorleggen aan de raad. c. In het uitwerken van een voorkeursscenario nemen wij allerlei aspecten in overweging, waaronder ook de bereikbaarheid en toegankelijk voor inwoners van alle kernen. d. Afgelopen jaren hebben wij inbreng verzameld van verschillende groepen gebruikers, zoals de vier scholen in onze gemeente, kinderopvangorganisaties en bibliotheekvrijwilligers. Hun inbreng nemen we mee in de gesprekken met openbare bibliotheekorganisaties en in de verdere uitwerking van het voorkeursscenario.
26	8	Voor de onderwijshuisvesting zijn haalbaarheidsonderzoeken gestart voor Kandinsky en De Maaskei. Wanneer verwacht het college deze onderzoeken af te ronden en	VVD/1	Zie het antwoord op vraag 24.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		wanneer worden de financiële consequenties hiervan aan de raad voorgelegd?		
27	8	Er wordt aangegeven dat voor de bibliotheekvoorziening verschillende scenario's worden uitgewerkt, inclusief financiële consequenties. Wanneer worden deze scenario's aan de raad voorgelegd en welk bedrag is hiervoor nu meerjarig in de begroting opgenomen?	VVD/2	In 2027 verwachten wij een voorkeursscenario, inclusief financiële consequenties, te kunnen voorleggen aan de raad. Voor de hybride bibliotheekvoorziening is meerjarig een bedrag à € 120.000 in de begroting opgenomen. Uiterlijk 1 juli 2028 moeten wij ons meerjarenplan inclusief begroting aanleveren aan de Provincie Limburg als interbestuurlijk toezichthouder.

Sociaal domein (9-10)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
28	9 e.v.	De uitdagingen in het Sociaal Domein pakken we zowel lokaal als regionaal aan. Lokaal lijkt onze kracht de meer individuele benadering en regionaal is er de kracht van de grote regio. Zijn er wellicht nog onderdelen, die tussen de wal en het schip raken, of ie we net anders zouden willen aanpakken, dus meer lokaal of meer regionaal?	CDA/1	We bepalen zelf waar we lokaal meer of minder aandacht aan besteden en zorgen daarbij voor een goede balans tussen onze lokale prioriteiten en de regionale opgaven. Door slim gebruik te maken van de regionale samenwerking versterken we onze slagkracht. We trekken samen op met buurgemeenten, verdelen het werk en benutten elkaars kennis en expertise. Zo combineren we de kracht van een eigen, lokale koers met de voordelen van samenwerking in de regio.
29	9 e.v.	Het sociaal domein vormt een zware last in onze begroting. Is er een mogelijkheid om de resultaten van de inspanningen in het sociaal domein meetbaar te laten zien?	CDA/2	We werken intern met dataduidingssessies om gegevens gezamenlijk te analyseren, patronen te herkennen en signalen tijdig op te vangen. Op basis van deze inzichten bepalen we welke acties nodig zijn en zetten we gerichte verbeterstappen in gang. Zo benutten we data niet alleen om inzicht te krijgen, maar ook om gericht te leren, bij te sturen en ons handelen continu te verbeteren. Vanwege de kleine aantallen en de mogelijke herleidbaarheid van gegevens naar individuele inwoners kunnen wij deze informatie niet openbaar delen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
30	9	Er wordt in het kader van een “Stevig lokaal team” gewerkt aan een plan voor de inrichting van dit team. Wordt dit plan enkel intern in de organisatie ingebracht of gaat dit plan naar de raad?	D66/1	Het beleidskader voor de inrichting van het 'Stevig lokaal team' gaat ook naar de Raad, naar verwachting Q1 2027 Het plan voor de verdere inrichting van dit team betreft een bevoegdheid van het college en zal dus niet ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.
31	9	Het college zet in op preventie, de inzet van POH Jeugd, Wijk-GGD en het Stevig Lokaal Team. a. Welke concrete financiële en inhoudelijke effecten verwacht het college hiervan op de instroom in specialistische en residentiële jeugdzorg? b. Welke doelstellingen hanteert het college daarbij voor 2027? c. Welke indicatoren worden gebruikt om effecten te meten? d. Kan de raad gedurende het jaar inzicht krijgen in ontwikkeling van aantallen cliënten, zorgzwaarte, wachttijden en kosten zodat tijdig kan worden bijgestuurd?	DGP/1	We investeren in vroegtijdig signaleren en handelen en versterken daarvoor onder andere de samenwerking met de partners zoals onderwijs, woningbouw. De beweging naar meer preventie en passende ondersteuning kost tijd; effecten worden niet direct zichtbaar. We vertalen de landelijke opgaven momenteel naar een lokale aanpak. Het stevige lokale team krijgt vanaf 1 januari 2028 vorm. Ambtelijk volgen we de kostenontwikkeling, signaleren we knelpunten en sturen we waar nodig bij. Met dataduidingssessies benutten we beschikbare gegevens om patronen te herkennen en acties uit te zetten. Het ROB (Regionaal Ondersteuningsbureau) monitort de wachttijden en kosten bij aanbieders. Zie ook het antwoord op vraag 29.
32	9	Wat betekent de verandering rond beschermd wonen concreet voor Mook en Middelaar? Zijn er straks extra woningen, personeel of geld nodig?	DGP/4	Het is nog onduidelijk wanneer de decentralisatie van beschermd wonen plaatsvindt en welke financiële middelen hiermee meekomen. In de regio hebben we wel afgesproken dat we eventuele tekorten én overschotten gezamenlijk dragen. De afgelopen jaren zijn er overschotten geweest.
33	9	Er wordt ingezet op preventie en een Stevig Lokaal Team om zwaardere zorg te voorkomen. Op welke manier wordt gemeten of deze inzet daadwerkelijk leidt tot minder instroom in specialistische zorg en lagere kosten?	VVD/1	We zetten al geruime tijd in op preventie en vroegsignalering. Deze aanpak laat inmiddels positieve resultaten zien, onder andere door de inzet van de POH Jeugd. Om deze aanpak verder te versterken, werken we in lijn met landelijke en regionale ontwikkelingen aan een stevig lokaal team. Daarmee willen we hulpvragen nog eerder signaleren en oppakken, zodat zwaardere zorg waar mogelijk wordt voorkomen. We volgen de ontwikkeling van zorgkosten en cliëntenaantallen en gebruiken interne dataduidingssessies om effecten te beoordelen en waar nodig bij te sturen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
34	10	Zijn er mogelijkheden om de groep “Ontheemden” meer ontplooiingsmogelijkheden te bieden binnen onze gemeente? Ik zie namelijk dat deze groep maar beperkt meedoet en kan doen in onze gemeenschap en zich vaak terug trekt in huis en eigen “bubbel”.	CDA/3	Binnen de groep “ontheemden” onderscheiden we drie groepen: asielzoekers, vergunninghouders en Oekraïense ontheemden. Onze gemeente vangt (nog) geen asielzoekers op, daarom laten we deze groep buiten beschouwing in dit antwoord. Vergunninghouders zijn doorgaans inburgeringsplichtig (indien meerderjarig) en volgen in dat kader (verplicht) taallessen en andere inburgeringsonderdelen zoals de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP). Vallen zij onder de Participatiewet, dan kunnen zij bovendien gebruik maken van de reguliere dienstverlening door bijvoorbeeld de participatiecoach en andere consulenten van het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN). Om de lokale integratie te versterken, hebben we voor 2026 en 2027 een subsidie verleend aan Buddy to Buddy voor de uitvoering van een pilot met maatjes in onze gemeente. Doel hiervan is dat inwoners met en zonder migratieachtergrond hierdoor meer op een gelijkwaardige manier met elkaar in contact komen, waardoor de onderlinge sociale cohesie wordt versterkt. Oekraïense ontheemden vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en mogen vanaf de dag van aankomst in Nederland (betaald) werken. De meerderheid van hen heeft ook daadwerkelijk een betaalde baan. Daarnaast worden er informele activiteiten georganiseerd met/voor/door deze groep en inwoners zonder migratieachtergrond.
35	10	Wat zijn voor onze gemeente de risico’s rond het Beschermd wonnen	CDA/4	Zie antwoord vraag 32.
36	10	Ontheemden: Zijn de kosten die het Rijk vergoed, toereikend genoeg? In maart 2028 verandert de verblijfsstatus van Oekraïense ontheemden, en zijn ze zelf verantwoordelijk voor huisvesting, wat houdt dit in? Mogen ze dan in de huidige huisvesting blijven, en wie betaalt dan welke kosten?	DGP/2	Binnen de groep “ontheemden” onderscheiden we drie groepen: asielzoekers, vergunninghouders en Oekraïense ontheemden. Onze gemeente vangt (nog) geen asielzoekers op. Mocht er in de toekomst wel een asielopvang worden gerealiseerd, dan zal deze worden gefinancierd door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), al dan niet aangevuld met middelen vanuit de Doelgroepflexibele Regeling (DFR) vanuit het Rijk. Vergunninghouders hebben, met uitzondering van de inburgeringsplicht, dezelfde rechten en plichten als andere inwoners. Dat betekent onder andere dat zij zelf hun huisvesting betalen en hiervoor dus geen (extra) kosten voor de gemeente zijn.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Oekraïense ontheemden vallen inderdaad onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) die vooralsnog is verlengd tot en met 4 maart 2028. Als zij zelf verantwoordelijk worden voor huisvesting, betekent dit dat zij, net zoals vergunninghouders, in principe zelf hun huisvesting moeten gaan betalen. Wat deze transitie precies voor deze doelgroep en voor gemeenten gaat betekenen, is nu nog niet duidelijk.
37	10	Wat wordt bedoeld met de Participatiewet in Balans? Gaat het hierbij om de zogenoemde keukentafelgesprekken? Hoe staat het met de bereikbaarheid van de gemeente voor deze zorgvragen?	DGP/3	De Participatiewet in Balans bevat wijzigingen om de Participatiewet eenvoudiger te maken, zodat inwoners in de bijstand kunnen rekenen op een toereikend en voorspelbaar bestaansminimum. Het gaat hier niet om de keukentafelgesprekken. We zijn goed bereikbaar voor de zorgvragen en hebben de contactmomenten helder gecommuniceerd op onze website.
38	10	De kosten van jeugdzorg met regionaal verblijf stijgen in 2027 met € 500.000. Dit zou gaan om slechts één client. Waarom valt deze client niet onder de Wet Langdurige Zorg? Is dit wel correct aangevraagt en zo ja, waarom is dit afgewezen?	VVD/2	De Wet langdurige zorg (Wlz) wordt bij jeugdigen alleen ingezet wanneer er geen enkel ontwikkelingsperspectief meer is. Het Sociaal Team voert onderzoek uit aan de hand van de stappen van de Centrale Raad van Beroep (CRvB). Daarbij beoordelen professionals altijd of een andere wet dan de Wmo of Jeugdwet voorliggend is.

Fysieke leefomgeving (11-13)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
39	11	Wordt er lering getrokken bij andere grote bouwprojecten in onze gemeente uit het project Molenhoek Zuid? Welke aandachtspunten zijn er?	CDA/1	Uit elk project trekken we lessen voor volgende projecten. Zo hebben we bij de Maastuin ervaren dat niet alleen de fysieke inrichting van een nieuwe woonwijk belangrijk is, maar ook de sociale samenhang en het stimuleren van onderlinge contacten tussen bewoners. Deze ervaringen nemen we mee bij toekomstige woningbouwprojecten.
40	11	Worden ten behoeve van woningbouwprojecten speelvelden en vergelijkbare voorzieningen binnen de woonkernen ingezet voor woningbouw?	DGP/2	Nee. We hebben op dit moment geen concrete projecten waarbij bestaande speelvelden of vergelijkbare voorzieningen in beeld zijn ten behoeve van woningbouw.
41	11	Wat verstaat het college onder "starters"? Wij horen steeds meer geluiden van jongeren dat ze vaak zolang op een huis moeten wachten, dat ze niet meer als starter gezien worden, en daardoor tussen wal en schip vallen: te veel loon als starter, te weinig loon voor een volwaardig huis.	DGP/3	Een starter is iemand die voor het eerst zelfstandig of samen een koopwoning betrekt. Dat hangt niet af van hoelang iemand moet wachten om zijn eerste woning te kopen, of van het inkomen dat die persoon heeft. Wel zijn sommige regelingen gebonden aan een maximaal inkomen.
42	11	Omgevingswet: Is het voor inwoners en de gemeente zelf duidelijk hoe de ontwikkeling naar het definitieve omgevingsplan (2032) verloopt? Wat is huidige stand van zaken van implementatie van de Omgevingswet? Hoe wordt in deze implementatieperiode de dienstverlening naar de inwoners gewaarborgd?	DGP/4	Het college heeft een plan van aanpak vastgesteld, waarin het proces naar het definitieve omgevingsplan uitgezet is. Dit wordt ook gedeeld met de dorpsraden.
43	11	Is er al zicht op wat de ingebruikname van de Maastuin voor een invloed heeft op de doorstroming (Destion en koopwoningen)? En wanneer worden anders de eerste cijfers verwacht?	DGP/5	Bijbouwen van woningen heeft per definitie een positief effect op de doorstromingsmogelijkheden.
44	11	Voor het opstellen van het definitieve omgevingsplan worden externe deskundigen ingehuurd. Welk bedrag is hiervoor in 2027 en	VVD/1	Voor 2027 t/m 2030 is 100k geraamd. De werkzaamheden die nu worden uitgevoerd betreffen het voorbereiden van de inrichting en de technische invulling van een omgevingsplan. Dit zijn

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		meerjarig geraamd en wat is de verwachting wanneer deze werkzaamheden grotendeels door de eigen organisatie kunnen worden uitgevoerd?		specialistische en complexe werkzaamheden die wij niet zelf kunnen. Hiermee wordt een basis gelegd voor de invulling van een omgevingsplan. In de toekomst kan dit worden gebruikt voor het aanpassen van (delen van) het omgevingsplan.
45	11-12	Welke financiële middelen zijn in 2027-2030 gereserveerd voor de verdere planvorming van Startsche Veld en zijn alle verwachte voorbereidingskosten in de huidige begroting verwerkt?	DGP/1	Hier zijn nog geen middelen voor gereserveerd. Wanneer de visie is vastgesteld, gaan we de verdere planuitwerking in beeld brengen en daarbij hoort ook het bepalen van het benodigde budget.
46	12	Botsen “Onderliggende afspraken” zoals bij 10 woningen of meer in een project niet met de realiteit van de nieuwbouw op dit moment? Is de grens van 10 woningen arbitrair of afspraak?	CDA/2	De grens van tien woningen is een afspraak uit de Woondeal. Als 1/3 sociale huur binnen een project niet gehaald kan worden, drukt dat op de opgave van de andere projecten.
47	12	Bij nieuwe woonplannen van 10 woningen of meer wordt 30% sociale woningbouw gerealiseerd en tenminste 2/3e van de woningen moet betaalbaar zijn. Welke definitie wordt gehanteerd voor ‘betaalbare woningen’?	D66/3	De betaalbaarheidsgrens wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. De betaalbaarheidsgrens voor 2026 is € 420k.
48	12	Wat is de status van op- en afritten bij de Rijksweg ter hoogte van de Maastuin? Wie is daar verantwoordelijk voor; Projectontwikkelaar of Provincie?	DGP/6	De wijze van ontsluiten is bekend. Het wordt een gelijkvloerse kruising. De projectontwikkelaar neemt de aanleg voor zijn rekening, dit in afstemming met de provincie, aangezien de provincie eigenaar en daarmee eindverantwoordelijke is voor de Rijksweg.
49	12	Wat verstaat het college onder "openbare ruimte"? Vallen daar uitsluitend de openbare buitenruimte en gemeenschapshuizen onder, of ook locaties zoals het LOP, de Tuinkamer Mookerhof, het Seniorenhof en Maasstaete? Zijn deze dan ook voor iedereen toegankelijk? En wat steunt/ betaalt de gemeente daaraan?	DGP/7	Onder 'openbare ruimte' verstaan wij de voor het publiek toegankelijke fysieke ruimte, zoals straten, pleinen, groenvoorzieningen en andere openbare buitenruimten. Gemeenschapshuizen vallen niet onder dit programma 'Fysieke leefomgeving'. In het subsidieplan is terug te lezen welke jaarlijkse initiatieven wij als gemeente financieel ondersteunen. Zo ondersteunt de gemeente diverse initiatieven die plaatsvinden in onze gemeenschapshuizen, (een deel van) de subsidie is dan bedoeld voor het betalen van de huur.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
50	12	Welke concrete stappen worden in 2027 gezet om woningbouw in Middelaar mogelijk te maken en wanneer verwacht het college dat inwoners duidelijkheid krijgen over de locaties Dorpsstraat en Astrantia?	DGP/8	Er wordt op dit moment een plan concreet uitgewerkt, namelijk woningbouw tussen de Dorpsstraat en Broekstraat. Voor de locatie van Astrantia wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd om te kijken of woningbouw wenselijk en haalbaar is.
51	12	Welke concrete verkeersknelpunten worden in 2027 aangepakt en op basis waarvan worden deze geprioriteerd? Kan het college de raad een overzicht geven van de locaties en planning?	DGP/9	De verkeersknelpunten worden aangepakt en geprioriteerd op basis van het Mobiliteitsplan, dat hiervoor het uitgangspunt vormt. Het is onze ambitie om dit plan in 2027 te actualiseren. Daarbij worden ook de locaties en de planning nader bepaald.
52	12	Voor het Startsche Veld wordt uitgegaan van 120 tot 150 woningen. Wanneer wordt duidelijk wat de financiële consequenties van deze ontwikkeling voor de gemeente zijn en welke gemeentelijke kosten worden hierbij verwacht?	VVD/2	Wanneer de visie is vastgesteld, gaan we de verdere planuitwerking in beeld brengen en daarbij hoort ook het bepalen van het benodigde budget.

Natuur, duurzaamheid en recreatie (14-16)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
53	14	Er wordt benoemd dat het duurzaamheidsbeleid bijdraagt aan het klimaatneutraal worden in 2050. Welke maatregelen zijn er buiten dit beleid dan nog meer nodig?	D66/1	Het beleid vormt hiervoor de basis, maar we blijven alle ontwikkelingen volgen. Indien nodig worden hier projecten aan gewijd. Ook herijken we het duurzaamheidsbeleid om eventuele nieuwe ontwikkelingen op te vangen.
54	14	Wij lezen dat in het coalitieakkoord de ambitie is uitgesproken om de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma duurzaamheidsbeleid te verhogen. Welke concrete duurzaamheidsdoelstellingen worden door de nieuwe coalitie verhoogd ten opzichte van het duurzaamheidsbeleid 2024? Welke financiële consequenties verwacht het college hiervan vanaf 2028?	DGP/1	Het duurzaamheidsbeleid dient nog te worden geëvalueerd en herijkt. Dit traject zal op korte termijn worden opgestart. Als onderdeel van de herijking worden ook de bijbehorende doelstellingen opnieuw beoordeeld en waar nodig bijgesteld. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de financiële aspecten en de haalbaarheid van de voorgenomen ambities en maatregelen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
55	14	Is het college voornemens actief deel te nemen in een lokale energiegemeenschap of uitsluitend een faciliterende rol te vervullen? Welke financiële risico's voor de gemeente ziet het college bij eventuele deelname aan een energiegemeenschap?	DGP/2	Op dit moment zijn er nog geen concrete initiatieven voor de oprichting van een energiegemeenschap bekend. Zodra dergelijke initiatieven zich aandienen, beoordeelt de gemeente welke rol zij hierin kan vervullen. Daarbij verkent de gemeente zowel de mogelijkheden om de oprichting te faciliteren als de optie om zelf deel te nemen aan een energiegemeenschap. Aan een besluit tot deelname gaat altijd een zorgvuldige afweging vooraf, waarbij ook de financiële gevolgen en mogelijke risico's worden beoordeeld.
56	14	Op pagina 14 wordt aangekondigd dat een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld en het soortenmanagementplan verder wordt uitgevoerd. Kan het college aangeven welke concrete verplichtingen hieruit voortvloeien voor gemeentelijke projecten, woningbouwontwikkelingen en het beheer van de openbare ruimte, welke structurele kosten hiermee gemoeid zijn en in hoeverre deze documenten in de praktijk een bindend toetsingskader gaan vormen?	DGP/3	Het ecologisch werkprotocol richt zich met name op groenbeheer, zoals maaien en snoeien met oog voor beschermde diersoorten. Dit betekent dat deze werkzaamheden volgens het protocol moeten worden uitgevoerd. Het soortenmanagementplan wordt ingebouwd in het proces van vergunningverlening bij werkzaamheden aan woningen. Deze documenten zijn dus bindend.
57	14	Is het energieloket primair gericht op informatieverstrekking op verzoek van inwoners, of wordt informatie ook proactief aangeboden? En als het op eigen verzoek is, door wie worden die verzoeken dan gedaan? Inwoners die kunnen investeren of zijn de subsidieregelingen ook voor inwoners die alleen kleine projecten kunnen doen en hiervan vaak niet op de hoogte zijn?	DGP/5	Het energieloket is vooral gericht op informatie en ondersteuning op verzoek van inwoners. Inwoners maken hiervoor zelf een afspraak. De vragen komen nu vooral van inwoners die hun woning willen verduurzamen en daar advies, informatie of ondersteuning bij zoeken. Daarbij worden ook subsidies, regelingen en passende vervolgstappen onder de aandacht gebracht, dus niet alleen bij grotere investeringsplannen, maar ook waar kleinere maatregelen mogelijk zijn.
58	14	In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen om het duurzaamheidsbeleid verder te verhogen. Er wordt onderzocht of hiervoor aanvullende middelen nodig zijn. Wanneer wordt hierover duidelijkheid verwacht en worden nieuwe uitgaven eerst afzonderlijk aan de raad voorgelegd?	VVD/1	Het duurzaamheidsbeleid wordt op korte termijn geëvalueerd en herijkt. In dat kader worden ook de doelstellingen, prioriteiten en financiële consequenties opnieuw bezien. Wanneer daaruit blijkt dat aanvullende middelen nodig zijn, worden deze betrokken bij de reguliere besluitvorming en budgetcyclus. Afhankelijk van de omvang en aard van de betreffende uitgaven worden deze, waar nodig, afzonderlijk aan uw raad voorgelegd.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
59	15	Op pagina 15 wordt aangekondigd dat uitvoering wordt gegeven aan de bomeninventarisatie, verdere vergroening van de openbare ruimte en ondersteuning van inwoners bij het klimaatadaptief maken van woning en tuin. Welke concrete financiële middelen zijn hiervoor in 2027 beschikbaar gesteld en welke meetbare resultaten verwacht het college hiervan te realiseren? Kan het college ook aangeven welke van deze maatregelen nieuw zijn ten opzichte van de begroting 2026 en welke extra structurele lasten deze maatregelen vanaf 2028 met zich brengen?	DGP/4	Aangezien deze zaken het uitvoeringsprogramma duurzaamheid vallen, kunnen deze vanuit de post klimaatbeleid worden voldaan. Wij verwachten hiermee te realiseren dat er bruikbare input komt voor actualisatie van de bomenverordening en het groenbeleid. Ook verwachten we hiermee hittestress tegen te gaan en meer groene tuinen te realiseren onder inwoners. Hieromtrent is vooral de bomeninventarisatie nieuw. Over de structurele lasten kunnen we nog geen uitspraken doen.
60	15	Netcongestie: Is het bekend of er al bedrijven uit onze gemeente vertrokken zijn, doordat het net niet toereikend genoeg is?	DGP/6	Voor zover bij ons bekend, is dat niet het geval.
61	15	Biodiversiteit: Als invasieve exoot wordt de geelpoothoornaar genoemd. Hoe houdt onze gemeente nieuwe exoten in de gaten, zoals de Tijgermug, is hier een protocol van aanpak voor?	DGP/7	We anticiperen op landelijke berichtgeving aan onze gemeente. Ook hebben we hierover contact met andere gemeenten.
62	15	Bij Biodiversiteit wordt naar Basiskwaliteit Natuur alleen verwezen vanwege de principes ervan. Is het ook de bedoeling dat er concreet met dat programma gewerkt wordt? En ook met andere gemeenten samengewerkt wordt? Klopt het dat daar nu geen budget voor is gereserveerd?	PRO/1	Ja, veel dingen die we al doen liggen in lijn met de Basiskwaliteit Natuur. Waar logisch en mogelijk werken we ook samen met buurgemeenten. Het klopt dat hier nu geen separaat budget voor is gereserveerd.
63	15	Bij Biodiversiteit: Onduidelijk is waarom de ene keer niets wordt gespecificeerd (“de ambitie …van het uitvoeringsprogramma duurzaamheid verhogen”) maar dan juist nogal sterk (“project Zoem zones”). Waarom is hier voor gekozen?	PRO/2	Dit komt door voortschrijdend inzicht. Eerder waren de doelstellingen vrij ruim geformuleerd. Toen deed zich de mogelijkheid aan om aan het project Zoem Zones mee te doen. Dit bleek goed te passen bij onze doelstellingen.
64	16	Maasdal: Kunt U ongeveer aangeven hoelang het duurt om de UNESCO-status aan te vragen en te realiseren in onze situatie? Betrek daarbij	CDA/1	Een eerste inschatting is dat het verstandig is rekening te houden met een traject van ongeveer 2 tot 4 jaar, vanaf de eerste serieuze voorbereidingen tot de officiële aanwijzing. De doorlooptijd is onder

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		aansluiten bij Land van Cuijk en/of Gennep en Bergen?		meer afhankelijk van factoren zoals de omvang van het gebied, het aantal betrokken gemeenten en provincies en de mate waarin draagvlak en samenwerking al zijn ontwikkeld. Belangrijk is dat het niet alleen gaat om het indienen van een aanvraag. UNESCO verwacht ook een goed onderbouwd plan voor natuurbehoud, duurzame ontwikkeling, onderzoek en samenwerking met de lokale gemeenschap.
65	16	Er wordt een nieuwe visie economie, toerisme en recreatie opgesteld, hiervoor is ook budget gereserveerd. Wanneer mogen we deze visie verwachten en wie gaat deze opstellen?	D66/2	Deze visie zal worden opgesteld door een extern bureau, waarbij de gemeente de regie heeft. De visie zal naar verwachting in 2028 ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd. De raad zal bij de ontwikkeling van de visie worden betrokken.
66	16	Er wordt een nieuwe visie op economie, toerisme en recreatie opgesteld. Hiervoor was aanvankelijk € 50.000 geraamd, maar dit bedrag wordt in het dekkingsplan weer vrijgelaten en de kosten worden uit een bestaand krediet betaald. Hoe hoog is dit resterende krediet en welk bedrag is daarvan nog beschikbaar na het opstellen van deze visie?	VVD/3	Het gaat om een resterend krediet vanuit de Economische Agenda 2021-2026 en dit betreft €30.000. Naar verwachting zal dit gehele bedrag aan de economische visie worden besteed.
67	16	Bij het Maasdal neemt de gemeente de regie in het onderzoek naar de toekomst van het gebied. Welk budget is hiervoor in 2027 geraamd en welke personele inzet is hiermee gemoeid?	VVD/4	Voor het onderzoek is op basis van uw raadsbesluit een budget van € 60k gereserveerd. De exacte personele inzet vanuit de gemeente is op dit moment niet nader gespecificeerd.

Bestuur en organisatie (17-19)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
68	17	Wanneer kunnen wij een evaluatie verwachten van nut en noodzaak van de uitbreiding van de wethoudersformatie naar 1,0 fte per wethouder? Kan daarbij per wethouder inzichtelijk worden gemaakt hoeveel tijd daadwerkelijk wordt besteed aan de verschillende portefeuilles, bestuurlijke overleggen, representatieve verplichtingen en overige werkzaamheden, bijvoorbeeld op basis van de zakelijke agenda's over een representatieve periode?	VVD/5	Een dergelijke evaluatie is niet toegezegd en wordt daarom niet verstrekt. Wij achten informatie over de agenda's van individuele bestuurders niet noodzakelijk voor uw raad om tot besluitvorming over de begroting te kunnen komen.
69	17	Kan daarbij tevens inzichtelijk worden gemaakt welke werkzaamheden sinds de uitbreiding van de wethoudersformatie zijn toegenomen ten opzichte van de situatie vóór de ophoging?	VVD/6	Nee, zie het antwoord op vraag 68.
70	17-18	De ambtelijke organisatie wordt in 2027 uitgebreid en ook de formatie voor communicatie wordt verhoogd. Welke uitbreiding vindt specifiek bij communicatie plaats en wat zijn hiervan de jaarlijkse kosten?	VVD/1	Een uitbreiding van 16 uur, kosten € 39k per jaar.
71	17/ 50/51	"Dat maakt de werkdruk in onze organisatie hoog." Er wordt binnen de organisatie van alles aangedaan. Wordt er ook nagedacht om dat buiten de organisatie te doen: voorbeeld is de ambtelijke samenwerking tussen Wijchen en Druten? Pagina 50 spreekt over " keuzes in 2027 over de jaren erna" bij Personeels- en organisatiebeleid.	CDA/1	De exacte vraag is voor ons niet helemaal duidelijk. In algemene zin werken we veel samen in de regio en combineren we ook functies wanneer nuttig of nodig. Daarvoor kijken we vooral naar onze directe buren die ook op ons lijken qua omvang en onderwerpen. De Werkorganisatie Druten Wijchen is in dat opzicht behoorlijk verschillend van ons.
72	18	"Het jaar 2027 wordt een belangrijk jaar…" Bereid u al een communicatietraject voor om de komende jaren onze bewoners nog beter te bereiken?	CDA/2	Met het communicatieonderzoek wat eind 2026 wordt afgerond wordt gekeken naar de vorm van communicatie die onze inwoners prettig vinden.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
73	18	Onder dienstverlening wordt gesproken over het niet bedienen van alle kanalen. Wat wordt hiermee bedoeld? Heeft dit betrekking op telefoon, e-mail en het KCC? Worden inwoners in dergelijke gevallen actief verwezen naar de kanalen die wel beschikbaar zijn?	DGP/1	Er is geen intentie om één specifiek kanaal niet meer te gebruiken. Wel zijn niet alle kanalen altijd (of altijd onder kantoortijden) te gebruiken. Mocht hierin iets wijzigen hoort daar zeker heldere communicatie bij over de wijze waarop inwoners ons in dat geval wel kunnen bereiken.
74	18	Er wordt een gemeentebreed communicatiehandboek ontwikkeld. Wordt dit intern opgesteld of extern en welke kosten zijn hiermee gemoeid?	VVD/2	Dit wordt grotendeels intern ontwikkeld. Voor enkele onderdelen (nieuwe sjablonen en vormgeving) is in de begroting 2026 een budget van 10k opgenomen. In 2027 zijn er dus geen extra kosten.
75	18	Voor het proces 'toekomstbestendige gemeente' wordt € 64.000 geraamd voor ondersteuning door een extern adviseur. Welke werkzaamheden worden hiervoor extern uitgevoerd?	VVD/3	We denken hierbij aan procesbegeleiding en advies op het vlak van de inhoud (keuzes om voor te leggen aan de raad) en de toekomstbestendigheid van de organisatie. Het college komt met een procesvoorstel. Zie ook het antwoord op vraag 3.
76	19/78	Het college reserveert € 64.000 voor het proces 'Toekomstbestendige gemeente'. a. Waarom acht het college externe advisering noodzakelijk? b. Welke opdracht krijgt de adviseur? c. Welke concrete producten of beslisdocumenten moeten hieruit voortkomen? d. Welke uitgangspunten worden gehanteerd bij de beoordeling van wettelijke taken, bestaand beleid en nieuw beleid? e. Waarom wordt eerst een extra belastingverhoging van 8,5% voorgesteld en pas daarna het gesprek gevoerd over structurele keuzes en alternatieve dekkingsmogelijkheden?	DGP/2	a. Dit is een proces waar veel onderzocht moet worden en waarvan de resultaten een grote impact op de toekomst van onze gemeente kunnen hebben. Daarnaast heeft de organisatie zelf de afgelopen jaren al gedaan wat mogelijk was om financiële en inhoudelijke uitdagingen het hoofd te bieden. Daarom achten wij het noodzakelijk hierbij externe expertise en ervaring met andere organisaties binnen te halen, evenals een onafhankelijke blik. b-d. Hieraan wordt nog gewerkt. e. Dit jaar is een flinke inspanning geleverd om de begroting sluitend te krijgen en niet onder preventief toezicht te komen. Deze lastenstijging zien wij daarom als onvermijdelijk. Onze gemeente kan daardoor vanuit een nu nog gezonde exploitatie en reservepositie dit proces ingaan. Zie ook het antwoord op vraag 3.
77	19	Wat wordt als max gezien aan verhoging gemeentelijke belastingen?	DGP/3	Dat is er niet.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
78	19	Wat moet het concrete eindproduct zijn van het proces ‘toekomstbestendige gemeente’ en wanneer wordt dit aan de raad aangeboden?	VVD/4	Het proces en de contouren worden op dit moment vormgegeven en komen terug in een procesvoorstel. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Admo (20-24)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
79	20	De salarislasten (onderdeel Personeel en Organisatie) stijgen in 2027 mede als gevolg van (voorziene) CAO-wijzigingen en een incidentele formatie-uitbreiding van 6,88 fte - waardoor is deze eenmalige uitbreiding noodzakelijk ? - en waarom is deze uitbreiding niet te verdelen over meerdere jaren?	CDA/1	Vanwege de groei van het aantal inwoners, de toenemende vraag naar onze voorzieningen en het uitbreidende takenpakket van onze gemeente, is de druk op de ambtelijke organisatie structureel dusdanig hoog dat de uitvoering van onze taken voor de inwoners in de knel komt. Daarom is een minimaal noodzakelijke uitbreiding gedefinieerd, die voor één jaar is voorgesteld, omdat de financiële uitdagingen voor de jaren erna geen ruimte lijken te laten voor de uitbreiding. In het proces wat we in 2027 met uw raad gaan lopen zullen keuzes gemaakt moeten worden die invloed gaan hebben op de uitvoering van taken voor de inwoners.
80	20	Waarom valt de uitkering gemeentefonds alleen in 2027 veel hoger uit?	D66/2	De ontwikkeling van de algemene uitkering is verwerkt op basis van de septembercirculaire 2026. De algemene uitkering is in 2027 hoger doordat gemeenten worden gecompenseerd voor het uitstel van de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo. Deze compensatie vervalt vanaf 2028. Daarnaast is vanaf 2028 door het Rijk een landelijke bezuiniging op huishoudelijke hulp binnen de Wmo verwerkt. Beide ontwikkelingen verklaren grotendeels de terugval van de algemene uitkering vanaf 2028.
81	20	Waarom valt de toeristenbelasting, ondanks de verhoging in 2027, veel lager uit dan de gerealiseerde belasting in 2025?	D66/3	Omdat enerzijds in de opbrengt over 2025 nog een naverrekening over 2024 zat en anderzijds omdat de gerealiseerde opbrengst over 2025 hoger was dan de raming. De raming voor 2026 is trendmatig verhoogd en de raming voor 2027 is trendmatig verhoogd en extra verhoogd met 8,5%.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
82	20	Begrijp ik het goed dat in deze systematiek de opbrengst voor de gemeente wordt vastgezet, dus dat als de WOZ waardes in de gemeente stijgen, de OZB belastingdruk per huishouden daalt (want anders zou er teveel binnenkomen)? Er is bewust gekozen om de waarden voor belastingen voor de toekomst niet te indexeren. Dat staat verderop in het stuk. Waarom is dat?	PRO/1	Ja, bij de ozb is de vooraf geraamde totale belastingopbrengst voor de gemeente leidend. Als de totale woz-waarde stijgt, wordt het ozb-tarief naar beneden bijgesteld. Een algemene stijging van de woz-waarden leidt daardoor niet automatisch tot hogere belastingopbrengsten. Wel wordt rekening gehouden met nieuwbouwwoningen (areaaluitbreiding). De ozb-aanslag per woning is afhankelijk van de individuele woz-waardeontwikkeling ten opzichte van de gemiddelde ontwikkeling. Voor 2027 is de geraamde belastingopbrengst trendmatig verhoogd met 2,91% en aanvullend met 8,5%. Vanaf 2028 wordt in de meerjarenraming uitgegaan van constante prijzen. Daarom worden zowel de baten als de lasten niet verder geïndexeerd. Bij iedere nieuwe begroting worden de ramingen opnieuw geactualiseerd.
83	21	Uw wil de belastingopbrengsten het komend jaar verhogen met de effecten van de septembercirculaire van 2026, de trendmatige verhoging van 2,91% plus extra 8,5%. Dat is veel, maar lijkt ook het gevolg van de beperkte verhogingen van de afgelopen jaren. Kunt U hierop een toelichting geven, ook met de gevolgen voor de komende jaren?	CDA/2	De voorgestelde verhoging moet worden bezien in het licht van de financiële opgaven waarvoor de gemeente de komende jaren staat. De reguliere trendmatige verhoging is bedoeld om de ontwikkeling van de kosten op te vangen. De aanvullende verhoging is een bewuste keuze binnen het dekkingsplan om de gemeentelijke inkomsten te vergroten en de begroting structureel in evenwicht te brengen. Dat de ozb in voorgaande jaren beperkt is verhoogd, speelt hierbij mee. Daardoor is de belastingdruk minder sterk gestegen dan bij een jaarlijkse hogere verhoging het geval zou zijn geweest. De voorgestelde aanvullende verhoging is echter vooral ingegeven door de huidige financiële opgave. De verhoging heeft ook gevolgen voor de komende jaren: de hogere opbrengst vormt vanaf 2027 onderdeel van de structurele inkomsten van de gemeente. Daarmee wordt niet alleen het begrotingsresultaat van 2027 verbeterd, maar ook dat van de daaropvolgende jaren.
84	22	Waarom is er een incidentele formatie-uitbreiding van 6,88 fte alleen in 2027?	D66/4	Zie antwoord op vraag 79.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
85	22	**Betreft: Kosten van Overhead.** In Kolom B2027 is vermeld dat € 407 k doorbelast wordt naar de riool- en afvalreinigingskosten. Voor een beter begrip van de methodiek, graag een toelichting hoe dit bedrag en de verdeling over riool en reiniging wordt bepaald.	D66/1	Een deel van de overheadkosten wordt toegerekend aan de riool- en afvalstoffenheffing. De verdeling gebeurt naar verhouding van de directe kosten van deze heffingen ten opzichte van de totale directe kosten. Dit is vastgelegd in artikel 17, lid 5, van de Financiële verordening Mook en Middelaar 2025.
86	22	De overhead stijgt van €4,741 miljoen in 2026 naar €5,230 miljoen in 2027. Kan het college de stijging van circa €489.000 nader uitsplitsen en aangeven welk deel incidenteel en welk deel structureel is?	DGP/1	De overhead stijgt in 2027 met € 489k ten opzichte van 2026. Hiervan heeft € 404k betrekking op incidentele salarislasten voor de tijdelijke formatie-uitbreiding, zoals opgenomen onder nummer 5 op pagina 78 van de begroting. Het resterende verschil van € 85k betreft per saldo overige mutaties in de overhead, waaronder salarisontwikkelingen, ICT-kosten en huisvestingskosten. Deze mutaties zijn structureel. De incidentele salarislasten van € 404k zijn vanaf 2028 niet meer geraamd.
87	22	De ambtelijke organisatie groeit van 83,4 naar 90,3 fte. a. Welk deel van deze uitbreiding houdt verband met wettelijke taken? b. Welk deel houdt verband met nieuw beleid of uitbreiding van dienstverlening? c. Welke concrete resultaten mogen inwoners hiervan terugzien? d. Leidt deze uitbreiding tot een afname van externe inhuur en zo ja, welk financieel effect is daarvan geraamd?	DGP/2	a-b. Zie deels antwoord op vraag 79. De gehele uitbreiding houdt verband met een toenemende druk op onze wettelijke taken, gecombineerd met de uitbreiding van onze gemeente. Er is geen relatie met nieuw beleid of uitbreiding van dienstverlening. c. Dankzij deze uitbreiding kunnen inwoners blijven rekenen op hetzelfde niveau van dienstverlening en worden lange wachttijden voorkomen. d. Een deel van de uitbreiding wordt ook voorzien om de inhuur in het geval van piekmomenten of projecten op te kunnen vangen met minder inhuur. Hiervoor is nog geen specifiek financieel effect opgenomen. Inhuur wordt in onze begrotingen altijd terughoudend geraamd omdat ons doel is zo weinig mogelijk in te huren.
88	22	De overhead stijgt van € 4,741 miljoen in 2026 naar € 5,230 miljoen in 2027. In 2025 hebben wij ook gevraagd naar de beheersing van de overheadkosten. Welke maatregelen worden nu genomen om te voorkomen dat deze kosten structureel blijven stijgen?	VVD/1	De overhead is een afgeleide van alle kosten die niet aan een specifiek programmaonderdeel toegekend kunnen worden. Het betreft dus kosten voor personeel, faciliteiten en de organisatie. Met structurele personele uitbreiding wordt terughoudend omgegaan. Ook met investeringen en werkbudgetten wordt kritische gekeken. Deels wordt dit budget echter ook beïnvloed

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				door loon- en prijsstijgingen, denk daarbij aan CAO verhogingen, en hogere kosten voor onderhoud en ICT.
89	22	De stijging wordt voor een groot deel veroorzaakt door incidentele uitbreiding van de formatie. Wat is het financiële effect vanaf 2028 wanneer deze tijdelijke formatie geheel of gedeeltelijk structureel wordt?	VVD/2	De tijdelijke formatie-uitbreiding is uitsluitend voor 2027 geraamd en maakt geen onderdeel uit van de structurele meerjarenraming. Uitgangspunt is dat deze tijdelijke inzet na 2027 eindigt. Er is dan ook geen sprake van een structurele stijging van de personeelslasten vanaf 2028 als gevolg van deze uitbreiding. Zie ook de antwoorden op de vragen 86 en 151.
90	24	Is het bedrag van EUR. 20k voldoende voor onvoorziene kosten?	D66/2	De post onvoorzien van € 20k is opgenomen conform artikel 4, lid 2, van de Financiële verordening Mook en Middelaar 2025. De gemeenteraad heeft deze omvang bij de vaststelling van de verordening op 5 maart 2026 vastgesteld.
91	30/31	In par. 2.1 staat vermeld dat Doorbelasting riool € 158 k Doorbelasting reiniging € 126 k Totaal doorbelasting € 411 k Ook voor een beter begrip: Hoe is dit verschil van € 4 k (d.w.z. 411 k-407 k) te verklaren?	D66/3	Het in de vraag genoemde bedrag van € 126k betreft de geraamde baten en niet de toegerekende overhead. De toegerekende overhead bedraagt € 158k voor de rioolheffing en € 253k voor de afvalstoffenheffing, samen afgerond € 411k. Op pagina 22 is € 407k aan overhead doorbelast. Na de laatste begrotingsbijstellingen, onder andere op basis van het Water- en rioleringsprogramma, zijn de lasten voor riolering en daarmee ook de toerekening van overhead gewijzigd. De doorbelasting is hierop nog niet aangepast, waardoor circa € 3k te weinig is doorbelast. Gezien de geringe omvang van het bedrag wordt dit gecorrigeerd bij de Zomerrapportage 2027.

Paragrafen (25-58)

Lokale heffingen (26-34)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
92	26	De stijging van uitgaven(=heffingen) t.a.v. riool is in 2027 aanzienlijk, daarna daalt deze in 2028 weer en daarna weer een vervolg van met stijging van uitgaven/heffingen in 2029 -wat is hiervoor de reden? - Op welke wijze is dit in overeenstemming met het meerjarig rioleringsonderhoudsplan en de daarin gereserveerde budgetten?	CDA/1	Er worden voor 2027 extra kosten verwacht op basis van het voorlopige Water- en Rioleringsprogramma. De uitgaven en kredieten zijn in de Programmabegroting 2027 opgenomen conform de meest recente versie van dit programma.
93	26	Waarom is het opgebrachte bedrag voor rioolheffing in 2028 lager dan in 2027?	D66/1	Zie het antwoord op vraag 92.
94	26	Waarom forse stijging rioolheffing in 2027, daling in 2028 en daarna weer stijging?	PRO/-	Zie het antwoord op vraag 92.
95	26	Op pagina 26 wordt een opbrengst van € 46.000 aan hondenbelasting geraamd tegen € 41.000 in 2026. Dat betekent dat de extra belastingverhoging voor hondenbezitters slechts ongeveer € 5.000 extra oplevert. Kan het college aangeven waarom is gekozen voor een lastenverzwaring voor hondenbezitters terwijl deze maatregel minder dan 2% bijdraagt aan de totale structurele belastingopbrengst van € 240.000 uit het dekkingsplan? Kan het college tevens aangeven in hoeverre de hondenbelasting nog kan worden beschouwd als een doelgebonden heffing?	DGP/1	Het college heeft ervoor gekozen de voorgestelde extra belastingverhoging van 8,5% toe te passen op alle vier de algemene gemeentelijke belastingen: de ozb, forensenbelasting, toeristenbelasting en hondenbelasting. Hiermee wordt de lastenverzwaring niet beperkt tot één of enkele belastingen. Hoewel de extra opbrengst uit de hondenbelasting relatief gering is, draagt ook deze belasting bij aan de structurele dekking van de begroting. De hondenbelasting is geen doelgebonden heffing, maar een algemene belasting. Deze belasting wordt daarom ook, evenals de toeristen- en forensenbelasting, vermeld in de tabel van de algemene dekkingsmiddelen op pagina 20. Neemt niet weg dat er ook kosten mee gedekt worden zoals vermeld op pagina 29 van de Programmabegroting 2027 onder het kopje 'Hondenbelasting'.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
96	26	Naast de trendmatige verhoging van 2,91% stelt het college een extra verhoging van 8,5% van de belastingopbrengsten voor. a. Welk bedrag levert de trendmatige verhoging afzonderlijk op? b. Welk bedrag levert de extra verhoging van 8,5% afzonderlijk op? c. Hoe is deze opbrengst verdeeld over OZB, toeristenbelasting, hondenbelasting en forensenbelasting? d. Welke alternatieven, bezuinigingen, versoberingen of temporiseringen zijn onderzocht voordat voor deze lastenverzwaring is gekozen? e. Waarom is gekozen voor een structurele verhoging in plaats van een tijdelijke maatregel in afwachting van het financiële keuzetraject in 2027?	DGP/2	a. De trendmatige verhoging levert € 78k op. b. De extra verhoging levert, na areaaluitbreiding en trendmatige verhoging, een bedrag van € 240k op (zoals vermeld in het dekkingsplan op pagina 81). c. Ozb (woning en niet-woning) € 218k, toeristenbelasting € 16k, hondenbelasting € 4k en forensenbelasting € 2k; totaal € 240k. d. Alle mogelijke alternatieven die op korte termijn niet leiden tot problemen met de wettelijke uitvoering van onze taken. e. De aard van de tekorten is dusdanig dat niet verwacht wordt dat deze gemakkelijk op te lossen zijn. Daarom is ook wenselijk een financieel gezond vertrekpunt te hebben bij de start van dit proces.
97	26-29	Naast de inflatiecorrectie van 2,91% wordt voorgesteld de OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting en hondenbelasting met nog eens 8,5% extra te verhogen. Hoe is het percentage van 8,5% bepaald?	VVD/1	Het percentage van 8,5% is het resultaat van een afweging tussen het versterken van de structurele inkomsten om de begroting in evenwicht te brengen en het beperken van de extra belastingdruk voor inwoners en ondernemers. Daarbij is gezocht naar een balans tussen een betekenisvolle bijdrage aan het terugdringen van het begrotingstekort en de financiële gevolgen voor belastingplichtigen.
98	26-29	Welke alternatieven aan de uitgavenkant zijn onderzocht voordat is gekozen voor een structurele verhoging van de belastingen met 8,5%?	VVD/2	Zie antwoord op vraag 96.
99	26-29	Waarom wordt nu al gekozen voor een extra belastingverhoging terwijl in 2027 nog een traject wordt gestart om te bepalen welke keuzes nodig zijn voor een financieel toekomstbestendige gemeente?	VVD/3	Zie antwoord op vraag 96.
100	28	28: wat is het normtarief voor ozb-tarief? “het huidige gewogen ozb-tarief (2027) voor MenM bedraagt bij gelijkblijvende woz-waarden 0,1320% en lijgt daarmee ruim 17% onder het normtarief.	PRO/1	Het normtarief is het minimale niveau van het ozb-tarief dat het Rijk van een gemeente verwacht voordat zij bij ernstige financiële problemen extra financiële steun kan krijgen. Dit wordt de artikel 12-norm genoemd.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Voor 2027 bedraagt deze norm 0,1595% van de woz-waarde. Het gemiddelde ozb-tarief van Mook en Middelaar bedraagt 0,1320% (bij gelijkblijvende woz-waarden) en ligt daarmee ruim 17% onder deze norm.
101	32	De vergelijking van de lastendruk met omliggende gemeentes, de provincie Limburg en landelijke cijfers geven aan dat onze gemeente een hoge lastendruk heeft. Hoe zal de lastendruk vanaf 2028 in onze gemeente nog toenemen?	CDA/2	Voor eigenaar-bewoners liggen de gemeentelijke woonlasten van Mook en Middelaar rond het landelijk gemiddelde. Onze gemeente staat op plaats 138 van de 341 gemeenten. Dat de woonlasten iets hoger liggen dan in omliggende gemeenten, hangt mede samen met de relatief hoge gemiddelde woz-waarde van woningen in Mook en Middelaar. Dit weerspiegelt onder andere de aanwezigheid van relatief veel woningen in het hogere prijssegment. Hierbij geldt dat plaats 1 de laagste woonlasten betekent. Voor huurders zijn de woonlasten juist laag. Met plaats 30 van de 341 gemeenten behoort Mook en Middelaar tot de goedkoopste gemeenten van Nederland. Hierbij geldt ook dat plaats 1 de laagste woonlasten betekent. Hoe de woonlasten zich vanaf 2028 ontwikkelen, is afhankelijk van de toekomstige besluitvorming over de gemeentelijke belastingen en de uitkomsten van het traject voor een financieel toekomstbestendige gemeente.
102	32-34	Kunt u ook de lastendruk voor de niet-woningen (eigenaren en gebruikers) voorrekenen (vergelijkbaar met de tabellen op p. 34)? Waarom is deze niet in de begroting opgenomen? Hoe verhouden de totale OZB inkomsten van MM zich tussen de categorieën woningen, niet-woningen eigenaren, en niet-woningen gebruikers?	PRO/2	De tabellen op pagina 34 zijn bedoeld om inzicht te geven in de gemeentelijke woonlasten van huishoudens. De vergelijking met andere gemeenten is gebaseerd op gegevens van COELO over de woonlasten van huishoudens. Voor niet-woningen kan op basis van de geldende tarieven en een gekozen woz-waarde eveneens een belastingberekening worden gemaakt. Een vergelijkbare tabel met gemiddelde lasten is echter minder zinvol. Niet-woningen verschillen sterk in aard, omvang en woz-waarde. Daarnaast kan het waterverbruik aanzienlijk uiteenlopen, waardoor ook de rioolheffing sterk verschilt. Slechts een beperkt aantal bedrijven betaalt bovendien reinigingsrecht.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Door deze verschillen geeft een gemiddeld belastingbedrag voor niet-woningen geen representatief beeld van de lasten voor individuele bedrijven. Daarom is ervoor gekozen de vergelijking van de gemiddelde lasten te beperken tot woningen. De ozb-opbrengsten zijn uitgesplitst naar woningen (eigenaren), niet-woningen (eigenaren) en niet-woningen (gebruikers) in de tabel op pagina 26 van de Programmabegroting 2027. Van de totale ozb-opbrengsten is circa 84% afkomstig van woningen en 16% van niet-woningen (eigenaren en gebruikers samen).
103	34	Kunt u voorrekenen bij een woning van 500k WOZ waarde (bijna het gemiddelde van 514k zoals blijkt uit p. 112) wat een huishouden méér per jaar en per maand zou gaan betalen? En wat dat zou zijn stél dat volgend jaar de WOZ waardes in onze gemeente gemiddeld met de meest realistische aanname stijgen?	PRO/2	Volgens de tabel op pagina 34 stijgen de gemiddelde gemeentelijke woonlasten bij een woz-waarde van € 500k van € 967 naar € 1.041 per jaar. Dit is een stijging van € 74 per jaar, oftewel € 6,17 per maand. Hierin is de voorgestelde extra belastingverhoging van 8,5% al verwerkt. Als de gemiddelde woz-waarden stijgen, wordt het ozb-tarief naar beneden bijgesteld. De gemiddelde woonlasten veranderen daardoor niet. De gemeente gaat immers uit van een vooraf geraamde belastingopbrengst en niet van een hogere opbrengst door stijgende woz-waarden.
104	34	Onze gemeente zit qua woonlasten voor eigenaren hoger dan andere gemeentes in de omgeving, waaraan ligt dat?	PRO/3	Zie het antwoord op vraag 101.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing (35-38)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
105	35	De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet in de categorie hoog was vorig jaar 75% en is nu verlaagd naar 70%. Wat is hiervan de reden?	D66/2	De aanpassing vloeit voort uit de Nota risicomanagement 2026, die op 17 september 2026 door de gemeenteraad is vastgesteld. Hierin is bepaald dat voor iedere risicoklasse het midden van de bijbehorende kansbandbreedte als rekenpercentage wordt gehanteerd. Voor de categorie 'hoog' (60% tot 80%) bedraagt dit 70%.
106	35	Er zijn drie nieuwe risico's toegevoegd waarvan stijgende prijzen agv geopolitieke ontwikkelingen er een is. In de toelichting op pagina 120 wordt aangegeven waaraan gedacht wordt (stijgende prijzen energie, materialen en diensten). Vervolgens wordt gerekend met een percentage van 2% over € 28 mio. Kan hier wat meer duiding aan gegeven hoe percentage en bedrag tot stand is gekomen?	D66/3	Voor het risico van extra prijsstijgingen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen is bij wijze van stelpost uitgegaan van een aanvullende prijsstijging van 2%, boven op de reguliere prijsontwikkeling waarmee in de begroting rekening is gehouden. Als berekeningsgrondslag zijn de totale geraamde lasten van de Programmabegroting 2027 gehanteerd (pag. 60: € 27.955k = circa € 28 miljoen). Hiermee wordt het mogelijke financiële effect van onvoorziene prijsstijgingen indicatief geraamd.
107	35	In de tabel op pagina 35 wordt het risico van geopolitieke prijsstijgingen geraamd op € 559.000 en een gewogen risico van € 280.000. In de bijlage wordt respectievelijk € 563.000 en € 282.000 vermeld. Welke bedragen zijn juist en welk bedrag is gebruikt bij de berekening van het weerstandsvermogen?	VVD/5	De bedragen op pagina 35 zijn juist en zijn gebruikt voor de berekening: kwantificering € 559k en berekende omvang € 280k. De bedragen op pagina 120 van resp. € 563k en € 282k zijn onjuist en worden aangepast middels de erratalijst.
108	35/91	Waarom is de weerstandscapaciteit/algemene reserve vastgesteld op 2 miljoen? Waarom is daarnaast de vrij besteedbare reserve 5,150 miljoen en verandert deze niet over de jaren (p. 91)?	PRO4	De omvang van de Algemene reserve is in beginsel vastgesteld op € 2 miljoen. Dit is vastgelegd in de Nota risicomanagement 2026, die op 17 september 2026 door de gemeenteraad is vastgesteld. Zolang de ratio weerstandsvermogen structureel binnen de bandbreedte van 1,0 tot 3,0 blijft, wordt deze omvang gehandhaafd (tenzij de raad anders zou besluiten). De Vrij Besteedbare Reserve (VBR) maakt onderdeel uit van het eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve muteert uitsluitend bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat of bij specifieke toevoegingen of onttrekkingen waartoe de

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				gemeenteraad besluit. Omdat dergelijke mutaties voor de jaren 2027 tot en met 2030 niet zijn geraamd, blijft de omvang van de VBR in de meerjarenraming gelijk op € 5.150k.
109	35-37	De ratio weerstandsvermogen bedraagt 1,1 en wordt als voldoende gekwalificeerd. Hoe beoordeelt het college deze ratio in samenhang met de ontwikkeling van de overige financiële kengetallen en de geraamde tekorten vanaf 2028?	DGP/3	De ratio weerstandsvermogen van 1,1 voldoet aan de in de Nota risicomanagement 2026 vastgestelde bandbreedte van 1,0 tot 3,0. Daarmee is de beschikbare weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's toereikend, maar is de marge boven de ondergrens van 1,0 beperkt. Tegelijkertijd laten de overige financiële kengetallen een verslechtering van de financiële positie zien, onder meer door de verwachte stijging van de schuldquote en daling van de solvabiliteit. Ook de geraamde begrotingstekorten vanaf 2028 vormen een aandachtspunt voor de financiële houdbaarheid op langere termijn. Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van het voor 2027 aangekondigde traject om te komen tot een financieel toekomstbestendige gemeente. Daarbij zullen keuzes moeten worden gemaakt om de begroting meerjarig structureel in evenwicht te brengen en de financiële positie van de gemeente te waarborgen.
110	35-38	De ratio weerstandsvermogen bedraagt 1,1 en ligt daarmee maar beperkt boven de gemeentelijke ondergrens van 1,0. Acht het college deze marge voldoende gezien de grote investeringen die voor de komende jaren worden voorzien?	VVD/4	De ratio weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is om de geïnventariseerde financiële risico's op te vangen. Met een ratio van 1,1 wordt voldaan aan de ondergrens van 1,0, zoals vastgelegd in de Nota risicomanagement 2026. De geplande investeringen staan hier los van. Voor de financiering daarvan zijn liquide middelen nodig. De gemeente beschikt momenteel nog over middelen die worden aangehouden in 's Rijks schatkist (schatkistbankieren). Naar verwachting zal voor de financiering van toekomstige investeringen ook gebruik worden gemaakt van externe leningen, waarbij de lasten geraamd worden in de Programmabegroting.
111	37	De netto schuldquote voor 2026 staat op 14%. Dit betekent een overschot aan liquide middelen en vorderingen. Kan hier wat meer inhoud aan	D66/4	De netto schuldquote wordt berekend volgens de wettelijke formule: (A + B + C – D – E – F – G) / H × 100%

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		gegeven worden? Hoe laat dit percentage zich berekenen en verklaren?		Hierbij gelden de volgende bedragen voor 2027: **Letter** **Omschrijving** **Bedrag x € 1.000** A Vaste schulden 0 B Netto vlottende schulden 1.500 C Overlopende passiva 4.500 D FVA: Uitzettingen ≥ 1 jaar 0 E Uitzettingen < 1 jaar 344 F Liquide middelen 750 G Overlopende activa 1.000 H Totale baten excl. reservemutaties 27.768 De bedragen A t/m G zijn ontleend aan de balans op pagina 83 en de totale baten (H) aan pagina 60. De berekening is dus: (0 + 1.500 + 4.500 – 0 – 344 – 750 – 1.000) / 27.768 × 100% = 14,07% (afgerond 14%). Een positieve netto schuldquote betekent dat de gemeente per saldo meer schulden dan meetellende financiële bezittingen heeft. Bij een negatieve netto schuldquote is dit andersom: de financiële bezittingen zijn dan groter dan de schulden. Het gaat hierbij niet alleen om het geld op de bankrekening, maar ook om kortlopende vorderingen en verplichtingen, zoals nog te ontvangen bedragen (debiteuren), nog te betalen bedragen (crediteuren) en overlopende activa en passiva. Daarnaast tellen eventuele langlopende schulden mee. De netto schuldquote geeft daarmee aan hoe groot de netto schuld is ten opzichte van de jaarlijkse baten van de gemeente.
112	37-38	De netto schuldquote loopt op van 14% in 2027 naar 147% in 2029 en de solvabiliteit daalt in dezelfde periode van 44% naar 16%. Welke maximale schuldquote en minimale solvabiliteit hanteert het college als financieel verantwoord?	VVD/6	De gemeente hanteert geen afzonderlijk vastgestelde maximale netto schuldquote of minimale solvabiliteitsratio. Voor de beoordeling wordt aangesloten bij de signaleringswaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de provincies, zoals weergegeven in de tabel op pagina 38.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Voor de netto schuldquote wordt een percentage tot 90% als het minst risicovol beschouwd, tussen 90% en 130% als gemiddeld risicovol en boven 130% als het meest risicovol. Voor de solvabiliteitsratio gelden respectievelijk percentages van 50% of hoger, tussen 20% en 50% en lager dan 20%. De geraamde netto schuldquote van 147% en solvabiliteitsratio van 16% in 2029 vallen daarmee beide in de meest risicovolle categorie. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de omvangrijke investeringen en de daarvoor benodigde externe financiering. Daarnaast hebben de geraamde begrotingstekorten vanaf 2028 een ongunstig effect op de ontwikkeling van deze kengetallen. De meerjarenbegroting is vanaf 2028 nog niet structureel sluitend. Het terugbrengen van de geraamde tekorten heeft een gunstig effect op de financiële kengetallen. Wanneer dit bijvoorbeeld gebeurt door hogere inkomsten, werkt dit op twee manieren door in de netto schuldquote: er zijn meer financiële middelen beschikbaar waardoor minder hoeft te worden geleend, terwijl tegelijkertijd de totale baten toenemen waartegen de netto schuld wordt afgezet. De signaleringswaarden zijn geen wettelijke normen of harde grenzen, maar maken wel duidelijk dat de ontwikkeling van de financiële positie aandacht vraagt. Dit wordt betrokken bij het voor 2027 aangekondigde traject om te komen tot een financieel toekomstbestendige gemeente.

Onderhoud kapitaalgoederen (39-45)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
113	39/40	In de tabel “Voorzieningen groot onderhoud bruggen” (par. 2.3) is de verwachte aanwending in 2029 € 136 k, terwijl in de andere jaren dit < €10 k bedraagt. Wat is de reden van dit veel hogere bedrag in 2029?	D66/5	Groot onderhoud aan bruggen vindt periodiek plaats. In sommige jaren worden grotere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, terwijl in andere jaren geen groot onderhoud plaatsvindt. De geraamde uitgave van € 136k betreft groot onderhoud aan de brug bij de Witteweg.
114	40-45	Dotaties aan voorzieningen (in dit geval groot onderhoud wegen en ook groot onderhoud gebouwen) moeten, meen ik, zodanig zijn dat de voorziening passend blijft voor het doel. In deze twee gevallen loopt de voorziening over de hier begrote jaren op; er wordt minder onttrokken dan gedoteerd. Is dat een bewuste keuze vanwege hogere verwachte uitgaven of risico's in de toekomst? Is er een andere reden waarom dit gebeurt?	PRO/5	De uitgaven voor groot onderhoud (aan wegen en gebouwen) zijn gebaseerd op de betreffende beheerplannen. Deze worden periodiek geactualiseerd, terwijl de financiële doorrekening een veel langere periode bestrijkt, bijvoorbeeld 20 jaar. De onderhoudsuitgaven zijn niet gelijkmatig over de jaren verdeeld. In sommige jaren vinden grotere onderhoudswerkzaamheden plaats, terwijl in andere jaren minder onderhoud nodig is. De jaarlijkse dotaties aan de voorzieningen zijn gebaseerd op de gemiddelde onderhoudskosten over de langere periode. Dat de voorzieningen gedurende de vier begrotingsjaren toenemen, komt doordat in deze jaren minder uitgaven zijn voorzien voor groot onderhoud dan de jaarlijkse dotaties. De opgebouwde middelen zijn bestemd voor grotere onderhoudsuitgaven in latere jaren. Bij de financiële doorrekening wordt erop toegezien dat de voorzieningen gedurende de gehele periode toereikend blijven en niet negatief worden.
115	43	Er wordt gezegd dat er een wens is om het gebied Maaskade te ontwikkelen. Welke wenselijke ontwikkeling betreft dit?	D66/6	Het was/is van oudsher een wens om aandacht te schenken aan het gebied langs de Maas in de kern Mook (Maaskade). Tot op heden is dat niet geconcretiseerd.
116	43-44	Een vrij summiere beschrijving van groen en de kosten daarvan. Bij andere gemeentes lopen de kosten van groenonderhoud op vanwege klimaatverandering, bijvoorbeeld doordat bomen sterven (verdroging) en meer onderhoud nodig is.	PRO/6	De bomen worden periodiek geïnspecteerd. Vooralsnog is niet gebleken dat de bomen schade leiden als gevolg van verdroging. Het is niet uitgesloten dat dit op langere termijn wel gevolgen heeft. Wel zien we dat een deel van de nieuwe aanplant dit jaar verloren is gegaan door de hitte en droogte. Hiervoor zijn extra kosten geraamd.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		Is dat hier niet het geval? Hoe is bijvoorbeeld de staat van onze bomen? Is dat in beeld?		
117	44/45	In de tabel “Voorziening groot onderhoud gebouwen” (para. 2.3) zijn de verwachte meerjaren aanwendingen aanzienlijk veel lager dan de geraamde onderhoudskosten in het MJOP 2024-2007, met name voor de jaren 2028 – 2030. Kan het College toelichten hoe deze verschillen zijn ontstaan.?	D66/7	De verschillen zijn terecht geconstateerd. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn de geraamde aanwendingen van de voorzieningen abusievelijk niet volledig doorgeschoven naar de juiste begrotingsjaren. Hierdoor wijkt de verdeling over de jaren af van de planning in de beheerplannen. Over de gehele periode 2026 tot en met 2030 zijn de totale verschillen echter zeer beperkt (minder dan 0,5%). De jaarlijkse dotaties aan de voorzieningen zijn wel conform de vastgestelde beheerplannen geraamd en zijn bepalend voor de exploitatie en daarmee voor de begrotingssaldi. De uitvoering van onderhoudswerkzaamheden kan binnen de kaders van de vastgestelde beheerplannen door het college in de tijd worden verschoven. De ramingen blijven in beginsel gebaseerd op de beheerplannen en worden niet bij iedere afwijking in de feitelijke uitvoering aangepast. Het beheerplan wegen wordt aan het einde van de huidige planperiode aan de raad voorgelegd, in 2029. Het beheerplan gebouwen volgt in 2027. De geraamde aanwendingen en dotaties worden bij de Programmabegroting 2028 opnieuw beoordeeld en waar nodig aangepast op basis van de dan beschikbare beheerplannen.
118	44	In de begroting zijn de kosten voor regulier beheer en onderhoud van openbaar groen opgenomen. Is hier dan de areaaluitbreiding wel of niet in meegenomen? En zo niet, wat zijn dan de extra kosten hieraan verbonden?	D66/8	Budget voor beheer en onderhoud is structureel verhoogd met € 86k. Areaaluitbreiding is hierin zo goed als mogelijk meegenomen.
119	45	Waaraan is het verschil van € 300k in de voorziening groot onderhoud gebouwen besteed?	VVD/7	Wij nemen aan dat wordt gedoeld op het verschil van circa € 300k tussen de geraamde stand van de voorziening per 31 december 2026 in de Programmabegroting 2026 en die in de Programmabegroting 2027.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Dit verschil wordt veroorzaakt doordat in het laatste kwartaal van 2025 meer onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd dan oorspronkelijk geraamd. Een aantal werkzaamheden, waaronder dakvernieuwing en schilderwerk, is daarbij naar voren gehaald. Hierdoor is de stand van de voorziening per 1 januari 2026 lager uitgevallen dan eerder geraamd. Dit is verwerkt in de Programmabegroting 2027. Zie ook het antwoord op vraag 117.

Financiering (46-49)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
120	46	Het college plant vanaf 2028 een langlopende lening in bij de BNG. Hangt dit uitsluitend samen met onderwijshuisvesting? Vervalt dit voornemen voor een lening als er geen nieuwe onderwijshuisvesting komt?	CDA/3	Nee, de geraamde leningen hangen niet uitsluitend samen met de investeringen in onderwijshuisvesting. De gemeente beoordeelt de totale financieringsbehoefte op basis van de liquiditeitenplanning, waarin alle verwachte ontvangsten, uitgaven en investeringen zijn opgenomen. Daarbij worden eerst de beschikbare eigen financiële middelen ingezet. Vanaf 2028 wordt rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen, onder meer vanwege de omvangrijke investeringen in onderwijshuisvesting. Als deze investeringen niet doorgaan, neemt de financieringsbehoefte aanzienlijk af. Dit betekent echter niet automatisch dat er helemaal geen lening meer nodig is. Dat is afhankelijk van de overige investeringen en het werkelijke verloop van de ontvangsten en uitgaven. Daarnaast is het juridisch gezien geen optie om in het geheel af te zien van investeringen in onderwijshuisvesting. De financieringsbehoefte wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
121	46	Voor de onderwijshuisvesting is een investering van circa € 25 miljoen opgenomen. a. Waarop is deze raming gebaseerd? b. Welk deel heeft betrekking op Kandinsky Molenhoek? c. Welk deel heeft betrekking op De Maaskei? d. Met welke bijdragen van het Rijk, schoolbesturen of andere partijen wordt rekening gehouden? e. Welk financieel risico resteert uiteindelijk voor de gemeente?	DGP/4	a. Deze raming is gebaseerd op een marktconforme doorrekening van de voorliggende opgaven, inclusief indexaties. b/c. Vanwege de bedrijfsgevoeligheid hebben deze bedragen destijds bij de behandeling van het IHP ter inzage gelegen bij de griffier. d. In deze raming is nog geen rekening gehouden met mogelijke (extra) bijdragen vanuit het Rijk, schoolbesturen of andere partijen. Deze mogelijke (extra) bijdragen, evenals eventuele subsidiemogelijkheden, zullen worden meegenomen in de haalbaarheidsonderzoeken. e. De voor de gemeente resterende financiële last zal moeten blijken uit de haalbaarheidsonderzoeken.
122	47	Het saldo bij de schatkist van het rijk was in september € 3,5 mio. Een jaar geleden was dit ongeveer € 6 mio (bron programmabegroting 2026). Hoe is de afname van dit bedrag verklaren? En voor welke investeringen gaat dit bedrag de komende periode aangewend worden?	D66/9	Het saldo bij 's Rijks schatkist maakt onderdeel uit van de beschikbare liquide middelen van de gemeente. De afname van circa € 6 miljoen naar € 3,5 miljoen wordt veroorzaakt doordat in deze periode per saldo meer uitgaven dan inkomsten hebben plaatsgevonden. Hieronder vallen ook uitgaven voor diverse investeringskredieten, zoals opgenomen in de verschillende P&C-documenten. De beschikbare middelen worden ingezet voor de totale financieringsbehoefte van de gemeente en zijn niet gekoppeld aan afzonderlijke investeringen. De restantkredieten uit de Jaarstukken 2025 worden doorgeschoven naar 2026 en volgende jaren. De kredieten die eind 2026 nog niet volledig zijn besteed, blijven beschikbaar voor uitvoering in 2027 en volgende jaren. De middelen bij 's Rijks schatkist worden daarmee geleidelijk aangewend voor de uitvoering van deze investeringen en de overige gemeentelijke uitgaven.
123	47	In de tekst staat dat medio september ca. 3.5 miljoen euro uitstaat aan kasgeld bij het rijk (schatkistbankieren). Is dat inclusief of exclusief de 1 miljoen die de gemeente zelf mag aanhouden?	PRO/7	Het bedrag van circa € 3,5 miljoen dat medio september 2026 bij 's Rijks schatkist uitstond, is exclusief het saldo op de eigen bankrekening bij de BNG. Gemeenten zijn verplicht overtollige liquide middelen aan te houden bij 's Rijks schatkist. Het drempelbedrag bedraagt 2% van

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		Heeft MM die 1 miljoen bij een eigen bank ondergebracht (BNG? Is dat verplicht?)?		het begrotingstotaal, met een wettelijk minimum van € 1 miljoen. Voor Mook en Middelaar geldt daarom een drempelbedrag van € 1 miljoen. Dit is het bedrag dat maximaal buiten 's Rijks schatkist mag worden aangehouden. De bankrekening bij de BNG wordt gebruikt voor het dagelijkse betalingsverkeer.
		In de tabel staat eind 2026 dat er 5,262 mln euro kasgeld uit staat. Hoe rijm ik dat bedrag met de genoemde 3.5?		Het bedrag van € 3,5 miljoen betreft de *werkelijke* stand bij 's Rijks schatkist medio september 2026. De € 5.262k in de tabel op pagina 47 betreft daarentegen de *geraamde* totale rekening-couranttegoeden eind 2026, op basis van alle verwachte ontvangsten en uitgaven. Dit bedrag omvat zowel het saldo bij 's Rijks schatkist als het saldo bij de BNG.
		In 2027 daalt het kasgeld naar 1,093. Waaraan wordt die ongeveer 4 miljoen uitgegeven? Welke investeringen staan gepland in 2027?		De geraamde daling naar € 1.093k eind 2027 hangt vooral samen met de uitvoering van investeringen, waaronder het voorbereidings-krediet van € 4 miljoen voor onderwijshuisvesting en restantkredieten uit eerdere jaren. Het kasstroomoverzicht op pagina 48 bevat een onjuistheid in de mutatie werkkapitaal. Hieronder is de gecorrigeerde tabel opgenomen. Deze correctie wordt tevens verwerkt via de erratalijst. De gecorrigeerde eindsaldi op pagina 49 sluiten daarna aan op de geprognosticeerde balans op pagina 83 en samen met de liquide middelen voor de operationele activiteiten op de kasgeldlimiettabel op pagina 47.
		Waarom houdt MM in de jaren daarna nog steeds 800-900k kasgeld aan? Is dat nodig als buffer? Maar in de tabel op p. 48 zie ik dat het beginsaldo van de jaren lager is, hoe match ik dat dan weer met elkaar?		De geraamde rekening-couranttegoeden van circa € 800k tot € 900k in de jaren daarna zijn bedoeld voor het dagelijkse betalingsverkeer voor de operationele activiteiten. De overige middelen worden ingezet voor investeringen. Omdat deze middelen op termijn onvoldoende zijn om alle geplande investeringen te financieren, wordt vanaf 2028 rekening gehouden met het aantrekken van leningen.

Toelichting bij het antwoord op vraag 123

De mutatie werkkapitaal (bij) moet in 2027 € 5k lager zijn. Daardoor wijzigen de eind- en beginsaldi.

Was

Bedragen x €1.000

Inkomsten en uitgaven	2026	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo liquiditeiten	7.316	4.513	349	46	35
Bij:					
Inkomsten volgens exploitatie	28.875	27.718	23.950	23.646	23.880
Mutatie leningen	0	0	2.000	25.000	0
Mutatie werkkapitaal	0	906	2.811	1.318	2.505
Subtotaal bij	*28.875*	*28.624*	*28.761*	*49.964*	*26.385*
Af:					
Uitgaven volgens exploitatie	29.455	26.825	24.076	24.145	24.775
Uitgaven voor investeringen	475	5.353	4.460	25.376	374
Mutatie leningen	0	0	0	67	900
Aanwending voorziening	778	610	528	386	213
Mutatie werkkapitaal	970	0	0	0	0
Subtotaal af	*31.678*	*32.788*	*29.065*	*49.975*	*26.262*
Totaal	**4.513**	**349**	**46**	**35**	**159**

Wordt

Bedragen x €1.000

Inkomsten en uitgaven	2026	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo liquiditeiten	7.316	4.513	344	41	30
Bij:					
Inkomsten volgens exploitatie	28.875	27.718	23.950	23.646	23.880
Mutatie leningen	0	0	2.000	25.000	0
Mutatie werkkapitaal	0	901	2.811	1.318	2.505
Subtotaal bij	*28.875*	*28.619*	*28.761*	*49.964*	*26.385*
Af:					
Uitgaven volgens exploitatie	29.455	26.825	24.076	24.145	24.775
Uitgaven voor investeringen	475	5.353	4.460	25.376	374
Mutatie leningen	0	0	0	67	900
Aanwending voorziening	778	610	528	386	213
Mutatie werkkapitaal	970	0	0	0	0
Subtotaal af	*31.678*	*32.788*	*29.065*	*49.975*	*26.262*
Totaal	**4.513**	**344**	**41**	**30**	**154**

Nadere toelichting op de aansluiting van de cijfers met de overige begrotingstabellen

De rood gemarkeerde bedragen zijn gecorrigeerd. Hiermee sluiten de eindsaldi op pagina 48/49 aan op de reeds correct opgenomen bedragen in de tabellen op pagina 47 en 83 van de begroting.

	2026	2027	2028	2029	2030
Pag. 48/49 Financieringsbehoefte:					
Eindsaldi volgens bovenstaande (gecorrigeerde) tabel	4.513	344	41	30	154
Pag. 83 Balans:					
Uitzettingen < 1 jaar (SBK)	4.513	344	41	30	154
Liquide middelen (bank en kas)	750	750	750	750	750
Totaal liquide middelen	**5.263**	**1.094**	**791**	**780**	**904**
Pagina 47 Kasgeldlimiet:					
Contante gelden in kas	1	1	1	1	1
Tegoeden in r/c	5.262	1.093	790	779	903
Totaal liquide middelen	**5.263**	**1.094**	**791**	**780**	**904**

Bedrijfsvoering (50-52)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
124	51	Gesteld wordt dat in 2027 volledig overgegaan is naar het gebruik van Microsoft 365 binnen de gemeente (en iRvN). Welke beleidsinitiatieven zijn er of worden er ontwikkeld om voor de toekomst meer Europees of onafhankelijk van, resp. onder invloed van Amerikaanse wetgeving te zijn??	CDA/4	De gemeente Mook en Middelaar maakt deel uit van ICT Rijk van Nijmegen en kan dit vraagstuk daarom alleen regionaal en stap voor stap benaderen. Het volledig vervangen van Microsoft als werkplek is op dit moment niet realistisch, maar we kijken wel naar wat binnen de regionale samenwerking mogelijk is om meer Europees en minder afhankelijk van Amerikaanse wetgeving te worden. Concreet geldt dat onze online back-up bij een Europese partij wordt ondergebracht, en dat iRvN werkt aan een eigen AI-platform en Nijmegen aan een Europees dataplatform, waarop wij kunnen aansluiten.

Verbonden partijen (53-54)

Bij dit onderdeel zijn geen vragen gesteld.

Grondbeleid (55-56)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
125	55	Naar verwachting wordt de verkoop van Rijksweg 156 te Plasmolen begin 2027 afgerond. Betekent dit dat de verkoop zich momenteel in de afrondende fase bevindt?	D66/10	Er zijn wel inschrijvingen voor de verkoop van Rijksweg 156 te Plasmolen, maar deze inschrijvingen zijn niet voorzien van plantoelichtingen die aan de gestelde voorwaarden voldoen.
126	56	Wanneer verwacht de gemeente dat de woningen aan Rijksweg 37 in Mook door de woningcorporatie als woonruimte worden aangeboden?	DGP/5	Het perceel Rijksweg 37 te Mook is nog niet verkocht. Dat betekent dat wij op dit moment niet concreet kunnen aangeven wanneer de woningen zullen komen.

Openbaarheid (57)
Bij dit onderdeel zijn geen vragen gesteld.

Informatieveiligheid (58)
Bij dit onderdeel zijn geen vragen gesteld.

Overzicht van baten en lasten en toelichting (59-76)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
127	59 e.v.	Het blijkt dat voor 2027 op meerdere posten een uitbreiding plaats vindt die daarna in 2028, 2029 etc. weer ongedaan gemaakt wordt, resp. weer tot vergelijkbaar niveau 2026 aangepast wordt. Welke reden liggen hieraan ten grondslag?	CDA/1	In de Programmabegroting 2026 is ervoor gekozen om de beschikbare financiële ruimte in 2026 en 2027 te benutten voor diverse incidentele beleids- en uitvoeringsbudgetten. Deze budgetten zijn bewust voor een beperkte periode beschikbaar gesteld en vervallen vanaf 2028. Dit verklaart voor een belangrijk deel waarom de lasten in 2027 op verschillende posten hoger zijn dan in de daaropvolgende jaren. Er is daarmee niet automatisch sprake van een bezuiniging vanaf 2028, maar van het aflopen van eerder beschikbaar gestelde tijdelijke budgetten.
128	60	In de tabel “overzicht baten en lasten” worden de totale baten en lasten per programma domein weergegeven. Een uitsplitsing van de totalen per programma ontbreekt in de Begroting. Wel worden in Tabel 5.1 de baten en lasten per taakveld gegeven. Met behulp van Bijlage 4 (Verdeling taakvelden over programma’s) is het mogelijk om een uitsplitsing van de baten en lasten per programma te herleiden. • Kan College uitleggen hoe deze aanzienlijke verschillen ontstaan? • Is het mogelijk om de baten en lasten per programma in Tabel 3.1 uit te splitsen per afzonderlijk programmaonderdeel, (i.e. plan, project, taak of actie)?	D66/1	De baten en lasten per programma kunnen worden herleid door de volgende overzichten met elkaar te combineren: • Pagina's 98 t/m 100: de geraamde baten en lasten per taakveld. • Pagina's 136 en 137 (bijlage 4): de verdeling van de taakvelden over de programma's. • Pagina 60: de totale baten en lasten van het programma Sociaal domein. Wanneer de taakvelden die volgens bijlage 4 onder het programma Sociaal domein vallen bij elkaar worden opgeteld, ontstaat bij de lasten een verschil met het programmatotaal op pagina 60. De baten sluiten wel op elkaar aan. Het verschil bedraagt € 204k en betreft salarislasten voor toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo en Jeugd. Bij de uitsplitsing van het voormalige taakveld 6.2 in 2026 naar Wmo, Jeugd en integrale toegang zijn de betreffende financiële posten deels gekoppeld aan het programma Sociale leefomgeving en deels aan het programma Sociaal domein. Volgens bijlage 4 vallen deze taakvelden echter volledig onder het programma Sociaal domein. Hierdoor zijn de lasten van Sociale leefomgeving € 204k hoger en die van Sociaal domein € 204k lager dan op basis van de

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				taakveldindeling zou worden verwacht. De totale lasten van de begroting worden hierdoor niet beïnvloed. Vanaf de begroting 2028 wordt de programmatoerekening in overeenstemming gebracht met de taakveldindeling. Een verdere uitsplitsing naar afzonderlijke plannen, projecten, taken of acties is niet zonder meer mogelijk. De financiële administratie is ingericht op programma's, taakvelden en financiële posten. Niet alle activiteiten hebben een afzonderlijk budget of een eigen financiële registratie. Een volledig en sluitend overzicht op dit detailniveau kan daarom niet rechtstreeks uit de administratie worden gegenereerd.
129	62	De analyse B2027 - B2026 roept de volgende vraag op: de uitgaven aan maatschappelijke weerbaarheid en aan de bibliotheek dalen, betekent dit dat daar nu al bewust minder aan uitgegeven wordt (beleidskeuze)? Of is dit toeval/per ongeluk/verklaarbaar?	PRO/1	Het concept van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) schreef voor dat iedere gemeente een volwaardige fysieke openbare bibliotheekvestiging zou moeten hebben. In de definitieve aanpassing van de Wsob is dit veranderd naar de zorgplicht tot het (mede) in stand houden van een volwaardige openbare bibliotheekvoorziening. Deze aanpassing maakt het mogelijk te kiezen voor een hybride variant, wat goedkoper is dan een volwaardige fysieke openbare bibliotheekvestiging binnen de gemeentegrenzen.
130	63	De lasten binnen het Sociaal Domein stijgen ten opzichte van 2026 met € 796.000. Welke mogelijkheden heeft de gemeente zelf om deze stijging te beïnvloeden en welk deel van deze kosten is feitelijk niet beïnvloedbaar?	VVD/1	De lasten binnen het sociaal domein zijn grotendeels niet direct beïnvloedbaar, onder andere vanwege wettelijke verplichtingen. We kunnen de kostenontwikkeling vooral op langere termijn beïnvloeden door in te zetten op preventie.
131	65-68	De geraamde opbrengst uit de rioolheffing neemt toe ten opzichte van eerdere jaren. Kan het college aangeven: a. welke ontwikkelingen aan deze stijging ten grondslag liggen; b. welk deel hiervan verband houdt met areaaluitbreiding en woningbouw; c. welk deel wordt veroorzaakt door hogere beheer- en investeringslasten; d. welk effect dit heeft op de gemiddelde aanslag voor inwoners?	DGP/6	**a. t/m c.** Aan deze stijging liggen met name de volgende ontwikkelingen ten grondslag: *Onderhoudskosten*: de hogere raming is gebaseerd op het meest recente concept van het nieuwe Water- en rioleringsprogramma, dat nog moet worden vastgesteld. Hierin is ook de uitbreiding van De Maastuin meegenomen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Doorbelasting overhead: de totale overheadkosten zijn gestegen. Daarnaast neemt het aandeel van de rioleringskosten in de totale kosten toe, waardoor naar rato meer overhead wordt toegerekend. *Lagere vrijval uit de voorziening*: voor 2027 is uitgegaan van een reguliere vrijval van € 50k. In 2026 was aanvullend een bedrag ingezet ter egalisatie van de lasten. **d.** De Programmabegroting 2027 gaat op pagina 33 voorlopig uit van een stijging van het vastrecht van € 123,36 naar € 126,96. De definitieve tarieven worden in december 2026 door de raad vastgesteld. Voorafgaand daaraan worden de tarieven opnieuw berekend op basis van de meest recente gegevens van BsGW, met name de heffingsgrondslag, het aantal aansluitingen en het waterverbruik. Daarbij wordt ook beoordeeld of een aanvullende inzet van de voorziening wenselijk is om de lasten voor inwoners te beperken.
132	66	Programma Bestuur en Organisatie. Sinds 2025 daalt het Totaalprogramma structureel . Hoe kan dit?	CDA/2	De daling van het totaal van het programma Bestuur en Organisatie wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele toevoegingen aan reserves in 2025 (€ 1.050k) en 2026 (€ 425k). Vanaf 2027 zijn dergelijke toevoegingen niet meer geraamd. De reguliere lasten van het programma blijven in de periode 2027–2030 nagenoeg gelijk en liggen rond de € 1,5 miljoen. Er is dus geen sprake van een structurele daling van de reguliere uitgaven, maar vooral van het wegvallen van incidentele reservemutaties.
133	67	De toevoeging aan de bestemmingsreserve Leefbaarheidsfonds neemt toe. Kan het college toelichten: a. waarom deze toevoeging wordt verhoogd; b. welke concrete doelstellingen met deze reserve worden nagestreefd; c. welke projecten naar verwachting uit deze reserve zullen worden gefinancierd;	DGP/7	a. In 2026 is incidenteel € 400k toegevoegd aan de bestemmingsreserve Lokaal Leefbaarheidsfonds om toekomstige lokale projecten te financieren. b. Het behouden en versterken van de leefbaarheid, sociale samenhang en vitaliteit van onze dorpskernen. c. Er zijn nog geen concrete projecten aangewezen. De middelen blijven beschikbaar voor toekomstige initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		d. op welke wijze de raad betrokken wordt bij de besteding hiervan?		d. Concrete bestedingsvoorstellen worden, waar een raadsbesluit nodig is, aan de raad voorgelegd. De raad wordt via de reguliere P&C-cyclus geïnformeerd over de inzet van de reserve.
134	68-69	De overheadlasten stijgen in 2027 met € 441.000, waarvan € 404.000 incidentele formatie betreft. Op welke wijze wordt gedurende 2027 beoordeeld of deze uitbreiding daadwerkelijk noodzakelijk blijft?	VVD/2	De € 404k betreft een incidentele bijstelling van de salarislasten voor 2027. Deze bijstelling is uitsluitend voor 2027 geraamd en maakt geen onderdeel uit van de structurele formatie of de structurele meerjarenraming. Gedurende 2027 wordt de inzet van deze tijdelijke capaciteit gevolgd en beoordeeld in relatie tot de werkzaamheden waarvoor deze beschikbaar is gesteld. Uitgangspunt is dat de tijdelijke inzet binnen de beschikbare incidentele middelen wordt uitgevoerd en eindigt na 2027.
135	71	Begrotingsevenwicht. Is het mogelijk om van de lasten voor het Sociaal domein voor 2027 en volgende jaren 500k als incidenteel te bestempelen (toevallige kosten Jeugd met verblijf)?	PRO/-	Nee, dit zijn structurele lasten.
136	72	De begroting 2027 is sluitend, maar het structurele begrotingssaldo bedraagt volgens de recapitulatie € 787.000 nadelig. Kan het college toelichten waardoor dit verschil ontstaat en welke aanvullende dekkingsmiddelen in 2027 worden ingezet?	DGP/1	Het verschil ontstaat doordat het totale begrotingssaldo ook incidentele baten en lasten omvat. Zoals toegelicht in de raadsmemo van 13 oktober 2026, wordt via een erratum een incidentele bijstelling van de salarislasten van € 404k alsnog verwerkt in het overzicht van incidentele baten en lasten. Hierdoor verbetert het structurele begrotingssaldo van € 787k nadelig naar € 383k nadelig. Ter dekking van dit resterende tekort wordt 7,5% (€ 383k) van de Vrij Besteedbare Reserve ingezet, binnen de door de provincie toegestane grens van 10%. Dit wordt verwerkt in de eerste begrotingswijziging van 2027. Na vaststelling door de raad worden de errata en de eerste begrotingswijziging verwerkt in de definitieve Programmabegroting 2027. Het daaruit voortvloeiende positieve begrotingssaldo van € 383k biedt geen ruimte voor nieuwe bestedingen.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
137	73	Kan College de herkomst van de incidentele baten van € 400k voor omgevingsvergunningen toelichten?	D66/2	De incidenteel geraamde opbrengsten van € 400k uit omgevingsvergunningen houden voornamelijk verband met de verdere ontwikkeling van de nieuwbouwwijk De Maastuin in Molenhoek. Dit woningbouwproject omvat circa 250 woningen, verdeeld over meerdere bouwfasen. De verwachte vergunningverlening voor de verdere ontwikkeling van deze wijk vormt de belangrijkste grondslag voor de incidentele raming in 2027.

Uiteenzetting fin. positie (77-96)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
138	77	Hoe wordt omgegaan met het wegvallen van CDOKE middelen vanaf 2028	CDA/4	Het Rijk heeft aangegeven dat de CDOKE-middelen beschikbaar blijven tot en met 2030. In de septembercirculaire 2025 is dit expliciet bevestigd. Voor 2027 zijn de middelen inmiddels via een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld. Voor Mook en Middelaar bedraagt deze bijdrage € 340k. De middelen voor 2028 tot en met 2030 zijn nog niet verwerkt in de gemeentefondscirculaires. Dit houdt verband met de verdere uitwerking van de uitkeringsvorm vanaf 2028 en betekent niet dat de rijksfinanciering vervalt. De gemeente gaat daarom uit van voortzetting van de CDOKE-middelen. Zodra de bedragen en de uitkeringsvorm voor de jaren vanaf 2028 definitief bekend zijn, worden deze in de begroting verwerkt.
139	78-80	Voor de bibliotheekvoorziening wordt structureel € 120.000 aan lasten geraamd, terwijl de rijksmiddelen volgens de toelichting vooralsnog incidenteel zijn. Welk structureel financieel risico	DGP/2	In 2025 en 2026 heeft de gemeente jaarlijks een incidentele decentralisatie-uitkering van € 100k ontvangen ter voorbereiding op de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		ontstaat hierdoor voor de gemeente en hoe wordt dit risico afgedekt?		Vanaf 2027 voorziet het Rijk in structurele financiering van de gemeentelijke bibliotheekzorgplicht. Voor 2027 is hiervoor € 105k beschikbaar via een decentralisatie-uitkering. Het Rijk heeft aangekondigd dat de middelen ook na 2027 structureel via het gemeentefonds beschikbaar blijven. De exacte verdeling vanaf 2028 moet nog worden vastgesteld. Tegenover de structureel geraamde lasten van € 120k staat daarmee een structurele rijksbijdrage waarvan de definitieve hoogte voor de jaren vanaf 2028 nog niet bekend is. Of de rijksbijdrage de lasten volledig dekt, kan daarom nog niet worden vastgesteld. Een eventueel verschil zal binnen de gemeentelijke begroting moeten worden opgevangen.
140	78-80	In het coalitieakkoord wordt gesproken over versterking van biodiversiteits- en duurzaamheidsbeleid. Waar zijn de financiële gevolgen van dit eventuele nieuwe beleid in de begroting verwerkt? Als hiervoor geen aanvullende middelen zijn geraamd, kan het college toelichten waarom niet?	DGP/3	Het duurzaamheidsbeleid wordt nog geëvalueerd en herijkt. Dit traject zal op korte termijn worden opgestart. Als onderdeel van de herijking worden ook de bijbehorende doelstellingen opnieuw beoordeeld en waar nodig bijgesteld. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de financiële aspecten en de haalbaarheid van de voorgenomen ambities en maatregelen. Aangezien de herijking nog moet plaatsvinden, is ervoor gekozen om bij de herijking te kijken naar een eventuele versterking van het beleid en de middelen die daarbij horen.
141	78/81	De jaartallen in het Dekkingsplan(p.81) zijn anders dan die van het Begrotingsresultaat(p.78)	CDA/3	De jaartallen boven het dekkingsplan op pagina 81 zijn onjuist. Hier moet 2027 tot en met 2030 staan in plaats van 2026 tot en met 2029. Dit betreft uitsluitend een fout in de kolomkoppen; de opgenomen bedragen zijn aan de juiste begrotingsjaren toegerekend. Deze correctie wordt opgenomen op de erratalijst.
142	78-82	Voor 2027 ontstaat na de nagekomen mutaties eerst een tekort van € 485.000. Dit wordt onder andere gedekt met € 240.000 structurele belastingverhoging en € 245.000 incidentele middelen. Waarom wordt ervoor gekozen om een deel van het tekort incidenteel te dekken terwijl het meerjarenbeeld structureel negatief is?	VVD/3	Het dekkingsplan voor 2027 bevat een combinatie van structurele en incidentele maatregelen. Hiermee wordt het begrotingstekort voor 2027 opgevangen. De incidentele middelen zijn uitsluitend bedoeld als dekking voor dit begrotingsjaar en bieden geen oplossing voor het structureel negatieve meerjarenperspectief.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Het college onderkent dat voor een duurzaam financieel evenwicht aanvullende structurele maatregelen noodzakelijk zijn. Daarom wordt in 2027 het proces Toekomstbestendige gemeente doorlopen. Binnen dit proces worden de financiële opgaven integraal afgewogen en worden voorstellen voorbereid om de begroting meerjarig structureel in evenwicht te brengen. Zoals toegelicht in de raadsmemo van 13 oktober 2026, worden daarnaast aanvullende maatregelen voorgesteld om voor 2027 te voldoen aan de eisen van het provinciaal financieel toezicht. Deze worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging van 2027. De incidentele dekking voor 2027 staat daarmee los van de structurele maatregelen die nodig zijn voor een financieel toekomstbestendige gemeente.
143	80	Bestrijding hoornaar: is MM bekend met de nieuwste inzichten waaruit blijkt dat volledige bestrijding van de geelpoot hoornaar niet meer als zinvol wordt gezien, maar dat we er mee moeten leren leven omdat deze dieren te wijd verbreid zijn geraakt? Zijn de hier genoemde bedragen van 30k per jaar gericht op volledige/algemene bestrijding of toch vooral op bestrijding van specifieke probleem nesten (net als bij andere bestrijding zoals bijvoorbeeld eikenprocessierups)? Is hierin ook voorlichting opgenomen?	PRO/2	Wij zijn hiermee bekend, maar met het oog op beheersing van de hoeveelheid nesten zetten we nog wel in op bestrijding. Dit aangezien hiermee de overheersing van inheemse soorten wordt ingedamd.
144	81	Dekkingsplan. De jaartallen kloppen niet bij de tabel van het dekkingsplan. In de tabel loopt het van 2026 t/m 2029, maar dat moet 2027 t/m 2030 zijn toch?	PRO/3	Zie het antwoord op vraag 141.
145	81	Onderaan op pagina 81 wordt aangegeven dat budget voor het opstellen van een visie op het maatschappelijk vastgoed kan vrijvallen, maar op pagina 8 staat dat deze visie nog naar de raad moet. Kan de strategie maatschappelijk vastgoed volledig worden afgerond binnen het budget	PRO/4	Het blijkt dat het budget gevraagd voor 2026 ook toereikend is voor het vervolg in 2027. Daarom wordt bij de jaarrekening voorgesteld het restant door te schuiven naar 2027 en is in dit jaar geen nieuw budget nodig voor dit onderwerp.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		2026? Zijn er voor de uitwerking, participatie, financiële doorrekening of besluitvorming in 2027 nog aanvullende middelen nodig?		
146	81	Voor het opstellen van de visie maatschappelijk vastgoed valt € 150.000 vrij omdat het budget uit 2026 voldoende zou zijn. Wat was oorspronkelijk het totale budget voor deze visie en welk bedrag is inmiddels uitgegeven of verplicht?	VVD/5	Voor de strategie maatschappelijk vastgoed en onderzoeken rondom onderwijshuisvesting was oorspronkelijk zowel in 2026 als in 2027 een budget van € 150k geraamd, in totaal € 300k. Van het budget voor 2026 is inmiddels ongeveer de helft uitgegeven. Het resterende bedrag is naar verwachting voldoende om ook de werkzaamheden in 2027 af te ronden. Bij de jaarrekening 2026 wordt voorgesteld dit restant over te hevelen naar 2027. Hierdoor is het afzonderlijk geraamde budget van € 150k voor 2027 niet meer nodig en kan dit als incidenteel dekkingsmiddel vrijvallen.
147	82	Van de ontvangen CDOKE-middelen wordt € 40.000 ingezet als dekkingsmiddel. Welke activiteiten worden door deze vrijval niet uitgevoerd?	VVD/4	De CDOKE-middelen worden ontvangen via een decentralisatie-uitkering van het gemeentefonds. Voor 2027 is hiervan initieel € 340k als uitgavenbudget geraamd. De verwachting is dat € 300k voldoende is voor de uitvoering van de voorziene activiteiten. Daarom wordt voorgesteld het uitgavenbudget met € 40k te verlagen en dit bedrag als incidenteel dekkingsmiddel in te zetten. Door deze bijstelling komen vooralsnog geen activiteiten te vervallen, mede omdat we nog niet weten wat in de jaren 2028 t/m 2030 gaan ontvangen. Zie ook het antwoord op vraag 138. In de Programmabegroting is vermeld dat het een 'integratie-uitkering' betreft. Dit moet 'decentralisatie-uitkering' zijn en zal worden vermeld op de erratalijst.
148	85	De begroting laat in 2027 een aanzienlijke stijging van de salarislasten en personeelskosten zien. Kan het college inzichtelijk maken: a. welk deel van deze stijging wordt veroorzaakt door CAO-ontwikkelingen; b. welk deel wordt veroorzaakt door uitbreiding van de formatie;	DGP/4	Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met: - CAO-verhoging van 1,6% per 1 januari 2027; - Ingeschatte CAO-verhoging van 2,5% op basis van 9 maanden omdat de CAO per 1 april 2027 afloopt. - Jaarlijkse periodieke verhogingen op medewerkersniveau. Het raadsbesluit om de formatie voor BOA structureel uit te breiden 0,3 fte is verwerkt (€ 26k).

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		c. welk deel samenhangt met tijdelijke capaciteit of projecten; d. waarom deze lasten vanaf 2028 weer gedeeltelijk afnemen?		De incidentele formatie uitbreiding bedraagt € 404k (6,58 fte). Deze uitbreiding hangt samen met groei van de gemeente, wettelijke taken en kwaliteitsborging.
149	85-86	De ambtelijke organisatie groeit van 77,8 naar 84,7 fte en de personeelskosten stijgen van € 7,010 miljoen naar € 7,683 miljoen. Hoe verhoudt deze groei zich tot de ontwikkeling van het aantal inwoners en de gemeentelijke taken in de afgelopen jaren?	VVD/6	Het aantal inwoners van de gemeente Mook en Middelaar is gestegen van 8.102 in september 2025 naar 8.192 in september 2026. Dit is een toename van 90 inwoners (1,1%). De ambtelijke formatie stijgt met 6,88 fte (8,8%) en de personeelskosten nemen toe met € 673k (9,6%). De groei van de formatie is daarmee groter dan de groei van het aantal inwoners. Dit komt doordat de uitbreiding niet alleen samenhangt met de inwonergroei, maar vooral ook met de toename complexiteit van gemeentelijke taken, stijgende werkvoorraden en de complexiteit van werkzaamheden.
150	86	Nu de gemeentesecretaris vertrekt en er een vacature ontstaat, is dit een logisch moment om de omvang van het management opnieuw te beoordelen. Is onderzocht of, zoals voorheen in onze gemeente en nog steeds in andere gemeenten, kan worden volstaan met een management van maximaal drie personen inclusief gemeentesecretaris? Zo nee, waarom niet? Welke taken maken de huidige omvang noodzakelijk en welke structurele besparing levert een vermindering van het management met 1,0 fte op?	VVD/7	Nee, dat is niet onderzocht. De gemeentesecretaris heeft een geheel eigen takenpakket. Daarnaast geven de drie afdelingshoofden elk leiding aan ongeveer 35 mensen en bewaken zij de inhoudelijke kwaliteit. Teruggaan naar twee afdelingshoofden zou tot een span of control van ongeveer 50 personen per leidinggevende leiden, hetgeen onwenselijk is.
151	86	Van de formatie-uitbreiding wordt 6,58 fte als incidenteel voor één jaar aangemerkt. Welke criteria worden gebruikt om in 2027 te bepalen welke functies vanaf 2028 wel of niet structureel worden voortgezet?	VVD/8	Zie het antwoord op vraag 3.
152	87	Investeringen: Ik zie als nieuwe investering de Silo zoutopslag. Voldeed de opslag van strooizout niet meer?	CDA/5	Klopt.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
153	87	Voor onderwijshuisvesting wordt € 4 miljoen voorbereidingskrediet opgenomen. Waaruit bestaat dit bedrag precies en welk deel hiervan bestaat uit onderzoek, advies, ontwerp en andere voorbereidende werkzaamheden?	VVD/9	Reeds sinds 2021 staat dit krediet in de begroting: aanvankelijk uitsluitend bestemd voor de nieuwbouw van Kandinsky Molenhoek, sinds de zomerrapportage van 2026 bestemd voor voorbereiding onderwijshuisvesting in algemeenheid. Nog niet duidelijk is hoeveel hiervan precies nodig zal zijn voor onderzoek, advies, ontwerp en andere voorbereidende werkzaamheden. Naar schatting zal hiervan maximaal € 100.000 nodig zijn voor het procedureel in behandeling nemen van de aanvragen voor voorzieningen onderwijshuisvesting voor Kandinsky Molenhoek en De Maaskei en de hieruit voortvloeiende haalbaarheidsonderzoeken. Het restant budget kan worden benut voor andere voorbereidende werkzaamheden en de eerste investeringen.
154	87	Voor nieuw- of verbouw van onderwijshuisvesting wordt voor 2029 voorlopig € 25 miljoen geraamd. Waarop is deze raming gebaseerd en welke bandbreedte wordt hierbij gehanteerd?	VVD/10	Deze raming is gebaseerd op een marktconforme doorrekening van de voorliggende opgaven, inclusief indexaties (IHP). We kunnen nog geen bandbreedte hanteren zolang we in afwachting zijn van de resultaten van de haalbaarheidsonderzoeken.
155	87	Zijn alternatieven met lagere investeringskosten onderzocht, zoals renovatie, fasering of andere vormen van gezamenlijk gebruik van gebouwen?	VVD/11	Zie het antwoord op vraag 24.
156	87-88	In de begroting voor 2026 werd Wells Meer nog expliciet opgenomen als investering, € 3 miljoen indicatief voor 2028. Nu lezen wij dat participatie mogelijk is vanaf 2030, de omvang onbekend is en er nog geen formeel besluit is over feitelijke deelname. Is de beoogde deelname aan Wells Meer feitelijk uitgesteld? Welke financiële reserveringen zijn inmiddels nog voorzien voor Wells Meer? Heeft deze coalitie nog dezelfde ambitie ten aanzien van deelname aan Wells Meer als de vorige coalitie?	DGP/5	De beoogde deelname aan Energielandgoed Wells Meer is nog steeds gebaseerd op de eerder overeengekomen intentieverklaring, die in februari 2024 met vier jaar is verlengd. Daarmee blijft de voorgenomen investering van € 3 miljoen vooralsnog het uitgangspunt in 2030. Het project Energielandgoed Wells Meer is niet stopgezet. Wel zijn er nog onduidelijkheden over de aansluiting van het Energielandgoed op het hoogspanningsnet. De gemeente Bergen en netbeheerder Enexis onderzoeken gezamenlijk hoe dit kan worden vormgegeven. De uitkomsten hiervan zijn bepalend voor de verdere voortgang van de aansluitprocedure en daarmee de planning.
157	89	De langlopende schuld stijgt volgens de raming van € 0 in 2027 naar bijna € 27 miljoen in 2029. Welk rentepercentage is gebruikt bij deze financieringsberekening?	VVD/12	2%.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
158	89	Wat is het effect op de jaarlijkse lasten wanneer de rente bij het aantrekken van de leningen één procentpunt hoger ligt dan nu geraamd?	VVD/13	Bij een stijging van de rente van 2% naar 3% nemen de geraamde rentelasten in 2029 toe van € 40k naar € 60k, een stijging van € 20k. In 2030 nemen de rentelasten toe van € 539k naar € 808k, een stijging van € 269k. Vanaf 2031 nemen de jaarlijkse rentelasten geleidelijk af door de aflossing van de leningen over een periode van 30 jaar, ervan uitgaande dat geen aanvullende leningen worden aangetrokken.
159	91	Welk saldo (gedurende 2026, 2027 en daarna) heeft de ontwikkeling Maastuin toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wijkontwikkeling?	CDA/6	De ontwikkeling van de Maastuin leidt in 2026, 2027 en daarna niet tot toevoegingen aan de bestemmingsreserve Wijkontwikkeling.
160	91	Er is wat onduidelijkheid over vrij besteedbare reserves, pagina 91. Deze post blijft constant hetzelfde, wordt er dan niks mee gedaan? En hoezo kunnen we de VBR niet gebruiken om de begrotingstekorten recht te trekken in de begroting. 2028 t/m 2030 komen we te kort, pagina 71-72. En ik begrijp dat we structurele tekorten niet kunnen (blijven) wegpoetsen met incidentele reserves, maar geeft ons dat geen tijd/ruimte om structurele oplossingen te vinden? Wat is op pagina 91 die Budgetoverheveling bij de bestemmingsreserves? Deze is negatief, dus er gaat vast geld van het ene potje naar het andere, kan hier nadere uitleg over gedaan worden?	PRO/5	**VBR** De Vrij Besteedbare Reserve (VBR) muteert uitsluitend bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat of bij specifieke toevoegingen of onttrekkingen waartoe de gemeenteraad besluit. Omdat dergelijke mutaties niet in de meerjarenraming zijn opgenomen, blijft de geraamde omvang van de VBR gelijk op € 5.150k. Zie ook het antwoord op vraag 108. De VBR kan onder voorwaarden worden ingezet als dekkingsmiddel voor een structureel begrotingstekort. Zoals toegelicht in de raadsmemo van 13 oktober 2026, staat de provincie toe dat hiervoor maximaal 10% van de VBR wordt ingezet. Voor 2027 wordt voorgesteld € 383k (circa 7,5%) in te zetten om het structurele begrotingstekort af te dekken. Deze onttrekking wordt opgenomen in de eerste begrotingswijziging van 2027. **BGO** De bestemmingsreserve Budgetoverheveling wordt gebruikt om geld dat in een bepaald jaar niet is uitgegeven, beschikbaar te houden voor het volgende jaar. Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2025 heeft de raad besloten om € 261k aan deze reserve toe te voegen voor besteding in 2026. Dit bedrag is inmiddels daadwerkelijk toegevoegd, maar is nog niet

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				meegenomen in het overzicht op pagina 91. Daardoor lijkt het alsof er meer geld uit de reserve wordt gehaald dan erin beschikbaar is. In werkelijkheid is dit niet het geval. Het raadsbesluit is uitgevoerd en de middelen zijn beschikbaar. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2028 wordt het overzicht hierop aangepast.
161	91	De Vrij Besteedbare Reserve bedraagt € 5,15 miljoen. Welk gedeelte hiervan is daadwerkelijk vrij inzetbaar zonder dat toekomstige verplichtingen of investeringen in gevaar komen?	VVD/14	De Vrij Besteedbare Reserve (VBR) van € 5.150k is volledig vrij besteedbaar. Voor het opvangen van financiële risico's is € 2.000k beschikbaar in de Algemene reserve. Daarnaast heeft de raad voor specifieke doeleinden diverse bestemmingsreserves ingesteld. Voor bestaande verplichtingen zijn, waar nodig, voorzieningen gevormd. Zoals toegelicht in de raadsmemo van 13 oktober 2026, wordt voorgesteld om € 383k van de VBR in te zetten als dekking voor het begrotingstekort van 2027. Daarmee resteert € 4.767k aan vrij besteedbare middelen. Investeringen worden afzonderlijk afgewogen. Deze leiden doorgaans tot afschrijvingslasten en, bij financiering met leningen, ook tot rentelasten. Deze structurele lasten moeten binnen een structureel sluitende begroting worden opgevangen.
162	94	De egalisatievoorziening rioolheffing bedraagt begin 2027 bijna € 4 miljoen. Tegelijkertijd stijgt de geraamde opbrengst van de rioolheffing aanzienlijk. Waarom is deze verhoging noodzakelijk terwijl een dergelijke omvangrijke voorziening beschikbaar is?	VVD/15	De rioolheffing mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Door stijgende lasten, mede als gevolg van de actualisatie van het Water- en rioleringsprogramma, stijgen ook de geraamde opbrengsten uit de rioolheffing. De tarieven voor 2027 worden pas in december 2026 door de raad vastgesteld. Als de raad de voorgestelde tariefstijging te hoog vindt, kan worden besloten om de egalisatievoorziening in te zetten om de stijging te beperken.
163	94	Welk minimumbedrag moet volgens het Water- en rioleringsprogramma in de egalisatievoorziening rioolheffing beschikbaar blijven en kan een deel van deze voorziening worden gebruikt om de lasten voor inwoners te beperken?	VVD/16	Op begrotingsbasis mag de rioolheffing maximaal 100% kostendekkend zijn. De werkelijke baten en lasten kunnen hiervan afwijken. Overschotten, wanneer de werkelijke baten hoger zijn dan de lasten, worden toegevoegd aan de egalisatievoorziening. Tekorten, wanneer de werkelijke lasten hoger zijn dan de baten, worden aan deze voorziening onttrokken.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				Voor de egalisatievoorziening geldt geen vastgesteld minimumbedrag. De voorziening mag echter niet negatief worden. De voorziening kan ook worden ingezet om de tarieven voor inwoners te beperken. Zie hiervoor het antwoord op vraag 162.
164	96	Bij de belastingopbrengsten wordt in de meerjarenraming vanaf 2028 geen verdere inflatiecorrectie toegepast. Waarom wordt deze niet doorgetrokken?	VVD/17	In de meerjarenraming wordt uitgegaan van constante prijzen. Dit betekent dat vanaf 2028 zowel de lasten als de baten niet jaarlijks voor inflatie worden gecorrigeerd. Dit uitgangspunt geldt ook voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Door zowel de baten als de lasten op hetzelfde prijspeil te ramen, ontstaat een consistent beeld van de meerjarige financiële ontwikkeling. Bij het opstellen van iedere nieuwe begroting worden de ramingen opnieuw geactualiseerd, inclusief de dan geldende loon- en prijsontwikkelingen.
165	96	Wat zouden de begrotingssaldi voor 2028 tot en met 2030 zijn wanneer de belastingopbrengsten in die jaren wel met de verwachte inflatie worden geïndexeerd?	VVD/18	Zoals toegelicht bij vraag 164, wordt in de meerjarenraming uitgegaan van constante prijzen. Dit geldt zowel voor de baten als voor de lasten. De niet-bestedingsgebonden belastingopbrengsten bedragen in 2027 € 3.070k (zie pag. 26 van de Programmabegroting 2027). Iedere 1% inflatiecorrectie of extra stijging van deze opbrengsten levert circa € 30k per jaar op. Bij een jaarlijkse inflatiecorrectie werkt dit effect in de daaropvolgende jaren cumulatief door. Een berekening waarbij uitsluitend de belastingopbrengsten worden verhoogd met een geschat inflatiepercentage, geeft echter een vertekend beeld van de begrotingssaldi. Ook de lasten en de algemene uitkering uit het gemeentefonds kunnen wijzigen. Daarom is het effect op de begrotingssaldi niet afzonderlijk doorgerekend.

Overzicht per taakveld (97-100

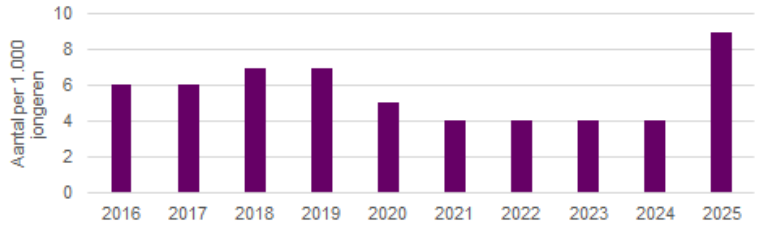
Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
166	98	Waarom is het saldo voor beheer overige gebouwen en gronden verdubbeld ten opzichte van de begroting van 2026?	D66/3	Het nadelige saldo van taakveld 0.3 (Beheer overige gebouwen en gronden) is niet verdubbeld, maar juist ongeveer gehalveerd: van € 316k in de Programmabegroting 2026 naar € 152k in de Programmabegroting 2027.
167	98	Bij 0.64 (belastingen overig): waarom zijn de lasten (117) zoveel hoger dan de baten (47)? Je zou bijna denken dat het niet echt loont om deze belastingen te heffen?	PRO/5	De baten op taakveld 0.64 (Belastingen overig) bestaan voornamelijk uit de opbrengsten van de hondenbelasting. De lasten bestaan vooral uit de bijdrage aan de BsGW en voor een klein deel uit salarislasten. De kosten van de BsGW hebben echter betrekking op meerdere gemeentelijke belastingen en heffingen. Het aandeel voor de riool- en afvalstoffenheffing wordt al toegerekend aan de betreffende taakvelden vanwege de kostendekkendheid. De overige kosten blijven vooralsnog verantwoord op taakveld 0.64, terwijl de opbrengsten van bijvoorbeeld de OZB op andere taakvelden staan. Hierdoor zijn de lasten en baten op taakveld 0.64 niet rechtstreeks met elkaar te vergelijken. Vanaf 2028 zal de volledige bijdrage aan de BsGW naar rato van de belastingopbrengsten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden, waarop ook de opbrengsten van deze belastingen en heffingen worden verantwoord.
168	99	Bij 3.4: waarom zijn de lasten (91) van economische promotie lager dan de baten (234)?	PRO/6	De geraamde lasten van € 91k op taakveld 3.4 (Economische promotie) hebben betrekking op economische promotie, toerisme en de daaraan toegerekende salarislasten. De baten bestaan uit de opbrengsten van de toeristenbelasting (€ 208k) en de forensenbelasting (€ 26k). Beide belastingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. De opbrengsten zijn dus niet uitsluitend bestemd voor economische promotie.
169	99	Bij 4.3: wat is inbegrepen in het bedrag van 273 onderwijsbeleid en leerlingenzaken?	PRO/7	Ongeveer de helft van de lasten op taakveld 4.3 (Onderwijsbeleid en leerlingzaken) heeft betrekking op leerlingenvervoer.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
				De overige lasten bestaan uit subsidie aan Stichting Kinderopvang Nijmegen (KION) voor de realisatie van peutergroepen in Mook en Molenhoek, collectiviteitsfinanciering voor zorg en jeugdhulp binnen het speciaal onderwijs in de regio Rijk van Nijmegen en contributie aan Ingrado (de landelijke vereniging van leerplichtambtenaren). Daarnaast zijn de salarislasten opgenomen van de ambtelijke medewerkers die zich bezighouden met onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Vaststellingsbesluit (101-102)

Bij dit onderdeel zijn geen vragen gesteld.

Bijlagen (103-142)

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
170	107	1.Verwijzingen Halt. In de grafiek ontbreken de verticale waardes . En de waardes vanaf 2016 lijken anders te lopen dan in 2026. Hoe kan dat?	CDA/1	Bij het opstellen van de grafiek is abusievelijk het jaartal op de verticale as opgenomen in plaats van het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 jongeren. Hierdoor geeft de grafiek een onjuist beeld. De gecorrigeerde grafiek is als volgt: De grafiek wordt ook opgenomen in de erratalijst.
171	107	Beleidsindicatoren, Sociaal Domein. Bij de Verwijzingen Halt zijn de jaartallen tegen elkaar uitgezet. Dit levert, zoals te verwachten is, een keurige rechte lijn op (evenredige toename). Maar wat zijn de echte cijfers?	PRO/1	Zie het antwoord op vraag 170.
172	109	7. Personen met een bijstandsuitkering. De verloop van de grafiek is anders dan vorig jaar. Wat is de verklaring?	CDA/2	De grafieken zijn gebaseerd op de gegevens van het CBS, zoals gepubliceerd op waarstaatjegemeente.nl. Bij het opstellen van beide begrotingen is gebruikgemaakt van de op dat moment beschikbare gegevens. Het CBS actualiseert regelmatig zijn gegevens en past soms ook definities of berekeningsmethoden aan. Hierdoor kunnen cijfers over eerdere jaren achteraf wijzigen. De grafiek in de Programmabegroting 2027 is gebaseerd op de meest recent beschikbare gegevens.
173	109	Graag uitleg bij sommige getallen. Er staat bijvoorbeeld bij 7 (bijstand) dat per 10.000 inwoners het getal 160.4 is. Is die 160.4 een algemeen getal voor Nederland? Of specifiek voor	PRO/2	De waarde van 160,4 heeft specifiek betrekking op de gemeente Mook en Middelaar en niet op Nederland als geheel.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
		Mook en Middelaar? En aangezien er hier maar ca. 8100 mensen wonen, moet dit getal dan worden teruggerekend van 10.000 naar 8100?		De beleidsindicator wordt uitgedrukt per 10.000 inwoners, zodat de cijfers van gemeenten met verschillende inwoneraantallen onderling vergelijkbaar zijn. Om dit om te rekenen naar het werkelijke aantal personen met een bijstandsuitkering, moet rekening worden gehouden met het inwonertal in de betreffende verslagperiode. Voor 2025 komt dit neer op ongeveer 130 personen met een bijstandsuitkering.
174	109	Re-integratievoorzieningen: wat is de reden van de forse stijging in 2025?	PRO/-	De sterke stijging van de inzet van re-integratievoorzieningen in 2025 wordt verklaard door de groeiende groep kandidaten met een arbeidsbeperking en een complexere, langdurige ondersteuningsbehoefte. Dit leidt tot een intensievere inzet van met name jobcoaching en ontwikkeltrajecten, gericht op duurzame arbeidsparticipatie.
175	110	8.Lopende re-integratievoorzieningen. Hoe is de piek in 2025 te verklaren?	CDA/3	Zie het antwoord op vraag 174.
176	110	Wat verklaart de grote toename van re-integratiekosten in 2025?	D66/1	Zie het antwoord op vraag 174.
177	111	Beleidsindicatoren, Sociaal Domein. Het aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO is van 2019 tot 2025 met 50% toegenomen. Wat is hiervan de achtergrond?	PRO/3	Vanaf 2019 kennen we in de Wmo een abonnementstarief in plaats van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Daarnaast zijn er andere ontwikkelingen die een rol spelen, zoals de vergrijzing en de focus op langer zelfstandig thuis wonen, waardoor er meer ondersteuning van de Wmo nodig is. Ook zien we dat casuïstiek steeds vaker ingewikkeld is.
178	118-121	Het risico op overschrijding van de kosten in het Sociaal Domein wordt als incidenteel opgenomen. Gezien de structurele stijging van met name jeugdzorgkosten, waarom wordt dit risico niet ook structureel meegenomen?	VVD/1	De budgetten voor het Sociaal Domein worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de meest recente realisatiecijfers, prognoses en verwachte ontwikkelingen. Structurele kostenstijgingen, waaronder die binnen de jeugdzorg, worden daarbij zo veel mogelijk verwerkt in de meerjarenraming. Het opgenomen risico heeft betrekking op mogelijke overschrijdingen ten opzichte van deze geactualiseerde budgetten. Omdat de omvang en het moment van dergelijke overschrijdingen onzeker zijn, wordt dit risico als incidenteel aangemerkt. Bij de volgende begroting worden de ramingen opnieuw beoordeeld en waar nodig structureel bijgesteld.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
179	118-121	In de risicoanalyse zien wij geen afzonderlijk risico voor kostenoverschrijding bij de voorgenomen investering van € 25 miljoen in onderwijshuisvesting. Waarom is dit risico niet opgenomen?	VVD/2	De investering in onderwijshuisvesting bevindt zich nog in de voorbereidingsfase. De geraamde investering van € 25 miljoen is gebaseerd op de huidige inzichten en uitgangspunten. Bij de verdere uitwerking van de plannen worden de investeringskosten nader onderbouwd en geactualiseerd. Eventuele financiële afwijkingen worden daarbij inzichtelijk gemaakt en aan de raad voorgelegd.
180	118-121	Ook zien wij geen afzonderlijk renterisico terug terwijl vanaf 2028 naar verwachting voor ongeveer € 27 miljoen aan langlopende leningen wordt aangetrokken. Is dit risico elders meegenomen en zo ja waar?	VVD/3	Zoals bij vraag 179 aangegeven, bevinden de plannen voor onderwijshuisvesting zich nog in de voorbereidingsfase. Ook de wijze van financiering moet nog nader worden uitgewerkt. Zowel de financieringsconstructie als de rente op het moment van het aantrekken van de leningen zijn daarom nog onzeker. In de risicoanalyse is een algemeen risico opgenomen van 2% van de totale lasten. Dit omvat ook mogelijke hogere rentelasten. Het renterisico is daarom niet nogmaals afzonderlijk opgenomen.
181	119, 10, 95	Waarom zijn er geen risico's opgenomen voor de bedrijfsvoering, de pensioenoverdracht naar het ABP, de Oekraïense ontheemden na maart 2028 en de bouw- en rentekosten?	VVD/4	In de risicoanalyse is een algemeen risico opgenomen van 2% van de totale lasten. Hiermee wordt rekening gehouden met mogelijke financiële tegenvallers binnen de bedrijfsvoering. Voor de pensioenoverdracht naar het ABP wordt de benodigde waarde jaarlijks actuarieel berekend, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele dekkingsgraad van het ABP. Eventuele financiële gevolgen worden op basis hiervan geactualiseerd. Voor de Oekraïense ontheemden gaat de begroting uit van een rijksvergoeding (SiSa) tot maart 2028. Daarna verandert de verblijfsstatus en neemt de eigen verantwoordelijkheid voor huisvesting toe. Omdat de landelijke regelgeving en de financiële consequenties voor gemeenten na maart 2028 nog onvoldoende duidelijk zijn, is op dit moment geen betrouwbaar financieel risico te kwantificeren. Daarom is hiervoor geen afzonderlijk risico opgenomen. Voor de bouw- en rentekosten wordt verwezen naar de antwoorden op vragen 179 en 180.

Vraag nr.	Pag. nr.	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w
182	122	Waarom wordt de RES NML niet genoemd als verbonden partij?	D66/2	De Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML) is georganiseerd via een centrumregeling op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze samenwerkingsvorm heeft geen eigen rechtspersoonlijkheid. De RES NML is daarmee geen afzonderlijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft zoals bedoeld in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Daarom is de RES NML niet opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Mook, 27 oktober 2026,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris, De burgemeester,

drs. W. Mariman I.M. van Dijk

Errata Programmabegroting 2027 (versie 5 november 2026 / Commissievergadering)

Onderstaande lijst betreft de errata naar aanleiding van de achteraf opgemerkte onvolkomenheden.

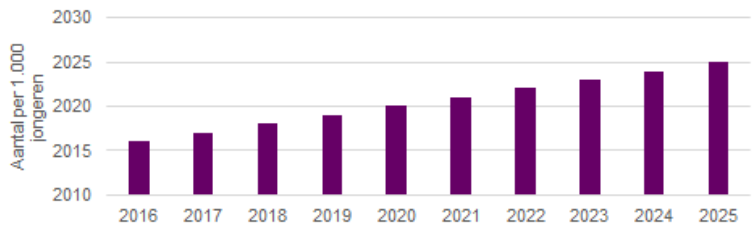
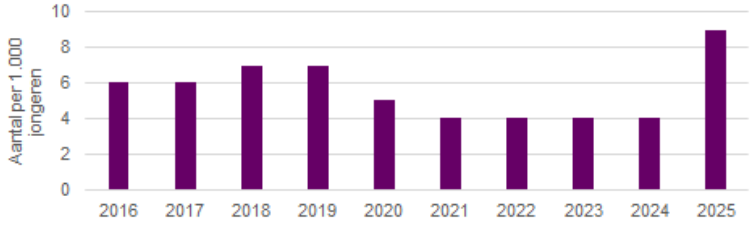
<table>
<tr><th>Blz.</th><th>Is vermeld</th><th>Moet zijn</th></tr>
<tr><td>34</td><td>Laatste zin (te veel spaties tussen jaartal en punt):
…van 10 december 2026 .</td><td>…van 10 december 2026.</td></tr>
<tr><td>48/
49</td><td>Bij: Mutatie werkkapitaal (in 2027): 906
Bedragen x €1.000
<table><tr><th>Inkomsten en uitgaven</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2030</th></tr><tr><td>Beginsaldo liquiditeiten</td><td>7.316</td><td>4.513</td><td>349</td><td>46</td><td>35</td></tr><tr><td>Bij:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Inkomsten volgens exploitatie</td><td>28.875</td><td>27.718</td><td>23.950</td><td>23.646</td><td>23.880</td></tr><tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>2.000</td><td>25.000</td><td>0</td></tr><tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>0</td><td>906</td><td>2.811</td><td>1.318</td><td>2.505</td></tr><tr><td>Subtotaal bij</td><td>28.875</td><td>28.624</td><td>28.761</td><td>49.964</td><td>26.385</td></tr><tr><td>Af:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Uitgaven volgens exploitatie</td><td>29.455</td><td>26.825</td><td>24.076</td><td>24.145</td><td>24.775</td></tr><tr><td>Uitgaven voor investeringen</td><td>475</td><td>5.353</td><td>4.460</td><td>25.376</td><td>374</td></tr><tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>67</td><td>900</td></tr><tr><td>Aanwending voorziening</td><td>778</td><td>610</td><td>528</td><td>386</td><td>213</td></tr><tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>970</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Subtotaal af</td><td>31.678</td><td>32.788</td><td>29.065</td><td>49.975</td><td>26.262</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>4.513</td><td>349</td><td>46</td><td>35</td><td>159</td></tr></table></td><td>901 => hierdoor dalen ook de diverse begin- en eindsaldi met € 5k.
Bedragen x €1.000
<table><tr><th>Inkomsten en uitgaven</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2030</th></tr><tr><td>Beginsaldo liquiditeiten</td><td>7.316</td><td>4.513</td><td>344</td><td>41</td><td>30</td></tr><tr><td>Bij:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Inkomsten volgens exploitatie</td><td>28.875</td><td>27.718</td><td>23.950</td><td>23.646</td><td>23.880</td></tr><tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>2.000</td><td>25.000</td><td>0</td></tr><tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>0</td><td>901</td><td>2.811</td><td>1.318</td><td>2.505</td></tr><tr><td>Subtotaal bij</td><td>28.875</td><td>28.619</td><td>28.761</td><td>49.964</td><td>26.385</td></tr><tr><td>Af:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Uitgaven volgens exploitatie</td><td>29.455</td><td>26.825</td><td>24.076</td><td>24.145</td><td>24.775</td></tr><tr><td>Uitgaven voor investeringen</td><td>475</td><td>5.353</td><td>4.460</td><td>25.376</td><td>374</td></tr><tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>67</td><td>900</td></tr><tr><td>Aanwending voorziening</td><td>778</td><td>610</td><td>528</td><td>386</td><td>213</td></tr><tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>970</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Subtotaal af</td><td>31.678</td><td>32.788</td><td>29.065</td><td>49.975</td><td>26.262</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>4.513</td><td>344</td><td>41</td><td>30</td><td>154</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>60</td><td>Naar aanleiding van erratum op blz. 73.
Kolom B2027:
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) -/- 787
Structureel begrotingssaldo 787

(zie ook de raadsmemo ‘Correctie begrotingssaldo Programmabegroting 2027’ van 13 oktober 2026)</td><td>-/- 383
383</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Blz.</th><th>Is vermeld</th><th>Moet zijn</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>72</td><td>Naar aanleiding van erratum op blz. 73.
Kolommen 2027:
<table><tr><th></th><th>Totaal</th><th>Inc.</th><th>Str.</th></tr><tr><td>Lasten overhead</td><td>5.264</td><td>0</td><td>5.264</td></tr><tr><td>Totaal lasten admo</td><td>5.284</td><td>0</td><td>5.284</td></tr><tr><td>Saldo van admo</td><td>-15.053</td><td>-340</td><td>-14.713</td></tr><tr><td>Totaal saldo…</td><td>187</td><td>-671</td><td>858</td></tr><tr><td>Geraamd resultaat</td><td>0</td><td>-787</td><td>787</td></tr><tr><td>Structurele lasten</td><td></td><td></td><td>25.380</td></tr><tr><td>Structurele baten</td><td></td><td></td><td>-24.593</td></tr><tr><td>Structureel begrotingssaldo (nadeel)</td><td></td><td></td><td>787</td></tr></table></td><td>Kolommen 2027:
<table><tr><th></th><th>Totaal</th><th>Inc.</th><th>Str.</th></tr><tr><td>Lasten overhead</td><td>5.264</td><td>404</td><td>4.860</td></tr><tr><td>Totaal lasten admo</td><td>5.284</td><td>404</td><td>4.880</td></tr><tr><td>Saldo van admo</td><td>-15.053</td><td>64</td><td>-15.117</td></tr><tr><td>Totaal saldo…</td><td>187</td><td>-267</td><td>454</td></tr><tr><td>Geraamd resultaat</td><td>0</td><td>-383</td><td>383</td></tr><tr><td>Structurele lasten</td><td></td><td></td><td>24.976</td></tr><tr><td>Structurele baten</td><td></td><td></td><td>-24.593</td></tr><tr><td>Structureel begrotingssaldo (nadeel)</td><td></td><td></td><td>383</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>73</td><td>Onder incidentele lasten > Bestuur en organisatie ontbreekt uitbreiding fte

<table><tr><td>Subtotaal incidentele lasten</td><td>2.575</td><td>20</td><td>20</td><td>0</td></tr><tr><td>Saldo incidentele baten en lasten</td><td>-787</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table></td><td>Onder incidentele lasten > Bestuur en organisatie toevoegen:

<table><tr><td>Overhead Uitbreiding formatie 6,58 fte</td><td>404</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Subtotaal incidentele lasten</td><td>2.979</td><td>20</td><td>20</td><td>0</td></tr><tr><td>Saldo incidentele baten en lasten</td><td>-383</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>76</td><td>De begin- en eindsaldi zijn onjuist weergegeven en de tenaamstelling van de afschrijvingsreserve (Reserve Afschr. inv.plan 2013-2016) is gewijzigd:
Bedragen * € 1.000
<table><tr><th>Omschrijving</th><th>Saldo 1 januari 2027</th><th>Toevoeging</th><th>Onttrekking</th><th>T.b.v. kapitaal-lasten</th><th>Saldo 31 december 2027</th></tr><tr><td>Bestemmingsreserves:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Reserve verkoop aandelen Attero</td><td>85</td><td>0</td><td>-5</td><td>0</td><td>80</td></tr><tr><td>Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf</td><td>410</td><td>0</td><td>0</td><td>-34</td><td>376</td></tr><tr><td>Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016</td><td>1.310</td><td>0</td><td>0</td><td>-32</td><td>1.278</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>1.805</td><td>0</td><td>-5</td><td>-66</td><td>1.734</td></tr></table></td><td>Reserve dekking kapitaallasten
Bedragen * € 1.000
<table><tr><th>Omschrijving</th><th>Saldo 1 januari 2027</th><th>Toevoeging</th><th>Onttrekking</th><th>T.b.v. kapitaal-lasten</th><th>Saldo 31 december 2027</th></tr><tr><td>Bestemmingsreserves:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Reserve verkoop aandelen Attero</td><td>75</td><td>0</td><td>-5</td><td>0</td><td>70</td></tr><tr><td>Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf</td><td>342</td><td>0</td><td>0</td><td>-34</td><td>308</td></tr><tr><td>Reserve dekking kapitaallasten</td><td>1.099</td><td>0</td><td>0</td><td>-32</td><td>1.067</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>1.516</td><td>0</td><td>-5</td><td>-66</td><td>1.445</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>81</td><td>Jaartallen in de kop van de tabel: 2026 2027 2028 2029</td><td>2027 2028 2029 2030</td></tr>
</table>

Blz.	Is vermeld	Moet zijn
82	Van de (vrij te besteden) **integratie-uitkering** CDOKE is…	Van de (vrij te besteden) **decentralisatie-uitkering** CDOKE is…
107	Grafiek 1 Verwijzingen Halt heeft een onjuiste y-as 	
120	5. Prijzen: Kwantificering **€ 563k** en Berekende omvang risico **€ 282k**	Respectievelijk **€ 559k** en **€ 280k**

Deze errata maken onderdeel uit van de vast te stellen en te ondertekenen Programmabegroting 2027 (raadsvergadering 12 november 2026).

Errata Programmabegroting 2027 (versie 12 november 2026)

Onderstaande lijst betreft de errata naar aanleiding van de achteraf opgemerkte onvolkomenheden.

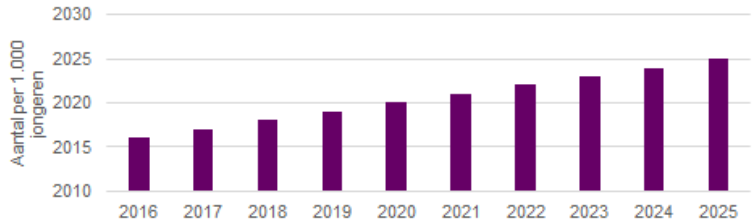
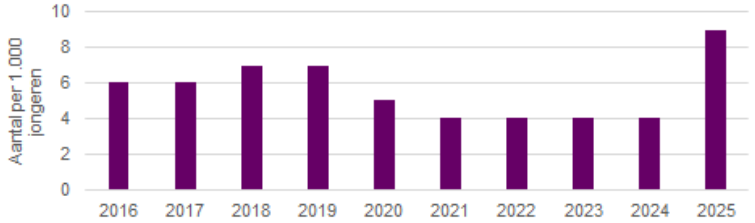
<table>
<tr><th>Blz.</th><th>Is vermeld</th><th>Moet zijn</th></tr>
<tr><td>34</td><td>Laatste zin (te veel spaties tussen jaartal en punt):
…van 10 december 2026 .</td><td>…van 10 december 2026.</td></tr>
<tr><td>48/
49</td><td>Bij: Mutatie werkkapitaal (in 2027): 906
Bedragen x €1.000
<table>
<tr><th>Inkomsten en uitgaven</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2030</th></tr>
<tr><td>Beginsaldo liquiditeiten</td><td>7.316</td><td>4.513</td><td>349</td><td>46</td><td>35</td></tr>
<tr><td>Bij:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Inkomsten volgens exploitatie</td><td>28.875</td><td>27.718</td><td>23.950</td><td>23.646</td><td>23.880</td></tr>
<tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>2.000</td><td>25.000</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>0</td><td>906</td><td>2.811</td><td>1.318</td><td>2.505</td></tr>
<tr><td>Subtotaal bij</td><td>28.875</td><td>28.624</td><td>28.761</td><td>49.964</td><td>26.385</td></tr>
<tr><td>Af:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Uitgaven volgens exploitatie</td><td>29.455</td><td>26.825</td><td>24.076</td><td>24.145</td><td>24.775</td></tr>
<tr><td>Uitgaven voor investeringen</td><td>475</td><td>5.353</td><td>4.460</td><td>25.376</td><td>374</td></tr>
<tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>67</td><td>900</td></tr>
<tr><td>Aanwending voorziening</td><td>778</td><td>610</td><td>528</td><td>386</td><td>213</td></tr>
<tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>970</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Subtotaal af</td><td>31.678</td><td>32.788</td><td>29.065</td><td>49.975</td><td>26.262</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>4.513</td><td>349</td><td>46</td><td>35</td><td>159</td></tr>
</table></td><td>901 => hierdoor dalen ook de diverse begin- en eindsaldi met € 5k.
Bedragen x €1.000
<table>
<tr><th>Inkomsten en uitgaven</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2030</th></tr>
<tr><td>Beginsaldo liquiditeiten</td><td>7.316</td><td>4.513</td><td>344</td><td>41</td><td>30</td></tr>
<tr><td>Bij:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Inkomsten volgens exploitatie</td><td>28.875</td><td>27.718</td><td>23.950</td><td>23.646</td><td>23.880</td></tr>
<tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>2.000</td><td>25.000</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>0</td><td>901</td><td>2.811</td><td>1.318</td><td>2.505</td></tr>
<tr><td>Subtotaal bij</td><td>28.875</td><td>28.619</td><td>28.761</td><td>49.964</td><td>26.385</td></tr>
<tr><td>Af:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Uitgaven volgens exploitatie</td><td>29.455</td><td>26.825</td><td>24.076</td><td>24.145</td><td>24.775</td></tr>
<tr><td>Uitgaven voor investeringen</td><td>475</td><td>5.353</td><td>4.460</td><td>25.376</td><td>374</td></tr>
<tr><td>Mutatie leningen</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>67</td><td>900</td></tr>
<tr><td>Aanwending voorziening</td><td>778</td><td>610</td><td>528</td><td>386</td><td>213</td></tr>
<tr><td>Mutatie werkkapitaal</td><td>970</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Subtotaal af</td><td>31.678</td><td>32.788</td><td>29.065</td><td>49.975</td><td>26.262</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>4.513</td><td>344</td><td>41</td><td>30</td><td>154</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>60</td><td>Naar aanleiding van erratum op blz. 73.
Kolom B2027:
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) -/- 787
Structureel begrotingssaldo 787

(zie ook de raadsmemo ‘Correctie begrotingssaldo Programmabegroting 2027’ van 13 oktober 2026)</td><td>-/- 383
383</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Blz.</th><th>Is vermeld</th><th>Moet zijn</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>72</td><td>Naar aanleiding van erratum op blz. 73.
Kolommen 2027:
<table><tr><th></th><th>Totaal</th><th>Inc.</th><th>Str.</th></tr><tr><td>Lasten overhead</td><td>5.264</td><td>0</td><td>5.264</td></tr><tr><td>Totaal lasten admo</td><td>5.284</td><td>0</td><td>5.284</td></tr><tr><td>Saldo van admo</td><td>-15.053</td><td>-340</td><td>-14.713</td></tr><tr><td>Totaal saldo…</td><td>187</td><td>-671</td><td>858</td></tr><tr><td>Geraamd resultaat</td><td>0</td><td>-787</td><td>787</td></tr><tr><td>Structurele lasten</td><td></td><td></td><td>25.380</td></tr><tr><td>Structurele baten</td><td></td><td></td><td>-24.593</td></tr><tr><td>Structureel begrotingssaldo (nadeel)</td><td></td><td></td><td>787</td></tr></table></td><td>Kolommen 2027:
<table><tr><th></th><th>Totaal</th><th>Inc.</th><th>Str.</th></tr><tr><td>Lasten overhead</td><td>5.264</td><td>404</td><td>4.860</td></tr><tr><td>Totaal lasten admo</td><td>5.284</td><td>404</td><td>4.880</td></tr><tr><td>Saldo van admo</td><td>-15.053</td><td>64</td><td>-15.117</td></tr><tr><td>Totaal saldo…</td><td>187</td><td>-267</td><td>454</td></tr><tr><td>Geraamd resultaat</td><td>0</td><td>-383</td><td>383</td></tr><tr><td>Structurele lasten</td><td></td><td></td><td>24.976</td></tr><tr><td>Structurele baten</td><td></td><td></td><td>-24.593</td></tr><tr><td>Structureel begrotingssaldo (nadeel)</td><td></td><td></td><td>383</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>73</td><td>Onder incidentele lasten > Bestuur en organisatie ontbreekt uitbreiding fte

<table><tr><td>Subtotaal incidentele lasten</td><td>2.575</td><td>20</td><td>20</td><td>0</td></tr><tr><td>Saldo incidentele baten en lasten</td><td>-787</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table></td><td>Onder incidentele lasten > Bestuur en organisatie toevoegen:

<table><tr><td>Overhead Uitbreiding formatie 6,58 fte</td><td>404</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Subtotaal incidentele lasten</td><td>2.979</td><td>20</td><td>20</td><td>0</td></tr><tr><td>Saldo incidentele baten en lasten</td><td>-383</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>76</td><td>De begin- en eindsaldi zijn onjuist weergegeven en de tenaamstelling van de afschrijvingsreserve (Reserve Afschr. inv.plan 2013-2016) is gewijzigd:
Bedragen * € 1.000
<table><tr><th>Omschrijving</th><th>Saldo 1 januari 2027</th><th>Toevoeging</th><th>Onttrekking</th><th>T.b.v. kapitaal-lasten</th><th>Saldo 31 december 2027</th></tr><tr><td>Bestemmingsreserves:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Reserve verkoop aandelen Attero</td><td>85</td><td>0</td><td>-5</td><td>0</td><td>80</td></tr><tr><td>Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf</td><td>410</td><td>0</td><td>0</td><td>-34</td><td>376</td></tr><tr><td>Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016</td><td>1.310</td><td>0</td><td>0</td><td>-32</td><td>1.278</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>1.805</td><td>0</td><td>-5</td><td>-66</td><td>1.734</td></tr></table></td><td>Reserve dekking kapitaallasten
Bedragen * € 1.000
<table><tr><th>Omschrijving</th><th>Saldo 1 januari 2027</th><th>Toevoeging</th><th>Onttrekking</th><th>T.b.v. kapitaal-lasten</th><th>Saldo 31 december 2027</th></tr><tr><td>Bestemmingsreserves:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Reserve verkoop aandelen Attero</td><td>75</td><td>0</td><td>-5</td><td>0</td><td>70</td></tr><tr><td>Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf</td><td>342</td><td>0</td><td>0</td><td>-34</td><td>308</td></tr><tr><td>Reserve dekking kapitaallasten</td><td>1.099</td><td>0</td><td>0</td><td>-32</td><td>1.067</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>1.516</td><td>0</td><td>-5</td><td>-66</td><td>1.445</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>81</td><td>Jaartallen in de kop van de tabel: 2026 2027 2028 2029</td><td>2027 2028 2029 2030</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Blz.</th><th>Is vermeld</th><th>Moet zijn</th></tr>
<tr><td>82</td><td>Van de (vrij te besteden) integratie-uitkering CDOKE is…</td><td>Van de (vrij te besteden) decentralisatie-uitkering CDOKE is…</td></tr>
<tr><td>91</td><td>Bestemmingsreserve Leefbaarheidsfonds:
<table><tr><th></th><th>Saldo 1 jan.</th><th>2027 Bij</th></tr><tr><td>Leefbaarheidsfonds</td><td>0</td><td>400</td></tr><tr><td>Subtotaal</td><td>2.140</td><td>400</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>9.290</td><td>400</td></tr></table></td><td><table><tr><th></th><th>Saldo 1 jan.</th><th>2027 Bij</th></tr><tr><td>Leefbaarheidsfonds</td><td>400</td><td>0</td></tr><tr><td>Subtotaal</td><td>2.540</td><td>0</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>9.690</td><td>0</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>107</td><td>Grafiek 1 Verwijzingen Halt heeft een onjuiste y-as

</td><td>
</td></tr>
<tr><td>120</td><td>5. Prijzen: Kwantificering € 563k en Berekende omvang risico € 282k</td><td>Respectievelijk € 559k en € 280k</td></tr>
</table>

Deze errata maken onderdeel uit van de vast te stellen en te ondertekenen Programmabegroting 2027 (raadsvergadering 12 november 2026).

PRO

Mook en Middelaar

Politieke beschouwing PRO Mook en Middelaar

Allereerst een woord van dank aan de ambtelijke organisatie en het college voor de uitwerking van de voorliggende programma begroting 2027. Het is wat de fractie van PRO betreft, een helder, goed leesbaar, realistisch verhaal met een duidelijke financiële onderbouwing geworden.

Onze gemeente is aantrekkelijk door haar groene omgeving, levendige dorpen de kleinschaligheid en de menselijke maat en dat willen we graag zo houden. Vanaf 2028 neemt de financiële ruimte van de gemeente aanzienlijk af door toename van o.a. de zorgkosten maar vooral ook door het korten van Den Haag op de uitkering vanuit het Gemeentefonds. Ook maatschappelijke voorzieningen vragen om forse investeringen, de zorg wordt steeds complexer en dus duurder. En dat maakt het allemaal, zeker financieel, niet eenvoudiger.

En toch gaan we, om met de titel van het Coalitieakkoord te spreken, Samen verantwoord vooruit. PRO, kiest dan ook nadrukkelijk voor een vitaal, sociaal, groen en duurzaam Mook en Middelaar, en dat zien we zeker ook terug in de voorliggende begroting voor 2027. Met aandacht en zorg voor onze kwetsbare inwoners. En ook verantwoordelijkheid en leefbaarheid als onze richtinggevende principes.

De nieuwe wijk De Maastuin zien we voortvarend uit de grond schieten. Dat gegeven samen met ook de andere bouwplannen die er nog liggen aan de Rijksweg maken dat we wel grote zorgen hebben over een veilige verkeersafwikkeling op de Rijksweg.

Naast de realisatie van de Maastuin zien we bouwplannen in voorbereiding voor het Startsche Veld. Ook in Middelaar en op andere locaties in Mook en Molenhoek wordt woningbouw voorbereid. Wij blijven ons met name ook inzetten op snelle realisatie van woningbouw in Middelaar.

Voor de fractie van PRO is het ook van belang dat woningbouw niet alleen wordt beoordeeld op aantallen. Maar betaalbaarheid, duurzaamheid, ‘n groene omgeving, goede verkeersafwikkeling en bereikbare voorzieningen horen vanaf het begin onderdeel van het ontwerp te zijn. En voor ons als PRO, is het heel belangrijk, dat het ook voor mensen met een krappe beurs het mogelijk moet zijn om goede woonruimte in onze gemeente te vinden.

Bij het onderhoud van de openbare ruimte moeten we kijken naar verdere vergroening en mogelijke gevolgen van wateroverlast, hittestress en verdroging. Met name over de perioden van extreme hitte dienen we verderop in deze raadsvergadering een Motie Vreemd aan de orde van de dag in.

We willen als PRO voorkomen dat duurzaamheid wordt gereduceerd tot losse projecten. De groene agenda moet onderdeel worden van iedere ruimtelijke beslissing: van woningbouw en wegenonderhoud tot bedrijvigheid en recreatie.

Een sterke en sociale gemeente is meer dan een verzameling woningen, wegen en groen. Het is een gemeenschap waarin mensen naar elkaar omkijken. We zien gelukkig ook in de begroting initiatieven opgenomen die inzetten op preventie, mantelzorg, een dementievriendelijke gemeente en ondersteuning van inwoners die kwetsbaar zijn.

Verenigingen worden ondersteund, preventieve gezondheid krijgt aandacht en er wordt ingezet op sport, bewegen, mantelzorg en vitaal ouder worden. Dit is voor de fractie van PRO een van de belangrijkste uitgangspunten. Juist in een kleine gemeente, zoals de onze, zijn verenigingen, vrijwilligers, de dorpsraden, de gemeenschapshuizen en informele netwerken van onschatbare waarde.

En daarom moeten bezuinigingen, wat ons betreft, ook nooit uitsluitend vanuit een financiële spreadsheet worden beoordeeld. Een relatief kleine subsidie voor een vereniging kan in maatschappelijk opzicht van grote waarde zijn.

De begroting meldt dat voor nieuwbouw of grootschalige renovatie van het Kandinsky College Molenhoek en basisschool De Maaskei in Mook een haalbaarheidsonderzoek wordt uitgevoerd. PRO is wat dit betreft heel erg duidelijk en wij zien deze investeringen niet alleen als een kostenpost maar ook en juist vooral als een leefbaarheidsinvestering in de toekomst. De kost gaat ook hier voor de baat.

Want een school is niet alleen een gebouw waarin lessen worden gegeven. Het is een ontmoetingsplek en een belangrijk onderdeel van de aantrekkelijkheid van een dorp voor jonge gezinnen. Hetzelfde geldt voor sportaccommodaties en gemeenschapshuizen. Als we de leefbaarheid van Mook en Middelaar serieus nemen, moeten we bereid zijn om ook hierin gericht te investeren.

De Programmabegroting voor 2027 sluit uiteindelijk weer op nul. Maar vanaf 2028 ontstaan forse tekorten die het miljoen te boven gaan. Een belangrijke oorzaak is de buitenproportionele daling, lees bezuiniging, op de uitkering uit het gemeentefonds vanuit Den Haag. Wel taken maar geen knaken … is al jaren helaas de schandelijke werkelijkheid.

Om 2027 sluitend te krijgen, stelt het college voor om de opbrengsten van onder meer de ozb, forensenbelasting, toeristenbelasting en hondenbelasting extra te verhogen. Dat levert structureel ongeveer €240.000 per jaar op. Daarmee is het financiële

probleem echter niet opgelost: de meerjarige tekorten blijven bestaan.

We kunnen niet doen alsof de financiële problemen vanzelf verdwijnen. Maar wij vinden ook niet dat de oplossing uitsluitend gezocht moet worden in bezuinigingen op voorzieningen of structurele lastenverhoging. En ook zeker niet op de ambtelijke capaciteit want de dienstverlening aan de inwoners staat nu al onder druk.

Wij zien in de voorliggende begroting een duidelijke richting: investeren in maatschappelijk relevante projecten. De minima en ouderen worden ontzien. Dus niet korten op het sociaal domein. Ook hier gaat de kost voor de baat.

Tot slot voorzitter. De fractie van PRO vindt het erg belangrijk dat onze inwoners moeten weten waarom keuzes worden gemaakt en dat zij invloed moeten kunnen uitoefenen op de toekomst van hun dorp. Wij willen dus inwoners vroegtijdig betrekken, dorpsraden ondersteunen en ruimte geven aan bewonersinitiatieven. Zeker wanneer de gemeente moeilijke keuzes moet maken, is draagvlak geen vanzelfsprekendheid. Dat moet worden opgebouwd door inwoners serieus te nemen.

De financiële situatie vraagt daarbij wel om realisme. Het structurele tekort vanaf 2028 maakt ook duidelijk dat de gemeenteraad de komende periode keuzes moet maken. Investeren waar het de toekomst van Mook en Middelaar versterkt en de sterkste schouders naar vermogen laten bijdragen. Dat is voor PRO de betekenis van Samen verantwoord vooruit. Niet voorzichtigheid om de voorzichtigheid en de verantwoordelijkheid vooruit schuiven, maar nu verantwoordelijkheid nemen voor de gemeente die wij aan volgende generaties willen doorgeven.

Mook en Middelaar heeft alles in huis om een sterke, groene en sociale gemeente te blijven. Maar dat gebeurt niet vanzelf. Het vraagt politieke moed, financiële discipline, flexibiliteit en creativiteit van denken maar vooral ook vertrouwen in de kracht van onze inwoners.

Dus … Samen verantwoord vooruit.

Namens de fractie van PRO,

Ton Broekmans (fractievoorzitter)

PRO

Mook en Middelaar

Algemene Beschouwing CDA bij de Programmabegroting 2027

Voorzitter,

Voor ons liggen de Programmabegroting 2027 en de eerste begrotingswijziging daarop. Het CDA dankt het college en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat is verricht om deze stukken, en de uitgebreide beantwoording van de vragen van de raad, tijdig beschikbaar te stellen.

Wij beschouwen deze voorstellen als één geheel. Dat geldt ook voor de Programmabegroting 2027 en de meerjarenraming voor de jaren daarna. Want hoewel 2027 nog een sluitend beeld laat zien, moeten we vooral vooruitkijken naar de uitdagingen die ons in de jaren daarna te wachten staan.

In het **voorwoord** wordt de kern van de opgave helder benoemd. Het coalitieakkoord **Samen verantwoord vooruit** , bestaand beleid, de financiële positie van onze gemeente en de noodzakelijke versterking van de bestuurskracht vormen samen het kader voor de keuzes die we maken. Het CDA ziet hierin een belangrijke gezamenlijke verantwoordelijkheid. Niet alleen voor het college en de organisatie, maar ook voor de raad en voor de samenleving als geheel.

Want uiteindelijk doen wij dit voor onze inwoners. Voor het voorrecht om te wonen in een gemeente waar mensen zich thuis voelen, waar jong en oud prettig kunnen leven, waar verenigingen bloeien, waar ondernemers kansen krijgen en waar mensen naar elkaar omzien. De voortdurende grote belangstelling voor woningen in onze gemeente laat zien hoe aantrekkelijk Mook en Middelaar is en hoe belangrijk het is die kwaliteit te behouden.

Het **CDA staat voor** zorgvuldig rentmeesterschap. Dat betekent dat wij verstandig omgaan met de middelen die ons zijn toevertrouwd, zonder daarbij de toekomst uit het oog te verliezen. Daarom constateren wij dat de begroting voor 2027 nog in balans is, maar dat de financiële vooruitzichten daarna om zorgvuldige keuzes vragen.

Tegelijkertijd gaat het **niet alleen om geld**. Ook de balans tussen taken, verwachtingen en uitvoeringskracht verdient aandacht. Kleine gemeenten krijgen steeds meer verantwoordelijkheden te dragen. Een betrouwbare overheid vraagt om voldoende deskundigheid en capaciteit. Daarom ondersteunt het CDA het voorstel voor de tijdelijke uitbreiding van de ambtelijke organisatie in 2027. Zonder voldoende bestuurskracht kunnen we de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners immers niet waarmaken.

Voorzitter,

Mook en Middelaar

Vanuit onze CDA-waarden willen wij twee aandachtspunten meegeven.

Ten eerste het meedoen in onze samenleving.

Werk is voor veel mensen meer dan inkomen alleen. Werk geeft structuur, betrokkenheid en eigenwaarde. In het coalitieakkoord wordt terecht gewezen op het belang van werk voor het welzijn van inwoners. Het CDA zou daarom graag zien dat nieuwkomers en inwoners met een uitkering zo snel mogelijk worden betrokken bij onze gemeenschap. Niet alleen via betaald werk wanneer dat mogelijk is, maar ook via vrijwilligerswerk en maatschappelijke inzet.

Denk daarbij aan ondersteuning van ouderen, mantelzorgers, mensen met een beperking of inwoners die tijdelijk extra hulp nodig hebben. Dat versterkt niet alleen de sociale samenhang, maar helpt ook mensen sneller hun plek in de samenleving te vinden. Solidariteit is geen eenrichtingsverkeer; het is samen verantwoordelijkheid dragen voor elkaar.

Ons tweede aandachtspunt betreft duurzaamheid en circulariteit.

Recent heb ik gezien hoeveel materialen elke week in de milieustraat worden aangeboden en hoeveel daarvan eigenlijk opnieuw gebruikt kunnen worden. Nu de DAR de milieustraat vanaf 1 januari 2027 gaat beheren, ziet het CDA kansen om samen met inwoners werk te maken van een circulair plein, zoals ook opgenomen in het coalitieakkoord.

Dat sluit naadloos aan bij het principe van rentmeesterschap: zorgvuldig omgaan met grondstoffen, verspilling voorkomen en bruikbare materialen een tweede leven geven. Daarmee dienen we zowel het milieu als de portemonnee van onze inwoners.

Voorzitter,

Deze begroting gaat uiteindelijk niet alleen over cijfers. Zij gaat over de richting die wij samen kiezen. Over de vraag hoe wij ook in financieel uitdagende tijden een sterke gemeenschap blijven waarin mensen verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf, voor elkaar en voor toekomstige generaties.

Vanuit die gedachte kan het CDA instemmen met de Programmabegroting 2027 en de eerste begrotingswijziging. Tegelijkertijd zien wij 2027 als een jaar waarin we samen de basis moeten leggen voor de moeilijke keuzes die daarna op ons afkomen.

Laten we die keuzes niet alleen beoordelen op hun financiële gevolgen, maar ook op wat zij betekenen voor de leefbaarheid, de verbondenheid en de toekomst van Mook en Middelaar.

Dank u wel.

Politieke beschouwing DGP

Voorzitter,

Allereerst dank aan de medewerkers en het college voor het opstellen van deze begroting en de beantwoording van onze vragen. Zeker gezien de druk op de organisatie waarderen wij het werk dat hiervoor is verzet.

De begroting maakt duidelijk hoe onze gemeente ervoor staat. Wat de DGP daarin nog mist, is de richting die het college kiest: welke ambities krijgen voorrang, wat kan minder en wat stellen we uit? Die keuzes zijn grotendeels nog vooruitgeschoven.

Wij begrijpen dat een zorgvuldige afweging tijd vraagt. Maar juist daarom vinden wij het moeilijk uit te leggen dat het college nu al een structurele extra bijdrage van inwoners vraagt.

Voor ons als DGP staat centraal wat onze inwoners van hun gemeente mogen verwachten: goed onderwijs, passende ondersteuning, sterke verenigingen, leefbare dorpen en betrouwbare dienstverlening. Daarvoor is een gezonde financiële basis nodig.

Die basis staat onder druk. Met de eerste begrotingswijziging wordt 2027 sluitend gemaakt volgens de voorwaarden die de provincie daaraan stelt. Maar vanaf 2028 lopen de jaarlijkse tekorten op, tot ruim 2,6 miljoen euro in 2030. Tegelijkertijd staan grote investeringen voor de deur.

Wij nemen die opgave serieus. Niet alles kan, en wat wel kan, kan niet tegelijk. Dat vraagt om duidelijke keuzes.

Voorzitter,

Het college heeft toegelicht dat naar besparingen is gezocht. Toch ontbreekt een concreet overzicht van de onderzochte alternatieven, hun opbrengsten en hun gevolgen. Daarmee is voor ons onvoldoende aangetoond waarom juist deze extra lastenverzwaring nu noodzakelijk is.

De VVD heeft een amendement over de OZB en een motie over de rioolheffing voorbereid en ons gevraagd deze mee in te dienen. Wij sluiten ons daar graag bij aan. Ik licht kort toe waarom de DGP deze voorstellen steunt.

Het amendement beperkt de aanvullende OZB-verhoging van 8,5 naar 5 procent. De reguliere indexatie blijft staan. Ook daarmee stijgt de OZB extra en dragen inwoners bij aan het versterken van de financiële positie.

Voor de DGP vormt dit een evenwichtige tussenstap. We beperken de lastenstijging en dekken de lagere opbrengst in 2027 uit de Vrij Besteedbare Reserve.

Wij beseffen goed dat dit geen structurele oplossing is. De gevolgen voor volgende jaren moeten worden meegenomen in het aangekondigde traject. Maar juist daarin willen wij eerst zorgvuldig afwegen welke combinatie van inkomsten, uitgaven en ambities verantwoord is.

Voorzitter,

De motie gaat over de rioolheffing. In december stelt de raad de definitieve tarieven voor volgend jaar vast. Wij vragen het college om daarbij de stijging voor inwoners te beperken.

De gemeente beschikt over een voorziening van circa vier miljoen euro voor de riolering.

DGP vindt het redelijk die mogelijkheid nu te benutten. Daarom steunen wij het verzoek om hiervoor in 2027 maximaal 147.000 euro te gebruiken. Daarmee beperken we het bedrag dat inwoners via de rioolheffing moeten opbrengen.

Uiteraard moeten ook toekomstig onderhoud en vervanging van het riool betaalbaar blijven. Daarom vragen we het college inzichtelijk te maken hoeveel geld daarvoor beschikbaar moet blijven en hoe de rioolheffing zich de komende jaren naar verwachting ontwikkelt. Zo beperken we de lastenstijging nu, zonder de kosten van later uit het oog te verliezen.

Voorzitter,

Het traject ‘Toekomstbestendige gemeente’ moet vervolgens echte keuzes opleveren.

Het college verwacht ook vanaf 2028 extra personeelscapaciteit nodig te hebben. Hoeveel en waarvoor, moet het onderzoek uitwijzen. Wij willen medewerkers geen onuitvoerbare opdrachten geven. Daarom moeten taken, ambities en capaciteit in samenhang worden beoordeeld, inclusief de financiële gevolgen.

Wij zien uit naar het toegezegde memo over de raadsbetrokkenheid.

Kan het college bevestigen dat de planning tijdige besluitvorming mogelijk maakt, zodat maatregelen daadwerkelijk in 2028 kunnen doorwerken?

Voor de DGP moeten daarbij ook de gevolgen voor inwoners zichtbaar zijn. Wat betekenen keuzes voor onze verenigingen, mantelzorgers en mensen die afhankelijk zijn van ondersteuning? En hoe houden we onze dienstverlening bereikbaar en betrouwbaar?

Ook bij onderwijshuisvesting blijven zorgvuldige keuzes nodig. Na de haalbaarheidsonderzoeken is de raad aan zet voor de investeringen. Dan verwachten wij vergelijkbare scenario's en inzicht in betaalbaarheid en bijdragen van derden.

Voorzitter,

Wij vragen inwoners om bij te dragen. Dan mogen zij van onze raad verwachten dat we alle mogelijkheden zorgvuldig afwegen en de lastenstijging zoveel mogelijk beperken.

Dank u wel.

D66 Mook en Middelaar

Algemene beschouwing begroting 2027

Voorzitter,

Onze fractie wil graag beginnen met een woord van dank aan het gemeentelijk apparaat voor het tijdig beantwoorden van de vele vragen.

Alhoewel de fractie tevreden is met het realiseren van een sluitende begroting over 2027 kijken we met zorg naar de ontwikkeling van onze financiële positie in de komende jaren. De toenemende kosten in het sociaal domein, met name vanuit de jeugdzorg, en de teruglopende uitkering uit het gemeentefonds missen hun uitwerking niet. Daarnaast hebben we te maken met investeringen in onze onderwijsvoorzieningen, die we niet veel langer voor ons uit kunnen blijven schuiven. En dan hebben we het nog niet gehad over de verwezenlijking van de ambities van de coalitie op vele gebieden, waarvan nut en noodzaak voor wat de D66 fractie betreft buiten kijf staan. Denk bijvoorbeeld aan de uitwerking van het bibliotheekwerk, het verder uitrollen van inwonersparticipatie, en de aandacht voor duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Gezien de meerjarenraming is het wat D66 betreft geen optie om de begroting van 2027 sluitend te maken door uitsluitend de inzet van aanvullende dekkingsmaatregelen. De verhoging van de Onroerende Zaak Belasting en andere gemeentelijk belastingen is in onze ogen onontkomelijk en het is teleurstellend om te zien dat deze niet voldoende verlichting geeft op de middellange termijn. De belastingdruk moet redelijk blijven en in verhouding staan tot die van de ons omringende gemeenten en kan daarom nooit meer zijn dan een deel van de oplossing. Dit vraagt om vindingrijkheid, flexibiliteit en om het maken van keuzes, bij voorkeur breed gedragen. Wij juichen het dan ook toe dat het college voornemens is om met een procesvoorstel te komen om samen met de raad te kijken hoe we deze situatie ten goede kunnen keren.

Het college doet het wat onze fractie betreft verstandig aan om de ambtelijke organisatie, waar onze fractie veel waardering voor heeft, te ondersteunen met een incidentele uitbreiding van 6,8 FTE. Het is essentieel dat de organisatie goed blijft functioneren terwijl de gemeente groeit en de taken steeds complexer worden. Maar ook moeten we flexibiliteit houden zodat de organisatie structureel passend is, ook als er aanpassingen zouden komen in het beleid. Daarnaast moet de organisatie wat D66 betreft voortdurend mee bewegen en gebruik maken van nieuwe technieken zoals AI, die de productiviteit ten goede kunnen komen. Onze fractie vindt het daarbij wel van groot belang dat AI veilig en zorgvuldig gebruikt wordt en we willen in dit verband graag wijzen op de onlangs door onze staatssecretaris Willemijn Aerdts voorgestelde AI-visie. We zouden in dat kader aan het college willen vragen hoe het tegen het gebruik van AI aankijkt en of er al passend beleid voor in ontwikkeling is?

Voorzitter, bij het behandelen van de kadernota gaf onze fractie vier aandachtspunten mee, Woningbouw; Flexibel en klimaatbestendig bouwen; Energie en het Sociaal domein. In het verlengde daarvan zou de fractie graag drie zaken extra willen benoemen:

- Wat betreft de woningbouw en het flexibel bouwen zouden we extra aandacht willen voor het passend bouwen, zodat we de juiste woningen bouwen die onze inwoners nodig hebben, waardoor er ook meer doorstroming komt.
- Wat betreft de energie zouden we graag zien dat energieopslag en de warmtetransitie in samenhang bekeken worden, bij voorkeur binnen hetzelfde project. Ook zouden we het college willen vragen nog eens kritisch te kijken naar de overlap tussen energieloket, energiecafé en energiebank.

- Voor wat betreft het Sociaal Domein roepen wij het college op om ondanks de oplopende kosten in te blijven zetten op preventie en participatie. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Een kritische opmerking willen we tenslotte nog maken over onze passantenhaven in Mook. De kosten van het uitbaggeren van deze haven zijn fors, maar er is geen zicht op wanneer we deze kosten kunnen verwachten. We roepen het college op om dit uit te zoeken zodat we beter weten waar we de komende jaren aan toe zijn. Het is logisch een onderhoudsplan te koppelen aan het eventueel ontwikkelen van de Maaskade maar het moet eerst duidelijk zijn of het onderhoud zolang kan wachten. Overigens wordt de kade dezer dagen veelvuldig gebruikt door riviercruiseschepen, waarschijnlijk ook vanwege de lage waterstanden elders. Daarbij wordt de kade ook zwaar belast door flinke aantallen touringcars. Wij vroegen ons af hoe dergelijke schepen bijdragen aan de kosten door liggeld en toeristenbelasting? Het laat in ieder geval zien dat de haven in een behoefte voorziet.

Voorzitter, veel zaken zijn nog niet genoemd maar om wille van de tijd ga ik afronden. Zoals duidelijk moge zijn uit ons betoog steunt de fractie van D66 het raadsvoorstel inclusief de eerste wijziging daarop. We wensen het college veel succes toe in het komende jaar.

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer	**313330**
Onderwerp	**1e Begrotingswijziging Programmabegroting 2027**
Datum raadsvergadering	**12 november 2026**
Raadscommissie	Gecombineerd Algemene commissie / Begroting & Rekening
Datum raadscommissie	5 november 2026
Programma	-
Portefeuillehouder	A. Mehlkop

1e Begrotingswijziging Programmabegroting 2027

Inleiding
Bij de controle van de Programmabegroting 2027 is geconstateerd dat incidentele salarislasten van € 404k niet zijn opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Deze onjuistheid is gecorrigeerd via de erratalijst. Hierdoor daalt het structurele begrotingstekort van € 787k naar € 383k.

Omdat ook de meerjarenraming niet structureel sluitend is, voldoet de Programmabegroting 2027 hiermee nog niet aan de eisen van de provincie. Om preventief financieel toezicht te voorkomen, wordt voorgesteld het resterende structurele tekort te dekken door een onttrekking aan de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).

Voorstel
1. De eerste begrotingswijziging 2027 vast te stellen.

Beoogd effect
Het realiseren van een structureel sluitende Programmabegroting 2027, overeenkomstig de door de provincie toegestane inzet van de VBR als dekkingsmiddel.

Argumenten

1.1 Vaststellen 1e begrotingswijziging 2027
Na verwerking van het erratum resteert voor 2027 een structureel begrotingstekort van € 383k. Omdat ook de meerjarenraming niet structureel sluitend is, heeft de provincie ambtelijk aangegeven dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om preventief financieel toezicht te voorkomen.

De provincie staat toe dat maximaal 10% van de Vrij Besteedbare Reserve (VBR) wordt ingezet als dekkingsmiddel voor een structureel begrotingstekort. Met een onttrekking van € 383k, circa 7,5% van de VBR, wordt het resterende structurele tekort voor 2027 volledig gedekt en blijft de gemeente binnen de toegestane grens. Deze onttrekking wordt verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2027, die ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd.

Kanttekeningen

Het totale begrotingssaldo wordt hierdoor € 383k voordelig. Dit positieve saldo is het gevolg van de toegestane inzet van de VBR als structureel dekkingsmiddel en betekent niet dat er financiële ruimte voor nieuwe uitgaven ontstaat. Door de voorgestelde onttrekking aan de VBR komt het structurele begrotingssaldo 2027 uit op € 0k.

Het college is inmiddels gestart met het traject ‘Toekomstbestendige gemeente’, gericht op het vergroten van de toekomstbestendigheid en uitvoeringskracht van de gemeente. Mede in het licht van de financiële opgave vanaf 2028 kunnen de uitkomsten van dit traject gevolgen hebben voor de uitvoering van gemeentelijke werkzaamheden.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

De financiële gevolgen van de correctie en de eerste begrotingswijziging zijn als volgt:

Omschrijving	**Bedrag x € 1.000**
Structureel begrotingssaldo volgens ontwerpbegroting 2027	787 N
Af: Correctie *incidentele* salarislasten (erratum)	-/- 404 N
Gecorrigeerd *structureel* begrotingssaldo	383 N
Onttrekking VBR (1e begrotingswijziging)	383 V
Structureel begrotingssaldo na wijziging	0 V

Het *totale* begrotingssaldo (structureel en incidenteel samen) van de ontwerpbegroting bedraagt € 0k en verandert niet door het erratum. Door de aanvullende onttrekking aan de VBR ontstaat een positief totaal begrotingssaldo van € 383k.

De onttrekking wordt via de eerste begrotingswijziging verwerkt in het dekkingsplan van de Programmabegroting 2027.

Communicatie

Na vaststelling wordt het raadsbesluit, inclusief de eerste begrotingswijziging 2027, toegezonden aan Gedeputeerde Staten van Limburg ten behoeve van de beoordeling van de toezichtsvorm.

Uitvoering

Na vaststelling door de raad worden de eerste begrotingswijziging en de errata verwerkt in de definitieve Programmabegroting 2027. De vastgestelde begroting wordt vóór 15 november 2026 aan Gedeputeerde Staten van Limburg en het CBS toegezonden. Ook worden de financiële gegevens voor het CBS hierop aangepast.

Bijlage(n)

1. Concept raadsbesluit 1e begrotingswijziging 2027;
2. Financiële uitwerking 1e begrotingswijziging 2027;
3. Raadsmemo ‘Correctie begrotingssaldo Programmabegroting 2027’ van 13 oktober 2026.

Mook, 27 oktober 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Raadsbesluit

Gemeente Mook en Middelaar

Zaaknummer **313330**

Onderwerp **1e Begrotingswijziging Programmabegroting 2027**

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 27 oktober 2026

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 5 november 2026

Besluit:

1. De eerste begrotingswijziging 2027 vast te stellen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 12 november 2026

De raad voornoemd,

De griffier
W. Huberts

De voorzitter
I.M. van Dijk

Raad 12 december 2026: 1e Begrotingswijziging Programmabegroting 2027

Zaaknummer 313330

Bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en organisatie	**B2027**	**Wijziging**	**B2027 na wijziging**
Lasten	1.503	0	1.503
Baten	-1	0	-1
Toevoeging aan reserves	0	0	0
Onttrekking uit reserves	-5	-383	-388
Saldo programma	1.497	**-383**	1.114
Begrotingssaldo	0	**383**	383
Controlegetal		0	

Bedragen x € 1.000

Taakveld	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0.10 Mutaties reserves	0	187	-187
1e wijziging: onttrekking uit VBR	0	**383**	-383
0.10 Mutaties reserves na wijziging	0	570	-570
0.11 Resultaat (V)	0	0	0
1e wijziging: verwerking voordelig begrotingssaldo	**383**	0	383
0.11 Resultaat na wijziging (V)	383	0	383

Een voordelig begrotingssaldo staat op taakveld 0.11 bij de lasten.

Raadsmemo

Gemeente Mook en Middelaar

Aan:	Leden van de Gemeenteraad
Van:	College van Burgemeester en Wethouders
Portefeuillehouder:	A. Mehlkop
Afdeling	Bedrijfsvoering
Zaaknummer:	286120
Datum:	13 oktober 2026
Onderwerp:	Correctie begrotingssaldo Programmabegroting 2027

Bij de controle van de Programmabegroting 2027 is een onjuistheid geconstateerd in de presentatie van het structurele begrotingssaldo. Deze wordt via een erratum gecorrigeerd. Daarnaast heeft de provincie in een ambtelijk gesprek aangegeven dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om preventief financieel toezicht te voorkomen.

1. Erratum Programmabegroting 2027

Op pagina 78 is onder nummer 5 een incidentele bijstelling van de salarislasten opgenomen van € 404k. Deze incidentele lasten zijn abusievelijk niet opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten op pagina 73. Na correctie daalt hierdoor het *structurele* begrotingstekort, zoals onder andere vermeld op pagina 72, van € 787k nadelig naar € 383k nadelig. Het totale begrotingssaldo, waarin structurele én incidentele tekorten staan, blijft ongewijzigd op € 0.
Deze correctie wordt opgenomen in de erratalijst voor de raadsvergadering van 12 november 2026.

2. Financieel toezicht provincie

Na verwerking van het erratum resteert voor 2027 een structureel begrotingstekort van € 383k. Omdat ook de meerjarenraming niet *structureel* sluitend is, voldoet de Programmabegroting 2027 – ondanks de *incidentele* baten die we verwachten - niet aan de eisen van de provincie. Zonder aanvullende maatregelen leidt dit mogelijk tot preventief financieel toezicht.

Gemeenten mogen maximaal 10% van de Vrij Besteedbare Reserve inzetten als toegestaan dekkingsmiddel voor een structureel begrotingstekort. Als wij 7,5 % hiervan inzetten, is het structurele tekort gedekt. We blijven daarmee binnen de toegestane grens.

Hoewel deze verschuiving administratief van aard is en geen gevolgen heeft voor onze plannen, leidt toepassing van bovenstaande tot een positief saldo van € 383k in de begroting. Het college benadrukt dat dit saldo louter verklaard wordt door de eis van de provincie om structurele dekking voor structurele kosten op te nemen en dus géén ruimte voor nieuwe bestedingen oplevert.

De onttrekking van € 383k aan de VBR wordt verwerkt in de eerste begrotingswijziging van 2027. Na vaststelling door de raad worden deze begrotingswijziging en de errata verwerkt in de definitieve Programmabegroting 2027.

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris	De burgemeester
drs. W. Mariman	I.M. van Dijk

Motie vreemd

Gemeente Mook en Middelaar

Motie: Samenredzaamheid bij extreme hitte

De raad van de gemeente Mook en Middelaar in vergadering bijeen op 12 november 2026

Overwegende dat:

- perioden van extreme hitte naar verwachting vaker, langer en intensiever zullen voorkomen;
- het Nationaal Hitteplan in de zomers van 2025 en 2026 samen zes keer is geactiveerd (twee keer in 2025 en vier keer in 2026), onder meer voor Limburg;
- hitte kan leiden tot gezondheidsproblemen en in ernstige gevallen tot overlijden;
- vooral ouderen, jonge kinderen, mensen met een chronische aandoening, mensen met een beperking, zwangeren, buitenwerkers en sociaal geïsoleerde inwoners extra kwetsbaar zijn;
- ook huisdieren en andere gehouden dieren kwetsbaar kunnen zijn bij extreme hitte;
- het Nationaal Hitteplan landelijke waarschuwingen en algemene adviezen geeft, maar geen lokale taakverdeling organiseert;
- Mook en Middelaar al inzet op klimaatadaptatie, vergroening en voorlichting, maar nog geen lokaal hitteprotocol heeft waarin lokale taken, verantwoordelijkheden, communicatie, koele plekken en samenwerking bij extreme hitte zijn vastgelegd;
- omliggende en vergelijkbare gemeenten gebruikmaken van lokale hitteplannen of hitteprotocollen, waarbij gebruik kan worden gemaakt van bestaande handreikingen en voorbeelden.

Van oordeel dat:

- het beschermen tegen de gevolgen van extreme hitte in de eerste plaats begint bij de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, waarbij familie, buren en maatschappelijke organisaties een belangrijke ondersteunende rol kunnen vervullen;
- een lokaal hitteprotocol geen omvangrijk nieuw beleidsprogramma hoeft te zijn, maar vooral een praktisch draaiboek moet zijn;
- een lokaal protocol bestaande acties kan bundelen, partners kan verbinden en duidelijk kan maken wie wat doet wanneer het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd;

- de gemeente daarbij kan voortbouwen op de samenredzaamheid die in onze dorpen aanwezig is;
- inwoners tijdens perioden van extreme hitte moeten weten wat zij kunnen doen, waar zij terechtkunnen en naar wie zij kunnen omkijken;
- een lokaal hitteprotocol aanvullend is op structurele hittepreventie, klimaatadaptatie en maatregelen voor hittebestendige woningen en deze inzet niet vervangt.

Roept het college op:

1. Een compact lokaal hitteprotocol op te stellen op basis van de Handreiking Lokaal Hitteplan (maart 2026), ontwikkeld door Nederlandse GGD'en en TAUW in opdracht van VWS en het RIVM, en hierbij bestaande hitteplannen van andere gemeente als basis te nemen.
2. In het lokale hitteprotocol praktische afspraken en handelingsperspectieven op te nemen, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande afspraken, richtlijnen en initiatieven zonder een nieuwe gemeentelijke uitvoeringsstructuur op te zetten, met aandacht voor:

- duidelijke en toegankelijke communicatie richting inwoners;
- het bereiken en ondersteunen van kwetsbare inwoners, in samenwerking met bestaande zorg-, welzijns- en buurtnetwerken;
- het inzichtelijk maken van bestaande koele plekken en watertappunten;
- praktische adviezen en bestaande richtlijnen voor organisatoren van evenementen, sportverenigingen en maatschappelijke voorzieningen tijdens extreme hitte, zonder onnodige aanvullende regelgeving of administratieve lasten;
- handelingsperspectief voor inwoners met huisdieren en andere gehouden dieren;
- een heldere taakverdeling tussen de gemeente en betrokken organisaties bij activatie van het Nationaal Hitteplan, aansluitend bij bestaande verantwoordelijkheden.

3. De raad begin Q2 2027 te informeren over het protocol, de uitvoeringsafspraken en de eventuele personele en financiële consequenties. Uitgangspunt daarbij is dat de uitvoering plaatsvindt binnen bestaande financiële middelen (bijvoorbeeld de reserve Maatschappelijke Weerbaarheid) en ambtelijke capaciteit. Eventuele aanvullende financiële verplichtingen worden vooraf afzonderlijk aan de gemeenteraad voorgelegd;
4. Het protocol voorafgaand aan de zomerperiode te beoordelen en uitsluitend te actualiseren wanneer ervaringen of nieuwe inzichten daartoe aanleiding geven;

en gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening:

Katja Heeren-Hellenbrand
PRO

Cornelieke van den Bergh
VVD

Almar Nijssen
D66

François Jongen
CDA

Joep Meelkop
DGP

Behandeld in de raadsvergadering van 12 november 2026.

Stemverhouding

	PRO	DGP	VVD	D66	CDA
Voor:					
Tegen:					

Deze motie is:

☐ Aangenomen

☐ Verworpen

☐ Ingetrokken

De raad voornoemd,

De Griffier,
W. Huberts

De voorzitter,
I.M. van Dijk